

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

1918 november 1
1919 augusztus 7

RÉVAY M. JÁNOSNÉ NAPLÓJA

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

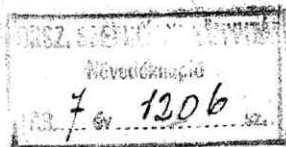
MAGYAR NEMZETI SZÖVETSÉG KIADÁSA

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

57146

*Ez a könyv nem történelmi munka. Lelkes honleány-
nak élményei, érzései és szenvedései vannak itt leírva a
proletárdiktatúra idején. Egyéni intim napló, mely eredetileg
nem is volt a nyilvánosságnak szánva.*

*Érdeemes elolvasni, mert érdekesen, közvetlenül,
őszintén van megírva. Lehetnek benne tévedések, de hűsé-
ges képet ad, mert a történéseket, melyeknek tanúja volt,
úgy tükrözi vissza, ahogy azokat a szerző látta és hallotta.
De érdemes elolvasni azért is, mert tanulságos — memento
— emlékeztet bennünket a bolsevizmus sötét, véres
napjaira.*

*Mi magyarok hamar felejtünk és ezért van az, hogy
rég hibák és bűnök olyan gyakran megisméltődnek törté-
nelmünkben.*

*Ha keressük azokat az okokat, melyek a bolseviz-
must Magyarországon előidézték, nem elég hivatkoznunk
a véres világháborúra, egyes emberekre és osztályokra,
a gyászos emlékü álprófétákra, akik a destrukciót elő-
készítették. Mert, amint ebben a könyvben is olvassuk,
hibás, beteg, elernyedtt volt az egész magyar társadalom,
— tisztelet a kivételeknek — mely közönyösen, gyáván
eltűrte, hogy az ezeréves magyar alkotmányt, a Szent
Koronát porba döntsék, mely jobb meggyőződése ellenére
magát a posványba bevinni engedte.*

*Emlékezzünk azokra a szomorú időkre, mert az akkor
fenyegető veszélyek ma sem múltak el, Európa egén
megint felbukkantak a bolsevizmus sötét, vesztes felhői.*

báró Perényi Zsigmond

Drága Uram emlékének

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

Első rész

A Népköztársaság

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

1918 NOVEMBER 15.

ELVESZTETTÜK A HÁBORÚT!

NEM BÍROM TOVABB! Valahol és valahogy kifejezést kell adnom annak, ami bennem dúl, tombol és emészt!

Két hete éppen, hogy kitört a forradalom nálunk s e két hét alatt több és nagyobb világrengető esemény történt a nagy világban is, mint máskor századok alatt.

De talán sehol sem történt annyi sorsdöntő esemény, mint itt. Azaz a történések fordulata talán nem járt sehol sem oly végtelen szomorú, szívet tépő következményekkel, mint az én szegény, ezer sebből vérző hazámban!

S nincs akivel az ember beszéljen, akivel gondolatait kicserélje, — aki előtt szíve fájdalmát kiöntse — mert nagy általánosságban gyávák az emberek! Nemcsak, hogy maguk nem mernek beszélni, de még akkor is félve néznek körül, hogy nem hallja-e valaki, ha a becsületes meggyőződés bátorságával bíró ember elmondja mindazt, ami az ő szívüket is nyomja, az ő álmukat is tönkreteszi, az ő lelküket is hasogatja!

Hiszen nem mondom, ha a hallgatással az ország sorsán segíteni lehetne, akkor a haza minden polgárának ez lenne a legegységesebb kötelessége.

De éppen ellenkezőleg! Úgy vélem, hogy ha most hallgatunk, ezzel azt a látszatot keltjük, mintha beleegyeznénk mindabba, ami az országban, az intéző körök révén történik.

Pedig ezzel bünt követünk el hazánkkal, valamint magunkkal szemben is. Bünt, amelyért, (félek tőle na-

gyon), magunk fogunk megbűnhődni, még pedig keserve-
sen! Mert, hogy elvesztettük a háborút, erről nem tehet
a mi bátor, hősiés népünk. Sem katona nem lehetett vak-
merőbb és vitézebb — az ellenséggel szemben, sem
ország bőkezebb, önfeláldozóbb hadseregével szemben,
mint a magyar.

Egyre hoztuk a legrettenetesebb ember- és véráldo-
zatokat. Az otthonmaradottak dolgoztak, amennyit csak
tudtak. Nélkülöztek. Küszködtek. Legfényesebb győzelmi
békével kecsegtettek bennünket. Ezzel biztattak a kitar-
tásra. Mikor azután október közepén, a forradalom dicső-
ségére két héttel később lemészárolt *Tisza Istvánunk*
utolsó beszédében, a parlamentben kiejtette a rettenetes
igazságot, hogy „*Elvesztettük a háborút*“, oly fájdalmat
éreztem és velem együtt valószínűleg az egész ország min-
den becsületesen és magyarul érző fia, — mintha fejbe-
ütöttek volna... Már alig tudtam a továbbiaknak értel-
mét befogadni. Agyam fölmondta a szolgálatot. Meg-
szűnt működni. Egyre csak annak a rettenetes mondat-
nak értelme kóválygott a fejemben. És valami féltu-
datlan állapotban néztem és hallgattam az úgynevezett
Károlyi pártnak kurjongatását, közbeszólásait, üvöltését,
mellyel Tisza beszédét megzavarni igyekezett. Egész vi-
selkedésük nem tetszett nekem. Lehet, hogy a másnap
kitört spanyolláznak már akkor ereimben futkározó ör-
dögöcskéi okozták, de én, — ezt az egész viselkedésüket
komédiának, színjátéknak láttam. Nem igaz meggyőző-
dés vitte akaratlan és elemi kitörésig, hanem tervszerű
műharag. Ez az érzésem, természetesen egészen levett a
lábamról. Végtelenül elszomorított. Hogy ilyen súlyos és
keserves időben, amikor elhangzott ez a, mindnyájunkat
egyformán lesújtó, minden magyar ember szívét haso-
gató kijelentés, hogy „*elvesztettük a háborút*“ akkor, a
helyett, hogy összetartsunk, mint még soha, hogy egye-
sült erővel egymást támogatva és biztatva nézzünk
szembe az eljövendő szomorúsággal és veszedelmekkel,
— itt, ilyen, szerintem még csak a komolyságnak a lát-
szatát sem tevő előadást rendeznek.

Volt azután min gondolkoznom hazamenet és a következő lázas éjszakákon! Vajjon mi fog történni? Mikor Károlyi válaszolt Tisza beszédére, mely válaszból én ugyan keveset értettem, részint az ő kissé gyenge ékes-szólása, részint a magam gyengélkedő állapota miatt, azzal fejezte be beszédét, hogyha a kormány nem cselekszik, akkor „*majd ők fognak cselekedni!*” Úristen, mit fognak tenni?

Sok időm, sok nappalom, sok éjjelem nem maradt a gondolkodásra. Igen rövid időn belül megtudtam, hogy mit értettek e beígért „cselekedet” alatt, Károlyi és hozzá méltó díszes társai.

Megcsinálták a forradalmat! Különbékét kértek az ellenségtől! Letétették a fegyvert a katonákkal! Fölforgattak mindent, amit csak lehetett! Hatalomra jutásuk előtti, legfontosabb, legsúlyosabb ígéretük az volt, hogy amint az ő kezükbe kerül a hatalom és az ország feletti intézkedés joga, akkor a sötét, súlyos felhők eloszlanak. Akkor elhagyott szövetségeseink, a németek helyett, nyakunkba fognak borulni szerető testvérként összes eddigi ellenségeink, az egész entente!

És a mi nemzetiségeink? Károlyiék szerint már alig várják, hogy szeretettől duzzadó keblükre öleljenek bennünket, abban a percben, amikor megszűnt a régi uralom és Károlyi vezérkara került az ország élére.

És megtörtént! A zavaros idők kényszere alatt a király kinevezte Károlyit miniszterelnöknek. Károlyi viszont kinevezte összes barátait minisztereknek, államtitkároknak.

S miután ilyenkor mindig több a hangosan jelentkező barát, mint az állás, hát bevált módszer szerint, az emberekhez szabták az állásokat. Aki egyszer életében elkurjantotta magát, hogy „éljen Károlyi!” vagy a „radikalizmus”, az biztosan számíthatott valami fényes állásra. Mikor együtt volt az egész vezérkar, akkor azután kikiáltották a forradalmat: a „*független*”, önálló Magyarországot.

Ennek persze minden magyar ember csak örülni tudott. Kinek ne esnék jól, hogy megszabadulunk attól, a bennünket békében csakúgy, mint a háborúban egyformán kiuzsorázó, kiszipolyozó, elnyomó, irigykedő, féltékenykedő, irántunk féktelen rosszindulattal viseltető Ausztriától?

Elcsapták a királyt, el a királyságot.

Szerintem *nagy kár volt megtenniök*, mert történelmi multunk és népünk érzelmei, tradíciója, természete (pártoskodás) nem kedveznek a köztársaságnak.

És aztán éppen Károlyi lenne az az ember, aki ma kormányozni tudna egy országot, ma, amikor az örvény szélén állunk? Ma, amikor sajnos mint „legyőzött” nép várjuk a diadalmamortól ittas „győzők” ítéletét? Ma, amikor az ország legokosabb, legtapasztaltabb, legerélyesebb és legarratermettebb embereinek kellene összeülniök, hogy megmentsek szegény hazánkat!

SÜLLYEDÜNK!

Istenem, mi minden történt e rövid pár hét alatt? Andrassy kérelme, külön békeajánlata, ellenségünkkel tette a németeket. Vesztettünk egy jó barátot, vagy legalább is egy hűséges szövetségest. Az ellenséget nem hódítottuk meg ezzel a cselekedetünkkel. Nem csak nem lendítettünk sorsunkon ezzel, hanem mindenképpen csak ártottunk magunknak is vele.

Megkezdődött süllyedésünk! Legalább én így láttam. Az osztrák-magyar flottát átadták a délszlávoknak. Ezt csak így, ilyen simán, minden kommentár nélkül közölték az újságok, mintha a világ legtermészetesebb dolga lenne, hogy egy több, mint négy esztendő óta küzdő vitéz és bátor hadseregnek erősségét minden szó és ellenkezés nélkül átadják az ellenségnek.

Így kezdődött az annyiszor beígért, Károlyi-féle nagyszerű különbéke?! Azután Károlyi miniszterelnöksége, az első „népkormány” megalakulása, közöttük *Garami, Lindner, Kunfi!* Garamiról, Kunfiról tudtam, hogy kicsodák, tehát joggal féltém tőlük. Lindner nevét

akkor hallottam először. Bárcsak sose hallottam volna azután se! Bárcsak sose született volna meg, semhogy szerencsétlen, eredetiességre törekvő ötletével: „Nem akarok katonát látni” — kiszolgáltasson egy országot legádázabb ellenségeinek!

TISZA ISTVÁN MEGGYILKOLTATÁSA

Ülök este szállodai szobámban. Várom, lesem az uramat, aki leszaladt, hogy újságot hozzon. Meg akarjuk tudni, mi is történt a forradalom első napján a „mámor”-on, az „örömujjongás”-on, a részeg katonák kurjongatásán, a boltok, raktárak kifosztásán kívül?

Jó sokáig maradt lent az uram. Már aggódom, hogy mi van vele? Végre feljön. Dúlt arccal, könnyekkel a szemében. Ezt a látványt nem szoktam meg. Ijedten kérdezem: „az Istenért mi történt? Mondd hát!” Alig tudja elmondani: „*Megölték Tisza Istvánt!*” Mindketten magunkon kívül vagyunk...

Végre, mikor beszélni tudok, azt jegyzem meg, hogyha ez a forradalom, — a jó Isten tudja — milyen szép, jó és nagyszerű dolgokat teremtene is (amit én, sajnos, nem tudok elhinni), ezt a bűnt, amelyet egy ilyen ember megöletésével elkövetett, nem tudná soha, de soha jóvátenni! És nem lehet áldás egy olyan alakulaton, melynek létrejötte ilyen szörnyű gazzal kezdődik.

Nem igen aludtunk ez éjjel, sem az uram, sem én. Úgy megsirattuk Tisza Istvánt, mint valami közel hozzátartozót...

Reggel azt mondja az uram: „Tiszának jobb így.” Hogy mondhatsz ilyet? tör ki belőlem. „Igen, ő nem bírta volna ki azt, ami most fog következni. Olyan szenvedés lett volna számára, hogy talán maga végzett volna magával” — mondja az uram. „Sőt, talán még az országnak is jobb, mert ha nem tudta volna ölbetett kézzel nézni, hogyan teszik teljesen tönkre imádott hazáját és ellenakciót fejtett volna ki, — abból roppant vérengzés lett volna.” — Már pedig én azt mondom, hogy az országra és annak sorsára nézve sokkal nagyobb csapás és

vesztés egy ilyen fiának az elvesztése, mint az ő honmentő cselekvéséből keletkező esetleges vérengzés!”

E szörnyű megrázó esemény után jött a többi. *Megkezdődnek a lelketlen izgatások.* Nem csak a király, királyság, de minden ellen, amin az eddigi államrend nyugodott.

BESZÉDEK, FRÁZISPUFFOGTATÁSOK

Persze, nagyhangú szavalatokban nincs hiány. Beszédben mi magyarok mindig nagyok voltunk!

Az egyik miniszter azt szavalja, hogy *Károlyi Mihály az első népuralmi miniszterelnök*, tehát most már szerinte teljes a boldogság! *„Nincs osztályuralom, nincs erőszak, nincs elnyomás!”* S ezeket a hazug frázisokat még kinyomtatni is meri újságjában, *„Felszabadult Magyarország népe, felszabadította magát — testvéreként köszönti a Magyarországon élő összes többi nemzeteket!”* Majd köszöntenek bennünket ők is, de abban azután nem lesz köszönet — gondoltam magamban én, fájó szívvel. *„Nincs többé háborúnk”.* Hát mitőlünk függött-e eddig, hogy van-e vagy nincs? Magyarország lett egyszerre az a nagy hatalom, amely — mint Neptun a viharzó tengert — egy szavával lecsillapítja a háborgó, háborúskodó hatalmakat?

Ilyen üres, puffogó frázisokat írnak, amikor egy országnak léte és fennmaradása forog kockán!

Letépik a katonák rozettáit! Kiszabadítják Lékait. Tisza István merénylőjét! Hát ezek csak elég hősie cselekedetek? Az ilyesmiket érdemes örömujjongással kísélni? Egy elterjedt újság hírt is ad erről az örömujjongásról *„Nászról, mámorról, új erők napjáról”* beszél. Az Istenért hol van ez az új erő? Én nem látom. Az én szívemet csak szörnyű félelem szorongatja. *Mi lesz ebből? Mi fog ezután következni?* Hogy jó nem, — az bizonyos.

De érthetetlen, megfoghatatlan előttem, hogyan lehet örülni, tombolni, mámorosnak lenni akkor, amikor köztudomássá válik, hogy minden vér- és erőáldozatunk

hiába volt több mint négy esztendőn által — mert elvesztettük a háborút. Ha mindenki feketét öltene, ha csupa kísért szemet látnék az utcán, ezt jól érteném.

De így, a nagy bánatom mellett, még egyre tépelődöm: hogy mi is történik voltaképpen? Az én eszem zavarodott-e meg, avagy a többi emberé ment-e el? Mi van azon örülni, táncolni, kurjongatni való, hogy elvesztettük a háborút? Talán az, hogy a sok éhes szomszéd, a győzelemittas entente-népek csatlósai, várják, lesik, hogy mikor lehet a prédára rárontani? Reám olyan benyomást tesz ez a mámoros, örömujjongó nép, mint a gyerek, akit megoperálnak, elaltatnak, levágják szegénynek kezét, lábát, de mielőtt felébresztik, piros szalagot kötnek a nyakába. Hogy mikor felébred, ne azt lássa, ne azt nézze, amije hiányzik, hanem az a piros szalag vonja magára figyelmét, azzal mulasson el! És a gyermek meg is teszi ezt, örül neki az első kábulatában. De mi lesz azután, ha egészen felébred? Reszketve gondolom, hogy a mi szegény országunkat is alaposan megoperálják, megcsonkítják. És itt van a piros szalag is, mellyel népünket elbolondítják: a sok üres frázis, „népakarát, népkormány, népszabadság”.

Hát nem veszik észre, hogy amiről a legtöbbit szavalnak, abból van a legkevesebb, pl. a szabadságból?

Hát nem látják, hogy *ilyen rabságban még sohasem voltunk?* Kimondani, írni, csak azt szabad, amit a magas „Nemzeti Tanács” engedélyez! Csak azt, ami az ő szájuk íze szerint való. A cenzúra úgy működik, mint még soha. Nem csak, hogy írni nem szabad, ami nekik nem tetszik, vagy ami az ő köreiket megzavarná, de egyszerűen „ellenforradalmár”-nak minősítik azt, aki ellenzéki szót kimondani mer.

Azt az újságot, mely ellenzéki hangnak teret és megnyilatkozási módot adni merne — beszüntetnék. Az ellenzéki cikk íróját pedig becsuknák a mostani nagy szabadság világában!

Károlyi kijelenti, hogy, — *egy, két, három hónapon*

belül megköthetjük a békét. Nagyszerű kilátás, csak éppen hinni nem tudunk benne!

Ő azonban *elrendeli minden fronton a fegyverletételt.* Én, a háború legádázabb gyűlölője, ezúttal és most, — borzalommal hallok egyoldalú buta pacifizmusról! Bízattják a népet, a boldog „hívöket“, hogyha meg is szállják az országot, *csak angol katonaság jön.* Szóval még örülnünk is kell, hogy végre nálunk is meglesz az annyszerű óhajtott és emlegetett — idegenforgalom. Sajnos, azonban nem olyan, amely az országnak pénzt, gazdagságot hoz, hanem olyan, amely majd végképpen elviszi, szegény országunknak a háborúból talán még megmaradt szerény garasait is. Azután — a szörnyűségek szörnyűsége! A legderekből, a legkiválóbb magyar embert, a legönzetlenebb hazafit, orgyilkos, gaz módon elteszi láb alól három elvetemedett katona! Saját otthonában lövi le! (Persze megbízatásból.)

LINDNER

Ezt tetézi *Lindner* hirhedt beszédje. Amikor a hadügyminiszter úr azzal a kijelentéssel kedveskedik a háborúból, a frontról hazaparancsolt katonáknak, akik azzal a hittel jöttek haza, hogy a *mi* országunk határait fogják az éhes szomszédoktól megvédelmezni, hogy „*Nem akarok többet katonát látni.*“

Ennél kedvesebbet, előnyösebbet, tetszetősebbet nem mondhatott volna ellenségeink számára. Ők maguk sem merték volna reményleni, hogy a hősiességig bátor magyar nép, ennyire meg fogja nekik könnyíteni a préda megszerzését. Önként kínálgatja magát: „Jöjjetek, raboljatok, hódítsatok, pusztítsatok — nekem nincs fegyverem! Én majd összetett kezekkel nézem.“

S a rablás csakugyan meg is kezdődik. Természetesen első sorban, legbizalmasabb ellenségünknel *Ausztriában.* Kifosztják, kirabolják, a megmaradt kis elemőzsiáját elveszik, a ruháját, cipőjét lehúzzák szegény magyar véreinknek, a frontról hazatérő, hős, magyar katonának Ausztriában!

Igazán nem lehetne szemrehányani az osztrákoknak, hogy nem következetesek viselkedésükben.

S hogy ír nem egy ujság! Micsoda pökhendi henccegés-sel gázolja le mindazt, ami eddig szent és sérthetetlen volt a magyar ember szemében! Micsoda lázítást végez!

Még fogalmunk sem volt, hogy mit fog hozni a „Kom-pánia“ a belgrádi tárgyalásról, a fegyverszünetnek milyen feltételeit, de azt már tudtuk, hogy kineveztek annyi ál-lamtitkárt, mint még sohasem volt! Annyi fizetést szavaz-tak meg maguknak a hatalmon lévők, amelyenről eddig még álmodni sem mert volna egy államtitkár, de még két miniszter együttvéve sem! De hát ezek igazán nem azért vannak a húsosfazekak mellett, nem azért törtettek, mász-tak fel oda, hogy ki ne ürítsék azokat egészen!

KEDVES SZOMSZÉDAINK

És kezd már mutatkozni Lindner hadügyminiszter úr gyilkos ötletének hatása. A mi *kedves szomszédaink*, a *szerbek, az oláhok, a csehek*, akik eddig reszkettek, ha magyar katonát láttak, most egyszerre a lefegyverzett, védtelen magyarsággal szemben, — meglelték bátorságukat! Mint valami éhes sáskaraj, betörnek az országba és letarolják azt.

Ezek bezzeg nagy örömmel vettek tudomást a had-ügyminiszter kijelentéséről, hogy „nem akar katonát látni“. Ők sem! Már t. i. — magyar katonát nem óhajtanak látni. S most, hogy már bizonyosak afelől, hogy nem fog-nak látni, mert a hadügyminiszter óhaja megegyezett az övékkel, — most hogy szabad a tér, — betörnek, lopnak, rabolnak, fosztogatnak. A világtörténelem ilyen örületet soha sem produkált. Amikor az egész világ népe nyakig fegyverben áll, amikor a prédára éhes, a háborúban álta-lunk mindig legyőzött szomszédok lesik, hogy mikor ront-hatnak be hozzánk, (mégpedig részükről a legkisebb koc-kázattal), akkor egy maréknyi, de büszke, bátor néppel, letéttetik a fegyvert, gúzsba kötik a kezét, hogy így várja tehetetlenül, és tűrje el a rablásra kész szomszédok pusztító betörését! Igen helyesen mondta a minap egy bará-

tunk, hogy ez a mostani fegyverletétel részünkről éppen olyan cselekedet, mint amilyen a sivatagban, a kiehézett oroszlán elé álló emberé lenne, ha azt közölné vele, hogy nincs nála fegyver. Az oroszlán ezt a kijelentést örömmel tudomásul venné, legyűrné, széttépné, végezne vele. De azért, mint minden hasonlat, ez is sántít egy kissé. Mert az oroszlán bátor és vakmerő állat és még a fegyveres embert is bizony megtámadja. Míg ezek a népek alattomos, gyáva szomszédaink csak a lefegyverzett és teljesen védtelen néppel szemben mernek támadólag fellépni, — rabolni, pusztítani. Ezt az örületet, melyet most elkövetnek, Károlyi pacifizmusnak nevezi. Én tartok tőle, hogy az ország öngyilkossága lesz belőle!

JÁSZI BŰNEI

Jászi miniszter úr gyönyörűen előkészítette a talajt évek óta folytatott lázításaival. Ő piszkálta fel a nemzeti-ségek lelkében talán még a tudat alatt szunnyadó kívánságok embrióit. Ő fejlesztette, ő növesztette azokat naggyá. S most, azokon az úgynevezett „tárgyalásokon“ annyit ígért, annyit ajánlott fel nekik, amennyit még legvérmesebb álmaikban sem mertek volna reményleni! De ez nem baj, mondják a haza mostani bölcsei, az uralmon lévő nagy (!) államférfiak! „Nem baj és nem számít, hogy mit csinálnak most, önkényesen a vérszemet kapott nemzetiségek!“ „Ez nem az entente parancsára történik.“ — Micsoda okoskodás ez! Szerintük az nem baj, hogy be sem várjuk az ententenak bizonyára súlyos fegyverszüneti feltételeit és máris átengedjük szegény országunknak testét, a fosztogatásnak, rablásnak, pusztításnak? Nem vár-e reánk amúgy is elég szenvedés, megaláztatás, amit, mint sajnos, „legyőzöttnek“ mondott ország, kénytelenek leszünk eltűrni? Még magunknak kell siettetnünk országunknak kirablását, kifosztását? Lehet ezt józan ésszel megérteni? Lehet ezt a legóriásabb felháborodás nélkül meghallgatni, tudomásul venni?

Szerintem az a legnagyobb baj, ami a többit vonja maga után, — hogy ezt a Jászi miniszterünket — be nem

csukják! Ha igaz az, amit némelyek állítanak róla, hogy jóhiszemű, akkor nem börtönbe, — de az örültek-házába kellene bezárni. Fel kellene őt szólítani, hogy cserélje fel a miniszteri széket — egy csendes cellával, ahol senkinek sem árthat. Míg miniszteri mivoltában, kimondhatatlan és kiszámíthatatlan károkat, jóvá nem tehető pusztítást okoz az országnak.

Bennem csak úgy korbácsolja a vért az a tudat, hogy beszámíthatatlan, kártevő örültek irányítják a legnagyobb viharban szegény hazánknak gyenge sajkáját! S hogy annyi léket kapunk belé, hogy már most, majd elsüllyed. Kaptunk, sajnos, már kóstolót belőle, — a *belgrádi tárgyalás* alkalmából!

FRANCHET D'ESPEREY

Franchet d'Esperey francia tábornak úgy beszélt Károlyival, — az „entente barátjával“ s a díszes társaság többi tagjával, mint ahogy egy gőgös főúr, az ő utolsó-rendű jobbággyával beszélhetett valamikor!

Amíg magyar ember élni fog e földön, mindig arcába fog szökni a vér, ha erre a rettentő megaláztatásra gondol, amelyet egy bár „legyőzöttnek“ mondott, de büszke, bátor nép ezidőszerinti képviselőjével elkövettek. S a legszomorúbb a dologban az, hogy be kell látnunk magunknak is, hogy *igaza volt a generálisnak!* Ha egy nemzet ilyen roppant súlyos, vérzivataros időben egy ilyen — tehetségben, — tudásban, — hivatottságban, — ennyire utolsó-rendű fiát emeli maga fölé — első emberül, akkor az nem érdemel külön elbánást. És milyen volt a társaság, amelyet összeválogatott! Ha nem lenne oly végtelesen szomorú a helyzetünk, nevetni tudnánk azon, hogy kik képviselték Belgrádban — Magyarországot!

Micsoda emberek, micsoda hazafiak! Milyen tudósításokat írtak és mondtak el erről a magyarságnak szégyenletes, rettenetes Kálváriájáról! Hogy mást ne mondjak, csak ezt az egy megjegyzésüket örökítem meg: Egyik vezető tagja a társaságnak, hogy jellemezze az „ember“-természetét, — elmondja, hogy ezután a vérlázító, meg-

alázó, borzasztó tárgyalás után, mely a jelen kimondhatlan megszegésén kívül, már jelezte, hogy micsoda szörnyűségekre lehetünk elkészülve a jövőben is, — az egész társaság jóízűen megvacsorázott! Nohát ezzel a megállapítással nem az „embert“ jellemezté! Akik erre képesek voltak, azok nem is voltak emberek! Azt hiszem, ha nekem kellett volna ott elszenvednem, hazámnak, népemnek, fajomnak ezt a szörnyűséges lebecsülését, talán soha többet jóízűen enni nem tudtam volna!

Még idehaza csak a törtéteknek utólagos olvasása is, — elvette jó időre minden étvágyamat.

Ezzel a megállapítással tehát a társaság egyik „vezető“ tagja nem az „embert“ jellemezte általában — még kevésbé a magyar embert speciálisan, hanem csak az ő elfajzott, degenerált, cinikus, minden finomabb, jobb érzést lekicsinylő, kigúnyoló egyéniségét, — csak magamagát.

Remélhetőleg nincsen ebből a fajtából annyi, hogy típust képezne, hogy általánosítani lehetne.

NÉPBOLONDÍTÁS

S a hazugságoknak hihetetlen tömege, — amit ez a világbolondító banda produkál! Károlyi csak akkor írja alá a fegyverletételi szerződést, „ha az entente a béketárgyalásokon biztosítja a magyar állam mai határait, minden idegen támadással szemben, történjék ez akár német, akár cseh, akár román, akár délszláv részről!“

Továbbá: „A béketárgyalásig a magyar állam egész területén a kormányzást a magyar kormány fogja gyakorolni testvéri egyetértésben (!) a magyar, tót, román, szerb és német Nemzeti Tanácsokkal!“

S ilyesmit mer mondani ez az — úgy látszik „moral insanity“-ben szenvedő — alak akkor, amikor már nincsenek meg Magyarországnak — a még pár héttel ezelőtt volt határai, — amikor már nem egy helyen erőszakkal beszüntették a magyar közigazgatást, amikor a „szerető testvér-nemzetek“ dúlnak, pusztítanak mindenütt az országban!

De a valótlanságokat Károlyi nemcsak nekünk mondotta. Rólunk is mondott eleget a francia generálisnak. *„Hogy ők hirdetik a magyar nép igazi akaratát. Hogy a háború a feudális osztrák-magyar monarchia műve volt!”* Hát nem rémes dolog ez? Amilyen hazug ez állítás, — oly ostoba is! Még ha olyan igaz is lenne, mint amennyire nem az, — még ha mások — az ellenségek, az entente vádolna bennünket ezzel, — minden becsületes magyar embernek körömszakadtáig kellene védekeznie e vád ellen, nem pedig önként vállalni s keresett bűnbaknak önként felkínálkozni! Rettenetes súlyosak lehetnek ennek az önvádnak következményei számunkra!

De az országnak esetleges elpusztításával nagyon keveset törődik ez a degenerált grófi kalandor akkor, amikor ő ezzel a beszédével — az ő ellenfelein, az őt jogosan és magától érthetődően semmibe nem vevő, őt a hatalomban megelőzött becsületes magyar államférfiakon üthet egyet! Inkább menjen tönkre egész Magyarország, — csak ő elégítse ki sértett hiúság-szülte nemtelen bosszúját!

Ő, a nagy politikus, a nagy lángész, semmiért sem vállalja a felelősséget, ami eddig Magyarországon történt. De ami sose történt, ami tiszta leszűrt hazugság: a nemzetiségek elnyomását, megnyomorítását, — meg azt, amiből szintén egy szó sem igaz, hogy a magyar újságok mindig szidták a franciákat, ezt vállalják, ez ellen nem tiltakoznak. Azaz úgy tiltakoznak — ami inkább beamerésnek illik bel!

Ez a sok kisebb-nagyobb hazugság „vállalás” együtt, alapos hazaárulással ér fel.

„Semleges” nép vagyunk — szavalja ott Károlyi! Hát természetes, hogy a szemébe vágják neki a rettenetes igazságot, hogy „legyőzött” nép vagyunk.

Micsoda meghibbant agyvelő terméke az a gondolat, hogy egy népet, amely, sajnos, négyesztendő küzdelem után a háborút, — bár önhibáján kívül, — de elvesztette, hirtelen elhatározással semlegesnek kinevezzen! Természetes, hogy rápirítottak, hogy nem igaz!

Aminthogy semmi sem volt igaz abból, amit ő ott mondott, de amit — sajnos — Franchet d'Esperey kevésbé tudott ellenőrizni, mint ezt az ő semlegességi ötletét!

S mi történik itthon? Már házørségeket alakítanak, hogy valamiképpen megvédjék a személy- és vagyonbiztonságot. Ezen a téren is már teljes az anarchia. A „forradalom“ meghozza virágait. De hát csoda ez? Mindent felfordítottak, ami eddig a rend alapja volt. Így persze bomlik, zúlik minden. Vége-hossza nincsen a rablásnak, fosztogatásnak.

Ellenben csodálatosabb, hogy a költők is rögtön átvedlenek! Így pl. egyike a legjobbaknak egy cikkében, amelyet a napokban, ha jól tudom a Pesti Naplóban olvastam: „Visszajáró dalok“ címen — már egészen az új regíme szájaíze szerint ír. „Gyalázatosnak“ minősíti a háborús nótákat. Azt állítja, hogy fizetett detektívek énekelték a „Megállj, kutya Szerbiát“. Hát nem mondom, hogy ez valami finom, szolid nóta, de mindenesetre volt olyan őszinte kifejezője az akkori hangulatnak, az orgyilkosság feletti megütközésnek, — mint a mai költemények, melyek a forradalmat zengik és dicsőítik. S hogy az a másik dal: „Ne sírjatok budapesti leányok, visszajövünk még hozzátok“, nekem is mindig, ahányszor csak hallottam, könnyeket sajtolt a szememből, az igaz. Mert tartottam tőle, hogy ezek közül a szegény fiúk közül lesz sok, aki bizonyára nem fog visszajönni. De azért azt talán még sem lehetne állítani, hogy ezek „mocskos, sáros nóták“ lettek volna. Sőt! Nem mondom, hogy irodalmi beccsel bírtak, — de a népköltészet termékei voltak — némelyik talán a fővárosi népé — s megfeleltek a nép akkori hangulatának és érzésének.

S talán még azt sem lehet állítani, hogy ezek a nóták csinálták a háborút, — de egészen bizonyos, hogy a háború teremtette őket.

Nem tartom igaznak, tehát annál nagyobb bűnnek minősítem, hogy folyton akadnak nemcsak politikusok, de még poéták is, akik azt hangoztatják, hogy a háborút mi csináltuk. Naiv állítás és gonosz is egyben. *Meg vagyok győződve arról, hogy sem Tiszának, sem semmiféle más magyar államférfiúnak nem volt semmi cselekvő része a háború előidézésében.* Bizonyára csak beletörődtek a kényszerűségbe, — mikor már elkerülhetetlen volt részünkről az önvédelmi harc. Hiszen mi, soha sem hódítani, sem anektálni — senkitől semmit elvenni nem akartunk! Csak a magunkét, a mi ezer éves Magyarországunkat akartuk, mint eddig — úgy ezentúl is csorbíthatatlanul megtartani! Részünkről tisztára csak önvédelem volt a mozgósítás, amibe csak belekényszerítettek bennünket. Csak az önfenntartás ösztöne adta kezünkbe a fegyvert — s nem holmi hódítási vágy, avagy nagyra-vágyás.

S azért kimondhatatlanul bosszant és bánt, ahány-szor ezt az önrágalmazást hallom. Szerintem példás büntetést érdemelnének azok, akik szegény szerencsétlen hazánk amúgy is elég rosszul álló ügyét ilyen kijelentésekkel még jobban elrontják.

Azt gondolom néha, — mikor ezeken a szörnyűségekben elmélkedem — hogy ezek a ma hatalmon lévő nagy és bölcs hazafiak, azért vállalják nemzetük számára azt a rettenetes felelősséget, — melynek súlyos következményeitől nagyon tartok, hogy annál nagyobbak legyenek ők, — az utólagos keletű „próféták”!

Az emberek nagy része mindig „mindent megmondott előre” — utólag! Hogy igazán megmondták-e s úgy mondták-e, ki tudja azt már az ilyen kavarodásokban ellenőrizni?

Wlasics is nyilatkozik egy hírlapíró előtt. Szép és okos dolgokat mond az ország integritására vonatkozólag. Csak ne azzal vezetné be, hogy „egészen természetes, hogy mindenkinek becsületes őszinteséggel kell sorakoznia a népkormány mellé”. Ez az, amit asszony-fejemmel

nem tudok belátni, amibe nem tudok belenyugodni! S ha valaki a régi emberek közül, olyan valaki, akinek szavára még adok valamit, akinek szava súlyos előttem, — ilyesmit mond, — ilyen kijelentést tesz, úgy érzem, mintha a szívembe szűrtak volna.

FELSÖMUZSLYA HADAT INDÍT

Igazán mondom, hogy legjobban hatott rám és me-lengette egy kicsit agyonizgatott szívemet *Felsőmuzslya község viselkedése*. Bevallom őszintén, hogy eddig fogal-mam sem volt arról, hogy ilyen is van a világon és hogy hol van? S most olvasom felőle az újságban, hogy az a néhány száz lakosú község népe meghallotta, hogy Magyarország testéből darabokat akarnak kiszakítani a szerbek. Természetes hazafias érzésüknek engedve ki-mondották, hogy akkor ők velük hadbanállóknak tekintik magukat. Lóra ültek és nekik akartak menni, ki — akar-ták kergetni a betolakodott szerbeket. Ez oly természetes, annyira hazafias és magyar cselekedet volt, hogy a mos-tani világban, csak humoros megbeszélésre szolgáltat alkalmat. Még az az ujság is, amely eddig mindig, persze november 1-ig, az én szájamíze szerint írt, az én meg-győződésemet is hirdette, most erről a „komikus“ esetről vidám kis ezopusi mesét ír. Mondhatom *ettől* a vidám-ságtól nekem a könnyem csordult ki!

S a *közbiztonság*? De strigis vero quae non sunt . . . A fosztogatások, rablások egyre szaporodnak.

Házőrség? A legnagyobb ellenmondások a rende-letekben. Plakátokat ragasztanak, hogy kötelező a ház-őrségben résztvenni. Másnap az újságban éppen az ellen-kező áll, t. i. hogy erre senkít kényszeríteni nem lehet. Fegyverrel kell a házat őrizni — így szól a parancs — s ez természetes is. Mert úgy gondolom, hogy a betörő urak sem szoktak üres kézzel jönni. Jön azonban egy cirkáló őrség, és se szó, se beszéd, elveszi a házőrzőtől a fegyvert — és megy tovább. Ezek az állapotok kicsiben visszatükrözik az egész ország szomorú fejetlen, züllött állapotát!

Most már csak *Wilson* a bizodalunk, az ő eszméi a népek szövetségéről, — önrendelkezési jogáról a mi reménységünk!

Ellenben honfitársaink — továbbra is folytatják minden irányban hazájuk rágalmazását — úgy itthon, mint a külföldön. Pl. S. G., ez az intelligens, művelt, képzett, kellemes úriember, akinek én még társaságbeli kitűnő tulajdonságait is jól ismerem és méltányolom, most mint a népkormány kiküldöttje megy Prágába. Vérházító a referádája! „Szégyenkezik, föld alá süllyed” a mi bűneink felsorolásánál! Igazán ökölbe szorul az ember keze! Hát van még nemzet a világon, amely kesztyűsebb kézzel bánt volna nemzetiségeivel, mint mi? Hát nem nyomta-e el valóságban lehetetlenül a francia a breton, az angol az irt, a német a lengyelt, a belga a vallont és véges végig az összes nemzeteken át, mindegyik a maga nemzeti-
négeit?

Valóságos szeretetteljes gyöngédségnek lehet elnevezni, választékos bánásmódnak, a magyarok viselkedését a többiekéhez képest. Hogy az ellenségeink most, mikor ez nekik hasznos, céljaik eléréséhez üdvös, így állítják be a képet és hamisítják a tényeket — ez egészen érthető. Nagyon sokat vélnek és remélnék elérhetni e rágalmakkal az általunk elkövetett, és rólunk szóló valótlanosságokkal a döntő fórum előtt, a nagy igazságosságnál, az ententenál!

De mi értelme, mi célja, micsoda mentsége lehet annak a bűnnek, amikor magyar ember vállalja itthon, vállalja külföldön ellenségeink előtt a mi soha el nem követett bűneinket?!

S hogy nem gondolja át, hogy mily rettenetes módon árt nemzetének e sorsdöntő órákban eme hazug önvádakkal, az alaptalan, haszontalan rágalmaknak vissza nem utasításával?

Mi leli ezeket az embereket? Micsoda rossz szellem szállt beléjük? Vagy tán eddig is bennük volt, csak az idő és alkalom nem kedvezett, hogy kikíváncsozzék belőlük? Miért teszi okos ember magáévá *Jászi Oszkár*

bolondgombáit, amelyeket ez a szoba négy fala között könyvekből magába szítt, amelyek előtte és ott talán nagy bölcsességeknek tetszenek, — de a valóságban, — az életben, — lehetetlen, életképtelen fantazmagóriáknak bizonyulnak?

Mi zavarta meg ezeknek az agyvelejét?

A FORRADALOM DICSŐÍTÉSE

S az újságok nagy vigan referálnak arról, hogy *mindenütt forradalom van, Németországban, Angliában, Franciaországban*. Ez annyit jelent az ő nyelvükön, hogy mit búsulunk mi azon, ha széttépik, — összedarabolják, kifosztják Magyarországot, — másutt sincs jobban, — tehát nincs semmi baj!

Még egy kitűnő írónk is olyan cikket ír valamelyik esti lapban a német császárról és családjáról, amelyet minden jobb érzésű ember csak felháborodással utasíthat vissza. De mit szóljanak azok, akik ugyanebben a lapban a másikat, azt a nem is hosszú idő előtt írt, ugyancsak a német császárról szóló cikkét is olvasták s amely a leg-túlzottabb ditirambus, a legnagyobb dicsőítéssel zengi a német fejedelem emberi és uralkodói nagy erényeit. Igazán megutálhatja az ember a mai viszonyokat, állapotokat, az ilyenfajta embereket és az egész szomorú életet!

NOVEMBER 16-ÁN.

EGY BÁTOR EMBER IS AKAD

Akad mégis egy ember, aki meg merté mondani az igazat! A práter-utcai polgári leányiskola igazgatója meri — nem dicsőíteni a gyönyörű forradalmat s a bandát, amelyik csinálta, sőt valódi nevükön nevezi azokat, akik megcsúfolják a magyarság régi hagyományait, a király személyét, a trónt stb. Szeretném ennek a becsületes, bátor *Szentirmaynak* kezét megszorítani, annál is inkább, mert tajtékzó dühvel ír róla az a finom lap, a „Déli Hírlap“.

Egy másik boulevard lap, amely folyton lázított Tisza ellen, nevezte őt kegyetlen, vérszomjas, „háborús uszító-nak”, ki most is, tovább is csak lázít. Most már persze nem az ellen, aki már a földben nyugszik, hanem azok ellen, akik élnek. „Gonosz urakról, átkozott trónokról” beszél még mindig. De azért kezdi észrevenni és konstatálni a feletti nagy boldogsága dacára is, hogy eljött az ő világa, urak nélkül, trónok nélkül, — hogy a szerető testvérek, a románok, tótok stb. „hörögve harapnak az ország tentébe”.

A KIRÁLY LEMONDÁSA

A királyt is már lemondatták Eckartsauban! Küldöttség ment hozzá. Csodálom, hogy akadt a régi szabású, jó hazafiak közül is olyan, aki ezt a szomorú missziót vállalta. Csodálom, hogy nem tagadták meg részvételüket. Iaméttlem, én a királyságot siratom, Szent István koronáját, amely szentség a magyar nemzet szemében. S ezt földre taposni, beszennyezni, — nincs joga senkinek a világon, — legkevésbé magyar embernek, jó hazafinak! Ezen búsulok.

BAJOK ÁRADATA

A spanyoljárvány is egyre pusztít. Minden oldalról jön ránk az áldás! Csak győzzük elviselni.

A fosztogatások is napról napra nagyobb méreteket öltenek városban és falun, vízen és szárazon, mindenütt.

És persze mentől többet tárgyal *Jászi*, annál rohamosabban foglalják el hazánkat az ő szeretett nemzetiségei, annál kevesebb marad nekünk! Úgy látszik befejezett tényeket akarnak teremteni, hogy mire a béketárgyalásra kerül a sor, — azt mondhassák: „itt vagyok, itt maradok!”

Megütköznek azon a hatalmonlévők, sőt megtorlást, nagy megfenyítést helyezett kilátásba a románok kedvében járó *Jászi* miniszter úr, hogy *Urmánczy Nándor expedíciót szervezett* a bátyja birtokán rabló, fosztogató oláh erődörelék ellen. Hát mit gondolnak ezek az urak, hogy az

egyebek is olyan ölbetett kézzel nézik majd vagyunknak, talán életüknek is elpusztítását, mint ahogy ők nézik szegény szerencsétlen országunk gúzsbakötését, tönkretételét, teljes lesüllyesztését? Ez gyávaság, ez tehetlenség, ez örület! Ez minden, csak nem az, aminek elnevezték. Ez nem „pacifizmus!”

JÁSZI ÉS AZ OLÁHOK

Jászi úr nyugodtan eltűri az oláhok minden képzeltelet felülmúló arcátlan követelését és tárgyal, egyre tárgyal velük, minden felháborodás nélkül. Módszertelen felháborodik azonban azon, hogy *Urmánczy* jobban megvédi a rablótól birtokát, a maga és családja életét, mint ő felelősségteljes állásában — a hazájának épségét. Elméleteket, eszméket, wilsoni elveket visz a tárgyalásra, és ezalatt, még csak nem is mondhatjuk, hogy csendesesen, — kirabolják, — elpusztítják, elfoglalják az országunkat. Hát vakok az emberek, süketek? Nem látnak, nem hallanak? Miért, hogy nem kergetik vissza ezt az urat a könyvei közé? Miért nem teszik ártalmatlanná? Ott folytathatná tovább is az ő teóriáit a papíron, de nem tenne velük tönkre a valóságban egy egész országot!

A TERÜLETVÉDŐ LIGA

Kezdek olyan helyekre járni, ahol remélek hallani olyasvalamit, ami talán egy kicsit megnyugtat, ideig-óráig megvigasztal. Ilyen pl. a *Területvédő Liga* ülése. Mert már ilyen is van. Becsületes érzésű, hazafias gondolkozású emberek összeálltak, hogy tanakodjanak, — mitévők legyenek és hogy biztassák, bátorítsák egymást. Előadásokat tartanak, amelyekkel meggyőzik a hallgatóságot a mi igazunkról, a mi jogunkról az ősi földhöz, ezeréves hazánkhoz. És cáfolják az ellenségnek galád rágalmaikat. Velük érzek egész szívemmel, egész lelkemmel. És mégis, azt kérdezem mindig magamtól, elegendő-e ez a mi ügyünknek? Mit használnak ezek a dolgok itt adjuk elő Budapesten és nem Londonban vagy Párizsban, vagy Amerikában vagy ott, ahol majd a sorsunkról döntenek

azok, akiket eddig kizárólag ellenségeink informáltak és a mi rovásunkra befolyásoltak? Hiszen tervbe vették, hogy oda is kijussanak a memorandumok, az igazunkat védő írások, statisztikák stb. De kérdés, hogy ki tudjuk-e juttatni s ha igen, használ-e még odakünn majd valamit — az utolsó percben, mikor ellenségeink már hosszú évtizedek óta végzik céltudatos aknamunkájukat ellenünk?

Nagyon tartok, nagyon félek tőle, hogy ezzel a mi védekezésünkkel, felvilágosító műveleteinkkel, alaposan elkéstünk!

PLAKÁTOK HARCA

Plakátokat is nyomatnak. Nagyon szép, beszédes plakátokat — csupa tiltakozás — megnyomorításunk ellen. De ezeknek is Párizs utcáin kellene felragasztva lenni, — hogy ott vegyenek tudomást a mi elkeseredésünkről, a mi kétségbeesettségünkről. Ez a „mi” szócska — természetesen csak az ország hazafiasan érző polgárságát jelenti, de semmiképpen sem azokat, akik a hatalmon vannak, akik az ország sorsát intézik. Hiszen éppen ezek két kézzel ajándékozzák el az országot, ezeknek köszönhető, hogy idáig jutottunk, ahol sajnos, vagyunk.

Hogy nekem pl. nagyon jól esik e plakátokat látni, az bizonyos. Nem csak azért, mert megnyugvásomra szolgál, hogy végre ébredez más ember is és hogy kezdik észrevenni: milyen borzasztóan becsapott minket a Károlyi-banda, és összeszoruló szívvel nézik az ő eljárásuknak ránk nézve oly végzetes következményeit. Hanem azért is, mert oázist nyujtanak a sok kiabáló, üvöltő, hazug és gonosz célzatú plakát között.

Az ő plakátjaik! Majd Lukásichot ábrázolják, amint nyakra-főre akasztatja a katonákat, majd a király képét, amint mosolyogva nézi, hogy vonul el előtte egy összemarcangolt, rongyos, véres emberson! Szóval mind a legádázabb izgatás, az elmúlt „átkos rezsím” ellen. Nem beszélve azután azokról a díszes plakátokról, amelyeket az üzleti élelmesség hoz a világra. Ezek már nem annyira rajzbeli ábrázolások, mint inkább csak vörös orgiák. Leg-

szívesebben persze a pirosnak minden árnyalatában pompázik és a tartalmuk ordít. Mindegyik valami most keletkezett újságot, hetilapot stb. reklámoz, amelynek már a címe elárulja irányát: „Korbács”, „Vágóhíd” és még egy csomó hasonló finom elnevezés. És persze óriási betűkkel közli kóstolóba az egyes cikkek címét, tartalmát. Mindegyik, valamelyik, a közéletünkben szerepet betöltött férfi vagy nő becsületének a legalávalóbb, a legtrágárabb módon való meghurcolása.

S ilyenkor, ha végigmegyek az utcán és szemembe kiabálnak, ordítanak ezek a durva, utolsórangú kocsmatónusában tartott plakátok, mindig azt gondolom, az a véleményem, hogy a szabadság elnyomásánál, a sajtócenzúránál csak egy csúnyább dolog van s ez: az *ilyen „sajtószabadság”*, mint amilyen most tombol! (Persze csak a hazafiatlan irányt képviselő elemek számára!)

NOVEMBER 17-ÉN.

MÉG AZ OSZTRÁKOK IS!

Most persze már az *osztrákok is kimutatják foguk fehéret*, amit soha el nem mulasztanak velünk szemben, ha erre alkalom kínálkozik. S kell-e annál jobb alkalom, mint mikor egy szegény, mindenkitől elhagyott ország védtelen testét a falánk kis nációk légiója minden oldalról marcangolja?

Négy magyar vármegyét követelnek ők is. Miért ne, ha mindenki követel? Hogy mily jogon? Mily címen? Egyszerűen azért, mert állítólag szükségük van ezekre a megyékre, Bécs élelmezése szempontjából. Hát ez ugyancsak szép jogcím! Megkívták, tehát őket illeti meg. Ha én fázom az utcán s egy felebarátomon bundát látok, lehúzhatom róla, mert nekem kell. Hogy ezután majd ő fog fázni, ezzel már persze nekem nem kell törődnöm. Hisz ez már valóságos ököljog, az „aki bírja, marja” elmélete!

És sajnos, a helyzet olyan, hogy nem Ausztria bírja olyan nagyon, mint amennyire *nem* bírjuk már mi!

SZOMSZÉDAINK BETÖRNEK

Iróniák iróniája! Mikor már jóformán semmi sem marad szegény Magyarországból, mikor már-már halálán van, akkor *Károlyi szikratáviratot küld szét a népekhez Magyarország újjászületéséről!* Ők, úgy mint eddig, most is csak szavalnak, üres, puffogó frázisokat dobnak a levegőbe. *S a szomszédok, azok cselekednek!*

Még egyre nyomulnak előre, — tovább és tovább. Most már nem törődnek az entente-tal, az ő védangyalukkal, akinek patronátusa alatt tették meg az első lépéseket. Most bezzeg nélkülök, vagy pláne tilalmuk dacára is, mind több és több területet foglalnak el. *Otthonosan berendezkednek. Tűzzel-vassal pusztítanak mindent, ami magyar. Kikergetik azt, aki magyar és aki az is akar maradni.* Hozatnak helyettük az ő fajtájukból. A legegyszerűbb módja a statisztika meghamisításának a majdani békekonferencia számára. „Íme, túlsúlyban vagyunk” — mondhatják majd. Meg azután „a magyaroknak nincs is kifogásuk a mi ittlétünk ellen, mert különben nem hagytak volna bennünket ilyen szépen megtelepedni!” Azok, persze, odakint nem tudhatják, de meg nem is akarják tudni, hogy mindez a borzalom, hódítás, a pusztítás, ami velünk, nálunk eddig történt — és sajnos, egyre történik is — csak úgy eshetett meg, — hogy kényre-kedvre ki vagyunk szolgáltatva, még a falánk szomszédoknál is nagyobb ellenségeinknek, azoknak, akik most az ország sorsát intézik!

NOVEMBER 18-AN.

ELVESZIK RUHÁINKAT

Most már ruháinkat veszik el. A háború még nem fosztott ki bennünket eléggé, most ránk parancsolják, hogy a cipőnket, a ruhánkat, a fehérneműnket adjuk oda. Hát, nem mondom, hogy holmi hadiuzsorások, óriási jövedelmük összeharácsolása mellett, nem csináltattak maguknak annyi új ruhát is, hogy még el is ajándékozhatnak

belőle. De a kenyerét tisztességesen kereső ember örül, ha annyi felvenni valója maradt, amennyire neki van szükségére. S bizonyára nagyon sokunknak ruhatára javításra, felújításra már nagyon rászorul. Egyre a háború végét vártuk, addig nem csináltattunk semmit sem. Ellenben *adtunk önszántunkból, amennyit csak tudtunk a hadseregnek*, minden kényszer nélkül. Három szekérrel vitték el tőlünk adományainkat hadseregünk részére. Legjobb szívvvel, egész lelkesedéssel adtuk e célra. De a mostani kényszeradakozásnak már egészen orosz íze van s az ilyesmitől mentsen meg bennünket az Úristen!

NOVEMBER 19-ÉN.

JÖNNEK A FRANCIÁK?!

Tehát, megint egy hazugnak bizonyult ígérettel több! Nem lesz idegen megszállás, ezt hangoztatták egyre. Nemcsak, hogy az ország nagy részét megszállás címén kifosztják, kirabolják, de még Budapestet, az ország fővárosát sem kímélik meg ettől a szégyenletes, megalázó „idegenforgalomtól”

A szállodában már hetek óta bolondítanak bennünket, hogy „*jönnek a franciák!*” E jelszó jegyében megindult a kilakoltatás. Kiürítenek legsürgősebben egész lakosztályokat, hogy azután megint csak azt állapítsák meg: „*ügylátszik, még mindig nem jöttek*”. Természetesen, a szobák árát sem csökkentik ez a kilátásba helyezett nagy vendégtöbblet, mikor amúgy is sokkal nagyobb a kereslet, mint a kínálat — lakásokban.

Allítólag a Lipótváros jelentkezik. Felkínálja szobáit, lakosztályait a francia tiszteknek. Hát csak tegyék, — ha nekik jól esik. Nekem, sajnos, nincsen lakásom most, — magam is szállodára szorulok — de ha lenne is, — ilyen vendégségből, — megszálló hadsereg dédelgetéséből nem kérnék... Az ember kénytelen-kelletlen eltűri a megszállást, de nem ünnepli a győztesként bevonuló ellenséget.

Ünnepelték azonban *Ady Endrét nagyban, mint a forradalom költőjét.* Nem hiszem, hogyha ez a mostani, érthetetlen, megmagyarázhatatlan forradalmi mámor, öröm, — amely szerintem örület, — el fog múlni, lesz valaki, aki dicsekedni fog azzal hogy neki része volt ebben az országpusztításban.

MUNKANÉLKÜLIEK TENYÉSZTÉSE

Megdöbentően bőkezűek az adózó polgárok terhére. Csak *hétszeresére* emelték fel pl. a rokkant katonák nyugdíját. Van-e ember, aki ne a legjobb szívvvel adna mindent, ami csak telik tőle, ezeknek a szegény szerencsétleneknek? Az államnak is, természetesen, kötelessége őket a lehetőség határain belül, támogatni. Kötve hinném azonban, hogy az a lehetőség határain belül lenne, amit az állam most minden téren pénzügyileg elkövet. Összes alkalmazottját úgy fizeti, mintha a háború legyőzött népei által fizetendő hadisarcot mi kaptuk volna. A népkormány tagjai, ezeknek összes atyafisága, hihetetlen javadalmazásban részesülnek — csak úgy, mint a mesterségesen tenyésztett munkanélküliek. Olyan horribilis jutalmat kapnak azok, akik nem dolgoznak, hogy ugyancsak meg kellene erőltetniök magukat a dolgozóknak, hogy anyagiakban utolérjék amazokat. De hát nem bolondok, hogy megerőltessék magukat! Hanem egyszerűen nem vállalnak munkát, hogy érdemesek legyenek a nagy munkanélküli segélyre. Ennek természetes következménye, hogy *semmiféle* férfi vagy nő számára való házi-, vagy házonkívüli *munkára embert kapni nem lehet.* Vagy ha mégis akadna talán egy olyan vállalkozó, aki valamely könnyű munkát elvégezni kegyeskednék, — olyan díjazást kér érte, ami csak holmi Rothschild erszényéből telnék. És meg is indokolja kívánságát a következőképpen: (Egy, a családunkban *megettörtént* eset nyomán mondom el a kis párbeszédet.) „Eljövök dolgozni, — ha meg tetszik mondani, mennyit fizetnek egy napra 70 koronán *felül?*“ „Micsoda?!“ — kérjük olyan arccal,

amely elárulja, hogy nem akarunk hinni fülünknek. „Hát, igen! Hárman vagyunk a családban. Napi munkanélküli segély 70 korona. Hát már csak nem fogok dolgozni, ha nem kapok sokkal többet a munkáért, mint a henyélé-sért?” S ez a — úgy pénzügyileg megbocsáthatatlan, mint amilyen erkölcsrontó — bőkezűség kergeti elérhetetlen, indokolatlan magasságba a munkabéreket. Miután igen kevés embernek van ma arra módja, hogy ilyen béreket fizessen, — tehát napról-napra szaporodik az állam mesterséges heretenyszete.

A FOSZTOGATÁS, MINT ÉLETPÁLYA

Csak egy foglalkozás van most, ami még a dologtalanságnál is jobban jövedelmez s amely most, sajnos, — nagyon divatban van. *A fosztogatás!*

Egy barátnőm meséli a következő esetet:

Az évek hosszú sora óta hozzájuk járó mosónő udvariasan kijelenti, hogy többet ne számítsanak reá. „Miért?” — kérdik. Hazajött a férje a háborúból s így már nincs szüksége arra, hogy ő is dolgozzék. „Hát olyan jó állása vagy foglalkozása van a férjének?” kérdi a hölgy. — „Oh, nagyon jól!” — „Mi a férje?” „*Fosztogató!*” Megható természetességgel csak ennyit mondott. — S ez nem vicc, nem tréfa, — így — és ilyen nyíltan mondta ezt a Károlyi-csinálta forradalom nagyobb dicsőségére, annak első hónapjában, egy, eddig tisztességesnek, becsületesnek ismert aszony. Ennyire jutotunk, idáig züllöttünk erkölcsileg, rövid pár hét alatt. Nem csoda, ha olyanok vannak *felül*, az uralmon, mint a Károlyi bandája, *hanem egészen természetes*, hogy *alul* is ilyenek a viszonyok!

Hallom barátaimtól, hogy cselédet sem lehet kapni semmi pénzért sem. Ugyanez okból. Hazajött a férj, vagy apa, vagy vőlegény, vagy testvér — fosztogat és ellátja őket nemcsak a szükségessel, — de még felesleggel és fényűzési tárgyakkal is. Úgy, hogy végül még a szerények közé tartoznak azok, akik beérik a munkanélküli segélylyel és ennek tiszteletére nem dolgoznak, azaz nem fosz-

toogatnak. A cselédközvetítők maguk vallják, hogy a cselédhölgyek nem vállalnak állást, mert nagy jólétben élnek családtagjaik fosztogató működéséből.

Hiszen lopások, rablások előfordultak máskor is, — de soha még ily mértékben nem, soha nem volt ily általános, mint most. S a lényeges különbség az, hogy a rablás ma már szinte virtus-számba megy!

NOVEMBER 20.

A SZERBEK ÉS CSEHEK BERENDEZKEDNEK MÁR

A legnagyobb defetista, az egyik forradalmat provokáló, — tekintélyeket, eddigi törvényeket, rendet letipró újság, minden nagyobb izgalom nélkül, egyszerűen megállapítja azt, hogy a szerbek hogyan rendezkednek be nálunk. Hazaárulóként büntetik azt, aki a szerb katonai hatóságoknak ellenszegül, elszedik az összes fegyvert, muni-ciót s az engedetlenekkel rögtönítélő bíróság végez.

Megjegyzés nélkül közli, hogy a csehek véres harcokat vívnak velünk (a mi hazánkban!). Felszedik a síneket és sok hasonló gyönyörűséges dolgot cselekszenek és állandó terror alatt tartják az egész Felvidéket. Naponta, — csak a jó Isten tudja — hány vonaton menesztik a magyar föld terményeit — Prágába. Kifosztják teljesen szegény hazánkat mindenből, végtelenül sajnálatraméltó felvidéki honfitársainkat.

Úgy látszik, hogy még mindig nem jöttek rá ezek a bizonyos újságok (vagy talán csak úgy tesznek?). ezek a lelketlen, lekiismeretlen rombolók, hogy mit műveltek ők — a sajtó, a betű nagy hatalmával? Talán még mindig nem érzik, hogy züllünk, hogy süllyedünk, hogy pusztúl az országunk? Hogy teszi tönkre a sok betolakodott martalóc az ország nagy részét, hogy züllik el mind jobban és jobban a mi népünk is, mindennütt az országban — de legfőképen a fővárosban, itt Budapesten!

Nem látják a hatalmat bitorlók sem, vagy nem akarják látni, hogy mit csináltak az országból? Hogy a meglévő kereteket, az oszlopokat, amelyek az állam épületét tartották, amelyek a társadalmi rendet megalapozták — elpusztították, széttördelték, anélkül, hogy valami jobbal, megfelelőbbel helyettesítették volna. S így most minden természetesen bomlik, romlik, dűledszik, összeomlik!

Olyan nagy volt a hatalmi éhségük, olyan nagy most a hatalmi mámoruk, hogy ez előtt minden háttérbe szorul, — minden elhomályosul, nem látnak és nem hallanak mást! A hatalom eléréseért, megtartásáért mindent feláldoznak, mindenre képesek.

Igaz, hogy amit feláldoztak, azt a rettentő sokat, nagyot és súlyosat — az nem az övék volt, — csak az országé. S amit elérték, — hatalmat, dúslakodást az anyagiakban — minden nagyratörő álmuk teljesedését, az csak az övék.

Igen természetes, hogy ők maguk is tudhatták, hogy normális, rendes és rendezett viszonyok között teljesen kilátástalan lett volna hatalmi álmuknak, nagyravágyásuknak kielégítése. Fel kellett tehát borítani mindent, hogy azok, akik eddig alul voltak — mert alsórendű volt a tehetségük, a tudásuk, a jellemük — most *felülre* kerüljenek! S ők igazán nem mulasztottak el semmit sem részükről — annak elérésére, hogy a bomlás, a romlás teljes legyen! S így azután — a felfordulásban — a káoszban, elfoglalhassák az általuk anyyira óhajtott, ilyen nemtelen eszközökkel elért pozíciót!

A SZOVJET ÜDVÖZLI MAGYARORSZÁGOT

Odáig jutottunk már, hogy a borzalmak honából a legrémesebb álmainkat megszegyenítő, mert még azon is túltevő orosz szovjetvilágból küldenek nekünk üdvözlő táviratot! Úgylátszik, azt remélik ezek, hogy érik már a gyümölcs! Úgy vélik, hogy a züllésnek már

arra a fokára süllyedtünk, amikor már csak az utolsó
látáció következhetik: az ő országuk!

A napokban ott ülök délben a szálloda előcsarnokában, hogy mint rendesen, a férjemet várjam az ebédhez. — Szemtanuja voltam egy orosz család érkezésének. Férfi, nő, — gyermekek, kíséret és fuvaroskocsi tele poggyással.

Megtudtam a portástól, hogy egy orosz herceg és népes családja érkezett meg mindennel, amit még menteni tudott. Szökött Oroszországból a gyilkos, gonosz, embertelen haramiák elől. Elmondta a portásnak, hogy odaát egy tiszta gallér miatt képesek valakit a túlvilágra küldeni. Mert a tisztaság gyanus az ő szemükben. Mert a lélekben, erkölcsben oly ronda, piszkos proletár —, a tisztaságot is a polgárság bűnei közé sorolja, a ha polgár valaki, akkor meg éppenséggel el kell pusztítani. Hiszen a legnagyobb proletár élvezet — a polgárság kiírtása.

Istenem, micsoda egy förtelmes, gyalázatos világ lehet az, mily borzalom!

ORSZÁGZÜLLESTÉS

S alig merem leírni, de valami előérzet bánt, hogyha így folytatjuk, — ha ezen az úton haladunk, melyet 3 héttel ezelőtt megkezdtünk, ha a züllés ily rohamosan fog haladni, — akkor a jó Ég mentsen meg tőle, de valami ilyen förtelmes világ felé közeledünk. Brr, — iszonyat, még gondolatnak is!!!

Ha olvasok az oroszországi dolgokról, hát kilel a hideg — borsószik a hátam, — s azt gondolom — csak az ilyesmitől mentsen meg bennünket a Gondviselés! Mert azok az emberek, akik most, mint a hatalom birtokosai, soraunkat irányítják, egészen bizonyosan nem lennének képesek ezt a veszedelmet, ezt a lelki pestist elhárítani!

Sőt egész viselkedésük, minden ténykedésük csak előkészíti a talajt, melyből aztán, ha idejekorán ki nem

írtják az orosz szél idefujta magot, megteremhet a mér-
ges, rémes nadragulya!

*Bezzeg, ha Tisza István élne, ettől a véstől nem
kellene félnünk! No meg egészen bizonyosan, idáig nem
jutottunk volna, ahol már most tartunk.* Már akkor
volt róla szó, még az ő életében, hogy az Oroszorszá-
ból visszatérő, a bolsevizmustól megfertőzött katonákat
nem fogják hagyni bevonulni és velük a veszedelmet
terjeszteni az országban. Gondoskodni fognak feltartóz-
tatásukról, ártalmatlanná tételükről. Ki törődik ma
ezzel? Ezeknek az uraknak — kisebb gondjuk is nagyobb
ennél!

Napról-napra sötétebbek az utcák is. Amint az Őr-
isten rövidíti a napokat és korábban köszönteti be a ső-
tétiséget, aszerint csökkentik a mesterséges világítást is.
Egészen félelmetes már délután az utcákon járni. Kül-
lönben mindegy — sötét van-e vagy világos, külváros-e
vagy belváros, egyformán húzzák le az emberekről a
kabátot, szedik el a nőktől az ékszer, erszényt, stb.
Mindjobban szaporodik az olyan ismerőseim száma, akik
már megérték e kedves műveleteket, kiket már kifosztot-
tak az utcán. Tehát nem gondolhatom, hogy ezek csak
olyan alapnélküli mende-mondák. Borzasztó kellemet-
len, leverő érzés, ilyen közbiztonságban, ilyen köz álla-
potban élni!

Minap este 7 órakor a Ritz-hotel előtt, ahol tömege-
sen állnak mindig ilyenkor az autók, gróf *Pejachevich-
ről* akarták lehúzni bundáját, mikor a pár lépésnyire
levő Bristolba készült haza. Ő szétütött közöttük és
megmentette bundáját. De nem mindenkinél végződik
ily szerencsésen a kaland.

PUSZTÍT A SPANYOL JÁRVÁNY

*A spanyoljárvány egyre jobban pusztít, úgyhogy
reszketve veszem kezembe reggelenként az újságot. Alig
merem kinyitni, egyik gyászjelentés a másik után. Iste-
nem, hát még az ilyfajta súlyos megpróbáltatás sem ke-
rült el bennünket? Szegény, mindenképpen tönkretett*

hazánknak már csak egy ilyen járvány hiányzott, amely garmadaszámra pusztítja a tstileg, lelkileg amúgy is legyöngült embereket.

Én részemről, a sok mindenféle baj között, amely eddig ért bennünket, a kínos, rideg, örömtelen élet, a sok nélkülözés, a sok izgalom, a kilátásba helyezett nagy adók, stb. stb. között, egyénileg — ezt tartom a legsúlyosabbnak. Mindent szívesen elviselek, ha a jó laten megkíméli hozzátartozóimat, minden jó embereimet ettől a szörnyű nyavalyától. Magam már keresztül mentem rajta, imádkozom minden nap, hogy ők szerencsésen megmeneküljenek tőle! Sajnos, nincs nap, amikor valami jó ismerőst el ne ragadna a járvány. Valóságos tragédiák játszódnak le: — szülők elvesztik egymásután összes gyerekeiket, fiatal férj a feleségét és viszont. Másutt a szülők kapják el gyermekeiktől — és pusztulnak bele. Itt egy ház marad gyermek, — amott gyermekek szülők nélkül, — szívfacsaró kis tragédiák az ország nagy, súlyos tragédiája mellett.

Az emberek már szinte nem mernek az utcára sem menni, villamosba ülni, egymással összejönni. Pedig még soha nem érezték annyira szükségét a találkozásnak, a gondolatcserének, lelkifájdalmunk kiöntésének, mint most. Tudom magamról. Én, ki annyira szerettem otthon ülni, nem voltam soha túlságosan társaságjáró, most alig lelem a helyemet. Nem szeretem az egyedülélést. Nem akarok egyedül maradni gondolataimmal, mert azok túlszomorúak. És keresem az olyan emberek társaságát, akik velem egyérvésűek, akik együtt keseregnek velem hazánk pusztulásán. A siratás barátok között könnyebben esik, mint a magányban.

De még más akadálya is van annak, hogy az emberek egymást látogassák, hogy összejöveteleket tartsanak. *Szükében van a fa, a szén!* Nem tudják fűteni a vendég- és fogadószobákat. Így tehát az én szomorú, sokszor panasztól otthontalanságomnak, a szállóban lakásnak megvan most az az előnye, hogy úgy emeleti lakóhelyiségünk, mint lent a hall, egyaránt jó meleg.

Hetenkint egyszer itt jönnek össze jóbarátaink minálunk.

Megvan a rendszeren megjelenő törzstársaság, csupa kedves jó barát és néha egy-egy outsider is. Ha sokan vagyunk, akkor a hallban gyűlünk össze, ha kevesebben, úgy a lakásban.

KOZMOPOLITA HÖLGYEK A NŐI KLUBBAN

Kezdek most megint a szerdai napokon a *női Klubba* is feljárni vitadélutánokra.

Érdekelt persze megfigyelni azt is, hogyan viselkedik a Klub elnöknője, *Károlyi Mihályné*, amióta férje felkapaszkodott a hatalomnak olyan magas polcára, mint amilyen mélyre süllyesztette le az országot. Érdekelt, hogy milyen szemmel néznek erre az asszonyra azok, akik velem együtt siratják az országot. Azok, akik annak a régi regiimnek a hívei — amelyet a most uralmon lévők — mindennap tetemre hívnak, amelyet meg-rágalmaznak avval, hogy minden baj, pusztulás kútforrása.

Érdekelt végül látni, hogyan rajongják körül szeretett vezérük feleségét a valóban „régí”, tehát már pár esztendő és nem konjunktúrás „radikálisok” — akik mint ilyenek persze „új” jutalmazottak — koncbirtokosok: a Bedy Schwimmer Rózák, Buchinger-nék, Strickerné Polányi Laurák, Jászinek és csak a sorban, de nem a radikálisságban utolsó Miskolczy Meller Eugeniák! Mint Károlynak a férfiak között, ép úgy megvolt feleségének is a nők között hűséges, öt követő táborkara.

Hát ami azt illeti, mikor nem volt meg az uralmon lévőknek, a hatalom birtokosainak, az ő saját külön „uszályuk”? Még akkor is, ha az illetők nem osztották az újonnan uralkodó planéta hitvallását, ha bensejükben egészen más elveket és nézeteket vallottak is, az ilyen csekélységek ilyenkor nem jönnek számításba.

De hogy igazságosak legyünk, kénytelen vagyok konstatálni, hogy ezek a fent nevezett hölgyek és a hoz-

zájuk (már ahhoz, akihez) tartozó urak nem most lettek radikálissá, hazáttagadóvá stb.! Nem ők emelkedtek fel Károlyihoz, a magyar mágnáshoz a magasba, hanem megfordítva történt: Károlyi süllyedt le hozzájuk, S miután ezeknek a díszmagyaroknak — ha Istenük, ha hazájuk, — ha szívük, lelkük nincs is, de eszük az van, amit a vezérülről viszont nem igen lehetne állítani, tehát ők ugyancsak tudják a helyzetet a maguk számára kiaknázni — a gyengeeszű és jellemű grófot úgy és arra vezetni, ahogy és amerre ez nekik, az ő céljaiknak, egyéni érdeküknek a legjobban felel meg. Ha már ilyen szerencse jutott nekik osztályrészül, azt megfogják az üstökénél fogva és nem eresztik el.

VITADÉLUTÁNOK A KLUBBAN

A Klubban is gondoskodtak róla, hogy valahogyan más szellem és akarat ne érvényesüljön ott, mint az övék. Egyelőre még többen vagyunk az „átkos régime” hívei, olyanok, akik nem hódoltak be az új szellemnek, az új iránynak, a hazaárulásnak. De ők azon vannak, hogy ezt a mi elmaradt, nevetséges, szerintük ellenforradalmi irányunkat kellőképpen ellensúlyozzák. Ha mi többen vagyunk, nagyobb számmal, ők viszont sokkal hangosabbak, merészebbek. Mögöttük tudják a pártoló hatalmat; az uralkodó irányt.

Rendes körülmények között nem valami sokszor szerencsésítetik e kozmopolita hölgyek a klubunkat. Nem igen ereszkednek le hozzánk. Hja, nekik most már sok a dolguk, hisz cselekvő részt vesznek a „kormányzásban”. Az egyik: *Mellerné M. Eugenia*, ha jól tudom, a Nemzeti Tanács tagja, *Bédy Schwimmer Róza* egyre Svájcba szaladgál a „külföldet informálni”. (Szép kis informálás lesz abból!) *Jásziné* talán segít a férjének elajándékozni az országot, mert ő egyedül már nem győzi a tempót; *Buchingerné* bizonyára a munkások megfelelő felvilágosításában segítkezik hűséges hitveshez illően az urának. Szóval mindegyiknek van fontosabb dolga, mint egy olyan klubot látogatásával megtisz-

telni — melynek neve „Magyar asszonyok klubja” — és melynek iránya még eddig, amíg még kegyesen eltűrik — hazafias.

De az úgynevezett „*vitadélutánok*”-ra — amikor valamely tárgyalandó téma vagy az előadó személye azt sejteti velük, hogy az előadás itt nem a minden tekintélyt letipró, keleti Svájc bolondgombáját tenyésztő, — forradalmi felfogásnak fog hódolni — hanem az ország területi integritásáért sikra szálló, sőt, Uram segíts, — még talán az ő politikájukat a kritika árnyalatával érinteni merészlelő, — szóval hazafias irányú előadás lesz, — akkor kellő óvatossággal és körültekintéssel bevezénylik az egész „feminista” vezérkart. Mert ezek a leghangosabbak, legradikálisabbak — mind a feministák táborából kerültek ki. Nem hiába viseltetem én már mindig, régi időktől fogva olyan szinte ösztönszerű ellen-szenvvel az iránt az egyesület iránt, amely nálunk, a feminista epithetont, a maga számára lefoglalta.

Ha egy *Schlachta* Margit beszélt, a Misszió-társaságnak bájos, okos apostola, természetesen vallásosan és hazafiasan — legalább is *Glücklich* Vilmának — a feministák egyik oszlopának kellett beszédére reflektálnia és az ő modern, cinikus eszméivel ellensúlyozni az esetleges kártékony hatást, melyet elődje a szónoklásban, az ő meggyőző ékesszólásával hallgatóiban keltett.

Egy *Geöcze* Sárinak erősen hazafias érveit és felfogását legalább is egy *Mellerné* M. Eugéniának kellett megdöntenie, hatását töletelhetőleg gyöngíteni, hogy valahogy meg ne teremjen és új erőre ne kapjon a szívekben ez a régi, idejétmult, lomtárba való szellem. Mindig ügyelt arra a vitarendező bizottság, hogy az ilyen előadások alkalmával valahogyan túlsúlyban ne legyen — a régi konzervatív elem. S ha közkatona több volt is a mi táborunkban, mint náluk, — a vezérek, a hangos nagy ágyúk náluk voltak túlsúlyban — legalább ilyenkor.

A vezetőség — az elnökség, — úgy látszik, nem politizált egymás közt, — mert szépen megfért egymással a mágnásasszony-koszorú. Ha egy kicsit korábban jöttem, mint az előadás megkezdődött, — ott láttam őket a kis szobában együtt, békés teázás közepette. Én persze nem mentem be hozzájuk, ha még egészen maguk között voltak. Legtöbbnyire azonban ők megszólítottak engem és beszélgetni kezdtek — *Pappenheimné*, — *Palavicininé* — vagy *Apponyiné*. Én legszívesebben vettem, ha módomban volt Apponyinéval beszélgetni. Mert ebben a mágnástársaságban ő volt az egyetlen reményem, ő róla hittem és tudtam — hogy nem hódolhatott be az új destruktív, forradalmi iránynak.

A jól nevelt asszonyok számára „tabu” a politikai vita, ha különböző meggyőződésűek. Hát a mágnásasszonyok ez irányban mindenesetre jól neveltek. Valószínűleg nem tárgyalnak egymás közt olyanféle dolgot — amelyek erősebb véleményeltérésre adnának alkalmat.

Én, sajnos, nem vagyok ennyire jól nevelt. Nálam bizony az intenzív hazaszeretet érzése erősebb, mint a külső formák respektálása. Valóban már nem álltam meg multkor, hogy meg ne interpelláljam *Apponyi* grófnőt, hogy az Isten szerelméért, miért nem tesz az ura valamit az ország érdekében, amíg nem késő? Miért nem avatkozik a dolgokba? Miért tűri, hogy ezek a lehetetlen emberek — akiké most a hatalom — teljesen kisajátítják az országot?

Mielőtt még a grófnő válaszolhatott volna, nagy ijedten figyelmeztet *K.-né P. F.*, hogy ne beszéljek, ne folytassam, két lépésnyire áll tőlünk *Pappenheimné*, *Károlyi Mihály* nővérel!

— És ha! — felelem én — az ő esetleges neheztelésénél sokkal fontosabb előttem szerencsétlen hazám sorsa.

— De lehet, hogy a kegyelmes asszonynak kellemtelen a politika — volt a válasz. Az más, — akkor hallgatok...

Károlyi Mihályné volt az egyetlen a vezető mágnás-asszonyok közül, akit személyesen nem ismertem. Körülbelül kötelező volt minden tagnak bemutatkozni az elnököknek, de én a köteleesség teljesítését elmulasztottam. Valahogyan semmi kedvem sem volt hozzá — már előbb sem. Most, a férje országpusztító szereplése óta — természetesen még kevésbé támadt gusztusom erre a cselekedetre.

Megfigyeltem azonban. Érdekelt, hogy milyen annak az asszonynak a viselkedése, lénye stb., akinek férje Magyarország veszedelme lett. Alkalmam volt erre minap, — amikor elnökölt egy előadásnál, én meg szemben vele, a legelső sorban ültem. Hogy mennyire követte a szónok előadását, milyen mélyenjáró gondolatok szánthatták az agyát, ezt nem tudom. Annyit azonban megfigyeltem, hogy a tekintete elég mélyen járt. Térdét alig fedő ruhában volt és ez alól kinyújtotta eléggé formás pókhálóvékony selyem harisnyába bujtatott lábát és szünet nélkül abban gyönyörködött. Lehet, hogy nála ilyen külső formák közt nyilvánul meg az intenzív gondolkodás, amelyet valószínűleg még jobban előmozdít s a gondolatait megtermékenyíti — a harisnya alatti bokáját szorító, kövekkel kirakott karperec szemlélete.

NOVEMBER 21-ÉN.

A POLGÁRI SAJTÓ KEZD MÁR FELELSZMÉLNI

Sajnos, már ott tartunk, hogy az eddig tiszta örömmámorban úszó — a „diadalmas” gyönyörű forradalmat ünneplő átvedlett *ujságok is kezdenek „kálváriá”-ról beszélni.* Tanuim e feljegyzések és intím barátaim, hogy én a felfordulás első percétől, november 1-től kezdve kálváriának láttam az utat, amelyen szegény hazánk megindult. A sok hazugság kezd mind napfényre jutni, a becsapások kezdenek lelepleződni!

Károlyi Mihálynak az a bizonyos nagy mondása: „*Majd mi cselekszünk!*”, amelyet körülbelül egy hónappal ezelőtt — a parlamentben hallottam diadalmasan, —

fenyegetőleg, odakiabálni a mártír Tisza Istvánnak, — borzasztó gonosz gyümölcsöket terem. Amit eddig „cselekedtek“, az csak pusztítás, csak rombolás volt. Új építésnek semmi nyoma. Attól félek, hogy már nem marad sok pusztítanivalójuk!

Hol marad az ígéretek beváltása? Hol marad a november első napjaiban ígért — két-három napon belül megkötendő béke?

Hol marad a drága nemzetiségeinknek szerető, testvéri jobbja, melyet szintén Károlyi, Jászi és a kormánynak többi nagy bölcse ígértek nekünk?

Hol marad annak az ígérletnek beváltása, hogy nem loagnak megszállni bennünket?

Ma már „néma fájdalmat“ emleget egy a defetizmusban vezető újság is! Kénytelenek beismerni, hogy nemcsak a határokat szállták meg az éhes sakálókhoz hasonló szomszédok, — de még az ország szívébe, fővárosába is megszálló csapatok jönnek. De hogy ez a szegény, elbolondított nép valahogyan magába ne térhessen, ne eszmélhessen fel, — ne lássa a hazugságoknak ezt a tömkelegét, — hát tovább is kell őt bolondítani, — a felocsúdást megakadályozni. S ezt csak úgy lehet elérni, hogy perfid ügyeskedéssel az általuk elkövetett súlyos, rettentő hibáikért, mondjuk inkább bűneikért és azok végzetes következményeiért a mult embereit és azoknak rendszerét okolják, azokat teszik felelőssé mindenért! Folyton azt emlegetik, szünet nélkül hánytorgatják. Ezzel pedig azt szeretnék elérni, hogy mintegy beidegződjék lassankint a népek öntudatába az a meggyőződés, hogy ők csak az elmúlt „átkos“ rezsímnak — ártatlan áldozatai. Ők semmiről sem tehetnek! Minden bajnak, csapásnak, megpróbáltatásnak „azok“ az okai.

Igen ám, csakhogy ők, mindent legázolva, a hatalmat magukhoz ragadták, — tudták ők akkor is, hogy előttük az „átkozott“ rezsím uralkodott! Miért ígértek mégis mindent, jó és gyors békét, — területi integritását az országnak s mindazt, ami akkor minden jó hazafinak szíve

óhaja volt? Hiszen éppen csak ezekkel az ígéretekkel, csak ezzel a biztatással tudták a népet annyira narkotizálni, hogy teljesen elveszítve józan ítélőképességét, ilyen utolsórendű emberek kezére juttassa a hatalmat. — A béke, a nyugalom utáni vágy már oly nagy volt az emberekben, — hogy *bárkit* maga fölé emelt, — aki zászlaján ezeket az ígéreteket hozza! És most mégis, minden rossznak, ami van, minden jónak, ami nincs, aminek hiányát szenvedjük, — a bűnös, átkos *mult* az oka. Gyáva, gonosz, de még csak nem is okos védekezés! Arra tolnak mindent, ami volt. Azt rágalmazzák főképpen és elsősorban mindíg, — aki nincs már az élők között, aki — fájdalom — maga is csak — volt. Azt remélik, hogy az, aki a sírban van, akit jó eleve eltettek láb alól, hogy ne zavarja gonosz cirkulusaikat, nem tud védekezni, nem tud vádolni többet. Csalódnak! Hiszen — bízom az Úristenben, hogy soha még olyan eleven védekező, olyan nagy súlyú vádló még nem volt, mint amilyen az lesz, aki már három hete nyugszik a geszti sírboltban! Messzire fog halatszani a védő és vádló beszéde, annak a nagy hazafinak, annak a nemes, bátor, kiváló karakterű, — izzóan magyar érzésű, hazáját fanatikusan szerető, érte és meggyőződéseért életét is áldozó, minden téren elsőrangú nagy embernek — annak a most még csendes, — nagy halottnak!

A GESZTI SÍRBOLT VÁDOL

Hogy e hitemnek — e bizodalmanak más alapja is van, mint abbéli meggyőződés, hogy az igazságnak a sírból is, a föld alól is ki kell törnie és legázolnia a napfényre merészkedett és abban sütkérező hazugságot, arra vonatkozólag már mutatkoznak jellemző jelenségek. Három héttel ezelőtt nem merte senki sem *Tisza* nevét kimondani, hacsak nem gaz, alávaló szitkok kíséretében. A buta, ítélet nélküli, kritika nélküli, félrevezetett nép, a szüntelen sok lázítás következtében, már valami ördögnek képzelte el azt az embert, aki oly magasan állt az őt szidalmazó, rágalmazó, becsmérő banda felett, hogy soha

érdemesnek sem tartotta lehajolni és letörölni azt a mocskot, melyet ezek igyekeztek ráfreccsenteni. Élt benne bizonyára a tudat, hogy majd az idő oly tisztára fogja mosni a most rászórt vádaktól, hogy szinte ragyogni fog vértanúi alakja. Amit az élőknek nem adtak meg fényes emberi és hazafiúi kvalitásai elismerésüül — fokozott mértékben, — búsán fogják a holtak, a megdicsőült emlékének nyujtani!

Egy úriasszony mesélte nekem a forradalom első napjaiban, — hogy mikor ő a konyhájukban a kutyamosójuk, a puccerük előtt (aki különben szerény, jóra való fiú volt) Tisza István megöletéséről sajnálattal nyilatkozott, majd nekiment ez a fiú, hogy hogyan meri ő ezt az embert sajnálni!

Ez az eset három héttel ezelőtt történt.

Egy kedves jóbarátom, politikai meggyőződésében és hitvallásomban is társam beszél, hogy ma a villamoson utaztában valaki a következő megjegyzést kockáztatta: „*Kikaparnák még a tíz körmükkel is Tisza Istvánt a föld alól!*” És nem volt égszakadás, földindulás, nem lincseltek meg, nem ütötték agyon a vakmerő beszélőt, de az egész villamoskocsinak közönsége, megértőleg, beleegyezőleg bölintott! . . .

Ez az idők jele! Végtelenül szomorú, hogy csak a halott kezdi kapni az elégtételt, — még szomorúbb, hogy egy — már-már szinte haldokló ország népétől!

De a hatalom mostani birtokosai persze annál görcsösebben ügyelnek, vigyáznak, hogy ez az ébredés, — tisztánlátás, — ne legyen általános. Nagy baj lenne rájuk nézve, ha a nép magára eszmélne, tisztán kezdene látni, mert akkor vége lenne az ő hatalmuknak, pünkösdi királyságuknak, amelyhez görcsösen ragaszkodnak. Mindennél többre becsülik és saját kicsinyes önző céljaiknak — a haza érdekét — de mennyire alárendelik. Egy közéjük tartozó újságtulajdonosnak egyik kedves axiómája — hogy „a legkisebb privát baj — sokkal jobban érint bennünket, mint a legnagyobb közbaj”. Úgy látszik, hogy az egész díszes társaságnak, ez a jelszava. Mert ha ők

kipottyannának a hatalomból, ezt ők sokkal nagyobb bajnak tekintenék, — mintha az ő bölcs és szakavatott vezetésük alatt, elpusztul az ország.

S éppen ezért — támogatják egymást kölcsönösen — tömjéneznék egymásnak — továbbra is.

Ugyanabban a cikkben, amelyben már ők is kénytelenek beismerni, hogy az ország kálvária elébe megy — ugyane cikkben írják, hogy a „függetlenségi párt legnagyobb, pótolhatatlan értékét, Károlyi Mihály egyénisége szolgáltatta”.

Hogy nem sül le arckról a bőr a szegyéntől, a servilizmusnak ettől a mértékétől, amely szükséges ahhoz, hogy ezt a hihetetlen kijelentést leírni, nyomdafesték alá bocsátani merték. Mert hiszen egészen bizonyos, hogy ezt az udvaroncok hada, maga a legkevésbé sem hiszi. De igen szomorú, ha az országot, annak népét oly ostobának tarthatják, hogy vele ilyesmit elhithetni próbálnak!

AZ ŐSZIRÓZSÁS FORRADALOM MÉRLEGE

Most csinálnak leltárt a gyönyörű, őszirózsás forradalom pusztításairól, azokról, amelyek csak a városban, Budapesten történtek. *Az örömteljes izgalom óráiban persze a legelső dolguk volt a fegyházak zárait felpattanítani.* Még is látszik ennek eredménye. Csak az Angyalföldön magán, milliókat érő ingóságokat raboltak és kótyavetyéltek el. Azon az egy razzión, melyet most ott tartottak, csak ezen az egy helyen huszonhárom darab fegyházból szökött díszpéldányt fogtak el. Hiszen az ilyen alakok rendszeren az ilyenféle forradalmak főtámaszai. Mert egy valóságos forradalomnál is, egy olyannál, melynek morálja, hogy úgy mondjam, létjogosultsága van, még annál is utálatosabb az uszály és ezek, a vele járó piszkos tünetek. Ennél a forradalomnak nevezett általános züllésnél, csúfságos „pucss”-nál egyéb sem volt az egész vonalon, *csak piszkos tünet.*

Még egyre hallom éjszakánkint ropogni a fegyvereket. Lövöldöznek folyton. Azt hiszem részint kedvtelésből, részint önvédelemből. Már t. i. védik a lopott, rab-

lott portékát, a „rekvirált” árut, élelmiszert, ruhaneműt, stb.-t, amin azután megfelelő uzsoraáron túladnak.

A hivatalos levetköztetését az embereknek, a ruha-gyűjtést pedig folytatják. Pedig ez a ruha, amelytől nem egy közülünk fájó szívvel válik meg — mert pótolni nem tudja — szüksége meg van rá, mert ha van is többrendbelije, mindegyiknek más a hivatása, az a ruha néha nem is vándorol messzire. Csak le a házmesteri lakásig. Ott azután a jó és szép ruhákat becserélik holmi ócska rongyra s ez meg azután oda, ahová. Azt hiszem mindenüvé inkább, mint ahová állítólag szánták, a szegény katonáinkhoz.

NOVEMBER 24.

LAKÁSHÁBORÍTÁS

Rátették a kezüket a lakásokra! Most már egy háromtagú családnak legfeljebb négy szobát szabad megtartania. Ha több van, elveszik tőle. Tehát lőt-fut, szalad mindenki, hogy önként elhelyezzen lakásába valakit, akit ismer, vagy akiről legalább is annyit tud, hogy tisztességes, és sem lopni, sem betörni nem fog. Hogy azután az illető mennyi, a zoológia körébe tartozó kis lakót telepít át magával együtt új otthonába, ezt csak a jó Ég tudja, meg majd később a kétségbeesett háziasszony állapítja meg. De hát Istenem, kell ennek így lenni? Nincsenek az emberek már úgymint eléggé megnyomorítva? Mi maradt meg a régi, szép életből? Az otthon! Ez tartja az emberben valahogyan a lelket. A családi élet meghittsége ad erőt a megélhetésért folytatott küzdelmekben. De hol marad az otthonnak meghittsége ott, ahol a vadidegen embereknek joguk van oda bármikor betoppanni s a családot életében, nyugalomban, megszokottságában, összhangjában megzavarni?

Hogy nagy a lakásszükség, azt tudom. Csak az a kérdés, hogy miért van annyival több lakáskereső, mint üres lakás? A háborúból, sajnos, sokkal kevesebben tértek vissza, mint ahányan elmentek. Szerencsére nem

mind esett el, aki hiányzik, — szörnyű sok a fogoly, az internált, stb. — szóval nagyon nagy még a vissza nem tértek száma.

Kik tehát azok, akik Budapest lakásait annyira elfoglalják, hogy a szegény, sokat szenvedett, háborúból hazatérő katonáinknak már nem jut? Azt hiszem, hogy legtöbbször a háború alatt bevándorolt galíciai menekült az, aki azonban igen rövid idő alatt a maga és zsebe szempontjából igen előnyös átalakuláson ment keresztül. A szerencsétlen földönfutóból csakhamar szerencsén lánckereskedő, árdrágító milliomos lett. És az agyonsanyargatott fővárosi népnek szinte lehetetlenné tette a megélhetést. Az az embermatéria, amelyik üldöztetésekor nálunk hajlékot lelt, otthonra talált, háláját úgy rója le új hazája iránt, hogy felmelegedvén, kiveszi a falatot az őslakók szájából. S most ráadásul azt is neki köszönhetjük, hogy a háborúból hazatérőknek, tehát a benszülötteknek nem akad hajlék, hogy miattuk nyomorítják meg a főváros amúgy is agyonnyúzott lakóit.

Az újságok szerint az entente bejelentette háborúját az orosz bolsevikik ellen.

OROSZORSZÁGI BORZALMAK

Bárcsak így lenne! Már legfőbb ideje lenne ezt a rettenetes fajzatot elpusztítani, ártalmatlanná tenni, mielőtt ez a lelki posvány megfertőzné a többi államot is. Rémes dolgokat olvas az ember felőlük egyes külföldi folyóiratokban, újságokban! Menekült oroszok írták, akik egyebet sem menthettek meg csak csupasz életüket. Azonfelül már semmit sem! És külföldre szöktek. Borsószik az ember háta, ha olvassa ezeket a rémregénybe való dolgokat! Százával fekszenek az utcán az éhenhalt polgárok, urak, előkelőségek tetemei. Mert enni csak az kap, aki be tudja bizonyítani, hogy proletár. És gondoskodnak róla, hogy a tisztességes embereknek ez ne sikerüljön. Oroszországból visszatért hadifoglyainktól az ott dülő szörnyűségeknek rettenetes leírását hallottam.

Jól teszik tehát nagyon azok a hatalmak, amelyeknek módjukban áll, amelyek megfelelő hadsereg felett rendelkeznek, ha megakadályozzák a mostani spanyol járványnál is rettenetesebb, pusztítóbb nyavalya elharcodását. Csak azután igaz is legyen e hír!

Hiszen sajnós, hallottuk azt is, hogy a mi katonáink közül is sokat, akik már hosszabb ideje vannak orosz fogóságban, alaposan megfertőzött ez a lelkinyavalya. Tehát, mint már a minap is említettem, mikor azt a szegény menekülő orosz hercegi családot láttam, elsősorban annak kellene elejét venni, hogy ezek behozhassák magukkal az infekciót!

Azelőtt hallottam volt, hogy terveztek — még Tiszán levén életében, — holmi kétheti quarantaintet a hazatérő katonák számára, — egyforma tekintettel a testi- és lelki fertőzésre. De most, ki tudja ezeket a rendszertelenül hazaözönlő ezreit a katonáknak feltartóztatni? És ki akarja? Ki bánja ma azt, ami a polgárok életét, nyugalomát veszélyezteti? Éppen ellenkezőleg! Ezeknek az uraknak minden rendelkezése, minden intézkedése, a polgári társadalom megnyomorítására látszik törekedni.

NOVEMBER 26.

Mai nap: az újságok olvasása, az izgalmak szakadatlan láncolata!

Egy nap a *csehek* garázdálkodásáról, mind nagyobb terjeszkedéséről szól a híradás. Másnap a *szerbek* viselkedéséről szól a krónika. Ma, még ezek között is utolsó-rangú ellenségünk (Jászi szerint kedves testvérünk és azomszédunk) az *oláh* viselkedése, — lehetetlen előrenyomulása — szoríttatja ökölbe kezünket! *Huszonhat vármegyét szállnak meg!* Hát nem borzasztó ez? Ezt hallva, nem vérzik-e minden magyar ember szíve? *Hiszen ma-holnap már nem marad semmi sem szegény Magyarországból!*

Almatlan éjszakákon azon töprengök, s el nem tudom hinni, képzelni, hogy ez igaz, hogy ez való és nem

szörnyű álom, hogy szegény hazánkat így megnyomorít-
hatják!

S még hozzá vitézségben, bátorságban, kultúrában
egyaránt erősen alattunk álló népek!

Hihetetlen! S ezt eltűri a magyar ember?!

Azaz, hogy azt eltűrte, hogy olyan helyzetbe jusson,
hogy tehetetlen legyen, hogy képtelen legyen az ellent-
állásra, mert a hatalom bitorlói szétkergették ka-
tonaságát! S tették ezt akkor, mikor mindenki még fegy-
verben állt, mikor semmiféle nemzetnek sem jutott eszébe
elsőül megmenteni ezt az örületet. Mert ha minden nem-
zet megteszi, egyszerre, akkor, ez igazán szép, kívánatos
dolog, s akkor az csakugyan a sokat emlegetett „pacifiz-
mus.” De ha egyetlen egy maroknyi nép teszi ezt, (be-
ékelve csupa nyakig fegyverzett ellenség közé), akkor
nem tudok rá más szót, megint csak azt, hogy örület, bűn,
és eredményében öngyilkosság. Sajnos, hogy ehhez az
eredményhez — amelytől én már egy hónappal ezelőtt
féltem, — napról-napra jobban közeledünk!

LINDERT KITESSÉKELJÜK

És ha a csütörtök délutánokon lent ülök a szálló
halljában, és körülöttem barátaink és mint rendesen, vagy
módfelett izgatottan, vagy éppen olyan mértékben lever-
ten tárgyaljuk napról-napra szaporodó végtelenül szo-
morú, lealázó eseményeket, és megjelenik közelünkben
egy magas, karcsú, őszhajú, pirosképű férfi, a velünk
szemben lévő sarokban, akkor mindnyájunknak ökölbe
szorul a keze, szikrát hány a szeme (már kinek-kinek vér-
alkata szerint). Nálam, sajnos, végbemegy elég láthatóan
mind a két jelenség, barátaink nem csekély ijedelmére.
Mert már ott tartunk, odaérkeztünk meg, hogy az ember-
nek a beszédjét kihallgatják, a mozdulatait kémlelik
mindenütt.

*Ez a férfiú, kinek megjelenése ilyen emóciókat kelt
bennünk és társaságunkat ennyire felingerli, fellázítja:
Linder volt miniszter úr, a főbűnös, Magyarország mai
végtelen szerencsétlen helyzetének főokozója.*

Kivánjuk őt mindnyájan Dante Infernójának kellős közepébe!

S ezen óhajunknak, ha nem is éppen így, de legalább annyiban kifejezést adtunk, hogy levelet írtunk neki, amelynek tartalma körülbelül a következő volt: Felkéri egy Bristol-szállóbeli uzsonnatársaság, tegye meg neki azt a szívességet, hogy kerülje el ezt a helyiséget. Ő, aki kimondani merete azt a következményeiben annyira gyilkos és végzetes mondást, hogy „nem akar katonát látni”, nem ütközhetik meg azon a szerény kívánságunkon, hogy mi meg őt nem óhajtjuk látni!

Azt hiszem, hogy e levélnek volt az eredménye, hogy azóta többet nem igen láttam itt a szállóban.

Ezt az urat, Magyarországnak ezt a megrontóját eddig nyíltan még senki sem merete kipellengérezni. Ellenben a „dicsőséges” őszirózsás forradalomnak egy másik nagysága már őrizetben van. Heltai Viktor a neve. Az örömtől mámoros első napokban vezető szerepet játszó főalak volt, aki kinevezte magát városparancsnoknak s mint ilyen uralkodott, plakátokat ragasztatott, tett-vett, parancsolt. Közben autózott, fürdött a pezsgőben. Tehette, mivel óriási összegeket tulajdonított el mindenünnen, ahonnan csak tudott. Most azután végre börtönbe került. Képzhető, hogy miket követhetett el ez a gentleman, ha már felettesei, és a forradalmi züllésben egyben társai is megsokallották működését. Szeretném hinni, óhajtom remélni, hogy még folytatása is következik, hogy a többiekre is végül csak rájár majd a rúd. Mindazokra, akiknek a mai borzalmas állapotokat köszönhetjük, s akik az egész felfordulásnak értelmi szerzői voltak.

NOVEMBER 27.

BŐSÉG ÁLLAMTITKÁROKBAN

Mentől kétségbeejtőbb a helyzetünk, mentől jobban eláraszt, megfojt bennünket a betörő ellenség napról-napra szaporodó magyar véreinket elnyomó, az ellensze-

güldöt kiüldöző, pusztító, nyomorító hada, annál jobban megy a sora a hatalmonlévők baráti karának. *Meg nem szűnik az államtitkári, kormánybiztosi, s egyéb hasonló „kis” állásokra való kinevezések áradata.*

Ez már csak eléggé megfelelő ellenszere a magyarok üldöztetésének saját hazájában! Eléggé megfelelő biztosítóka Magyarország integritásának, illetőleg, mert ez, sajnos, már csak álmunkban van meg legfeljebb az integritás helyreállításának! Az uralmonlévőknek hada annyit minden esetre elér ezzel, hogy betöm még egy pár igen hangos száját, amelynek kiabálása, ha gazdáját ki nem elégítik, kellemetlen lehetne rájuk nézve.

Mert hiszen pl. ez a *Landler Jenő*, szocialista agitátor, és a többi most kinevezett államtitkár, mind joggal elmondhatná, hogy ő is volt olyan hangos, olyan felforgató, a pusztítás előkészítésében olyan résztvevő, mint amazok! Miért ülnek tehát azok már a húsos fazék mellett, és miért nem ők is?

Be kell látnunk, hogy ebben ezeknek az uraknak teljesen igazuk van. Az ő érdemeik a haza megrontása körül nem kisebbek, mint a már uralmon lévőké, tehát ők is tartják a markukat. Ha azután nem csöppen bele valami jutalom, akkor bezzeg kinyitják a szájukat. S éppen ez az, amit mindenképpen szeretnének elkerülni társaik.

Miután sajnos, szegény kis nyomorék Magyarországnunk területe a legjobban akarattal sem képes annyi államtitkárt, kormánybiztost, stb. elviselni, mint amennyi a pretendens, a követelő, a kiabálás révén erre jogot formáló, hát megteszik azt, ami ha nem lenne helyzetünk oly szívettépően halálosan szomorú, hát nevetésre ingerelhetné az embert.

Egy csomó kormánybiztost kineveznek az oláh megszállás, az oláh megaláztatás és kínzás, az oláh vandalizmus és brutalitás alatt nyögő, szenvedő és elpusztuló Erdélybe, ahonnan — tönkretéve, földönfutó koldusként menekülnek a hazájukhoz hű, felesküdni nem akaró magyarok.

Wilson biztat bennünket. Legalább így írják Koppenhágából. Egy washingtoni távirat szerint az amerikai magyarok memorandumára válaszolva azt mondta, hogy „Magyarországgal szemben a békekötéskor teljes igazságossággal fognak eljárni. Bármilyen történjék is ma határainkon, annak nincs jelentősége, mert a döntő szó a békekonzferencián fog elhangzani.” Hát ez nagyon szép és vigasztaló dolog, ha igaz, hogy Wilson ezt mondta! Még szebb, ha igaz, hogy ő maga ezt hiszi és akarja. Tudja Isten, az én szerencsétlen pesszimista természetemmel nem nagyon bízom Wilsonban, nem merek hinni ő benne, és az ő segítségével. Mert ha még nem is kételkedném jóhiszeműségében, kételkedem abban, hogy lesz-e neki még annyi hatalma a békekonzferencián, hogy szembeszálljon a többi diadalittas, mindent letiporni akaró, bosszúra szomjazó szövetségesével, és hogy sikerül-e neki nézeteit és akaratát azokra is rákényszeríteni? Mert amíg szükség volt az amerikai hadseregére, municióra, árura, pénzre, addig nagyon nagy úr volt Wilson a szövetségesek közt. Körülrajongták, a döntő szó is az övé volt. Így lesz-e vajjon ezután is, amikor már elnémultak az ágyúk, amikor már a szövetségesek nem bátor — és félelmetes elleneséges hadsereggel —, de gúzsba kötött, leigázott nemzetekkel állnak szemben? Imádkozom az Úristenhez, hogy így legyen. Azonban tartok tőle nagyon, hogy egészen másképp lesz!

A TÖRTÉNELEM LEGNAGYOBB
IGAZSÁGTALANSÁGA

Gyenge kis vigasz, hogy akan még angol lapok között is olyan, ezúttal maga a *Times*, amely elítéli azokat az államokat, amelyek a békekonzferencia határozata előtt megzárllnak vitás területeket, és a döntés előtt befejezett munkára hivatkoznak. Szép tőle, hogy elítéli, de rajtunk, sajnos, édeskeveset segít a rokonszenvennek eme távoli és csak papíron érvényesülő kis árnyalata. Ez sem nekünk szól tulajdonképpen, hanem inkább az igazságnak. De ha

az igazság ügyét szolgálják ellenfeleink, akkor a mi segítségünkre jönnek! Mert minden pártatlan és elfogulatlan, és helyesen tájékoztatott bíráló kénytelen megállapítani: ha a békekonferencián az igazságé lesz a döntő szó, nekünk nem lesz okunk panaszzal!

Míg a távolban, — persze nagyon elvétve, — szörvénnyesen akadnak ilyen, az igazsághoz közeljáró, a nálunk történő dolgokat elítélő hangok, azalatt itt a közelben, *Magyarország mártir testén a történelem legnagyobb, legégbekiáltóbb igazságtalansága játszódik le!*

A spanyol járvány is egyre közreműködik az általános pusztításban. Ügylátszik, hogy a jó Isten helyre akarja billenteni az egyensúlyt: a háborúban elvéreztek, nyomorékká lettek a férfiak, most legnagyobb részét nőket szólít magához, sőt főleg fiatalokat visz el a járvány. Talán azokról gondoskodik így az Isten, akiknek párját vagy jövődöbelijét már előzőleg magához vette, s odafele az Égben egyesíti őket. A földön azonban csupa gyász, csupa szomorúság mindenütt.

NOVEMBER 28.

Országos Széchenyi Társaság
VÁLASZTÁSI HÍREK,
DEMORALIZÁCIÓ AZ EGÉSZ VONALON

Károlyi választani akar! Szép kis választás lesz! Csupa megszállt területen, ezzel a belső káosszal, ezzel a felborult, fejetetejére állított renddel, ezzel a fékevesztett, fellázított, lezüllött néppel! Hiszen a valami értékkel bíró emberek, politikusok a régi „átkos regime”-nek hívei, mind félreálltak. Elég hiba ez részükről, hogy ki nem ragadják ennek a világ- és népbolondító kítűnő „új regime” embereinek kezéből a gyepelőt! De hát tudja az Ég, hogy mi van velük? Ernyedtek, fáradtak-e ezek a férfiak, csak a jó Isten a megmondhatója? Csak semmiképpen sem jó, sem szép, sem dicséretes viselkedésük, passzivitásuk. Nem tudom megérteni, sem megbocsátani, hogy összetett kézzel nézik mindennek a pusztítását még ott is, ahol

azt nem a megszálló, vad, ellenséges hordák végzik. Pusztul minden a demoralizáció folytán. Pusztul minden, mert az üres jelszavakkal, hazug ígéretekkel lázított, felséges, istenadta nép nem akar dolgozni. Sem a városban az iparos, sem a vidéken a földműves. A városi iparosnak nincs szüksége arra, hogy dolgozzék, mert húzza a horribilis munkanélküli segílyt, nem bolond, hogy csak a fülebotját is megmozdítsa.

Ha könyörög valamely úriember vagy asszony egy-egy sétáló, munkanélküli csavargó embernek, hogy egy-egy fát hozzon fel az emeletre, vagy egy szőnyegporolásnál segédkezzék, — úgy egy félórásckára, — persze óriási honorárium mellett, hát még jó ha csak egyszerűen, büszkén visszautasítja az ajánlatot. Minap egy barátnőmnek, egy ilyen munkanélküli gavallér, kit szőnyegporoláshoz hívtak, így felelt: „Porolja az, aki jár rajta!” T. i. az úr. *Még soha vetésnek ily bő és gyors aratása nem volt, mint annak a gonosz néplázításnak, amelyet Károlyiék elkövettek.* Az ígért földosztást várja a falusi nép. A burgonyát nem ássák ki a földből, a kukoricát nem törik, a répa a földben várja a szabadítóját, de csak nem jön az ásó, nem mozdul a kéz! Mindegyik akkorra halasztja a munkát, mindegyik csak akkor akar dolgozni, amikor a föld már az övé lesz s nem az uraságé. Addig nem nyul hozzá. Sok helyen még az őszi szántást sem végezték el!

Hogy mi lesz ebből, azt, sajnos, nem nehéz kitalálni!

Megérhetjük még, hogy a tejjel-mézzel folyó Kánaánban, amely az egész háború alatt nemcsak nem ismert szükségét, de más országoknak is juttatott feleslegéből, majd most a háború befejezése után saját külön, önmagunkesinálta belső háború folytán „megismerkedünk az az inséggel!”

Ha így folytatjuk, mint ahogy megkezdtük a dicsőséges forradalom első percétől fogva, akkor bizonyos az erkölcsi és anyagi pusztulásunk!

NOVEMBER 29.

B. SCHWIMMER RÓZA PÁLYAFUTÁSA

Már csak ez hiányzott boldogságunkhoz! A kormány kinevezte *B. Schwimmer Rózát Bernbe követnek!* Persze, mi, kicsi maroknyi nép, mi legyőzött Magyarország, mi vagyunk arra hivatva, hogy a diplomata-világban egy ilyen nagy horderejű újítást *első*k gyanánt vezessünk be!

S éppen most az időpont a legalkalmasabb számunkra! Mikor úgy látszik és sajnos tapasztaljuk: az egész világ összefogott, hogy bennünket megsemmisítsen. Mikor csupa ellenség vesz körül bennünket. Barát közel-távolban egy sincs. Mert még a cserbenhagyott volt szövetségeseink is, természetesen ellenségünk lett. És ekkor mi úgy gondoljuk, olyan önérzet-túltengésben szenvedünk, hogy mi vagyunk hivatva arra a kísérletre, hogy mint *első*k, nővel képviseltessük külföldön hazánk érdekeit!

Hiszen én magam is nő vagyok és természetesen ellensége minden elnyomatásnak, melyet nővel szemben elkövetnek. Lelkes üdvözlője vagyok minden haladásnak, amely a nő útjait egyengeti. De most, Magyarországnak e kétségbeesett helyzetében *első*sorban és egyesegyedül *magyar* vagyok! Hazám sorsa, léte e percben sokkal jobban izgat és foglalkoztat, mint az, hogy mi, nők, micsoda új előnyökben fogunk részesedni, micsoda eddig el nem ért eredményekhez fogunk jutni a jövőben. Mert ha valaha, úgy most rá vagyunk utalva a külföld jóindulatára és eddigi ellenségeinknek, és a jövőben — sajnos — bíráinknak jóakaró megítélésére. Ilyen szomorú, leverő körülmények között, bizony nem illet meg bennünket ez a túlóntudatos póz, ez a kezdeményező lépés. Ne azzal foglalkozunk, hogy milyen lesz a nő helyzete, joga a kis megnyomorított Magyarország határain belül, hanem sokkal inkább azzal, hogy mit kell tennünk, mit kell elkövetnünk, hogy ezeréves határaink olyanok maradjanak mint aminőknek az Úristen azokat megrajzolta és a Kárpátok hegyláncolatával körülkoszorúzta!

S ha egy hatalmas, nagy, győzedelmes ország megengedte volna magának a merész újítást, a kezdeményezést e téren, akkor bizonyára egy, úgy belső kvalitásokra, mint külső megjelenésre nézve, igen elsőrangú exemplárt küldött volna ki képviselőjében. Mert hiszen, ha még normális viszonyok mellett, békeidőben, férfikövetnek is, csak nagy körültekintéssel erre az állásra kiválóan predesztinált, azaz képzettségre, külső megjelenésre egyaránt kitűnő egyéniséget neveznek ki, mennyivel inkább kellett volna most, ennek a mi szegény kis letört országunknak, békekonferencia előtti háborús világban — így eljárnia. S pláne akkor, mikor ezzel a mi részünkről történő s ezért vakmerőnek nevezhető újítással, női képviselettel, merünk kísérletezni.

És mit szólnak Károlyiék emberismeretéhez és választásához? Olyan nőt szemeltek ki erre a végtelenül lényes, hihetetlenül exponált állásra, aki a leghangosabb volt a „feminista“ bandában. A legdestruktívabb hajlandóságúak, a legradikálisabb érzelműek egyike volt. Tehát mindent lehetne inkább reáfogni, mint azt, hogy hazafias gondolkodású, magyar nő lenne! Igaz viszont, hogy éppen ezen pozitív, és negatív tulajdonságainál fogva illik bele a mostani kormány atmoszférájába, méltó társa a Lindeleknek, Jászi Oszkároknak, s a többi honpusztítónak. Ami meg a külső megjelenését illeti, — ami egy diplomatánál, egy követnél, aki egy országot képvisel, — igazán nem elhanyagolható körülmény — hát nyugodtan mondhatjuk, hogy e hölgy, ebben a tekintetben is sokkal inkább a Dobuteát képviselhetné, mint Magyarországot.

Akik a külföldön a külsejét bírálják és néznék Magyarországon női követének, ugyancsak elámulhatnak azon, hogy a délceg, szép asszonyairól híres Magyarország egy olyan példányt választott a reprezentálására, akinek külseje, megjelenése, egész modora, negációja mind annak, ami magyar — amit az úri magyar nő fogalma alatt odakint ismernek és elképzelnék.

Szegény Németország is bomladozik, esik széjjel.
 Nem csoda. Úgy látszik, hogy még legyőzve, letiporva, megalázva is félnek tőle a győzedelmes nagy hősök, a bátor franciák! Olyan kegyetlenséggel bánnak vele, annyira megnyomorítják, gúzsba kötik, hogy a szegény, leigázott, földhöz sujtott, porig alázott nép keserősége, indulata újabb és újabb robbanásokon, forrongásban, kisebb vagy nagyobb méretű polgárháborúban nyer levezetést. Nem lehet azon csodálkozni, ha a szorgalmas, munkás, szívósakaratú, csodás kitartású német is megbomlik. Láttam ezt a népet többször a 4 éves háború alatt. Mondhatom, valóban imponált hősiek türelme, határt nem ismerő kitartása, amellyel a háború, számukra rettenetes megpróbáltatásait elviselte. Rendületlen hősiességgel küzdött a harctéren. E téren mindenesetre az övék és a mienk lett volna a diadal, ha az ő diplomatáik — meg a mieink — el nem veszítik a tárgyalóteremben azt, amit a katonák megnyertek a harctéren. S most náluk csak úgy mint nálunk, az agyonsanyargatott szegény népnek kell ezért vezekelni és az embertelen, lelketlen, úgy az egész országot, mint az egyesek életét megnyomorító, tönkretévő fegyverszüneti feltételek alatt összerogynia! Így azután az emberek elkeseredése jelenüknek, jövőjüknek legázolása miatt oly nagy, hogy minden izgatás termékeny talajra talál náluk. Azt gondolják, rosszabb már nem lehet, mint a jelen, így ahogy van, próbáljuk meg tehát — amúgy.

Felborítanak trónokat, elűznek királyokat, fejedelmeket és valami rettentő zűrzavarban élnek.

Nem hinném, hogy a diadalmas, győzelmes entente okos dolgot művel! Jólesik most neki bosszúját kitölteni — megalázva, letiporva látni az eddig annyira rettegett ellenségét. Úgy gondolom, hogy okosabb lenne — még az ő érdekükben is, emberséges, kibékítő — s nem a diadal-mámor-diktálta békét kötni. Nem olyat, amely után megnyugvás, kiengesztelődés nem következhetik be soha, de egészen bizonyosan és elmaradhatatlanul a soha meg

nem szűnő, sistergő, forró megtorlás és visszafizetés gondolata és majdan, ha mód lesz rá, cselekedete!

1918. DECEMBER 1.

SZENDE ADÓREFORMJA

A cezarománia virágzik. Szende Pál úr egy beszédében kijelenti, hogy „*olyan vagyonadó lesz, aminőt a világtörténelem nem ismer!*” Tessék csak kivetni az adót, de úgy ám, ahogy kell, ahogy megfelelne az igazságnak, a méltányosságnak! Ha valaki a háborúban, a háborúból erkölestelen módon hasznot húzott és szegény katonáinknak, vagy akár az itthoni nélkülözőknek megrontásával milliókat szerzett, akkor és ott tessék érvényt szerezni ennek a nagyhangú kijelentésnek! Mert ilyen esetben, — ha az egész szerzeményt elveszik — akkor is igazuk van és helyesen cselekedtek. Ha valaki a mi vitézül küzdő, — a Kárpátok ormán, farkasordító hidegben — tőrdig érő hóban gázoló, szegény katonáinknak bőr helyett papírtalpú bakancsot szállított, s emiatt azoknak lefagyott a lábuk, — nyomorékok lettek — avagy erős, meleg posztó helyett valami esőben szétmálló, rongyból készített ruhát juttatott, és meghűlve, halálos betegségre tettek szert emiatt a szerencsétlenek, — az megérdemli legalább is azt, hogy elvegyék tőle mindenekelőtt egész, ilyenfajta szerzeményeit. Nagyon meg lehet elégedve — ha ezután már csak becsukják, s nem követelik tőle — a szemet-szemért elv alapján életét is, miután kapzsisága másoknak életébe került! Ez a vagyonelkobzás, csak igazság lenne. Csak lecsillapítaná némileg az ilyen szörnyű visszaélések miatt jogosan felizgatott, háborgó közvéleményt.

Ha azután azoktól is elvinnék egész vagyonukat, az utolsó ily módon szerzett garasukig, akik a legszükségesebb, a legnélkülözhetlenebb élelmiszereket elrejtették, és mikor már nagy volt a szükség, százszoros áron adtak től rajta, olyan áron, melyet csak a dúsgazdagok fizethet-

tek meg, míg a többi sok ezer koplalt és gyengült és vesz-
tette erejét, mindenféle kórsággal szemben ellenálló ké-
pességét, azt is igen jól, nagyon helyesen tennék! Mert
megint csak igazságot szolgáltatnának.

De azután különbségeket kell tenni! Más elbánás
alá kell juttatni a becsületes emberek becsületes szerze-
ményét. Mert van olyan vagyon is, amelyet nem csalárd
módon szereztek. Olyan vagyon is van, amelyet nem ka-
pott készen születésekor — a szüleit jól megválasztó
örökös. Hanem megdolgozott érte tulajdonosa egy életen
át becsülettel, szorgalommal, kitartással, legtöbbször
nélkülözéssel is. Olyan vagyon, amelynek gyűjtője talán
nagyobb hasznot hajtott működésével az emberiségnek,
mint amilyen és amennyi anyagi eredményt magamagá-
nak szerzett. Olyan vagyon, amelyet tulajdonosa csak
azért igyekezett megszerezni, hogy egy munkában, fá-
radságban elemésztődött életnek legalább alkonyát végre
pihenésben, nyugalomban, a mindennapi megélhetés
gondja nélkül tölthesse!

Amennyire bűn és véték lenne, ha amazoknak leg-
rövidebb idő alatt összekaparított, erkölcstelen szerzemé-
nyét meghagynák, éppen olyan menthetetlen, megbocsát-
hatatlan eljárás lenne, ha ezeket egy hosszú élet keser-
ves munkájának eredményétől, a nyugodt, gondtalan
öregség biztosítékától megfosztanák! Tehát csak rendki-
vüli körülményekkel, ésszel, okossággal, — és szívvel
kellene ezt az adóbehajtást eszközölni, mert különben
megeshetnék, hogy a becsületes, a jóra való, a köznek, a
társadalomnak is csak hasznothajtó embereket sújtaná a
legkönnyebben, — míg a gazok, a csalafinták, az élelme-
sek, — a kiszípolozó piócák, az ezúttal is bizonyára ta-
nusítandó ügyességükkel, ravaszságukkal, megmenekül-
nének ép bőrrel és ép vagyonnal.

S én most, mialatt ezt írom, mialatt Szende Pálnak
a nagyhangú kijelentésén elmélkedem, nem csak ma-
gunkra gondolok. Nem csak férjemre, aki az életét szü-
net nélküli megfeszített, állandó — agyát-idegzetét éj-
jel-nappal igénybevevő munkában tölti. Életművének

előljár a kultúra terjesztése, a műveltség általánosítása, az emberek lelki, szellemi szükségletének kielégítése s azoknál, kiknél még nincs meg e szükséglet érzete, annak felébresztése. Kell-e ennél szebb, nemesebb, hasznosabb, üdvösebb foglalkozás úgy a közre, mint az egyes emberre nézve? S most, midőn a kultúra e szorgos napszámosa már maga is úgy véli, hogy itt lenne végre a pihenés ideje, — beszüntetése a lázas tevékenységnek, mielőtt még az egészség, az erő mondja fel a szolgálatot, — ha most, ebben az elhatározásában — a nagy „adótörvény“ megakadályozná — ez az örnöfű nagy igazságtalanság lenne!

De ezek a gondolatok ma igazán nem a *cosa nostra* apropójából foglalkoztatnak. Nálam volt Bäcker tanár. Nem mondhatom, mennyire szeretem ezt az embert. Nem is tudnám megmondani, miben különb — emberi — vagy orvosi mivoltában? Hiszen már Nothnagel, a híres osztrák orvostanár megmondta, hogy igazán jó orvos csak valóban jó ember lehet. B. tanár nem kivétel e szabály alól — inkább megerősíti azt. Igen sokan vagyunk, akik az ő keze ügyességének, biztosságának — az ő mindig helyes diagnózisának, — tudásának köszönhetjük életben maradásunkat. De nem hiszem, hogy e pár ezer asszony között lenne egy is, — akit meg nem hódított volna lelkes hívéül fényes emberi tulajdonságaival, aki ne beszélne róla szeretettel, rajongással, aki ne gondolna mindig reá — hálával és megindultsággal.

Önzetlensége, amellyel a dolgok anyagi részét elintézi — hihetetlen, és — valóban mesébe illő. Ma, mikor az ember kétségbeesik felebarátainak kapzsiságán — gonoszságán, mikor egyebet sem hallani — látni, mint a csúnya, a rossz emberi indulatok felülkerekedését, — dominálását, mikor meg kell undorodni a világ romlottságán, — akkor valóságos jótéteményként hat, ha az ilyen altruisztikus gondolkodású, — és cselekedetű, igazi úriemberrel a jó sors bennünket összehoz.

S ime, ez az ember is, aki megérdemelné, hogy élete szerepe szépség legyen, hogy minden göröngyöt, minden

akadályt az útjából elhárítsanak, hogy olyan boldog legyen, mint amilyennek hálás szívből bizonyára minden volt betege kívánná neki, — ő ugyanazt panaszolta el nekem, amit én ma a magunk dolgában ugyan, de egyben minden hasonló életfolyású, működésű emberre vonatkozólag elgondoltam. Ő is az emberiségért dolgozik egy emberöltőn át, szünet nélkül, sokszor még éjjel is. Szórakozást, mulatságot nem ismer, csak emberszeretet és szakadatlan munkát egy emberéleten át. A nyugalmat, a pihenést, az életörömet, a szórakozást késő öregségére halasztja, amikor majd anyagilag teljesen független lesz és nyugalomba vonulhat.

És íme jön az állam, s rá akarja tenni kezét a tanár kinnal, keservvel összegyűjtött, de jól megérdemelt vagyonára s azt mondja, hogy ez az övé lesz! Ezzel kell kifizetni a sok papírbakancsot és ruhát, a rengeteg sok költségeket, amelyet lelkiismeretlenül elprédáltak a háborúban és most is. Ebből telik a sok visszaélésre, a sok becsapásra és nyereségre a munkakerülők és családjaik seregének. És végül miből fizetnék, ha nem a becsületes emberek verejtékes filléreiből, azt a sok szegény államtitkárt, akiket nyakra-főre kineveznek, hogy kiabálásukat elhallgattassák! Hát ez mind csak elég fontos, elég nemes cél? Ezért már csak érdemes a haza leghasznosabb polgárait megfosztani egy emberöltő munkájának szerény, de nekik gondtalan életpályát biztosító munkájuk eredményétől? De hát ki törődik most ily semmiségekkel? Kinek van most gondja igazságra, méltányosságra, — mikor minden, ami két hónap óta történik, — az óriási hazugságok jegyében játszódik le s annak köszönheti létét és eredetét. Ez jellemzi végig minden ténykedésüket!

DECEMBER 3.

KAFFKA MARGITOT IS ELRAGADJA A JÁRVÁNY

Átkozott egy járvány. Az embert egyre reszketésben tartja, hogy kire csap le megint, ki lesz újból az áldozata? Kít pusztított el újból félelmetes gyorsasággal?

Sok esetben az ember még nem is hallott az illetőnek a betegségéről, amikor már összeszorult szívvel olvashatja a gyászjelentését! Összeszoruló szívvel igen, — mert sajnos, igen gyakran áldozatai a járványnak olyanok, akik szívünkhöz érzelmileg — avagy rokoni kötelék folytán is közelállóak, vagy pedig olyanok, akiknek elpusztulása általános emberi szempontból is nagy veszteség, mert értéket képviseltek. A mai eset, illetőleg az esetek egyike, az újságban közöltek közt az utóbbi kategóriához tartozik. Nem ismertem személyesen, csak hírből, olvasásból — de végtelen sajnálom. Mert korai, váratlan pusztulása nemcsak az irodalomnak nagy vesztesége, de tragikus általános emberi szempontból is. *Kafka Margit is a járvány áldozata lett.* Írói pályája delelőjén volt. Csodálatos mélyen tudott behatolni az emberi psychébe — roppant érdekesek novellái, regényei. Nagy tehetség volt, zseniális és amellet egészén egyéni. És írásai oly őszinték, hogy szinte vakmerőek. Szívemből sajnálom korai elhunytát és ismeretlenül is meggyászolom.

DECEMBER 4.

MÁR A VALLÁST IS MEGHÁBORITJÁK

Már most a vallást is bolygatják! Miért ne? Talán oly gyönyörű a rend, olyan rendezettek a viszonyok, annyira tiszta az erkölcs minálunk, annyira túlteng a jóság, hogy elavultnak, és lomtárba valónak kellene tekintenünk a vallást is?

Soha még aktuálisabb nem volt egy javaslat, mint az, amelyet ma olvastam egy írónk tollából és amely a vallás rovatának törlését indítványozza az anyakönyvekből, a bizonyítványokból — s természetes konzekvenciaképpen (a sorok közt olvasható) — a vallás tanításának megszüntetését az iskolákban. Hogy valaki éppen most, a jelen viszonyok között, amikor a legkétségbeesettebb, a legerkölcsstelenebb állapotok uralkodnak, — amikor az emberi süllyedés, romlottság valóságos orgiákat ül, — éppen most tegyen egy ilyen indítványt, mint amilyent

ez az írónk tesz, nem tudom magamnak másképpen megmagyarázni, minthogy ő bizonyára arról van meggyőződve, hogy az a sok-sok tolvaj, betörő, rabló, fosztogató és gyilkos, akiknek, ha kézre kerülnének, szűknek bizonyulnának fog- és fegyházaink, valószínűleg túlságos vallásos nevelésben részesült, és csupa istenfélelemből, annak nagyobb dicsőségére követi el szörnyű gáztetteit! Óriási bátorság kell ahhoz, hogy ma egy ilyen kijelentést merjünk tenni, vagy pedig a felelősségnélküliségnek abszolút tudata. A káosz, a felfordulásnak olyan nagysága, amelyben már mindenki mondhatja, teheti amit akar — ahogy akar — sem a jelenben, sem esetleges konzekvenciáitól a jövőben nincs mit tartania, nem kell félnie a kérdőrevonástól sem.

Igaza van ebben. Nem is teszi senki. Hacsak én nem, magányos tette a tette-jeimben — a papírossal. De ezt igazán nem látja senki, — erről nem tud senki. Isten mentsen, hogy tudjanak erről, baj lenne belőle!

Egész meggyőződéssel vallom, hogy soha aktuálisabbak nem voltak, mint ma *Voltaire* szavai, mikor azt mondta: „Si Dieu n'existait pas — il faudrait l'inventer!” És azt is egészen biztosra veszem, hogy *Goethének* minden egyéb képessége mellett talán még szabadelvűsége, felvilágosodottsága is versenyezhetett Szini Gyuláéval — és mégis azt tartotta: „Wer Wissenschaft, und Kunst besitzt, der hat auch Religion — wer jene Beiden nicht besitze, der habe Religion!”

Szerény véleményem szerint tudatlan nagy tömegeket, egy ország népét — s különösen olyat, amelyben uralkodik az alsóbbrendű, műveletlen elem — istenfélelem és vallás nélkül, rendben, fegyelmezetten, együtt-tartani nem lehet. S aki belőlük ezeket az érzéseket kiirtani törekszik, az öntudatosan és mesterségesen beleviszi őket az erkölcsi fertőbe.

Ezt sajnosan és alaposan tapasztaljuk éppen most, napjainkban. Látjuk az előttünk, a körülöttünk lejátszódó eseményekben!

FÉRJEM NYÍLT LEVELE WILSONHOZ

Hogy át ne engedjük magunkat teljesen a végső hétségbeesésnek afelett, ami az országban történik, afelett, amit Erdélyben az oláhok, Felsőmagyarországban a csehek, a Bánátban a szerbek rablásban, pusztításban, magyarok elnyomásában, kiüldözésében, kifosztásában, megkínzásában minden elképzelhető, inkább ugyan elképzelhetetlen gonoszságot cselekszenek, *megjelentetnek egy-egy hírcskét az újságokban Wilsonról* — az 5-14 pontjáról — az ő kijelentéseiről, az ő ígéreteiről.

Ma is egy amerikai diplomatának a „kijelentéseit” olvassuk, egy olyannak, aki résztvett *House* ezredessel, a békekonferencia számára dolgozó politikai tanulmánybizottságának előmunkálataiban.

Egy hosszabb interjú ez, amelynek lényege a következő kijelentés: „Azok a svájci híresztelések, melyek szerint a legutóbbi napok londoni megbeszélései angol, francia, olasz annexiós befolyásokat hoztak volna létre Wilsonnal szemben, — előttem teljesen légből kapottaknak látszanak. Amerika egy régistilű erőszakos békében, egy amolyan bresztlitowski stílusban sohasem venne részt. Amerika ilyen szerződést sohasem írna alá. Amerika morális tiltakozással élne és az egész világ liberalizmusa csatlakozna egy ilyen tiltakozáshoz. Stb., stb. **É** azzal fejezi be: Amerikának erkölcsi tiltakozása nem lesz szélmalomharc.”

Ez oly szép dolog lenne, olyan túlságosan szép, a csúf, a pocsék jelennel szemben, hogy nem tudok hinni benne.

Hja, ha Wilson ezeket a dolgokat *addig* mondta volna, amíg az amerikai tankokra, ágyúkra, gépfegyverekre, katonákra nagy volt a szükség, ha akkor már kibőltötte volna, hogy csak akkor, és csak így segít Amerika, és dönti el a háborút és biztosítja sikerét az entente javára, — ha a békekötésnél ezt, meg ezt, a most elmondottakat fogják szemelőtt tartani, akkor lehetett volna

bízni Wilson ígéreteiben. De így attól félek, hogy ezeknek a Wilson-biztatásoknak csak olyan a szerepe, mint a gyenge téli napsugárnak. Látjuk a fényét, megőrülünk neki, — de a melegét nem érezzük, hatását nem tapasztaljuk.

Szegény férjem már egy egész kis könyvrealót írt össze mindarról, amit *Wilson* szereplése óta mondott, írt, tett, ígért, és szembeállította azzal, ami eddig velünk történt. És ez utóbbi homlokegyenest ellenkezője az előbbinek. *Wilson* elvei, kijelentései a liberalizmusnak, a méltányosságoknak, a népek összrendelkezési jogának, szóval az igazságnak szószólói s ami velünk ez irányban eddig történt, az a legnagyobb méltánytalanság, a legrettenetesebb imperializmus, a legégbekiáltóbb igazságtalanság.

Férjem nyíltlevél alakjában írja könyvét. Udvariasan *Wilson* fejére olvassa az ő elvei és az ententenak velünk szemben elkövetett eljárása közötti rettentő ellenmondást, — segélyül hívja őt és hisz, bíz benne, hogy a végelszámolásnál mégis az ő akarata — az emberiség, a méltányosság, az igazság fog diadalmaskodni. — Nagy munka volt mindazt időrendbeli sorrendben összeszedni, összeállítani, amit *Wilson* évek hosszú során át, különböző alkalmakkor mondott, vagy írt és ezzel szembeállítani mindazt a már eddig történt oly dolgokkal, tényekkel, amelyek az ő állandóan prédikált hitvallásának legteljesebb megtagadását képezik.

Férjem úgy reméli, hogy a *Területvédő Liga* majd valahogyan a Svájcra át kijuttatja ő hozzá — Párizsba. S ha elolvassa, és csak parányit is lendít ebből kifolyólag szegény hazánk sorsán, akkor máris nem kell sajnálnunk a munkára pazarolt fáradságot.

DECEMBER 14.

BÖHM SZERELŐ ÚRBÓL MINISZTER LETT

Haladunk sajnós, haladunk — lefelé — a lejtőn.
Bartha Albert hadügyminiszter lemondott, *Károlyi* lett

az utódja. De persze *Böhm* Vilmos államtitkár úr helyettesíti. Így tehát már három szocialista miniszterünk van! Sokra vihetjük még! Óriási katonai tüntetések, demonstrációk — jeléül annak, hogy felbomlott minden fegyelem a katonaságnál is, (ami nagyon természetes „katonai tanács” intézmény stb. mellett. Mert hát a katonaság most már többé nem az ország őrzője, védelmezője külső ellenséggel, vagy belső forrongásokkal, rendzavarásokkal szemben, hanem ő maga vezet legnagyobb mértékben a rendbontásban, rakoncátlanságban és követelődzésben. Szóval csupa nagyszerű, dicső hadsereghez méltó erényekben bővelkedik. Ma itt tüntetnek, holnap ott, és természetesen mindenütt mindent megkapnak, — amit követelnek. Mert hát mivel, kivel zabolázzanak meg egy lezüllött hadsereget? Mikor a hadsereg lenne hívva arra, hogy a rendbontó polgári elemeket tartsa kardában. Ha több pénzt kívánnak, akkor — „csak tessék parancsolni, itt van” — ha más kaszárnyát óhajtanak, rendelkezésükre áll, — és ha más hadügyminisztert, — miért ne? Azt is megkapják — az általuk nem kívántat meg elcsapják. Jó *Böhm* Vilmos, zsidó szerelő úr felment a miniszteriumba. A gépíró kisasszonyok köszöntötték őt: „Jónapot Böhm bácsi, — a gépeket jött javítani?” A szegények — honnan tudhatták volna, hogy olyan csodavilágban élünk, ahol ma valaki — írógépszerelő — holnap meg hadügyminiszter? Hiszen ez a két foglalkozás oly rokon egymással — hogy nincs azon mit csodálkozni, ha felcserélődnek máról-holnapra.

Hogy micsoda hadügyminiszter lesz a tegnapi írógépszerelő — azt persze még nem tudhatjuk. Lesz bizonyára oly jó miniszternek, mint ezek a teljesen leromlott és megromlott katonák — hadseregnek. De hogy már eddig is hasznot hajtott uralmon lévő társainak, a miniszter-kollégáknak — az bizonyos. Ha egy szociáldemokrata munkásból lesz államtitkár és miniszter — akkor természetesen ő magával viszi — és alkalmazza új helyzetében is a régiben bevált, s neki igen üdvös szokásokat, úzusokat. Mi kedvesebb, mi kellemesebb egy szak-

szervezeti munkásnak, mint az alaposan megfizetett „túlórázás?” Ma éjjel 11-től reggel öt óráig folyt a minisztertanács. Ez a hivatalos jelentés. Ha nem is hivatalosan, de egészen komolyan beszélnek, hogy ez a banda, amely most a miniszteri címet és rangot diszkreditálja — nemcsak, hogy horribilis fizetést szavazott meg magának, hanem azonfelül mindennap a minisztertanács befejeztével — borítékban — átnyújtják egymásnak — a „túlórázás” igen „gavallérosan” megállapított honoráriumát! Hogy azután ez a „túlórázás” idejéből mennyi a „tanácskozás” és mennyi a pezsgőzés és egyéb mulatozás, — azt ki tudná, ki merné kontrolálni? Ki az, a ki felettük van hatalomban? Ki az, aki az ellenőrzés tisztjét övelük szemben gyakorolni merné? Senki. De hisz ez oly mellékes is reánk, szegény adófizető polgárookra nézve, — hogy a mi verejtékes filléreinkből összegyűlt nagy bankókat azért dugják-e zsebre ezek a honpusztítók, mert mulatoznak az éjszaka, vagy pedig, mert csakugyan akkor eszelik ki az ország teljes tönkretévésének módozatait! Megértjük azonban, hogy a gyönyörű királyi palotának ablaksorai, — miért világítanak még a késő éjszakában? Ezt a remekfekvésű palotát okkupálja e dicső társaság saját céljaira — ezt a királyi lakot, amely valószínűleg nem álmodta volna soha, hogy a benne eltöltött időért még külön óradíjat fognak fizettetni maguknak ilyen felfelé züllött, az ország legmagasabb polcain elfoglaló — hazánknak kimondhatatlan és beláthatatlan kárt okozó alakok!

Eddig a polgárok legnagyobb és legjobban áhítozott kitüntetései közé tartozott, ha a királyi várnak küszöbét átléphették, ha joguk volt a pompájukban is királyi termekben tartózkodni. Most, a szakszervezeti egyesületek szokásai, és erkölcssei vonulnak be a fejedelmi tündérpalotába, azokat honosítják meg ott és tündérek helyett gonosz manók, és ördögök működnek ott. Ottlétük, magának a várnak, belső berendezésének tönkretételét, pusztulását idézi elő, a határozatok, melyek ott látnak nap- vagy villanyvilágot, az országét.

FÉNYES LÁSZLÓ ERDÉLYBEN

Fényes László „kormánybiztos” úr leutazik Erdélybe, hogy a becsületes, hazafias, derék székelyeket lefegyverezze! Ezek a jóra való, honszerető, magyar fiúk bizonyára nem érik fel ésszel, hogy miért kellett nekik verekedniök majdnem 5 esztendőn által olyan helyeken, olyan országokban és olyan érdekekért, amelyekhez nekünk semmi közünk sincs? És miért nem vehetik most a fegyvert a kezükbe, mikor arról van szó, hogy a drága anyaföldet, szeretett szülőhazájukat védelmezzék meg a betörő nációktól? Illetőleg, hogy miért nem engedik meg nekik kikergetni azokat? Hej, ha én lennék a felfegyverezett székely fiúk helyében, de megfelelnek Fényes úrnak és társainak eme lefegyverező felszólítására!

VÁGÓ KOMMUNIZÁL

Már olyan hangok is hallatszanak a nagy földosztási tervezetekben, Vágó Béla nevű úr már így javasolja, hogy a földbirtokot az eddigi tulajdonosaitól, minden hárpótlás nélkül kell elvenni! Tehát ime, — közeledünk az orosz iskolához! Paraszttanácsokat kell alakítani. Igazán már csak ezeknek a tanácsa volt hátra. Míg Kun Béla, e hirhedt alak előadást tart a kommunizmus gyakorlati keresztülviteléről. Hát nem szörnyű mindez? Nem lélelmetes? Hol vannak a becsületes emberek, hol vannak a jó hazafiak? Miért nézik mindezt ölbetett kezekkel? Miért? Igazán nem látják, hogy mennyire züllünk? Nem tudnak, vagy nem akarnak segíteni? Ilyen kérdésekkel marcangolom magam — éjjel-nappal, — de, sajnos, nem találok rájuk feleletet!

Ellenben a szervilizmus igazán csöppet sem virágzik kevésbé, a demokrácia, a liberalizmus, — a népakarat korszakában, mint ezelőtt a régi „átkos” világban. Egy interjú ír ma le egy újságíró Károlyi Mihálynéval. Az elragadtatása nem ismer határt. Magasztalja a grófnő szépségét. Hát ez izlés dolga. A szeme szép, — a teintje

nemkülönben, az igaz. A szája azonban oly nagy, hogy vetekszik az uráéval. De ezt nem átvitt értelemben gondolom. Azután magasztalja előkelő, arisztokratikus megjelenését. Kissé különös csodálatos dolog az, hogy mentől „demokratábbak” az emberek — annál jobban imponál nekik — válogatás nélkül, minden, ami „arisztokrata!” Hát ez megint csak felfogás dolga, hogy túlságos előkelő benyomást tesz-e egy nő, aki annyira takarékoskodik a ruhaszövettel, hogy még a térdét is alig-alig fedi be a szoknyája! Hogy azonban erről a viseletről még olyankor sem mond le — és nem kénytelen vele, amikor nem túlhosszú idő választja el attól a momentumtól, amikor is egy újabb sarjjal gazdagítja és boldogítja a dicső Károlyi M. családját, — ez már igazán arisztokrata erényszámba megy.

No és most térjünk át a szellemiekre is.

Az ujságíró mindenképpen azon van, hogy bebizonyítsa nekünk, hogy a külső megjelenés szépségével és bájával versenyezhet a grófnő intellektusa, szelleme is. Elmondja, hogy mi volt a téma, miről beszélt ő, mit mondott, mit kérdezett ő, s az ember folyton várja, hogy most megszólal a grófnő, most élvezni fogjuk az ő nagy tudásra, elmeélre való érdekes válaszait. De, sajnos, ez élvezetben nem lehet részünk. Mert a grófnő vagy nem válaszol a kérdésekre, vagy igennel — és nemmel intézi el. Végül azonban jön a csattanó — mely arra a kijelentésre inspirálja az ujságírót — hogy már nagy és nevezetes embereket, királyokat, császárokat interjúvált, — de ilyen érdekes, elragadó interjúja — még sohasem volt! Mikor megkérdezte a grófnőt, hogy mit csinált a forradalom napján, milyen eseményre emlékezik vissza, azt felelte: „És Ön mikor érkezett Budapestre?”

Ez volt a beszélgetés clouja, ennél érdekesebb mondatát minden nagy igyekezete mellett sem tudott kihálászni, megörökíteni.

Eccel! Ezek a nagy demokraták! Ezek örjöngenek az örömtől, hogy leomlottak a társadalmi válaszfalak! Ezek a sokat emlegetett, kedves demokrácia lelkes apostolai,

— akik egy interjúnál, ahol egy ép, — alany és állít-
mánnal bíró mondatot nem képes az ember felfedezni,
— oda vannak az extázistól, — mert ezeket az értelmet-
lenségeket — egy grófnő — mondta!

DECEMBER 17.

MACKENSEN

Mackensent elfogatta Károlyi! Internáltatta!

Megint történt valami, ami minden jóérezésű becsü-
letes magyar embernek a szégyenkezés pírját hajtja az
arcába. Olyan cselekedet, amelynek kieszelői, elkövetői,
hiján vannak mindazon tulajdonságoknak, amelyek ed-
dig, éppen a magyar nemzet jellemző tulajdonságai közé
tartoztak: a lovagiasságnak, a gavallérságnak — és a
háladatosságnak. Azt a hadvezért, — akit a szörnyű há-
borúban soha meg nem vertek, azt a hadvezért, akinek
Magyarország igazán sokat köszönhet, mert ő csakugyan
Magyarország földjét védte, ő segítette kiverni az oláh
csordákat Erdélyből, ezt a *Mackensen* tábornagyot, aki-
ről magyar katonák ajkán, őt dicsőítő, magyar adomák
keringtek: Magyarországon, — magyar emberek, átutaz-
tában lefoglák és internálták! Állítólag a franciák pa-
rancsára. De hiszen igen könnyű lett volna azt megta-
gadni. Csinálják maguk a franciák, mert mi, — így mond-
hatjuk, — nem bírunk velük. Bármit, bárhogy, csak
éppen azt nem lett volna szabad tenni, hogy ezt az arc-
pirító, nagy hálátlanságot magyar ember kövesse el. De
álljunk csak meg: magyar embernek talán még sem
mondható, aki ezt cselekedte. *Pogány* József urat, a
szépség szentegylet hullamosójának fiát talán nemigen le-
hetne azzá minősíteni sem születése, sem érzelmei révén.

De Magyarország nevében tette s ez a szomorú!

Képzelem, hogy ez az utolsórendű alak, ez a *Pogány*
József, hogyan kéjelgett nagy hatalmában! Hogyan él-
vezhette, hogy ő, a senki, aki azonban nagy valakinek
akar látszani, a parancsszavával letartóztathatta azt a

nagy katonát, akinek neve mellől nem fog hiányzani a történelem lapjain a „nagy és dicső hadvezér” jelző!

KÁROLYI MIHÁLY ÉS A KOMMUNIZMUS

A másik örvendetes esemény, hogy Károlyi miniszterelnök úr már szükségét érzi annak, hogy egy küldöttség fogadása alkalmából, ő is nyilatkozzék Kun Béla után a „kommunizmusról.” „Még nem tartja elérkezettnek az idejét, még nem tartja megvalósíthatónak programját, de elismeri, hogy mély igazságok rejlenek mögötte.” Én is elismerem ez utóbbi állítást, de persze a főnév előtt — az „i” elhagyásával, — mert nem igazságok, de gázságok azok, amiket ők kommunizmus alatt értenek. E nyilatkozat ténye maga, minden benne foglaltató negatívum dacára, gyönyörűséges képet nyit a jövőre! Egy ilyen gyöngéagyú és jellemű bábut úgy rángatnak az őt környező, — jellemben nála semmiképpen sem különb, — de észben, ravaszságban őt messze túlszárnyaló, csakis a saját legönösebb érdekeiket szem előtt tartó, hitvány tanácsadók, hogy minden olyan cselekvésre, fordulatra elkészülhetünk, ami számukra hasznos lesz — ha másrészt az országot végpusztulásba is kergeti!

Sok már nincs hátra, sajnos, — ezirányban!

Wilson is beszél, ígér, egyre — de mentől többet beszél — én már annál kevésbé tudok hinni benne! A sajnálatos tények, a szomorú történések igen hangosan — igen energikusan cáfolják, napról-napra jobban! Az ő beszédéből még eddig semmi hasznunk nem volt, míg abból, ami itt az országban a „pacifizmus” kimondása óta velünk történik, máris mérhetetlen kárunk van. Olyan rettenetes kárunk minden tekintetben, hogyha a békekonferencián Wilson betartaná amit ígért, illetőleg szövetségeseit rábírná az ő ígéretei megvalósítására (amiben — ismétlem — hinni nem tudok) még akkor sem, még az sem hozhatná helyre teljesen a hazánkban eddig elkövetett szörnyű pusztításokat!

DECEMBER 20.

A MAGYAR NŐK MEMORANDUMA

A Klubban nagy a mozgolódás, az izgalom. A hazai elemek tömörültek és elhatározták, hogy a külföldi nőegyesületek révén lehetőleg eljuttatunk mi is — mint a Magyar Nők Klubja — egy memorandumot az illetékes közegek kezeihez. *Ritók Emma írja a memorandumot, amely erős, energikus tiltakozás Magyarország megcsontása ellen.* Az érvek egész halmazával bizonyítjuk e cselekedetnek lehetetlen igazságtalanságát, a legpontosabb statisztikai adatokkal, kimutatásokkal támogatjuk érvelésünk helyességét. Elmondjuk benne, hogy nem szabad és nem lehet szétdarabolni egy ezeréves önálló — független országot, melynek történelmi hivatottsága, — százados hagyományai vannak, *egy országot*, amely annyi baj, viszontagság, annyi megpróbáltatás után mindig újra feléledt, tovább élt, fejlődött és gyarapodott, *nem lehet darabokra tépni.* Egy országot, amelynek az Úristen maga szabta meg ledönthetetlen, megmásíthatatlan határait, a Kárpátokkal koszorúzta körül. Országunknak geográfiai, geológiai, geopolitikai helyzete világosan bizonyítja hegyláncolataival, folyóinak irányával, egész belső szerkezetével, hogy megbonthatatlan és tökéletes egész, — úgy, ahogy van! Egy ilyen országot feldarabolni olyan égbetelítő bűn lenne, melynek el nem maradna a méltó büntetése! És végül szembeszálltunk azokkal a galád rágalomokkal is, melyekkel nemcsak ellenségeink illeltek évek hosszú sora óta — és lázítottak külföldön ellenünk, hanem most még a Jászi-féle megkötyagosodott fejű, most sajnos még hatalmon lévő honfitársaink is lázították és hátorították ellenségeinket a vádaknak vállalásával. T. i., hogy mi megérdemljük a szétdaraboltatást, mert kegyetlenül elnyomtuk nemzetiségeinket. Aki ismeri a magyar ember természetét, az tudja, hogy, sajnos, nagyobb az elnézése, békeszeretete, semhogy erőszakos magyarosításra, idegenek elnyomására képes lenne. De a tények

maguk beszélnek világosan minden kommentár nélkül is. *Az oláhok, a tótok, a szerbek bevándorlásuk óta, még mindig itt vannak, nyelvük is megvan.* No már most, ha mi őket, amint világszerte hirdetik, brutálisan elnyomtuk, vagy erőszakosan tüzzel-vassal magyarosítottuk volna, — akkor vagy kivándoroltak, megszöktek volna, — vagy a nyelvüknek nem lenne semmi nyoma sem, — mert beolvadt volna a magyarságba. Hiszen most látjuk vérző szívvel, most tanuljuk meg, hogy mi a nemzetiségi elnyomás! Amikor is még színmagyar vidékeken is idegen hordák kényszerítik szerencsétlen magyar véreinket, hogy esküdjenek fel a cseh köztársaságra, vagy az oláh királyra. S ha ezt nem teszik, elveszik minden vagyonukat, elveszik lakásukat s mint földönfutó koldusoknak, marhaszállító-kocsikban kell hazájukat elhagyniok s a biztos nyomor elé menniök. Belejött az emlékiratba, ha jól emlékezem (mert hát csak úgy fejből írom) az a kijelentésük is, hogyha a hihetetlen mégis valóra válna, ha az entente beleegyeznék abba, hogy szeretett hazánkat idegen és kultúrában mélyen alattunk álló népek árasszák el, hogy édes hazánkat megnyomorítsák, akkor abba soha — de soha egy magyar ember sem fog belenyugodni.

TILTAKOZUNK!

Nagyon szépen, tárgyilagosan írta meg mindezt *Ritoók* Emma és szerintem nagy önmérséklettel. És dacára annak, vagy talán éppen azért könnyeborult szemmel, dobogó szívvel hallgattuk felolvasását. Persze nem az összes klubtagok. Azok bizonyára ott sem voltak a felolvasáson, akik a memorandumba foglaltakkal, — tehát az igazsággal homlokegyenest ellenkező — csak az ő kótyagos képzeletükben élő vádakot hirdetik.

Csak a közelmúltban történt, hogy *M. Miskolczy* Eugenia beszédet tartott. Előadta utazását Felsőmagyarországon s az ő roppant „szégyenkezését” azon szörnyű dolgok miatt, amelyeket egy tót barátnőjétől hallott a magyaroknak velük szemben elkövetett eljárásáról, a nemzetiségi törvény be nem tartásáról. Nem tudott hova

lenni szégyenében. Én természetesen ezt a beszédet nem tudtam meghallgatni s alaposan és elég hangosan ellentmondtam neki, — amiben azután persze — a többi velem egyérvésű, megfelelően segédkezett. Elég nagy kavarodás volt, mondhatom. De hát itt legalább nem fogjuk túrni, hogy a hazafiatlanság, nemzetköziség úgy lábrakapjon, — mint egyebütt az országban a politikában. S e hölgyek, ha tudják, hogy valami hazafias megnyilvánulás készül — akár csak a memorandum felolvasása, — (ha ugyan nincsenek patronájuk, Károlyiné által hivatalból berendelve), akkor inkább távortartják magukat. Ez jobb nekik és nekünk is, — kevesebb az izgalom és az összeütközés. Már pedig izgalomban, — úgy hiszem, nincs ma seholsem hiány. Nem kell azt keresni, sem mesterségesen szítani.

DECEMBER 27.

SZOMORÚ KARÁCSONY

Elmult a karácsony is. Ez a végtelenül szomorú karácsonya mindannyiunknak! Az ország ebben a szörnyű, letépett helyzetében, én a magam otthontalanságában! Én igen természetes, hogy az a leverő érzés, amelyet minden ilyen családias színezetű ünnep kelt bennem — amióta azt nem a magam szép és művészi hajlékomban töltöm, csak nagyban fokozódik s eléri a kétségbeesést, ha a tágabbkörű otthonomra, hazámra és annak rettentő sorsára gondolok. Otthonom nincs már három éve, — ki tudja, lesz-e még valaha? Hazám él ezer évvel! Rettentő vizontagságokat, megpróbáltatásokat, sorscsapásokat állt ki, de megküzdött velük. Mindíg talpraállt, tovább élt, gyarapodott, fejlődött, virágzott. És most? Oly sötét az égbolt felettünk, — oly vészterhes, viharfelhőkkel telve, hogy el sem tudom hinni, — képzelni, remélni, hogy e felhők még egyszer elvonuljanak — s hogy még talán a nap is kisüthetne reánk! A négy és fél éves háború nem tudott megtörni bennünket, nem tudta felemészteni erőnket. Idegen ellenségnek a háború alatt nem sikerült leti-

pornia bennünket. De sikerült alaposan mindez, — sajnos — magyar embereknek, Károlyinak s az ő hú csatlósainak, oktalan és gonosz cselekedeteik egész légijával. És most már, — ha akarnának, sem tudnának prédára leső szomszédainktól szabadulni — nem tudnák szörnyű bűnüket jóvátennil

FÉRJEM FELOLVASÁSA

Karácsony második napja éppen csütörtökre esett. Annyi különbséget mégis csak akartam tenni ez ünnepi csütörtök és a hétköznapiak között, hogy nem idegen emberek között, a hallban, hanem meghittebb keretben, — a lakásunkon fogadjuk jó barátainkat. Hiszen régi hagyomány volt az házukban mindig a Szent Estét szép nagy karácsonyfa mellett — családilag megünnepelni. Karácsony ünnepének második napja — a barátoké volt mindig. Nagy, népes társaság gyűlt össze e napon évről-évre nálunk. A késő éjjeli órák rendszeren együtt találták még a társaságot kedélyes, vidám szórakozásban, beszélgetésben, zenével, tánccal. Mostani szomorú helyzetemben tehát, magamnak meg vendégeimnek is — az otthonnak legalább látszatát próbáltam nyújtani. Talán nem is érezték rosszul magukat szállóbeli lakásunkon azok a barátaink, kik bennünket e napon felkerestek. Persze, mint mindig, úgy most is — főképpen szegény hazánk sorsáról folyt az eszmecsere. És férjem előállt eddig még titokban tartott írásával, a Wilsonhoz intézett nyílt levéllel. A máskor ilyenkor szokásos vidám mulatozás helyett ezt a vidámságtól, sajnos, igen távolálló, de nagyon időszerű és mindannyiunkat érdeklő — izgató művét olvasta fel vendégeinknek. Hogy mennyire érdekelte őket, bizonyítja, hogy éjjelig maradtak és hallgatták felolvasását. Tekintve, hogy én nekik a szobában csak uzsonnát adhattam — vacsoráról persze nem gondoskodhattam, — másrészt, hogy olyan világban élünk, ahol még nappal is veszedelmes az utcákon járni, nem hogy éjjel, ez a kitarítás igazán érdeklődésüknek legfényesebb bizonyítéka volt. Úgy vélték, hogy uram e „levelet” kitűnően írta meg; a mellet-

tünk szóló adatok, az ellenünk elkövetett cselekedetek oly ügyesen és szembeszökően csoportosultak, hogy világonná, könnyen áttekinthetővé tették a kis művet. *Most már csak az van hátra, hogy Wilson is tudomást szerezzen e kis írásról, hogy kézhez kapja, hogy elolvassa és ami a legfőbb — hogy úgy is cselekedjék, mint ahogy eddig bezzélt.* Mert éppen a beszédekre figyelmezteti, ezeket csoportosítja időrendben a levél. És hogy mindezt nem tártá fel unalmasan férjem, — ezt bizonyította vendégeink figyelme és kitartása. Beszélgettünk arról is, hogy talán jó lenne e tárgykörrel egyebütt is tágasabb körben előadást tartani s a levélből egyes részleteket esetleg felolvasni. Sőt a hölgyvendégeink úgy vélték, hogy miután a dolog őket is nagyon érdekelte, tehát talán a női klubban lehetne a felolvasást megtartani, ha ugyan ott nincsenek elvi kifogások férfi előadóval szemben. Mert az ilyen eset ott még nem fordult elő. Majd tudakozódom, hogy hogyan vélekednek a dolog felől?

Igazán jól esett látnom, hogy társaságunknak egyik bájos fiatal leány tagja is mily élénk érdeklődéssel kísérte a felolvasást. Mert ha, mint említettem volt, a dolog nem is volt unalmas, de semmiképpen sem volt olyan sem a tárgya, sem a feldolgozása, amely egy fiatal leány fantáziáját kaptiválhatta, — gondolatait alaposabban és huzamosabban foglalkoztathatta volna. És, hogy mégis így történt, ez annak a jele, hogy ez a fiatal leány — a rendes átlagnál sokkal komolyabb gondolkozású és mindenekfelett hazafias érzelmű. Úgy látszik, hogy minden képes lekötni figyelmét, ami hazája sorsával függ össze, ami arról tárgyal, hogy hogyan és miképpen lehetne azon segíteni, lendíteni? Mindenesetre ritka jelenség ez a Cs. Gizike a mai világban, amikor is egyre azt kell megdöbbenve hallanom, — hogy sok házban e télen is valóságos bált rendeznek és mulatnak kivilágos kivirradtig! Mintha halottasházban táncolnának! — olyan benyomást tesznek reám ma, a mai viszonyok között rendezett multságok.

Hiszen *egész Magyarország ma halottasház.* Gyermekkei sirathatják pusztulását. Milyen szíve, lelke lehet

annak, aki ma mulatni képes? Micsoda magyar ember lehet az, akit nem sujt le az ezeréves hazának szétdarabolása, ennek a szerencsétlen nemzetnek szörnyű megáláztatása?

DECEMBER 29.

HAZAFIAS NŐK

Szerencsére *vannak még hazafias, derék nők! Olyanok* is, akik nemcsak szeretik hazájukat, nemcsak sírnak és kétségbeesnek pusztulásán, hanem elég erős idegekkel — meddő síránkozás helyett *cselekedetre is gondolnak*. Cselekvésre? Ez a szó ma kissé furcsán hangzik. Mit lehet ma nekünk cselekedni, mikor a sokat hangoztatott népszabadság és egyéb mindenféle „szabadságok” tiszteletére olyan rabságban élünk, mint még soha. Minden szóra ügyelnek, felfigyelnek, minden mozdulatot kikémelelnek — s a legkisebb gyanu elég ahhoz, hogy házkutatást tartsanak, embereket internáljanak. Minden hazafias szó, a magyarok imádságának, a Himnusznak éneklése, — a nemzetiszín alkalmazása, csupa bűn és elkövetőjük ellenforradalmár. És a férfiak tűrik ezt és a férfiak hallgatnak! Úgy látszik, hogy a hosszú háború okozta nagy vérvesztés úgy elgyengítette őket, hogy mintegy kábulatban vannak és nem veszik észre, hogy mi történik körülöttük? Nem látják, hogyan pusztul Magyarország, hogyan csúszunk, züllünk mind lejjebb és lejjebb! Ez a végtelen szomorú állapot azt a képet váltja ki lelkemből, mintha meredek lejtőn csúszó kocsik lennének, amely feltartóztatlanul, kikerülhetetlenül gurul lefelé — a mélységbe, — a veszébe, — a pusztulásba!

TORMAY CÉCILE

Tegnapelőtt levelet kaptam egy barátnőmtől, melyben meghívott tegnap délutánra, — valami fontos ügyben. Még az órát is meghatározta, — ebből láttam, hogy az ügy csakugyan komoly. Zuhogó záporban, csunya időben mentem oda, ahol már együtt találtam a társaságnak nagy

részét, leginkább közös barátókat, de közöttük *Tormay Cécile* is, akit eddig személyesen még nem ismertem. Ő magyarázta meg összejövételünk célját remek, formás — és igazi hazafias meleg érzéstől áthatott kis beszédben. Elmondta, hogy mily rettenetes állapotban van szegény országunk. Ez az ország, amely annyi dicső hőst tud törtéreljében felmutatni! És a mostani férfiak nem mozdulnak, nem tesznek semmit sem, hogy hazánkon segítsenek! *Hát álljunk össze mi asszonyok és kövessünk el mindent, hogy mentjük, ami még menthető! Választásra készül Károlyi Mihály! Készüljünk fel mi is! Agitáljunk, dolgozzunk, — térítsünk, hogy csak olyan embert válasszunk meg képviselőnek, aki a keresztény és nemzeti Magyarországot óhajtja szívevel és lélekkel, csak olyant, aki mindhaláláig kitart Magyarország integritása mellett!* Persze én mindazt csak kivonatban írom le emlékezetből, amit ő gyönyörűen fogalmazott meg és adott elő.

Végtelenül jól esett lelkennek *Tormay Cécile* ez előadása, mert láttam, hogy nagy intelligenciája mellett nagy a tudása is és melegen és nagyon hazafiasan érez a szíve. S a külső megjelenése is igen rokonszenves és előkelő. Sógornője *Ritoók Emmának*, akit már régen ismerlek, szeretek és becsülök s aki szintén ott volt. Megbeszéltek, hogy a hazafias propagandát ki-ki legjobb tehetségéhez képest folytatni fogja. *Tormay Cécile* és *Ritoók Emma* a főapostolok pedig mindegyikünkhöz el fognak jönni, hogy lehetőleg mindig más és más — mentől nagyobb számú összehívott asszonytársaság előtt hirdessék az ígét, térítsék és szerezzék a híveket, a mi most alakuló szövetségünknek s az eszméknek, melyeknek szolgálatába szegődtünk.

Sőt ez este mindjárt volt egy küldetésünk, — amennyiben mindannyian — akik csak ott voltunk, felkerekedtünk és a roppant esőben-sárban elgyalogoltunk a Ritz szállodába. Ott lakik az amerikai misszió egyik kiküldöttje, *Coolidge* tanár, akinek a magyar asszonyok memorandumát személyesen akartuk átadni. Gróf *Zichy Rafalé* nagyon szép beszédet mondott, amelyben tudára

adta a professzornak, hogyha a férfiak kénytelen-kelletlen beletörödnének is hazánk megnyomorításába, a magyar nők soha, soha! Már az anyatejjel beoltanák gyermekeikbe — az örök lázadás szent tüzét! A professzor — látszólag meghatva hallgatta a beszédet s megígérte, hogy eljuttatja a memorandumot oda, ahova szántuk. Adja a jó Isten, hogy valami eredménye is legyen!

1918 DECEMBER 31.

WILSON SZAVAI ÉS CSELEKEDETEI

Mint amikor valami tikkasztó, perzselő, forró nyári napon, a magyar Alföld beláthatatlan terjedelmű homoktengerében baktató, s már-már kimerülő, ellankadó, egy kis üdítő víz után sóvárogva epedő vándorral, a csalfa szép délibáb úzi játékait, csalogatja, biztatja őt, azután annál elernyedtebben folytatja útját, mikor meggyőződik arról, hogy játszi kedvében a természet tréfálta csak meg, úgy vagyunk mi mindig az igazságosság, a béke, a kiengesztelődés nagy szavait hirdető apostollal, *Mr. Wilsonnal. Már megint beszélt Londonban.* Válaszolt az angol király felköszöntőjére. Megint csak a jogot és igazságot emlegette — „ezeket a fogalmakat — amelyeknek olyan nagy nemzetek, mint az angol és amerikai — életüket szentelik!” És mi szegény, kifáradt, kimerült, kiszípolyozott, agyonkínzott, sanyargatott, megálázott, már-már minden reményt vesztett vándorok — ilyenkor felkapjuk fejünket, fülelünk, figyelünk, vajjon jól értjük-e amit mondanak, nekünk szólnak-e a szavak, mert hát igazságról szólnak, s mi ennél egyebet nem kívánunk! S repeső örömmel sietünk az ellenségek sorfala, a kegyetlenségek, az embertelenségek — a galád, hazug rágalmak, vádak sivatagán keresztül integető, biztató — íci-pici kis oázis felé! És ahogy megyünk, igyekezünk, közeledünk — egyszerre csak szétfoszlik a biztató tünevény, rájövünk, hogy mi is csak optikai csalódásnak voltunk áldozatai — s amit hallottunk, azok mind csak sza-

vak és szavak, amelyekből — úgy látszik — sohasem lesznek cselekedetek! És a sok csalódástól még fáradtabban, még kimerültebben, már-már megtörve folytatjuk utunkat a kálvária végstációi felé!

KESERVES SZILVESZTER-EST

Szilveszter-estéje van ma! Ha az ember reggel kezebe veszi az ujságot, mondhatni, hogy minden egyes hír melyet ott olvas — egy-egy tördőfés szívébe, mert mindegyik egy-egy szög Magyarország koporsójához. *Kinek van ma lelke ünnepelni, vigadni?* Azaz, hogy tudom, hallom, hogy igenis vannak sokan, akik erre képesek, akiknél a megszokás parancsa: hogy Szilveszterkor mulatni kell, — nagyobb, mint hazánk szerencsétlensége felett érzett fájdalma. Boldog emberek! Szinte irigylem őket, mert nem emésztik magukat úgy, mint én! Az álmatlanul töltött éjszakák, a fájdalmas tépelődések nem lehéritik meg hajukat, a szenvedés nem vési be csúnya hieroglifáit az ő arcukba is, — úgy mint az enyémbel!

S azért is, a mai estét is, csak úgy, mint a többi szomorú estét (már két hónap óta), a legnagyobb csendben, visszavonultságban, magunk közt fogjuk eltölteni. *Legteljebb még alázatosabban fogom kérni az Ūristent, hogy fordítsa már egyszer felénk is ábrázatát és könyörüljön meg végre rajtunk!*

1919. JANUÁR 1.

ŪJÉV

Az emberek rendszeren örülni szoktak annak, ha valami bekövetkezik abból, — amit előre megjósoltak, mert ez mindig némi éleslátásról, emberek — helyzetek kelendő megítéléséről, vagy legalább is bizonyos ösztönös megérzéséről tanuskodik. Mondhatom, nagyon sok dolog bekövetkezett abból — amit én, közvetlenül a dicső forradalmi küzdelem után, mindjárt az első napokban — megjósoltam. De ennek egy pillanatig sem tudtam örülni! Mit ér az nekem, ha bebizonyul, hogy helyesen bíráltam meg a je-

len dolgait és embereit — s ebből kifolyólag helyesen következtettem eljövendő eseményekre is; mit ér ez a kis hiúsági elégtétel, szemben azzal a fájdalommal, amelyet érzek az általam jószolt sok szerencsétlenség, szomorúság bekövetkezése fölött?!

Sokkal, de sokkal szívesebben látnám, ha rámcáfolanának az események. Ha kisülne, hogy én rosszul, pesszimista szemüvegen keresztül láttam a dolgokat — s hogy ez a kétségbeesés, amit én egy-két hónap óta érzek s amelynek e följegyzésekben, írásban is sokszor kifejezést adok, csak az én szubjektív érzelmeimnek a kifolyása, amelyet sem a helyzet, sem a tények nem indokolnak.

Íme, ma is, egy cikket olvasok az egyik ujságban, még pedig abban az ujságban, mely a forradalmi gárdának leghívebb csatlósa, — amely ugyanarról a témáról, ugyanazt írja, mint én hetekkel ezelőtt, éppen ezeken a lapokon. Végtelen szomorú, hogy az események már őt is kényszerítik arra, hogy az eddigi meggyőződésével ennyire ellenkező tenorban írjon és hogy megítélése az enyémmel találkozassék.

SCHWIMMER GENFI KUDARCA

Mikor még az ujságok nagy diadallal hirdették a remek — korszakalkotó újítást, B. Schwimmer „Rózsika” konzuli kinevezését, én már akkor kifejezést adtam e fölötti elragadtatásomnak (!) és nézeteimnek. Ma az a bizonyos lap írja, — hogy a „legyőzötteknek alkalmazkodni kell a győzőkhöz, különösen a nemzetközi érintkezés formáihoz. Nem szabad külpolitikai kiküldötteinket a szerint választanunk, hogy az illetőknek a magyar forradalom körül szerzett érdemeit jutalmazzuk meg egy szép külföldi kiküldetéssel. Olyan embereket kell kiküldönnünk, akikről tudjuk, hogy legalább is a semlegesek szívesen fognak velük szóba állni.” A cikknek persze folytatása is van! A továbbiaknak lényege a következő mondatokban csúcsosodik ki: „Egy svájci barátunk írja: egyes magyar kiküldöttek tapintatlanságukkal nagyon rontottak az új Magyarország tekintélyén, annyira, hogy

ellenségeink képviselői csodálkoznak és — sajnálják a magyarok itt tanúsított éretlenségét."

Ime — elérkeztünk ide is! Mit követhettek el ezek, mindenoda botránys dolgokat művelhettek, ha már ez az ország is szükségét érzi e cikk megírásának! Végtelenül szomorú elégtétel számomra, amelyet igen szívesen elengedtem volna!

JANUAR 7.

SPARTACUS-ŐRJÖNGÉS

Egy hete, hogy nem írtam — s azóta mennyi izgalmas, szörnyű esemény! Németországban a „spartacusok” őrjöngenek — támadnak, pusztítanak. Folyik a polgárvér az utcán. Ezzel párhuzamosan, ehhez teljesen hasonló események történnek persze kicsiben — megfelelő arányban, Magyarországon — *Salgótarjánban*. Ahová ez a címeres haramia — *Kun Béla* beteszi a lábát, ott mintha az ördög maga járt volna! Felbomlik a rend, megszűnik a munka, a nyugalom s helyébe lép a felfordulás, anarchia, — pusztítás, rombolás, fosztogatás, vérengzés! Úgy tesz most, a két, porig alázott ország — a nagy Német, — és a kis Magyarország; mint az egyszerű gazda, akinek a jég elverte az egész termését. Beszaladt a házba, kihozta a furkósbotot és ütött, vert, csapdosott maga körül, — hadd segítsen az Úristennek a pusztításban. Nem elég az, amit mint „legyőzött” országnak, — hegyetlen, — bosszútól lihegő — diadaltól mámoros, rézeseg — ellenségtől el kell szenvednünk, nem elég, hogy tönkretették jelenünket, hogy gondoskodtak arról, hogy még a távol jövőben se tudjuk összeszedni magunkat — segítünk magunk is nekik, meg az Úristennek, hogy alaposabb, gyorsabb munkát végezzenek velünk. Polgárháború dühöng. Polgárvér folyik és pusztítják maguk a polgárok egymásnak csekélyke megmaradt vagyonát, holmiját. Németországban — úgy hiszem, — a rémes békefeltételek feletti elkeseredés váltja ki az ilyen Spartacus-lázadásokat. Tönkretett ország és létfeltételeiket vesz-

tett emberek már csak lázadni tudnak. Semmivel sem törődnek, semmi jót nem remélhetnek. Nálunk, úgy vélem, agyafurt, ravasz gazemberek előre kicirkalmazott csataterve a rendbontás, az anarchia előkészítése, — hogy azután eljöhessen az ő országuk — a halászás a zavarosban — saját önző érdekeik kielégítése, gonosz terveik diadala. Mentől jobban sikerülnek felforgató terveik, annál biztosabban közelednek kifizűött céljaik felé.

Tehát Berlinben polgárvér folyt az utcán.

SALGÓTARJÁN PUSZTULÁSA

És *Salgótarján?* Az, ami ott történt — s az a tény maga, hogy megtörténhetett mindaz, ami egy virágzó várost pár óra alatt romhalmazba döntött, — az maga oly bűne ennek a kormánynak, hogyha több, és más nem is lenne, még akkor is rászolgált volna az általa annyit használt „átkos” jelzőre. Tudják, hogy van egy ember az országban, aki majd itt, majd amott felbukkan s ha a száját kinyitja — lázító szavát vész, rombolás, vagyonpusztulás, vérontás követi. Tudják és nyugodtan tűrik. Nem csukják le! Nem teszik ártalmatlanná. Sőt talán még támogatják is. S ő — nemcsak kinyitja, — de kitátja a száját, amelyből csak úgy dülnek ki az elzüllesztő — lelkipestis bacillusai. És a testileg-lelkileg legyöngített, ellentállásra alig képes emberek möhön szívják magukba ezt a tetszetős hangzású, ördögi fuffanggal beadott, — romlasztó és bomlasztó, gyors hatású mérget. S az eredménye — minden erkölcsi felfogás halála, — minden rendnek, törvénynek lábbal-tiprása, — szóval a teljes anarchia! Ez kell neki! És ez az ember szabadon jár! Ez az ember, akiről mindenki tudja, hogy kicsoda-micsoda? Tudja mindenki, hogy még a lehelete is gonoszságot áraszt! Ahányszor a nevét hallom, előnt az undor — és utálat hulláma!

KUN BÉLA BESZÉDE

Karácsonykor rándult le Salgótarjánra. *Karácsony másodnapján* tartotta meg izgató beszédét és csábította

a munkásokat, hogy *csatlakozzanak a kommunista párt-
hoz*. A gyűlésen legnagyobb részét vas- és fémmunkások
voltak s ezeknek nagyon megtetszettek a Kun Béla hir-
dette ígék. Hát hogyis ne tetszenék ezeknek az embe-
reknek, akik egész életükben a vasat és hasonló kemény-
ságu lémekeket kalapálták, — kovácsoltak, — az a felszólí-
tás, hogy a változatosság kedvéért ezúttal sokkal
puhább matériában dolgozzanak, „*tépjék izekre a
polgárságot és irtsák ki teljesen!*” S a lázító ezt
szóval indokolja, hogy — „akkor, ha majd ezt
meglesszük, *bekövetkezik az a kor, amelyben nem
lesznek kunyhók és nem lesznek paloták, hanem egyenlő
hányelemben lakik mindenki.*” Úgy látszik, — hála Kun
Béla gonosz és förtelmes izgatásának — Salgótarján már
nemcsak a kommunista elvekkel ismerkedett meg, hanem
szóval a paradicsommal is, amely az ily elvek végrehajtá-
sának nyomában támad. Mert itt csakugyan ilyen gyor-
san bekövetkezett az az állapot, hogy nincs sem kastély,
sem kunyhó. Minden romban hever egyaránt. Mindenki
egyformán hontalan. Legfeljebb az a különbség van ma
már Salgótarján lakossága közt, hogy egyrésze *itt* élvezi
a Kun Béla csinálta kommunista paradicsomot, hajlék-
talanul, élelem nélkül, koplalva, tönkretéve, míg a másik
része — az ő lázítása következtében meggyilkoltan már
a túlvilági paradicsom ajtaján kér bebocsátást.

S ezek a szörnyű események nemcsak azért okoznak
nagy izgalmat és elkeseredést mindenütt, mert borzasztó
dolog, hogy egy ember lelketlensége, embertelensége el-
pusztít egy virágzó várost, nagyszámú emberéletet, meg-
akasztja a most olyan végtelenül szükséges munkát,
pláne a bányamunkását, hanem mert ez ürügyet és alkal-
mat szolgáltat az ententenak — avagy csatlósainak, a
csobheknek, hogy ide is bevonuljanak. Ezt a nekünk any-
nyira nélkülözhetetlen várost is megszállják rendcsinálás
és helyreállítás ürügye alatt. Hiszen azok úgyis csak azt
keresik, hogy mikor lesz alkalmuk, milyen ürügyet találhat-
nak a bejövételre? S már csak azért is óriási bünt követ
el úgy az emberiséggel, mint a hazájával szemben az, —

aki ezeknek, a mi ádáz ellenségeinknek indokot ad betörésükhöz. De Istenem, milyen naivságot írok — én itt! Mi köze van egy Kun Bélának az emberiséghez, a hazához? Ő a legembertelenebb ember, aki nem érdemli meg, hogy embernek nevezzék. S ami meg a hazát illeti, hát ezt a fogalmat ő egyáltalában nem ismeri. Bizonyára alaposan lemosolyogja azokat, akik ilyen elévült, divatját-múlt, lomtárba való fogalmakat szájukba vesznek.

JANUAR 8.

Rohamos gyorsasággal érik a gyümölcs! Még mindenki remeg az izgalom a salgótarjáni véres, pusztító események miatt. A jobbérzésű embereknek ökölbe szorul a kezük tehetetlenségükben, hogy túrni, átélni, át-szenvedni kénytelenek ilyen közállapotokat, amikor is Kun Bélához hasonló gonosztevők, — akiknek nevéhez, működéséhez máris sok-sok ember vérének folyása tapad — szabadon járhatnak, büntetlenül és zavartalanul működnék tovább!

Hazajött Salgótarjából, re bene gesta. S most itt keveri a kártyát! S a kommunisták még csak nem is titokban, hanem egészen nyíltan tartják lázító gyűléseiket, jelentetik meg ugyancsak a lázítás szolgálatában álló ujságjukat, a „Vörös Ujság”-ot. Egészen szabadon verbuválják a pusztítás, rombolás, gyilkolás katonáit. Természetes, hogy az egész város forrong már emiatt. Részint félelemtől, részint felháborodástól — és így végül még a minisztertanács is kegyeskedik ezzel a kis jelentéktelen dologgal foglalkozni. És itt megint egyszer, nyilvánvalóvá válik — s az is megtudhatja, aki még eddig nem tudta, hogy micsoda kétszínű játékot űz, — a mostani szociáldemokrata tábor! Mikor már a kormány maga — végre (egészen bizonyosan elkésve) arra a meggyőződésre ébred, (vagy talán csak úgy tesz), hogy a közállapotokat tűrhetetlennek tartja és úgy véli, hogy erélyes eszközökkel kell a rendet helyreállítani, — a szocialisták konce-

dálják nagy kegyesen — hogy igaza van a kormánynak,
de — nem hajlandók az erélyes rendcsináláshoz segéd-
kezet nyújtani. Isten mentsen attól!

SZOCIALISTA-KOMMUNISTA BARÁTKOZÁS

A kedves kommunista testvérek rossz néven vehet-
nők! Hát akkor, — mondják a polgári miniszterek —
tegnék átvenni az egész kormányt. Mert ők ilyen körü-
lmények közt, nem vállalhatják a bekövetkezendőkért a
felelősséget. Azt meg éppenséggel nem hajlandók meg-
eselekedni a nagy és jellemes szocialista férfiak! Ők
csak titokban szeretnek működni, aknamunkát végezni,
a talajt aláásni, — a kanócot elhelyezni. De azután a
robbanás előtt elfutnak, elbújnak, semmiféle felelősséget,
semilyen irányban nem akarnak viselni. Csak a zava-
rosban akarnak halászni, — a prédán osztozkodni.

S mialatt a kormány szocialista és radikális tagjai
hereken megtagadják a segédkezet kedves testvéreiknek,
a kommunistáknak erélyes megrendszabályozásában s
ezzel a viselkedésükkel egyengetik a végpusztulás útjait
a szerencsétlen ország számára, — a kormány elnöke,
Károlyi Mihály, sokkal nagyobb, fontosabb, hatalmasabb
dolgokkal van elfoglalva.

BEBÖRTÖNÖZNEK TISZTESSÉGES ÚRIEMBEREKET

Mint a rosszlelkiismeretű emberek rendszeren, minde-
nyütt kísértetekét, üldözőket, veszedelmet látnak, nem ki-
vétel „jó Károlyi Mihály“ sem. Míg a valódi, nagy, minden
tisztelességes, becsületes embert egyaránt fenyegető ször-
nyű veszedelmet, figyelmen kívül hagyja, — avagy én
inkább azt hiszem, hogy titokban még támogatja is — az
előidézőit, addig a jóra való, derék, — hazafias érzésű
embereket elfogatja, mindenféle hazug vád és rágalom
alapján lecsukhatja. Szóval ma ott tartunk, hogy Láng
Doldizsár báró — börtönbe való, — mert ellenforradal-
már, (ez, sajnos, még csak nem is igaz!) Ellenben Salgó-
tarján végromlásának, tökéletes elpusztításának okozói,

— élvezik teljes szabadságukat, bizonyára igen nagy belső diadalérzéssel.

Ilyen körülmények között igazán valóságos csoda lenne, ha a legrövidebb időn belül nem borítanák lángba az egész országot azok az elvetemedettek, — akiknek éppen ez a vágyuk, ez a — még csak nem is titkolt — céljuk. S akiket a kormány, a velük szemben tanusított eljárásával, gáztettek meg nem torlásával, — a legnagyobb mértékben biztat és felbátorít.

JANUAR 9.

MORAL INSANITY

Moral insanityról tesznek alaposan tanuságot azok, akik, mint a kormány tagjai, az ország legfelső pozícióiban vannak. Hivatalos működésükkel, magánéletükben tett megjegyzéseikkel egyaránt bizonyítják, hogy mennyire méltók arra, hogy ilyen nagy és felelősségteljes állásokat töltsenek be. Az általuk hozott rendeleteknek legnagyobb része amúgyis a becsületes polgári lakosság megnyomorítását, a tanulatlan, műveletlen népek fellázítását, demoralizálását célozza. De ha véletlenül valamelyik rendeletük egy kissé polgáriasabb ízű, kivételesen nem annyira a lázítás, mint talán tévedésből a nyugalom és rend érdekében látott napvilágot, akkor még arra is képesek, hogy a sajátmaguk-hozta rendeletek betartása felett őrködő közeget, — egyszerűen kifigurázzák. Hát lehet ily körülmények között más, mint anarchia — és legnagyobbfokú erkölcstelenség az országban?

A *népörség* restitúcióját ők vezették be. Igen természetes viszont, hogy egy népörnek kötelessége az éjszakában mászkáló alakokat szemügyre venni és ha gyanusaknak tűnnek fel, — igazoltatni.

Arról a népör nem tehet, hogy éppen a miniszter úr őkegyelmessége, (mert a nagy demokrácia kiváló dicsőségére, így hivatják magukat) szegi meg a rendeleteket és ő mászkál még éjjel kettőkor is az utcán, egy barát-

jával. A népörnek végre gyanussá lesz a két éjjeli sétikáló alak és igazoltatni akarja őket. Az egyik, állítólag kövér és borotvált úr — nincs kizárva, hogy az országunk mai leghirhedtebb alakja, az általam, sajnos, annyit emlegetett, mint amennyire utált Kun Béla volt az, mert a megjegyzése erre enged következtetni. Rátamad az örré. Azt mondja neki: „de nagyon félti a milliomosok vagyonát!” Az őt éppen valami kemény válasza készül. Az ilyen beszéd után joggal azt hiheti, hogy alsórendű, osbkurus alakokkal van dolga, — akik így kifigurázzák a „felsőbbtség” által hozott rendeleteket. Ekkor azonban újból megszólal az előbbi férfiú és azt mondja: „Sem nálam, sem Kunfi *miniszter* úrnál sincsenek igazoló iratok.”

KUNFI MINISZTER ÚR SZELLEMESKEDIK

A szegény népör megijedt. Ugyan miért? Mert kötelességét teljesítette? De nincs baj. A miniszter úr ő kegyelmessége kegyelmes is. Megbocsátja, hogy az őt az ő magas személyével szemben is merészkedett a vállalt kötelességének eleget tenni. Sőt, hogy még jobban leereszkedjék olimpuszi magasságából, a következő, igazán egy magas közjogi méltóságnak szájába való megjegyzést intézi hozzá: „Maga csak vigyázzon a milliomosoknak vagyonára éjjel, mi majd elveszük tőlük nappal!”

Elképzelhető, hogy ez az éppen oly szellemes, mint a disziplína, fegyelem szempontjából is rendkívül megfelelő beszéd után milyen buzgalommal és meggyőződéssel teljesítette ezentúl ez a szegény népör, az ő eddig felkúszmeretesen végzett kötelességét!

S ez történik az Úr 1919. évének első hónapjában! Egy héttel azután, — hogy a Kunfi miniszter úrhoz, — nemcsak névben, de úglátszik felfogásban, tisztességben is hasonló individuum, kirándult Salgótarjánba, — s az ő rövid ottléte, s egyszeri megszólalása 20 millió értékek pusztulását, háromszáz családnak koldusbotra jutását eredményezte!

JANUAR 10.

A MAGYAR ASSZONYOK NEMZETI SZÖVETSÉGÉNEK
TOBORZÓ ÖSSZEJÖVELE

Megvolt nálam is az összejövétel, a *Magyar Asszonyok Nemzeti Szövetségé*-nek ügyében. Sajnos, Tormay Cécile beteg lett, s így nem jöhetett el. Helyette a beszédet *Ritoók Emma* tartotta. Szépen, okosan, meggyőzően beszélt, mint mindig. Mind a harminc asszony, aki hívásomra megjelent (többen férfi-kísérettel), aláírta a tagsági ívet. Jó uzsonnával kedveskedtem nekik az értekezlet után, pedig a mostani „nincstelenség” idején egy félig-meddig jó uzsonnát előállítani nehezebb és költségesebb, mint azelőtt egy fényes vacsorát! Nincs liszt, nincs cukor, nincs vaj, nincs tej! De ha valahonnan mégis előkerülnek e ritkaságok, ugyancsak ki kell értük az erszényt nyitni.

Örültem, hogy olyan jól sikerült az összejövétel, hogy teljes számban eljöttek az összes meghívottak, hogy kivétel nélkül aláírták az ívet. És végül, hogy olyan jól érezték magukat az én szállodai lakásomon is, — hogy még jó sokáig a „hivatalos” rész elintézése után is, együtt maradtak — kedélyes hangulatban.

Most már helyiségünk is van, ahol az ügyeinket intézzük, a teendőket megbeszéljük. A Mária-utca 7 alatt van a hivatalos helyiség. Itt jövünk össze délelőttönként és szervezzük a választási hadjáratot. Felosztjuk magunk közt a munkát kerületek, körzetek szerint. Kiki elvállal egy kerületet. Munkatársakat szerez hozzá, akik azután az egyes utcákat, majd házakat dolgozzák meg. Az én testi hogylétem — sajnos — még nem engedi meg a sok szaladgálást, lépcsómászást stb. De ahol túlzottabb fáradtság és kimerülés nélkül tehetek valamit az ügy érdekében, — azt persze szívvel, lélekkel megteszem. — Végig vesszük az összes utcákat, az összes házakat s igyekezünk az összes, velünk hasonló érzésű lakókat az ügynek megnyerni. Megmagyarázzuk, hogy *aki keresztény és területében csorbitatlan Magyarországot óhajt*,

annak csak arra szabad szavazatát leadnia, akinek nevét mi, majd annak idején, ha a jelölések megtörténtek, velük közölni fogjuk. *Csak olyan emberre persze, aki érzésében magyar, keresztény és velünk együtt sohasem fog belenyugodni Magyarország megcsonkításába!* Még a palotákat járni sem könnyű dolog, még kevésbé a külvárosi viskókat. Mert a munkáslakásokban, ha sikerül is néha az asszonyokat hitük révén megnyerni az ügyünknek, — hazajön esetleg a szociáldemokrata „szakszervezett” férj — s van azután nemulass nekünk is, no a feleségnek meg éppen! Fizikai erő, kitartás és nagy lelkesedés kell ehhez a munkához — ha eredményt akarunk elérni. S még hozzá titokban kell mindent csinálni — mert erős a szocialista terror fent, meg lent, egyaránt.

Ha meghívót, kártyákat küldünk egymásnak, a megbeszélésekre, a gyűlésekre, természetesen sohasem írjuk meg, hogy „milyen” ügyben akarunk összejönni. Ezt tudjuk anélkül is. Ha magánházakban van a megbeszélés, összejövétel, hát egyenkint szállingózunk, — jövőnél-menésnél, hogy valahogyan fel ne tűnjék. Már szinte úgy vagyunk, mint az őskeresztények, akik a katakombákban jöttek össze, hogy Istenüknek áldozhassanak. Mi is csak titokban merünk hazánk érdekében működni. Titokban dolgozunk és igyekezünk azt, ha ugyan még lehet, a teljes pusztulástól megmenteni!

KORMÁNYVÁLSÁG, KOMÉDIA

Nagyon szomorúan folyik tovább a kormányválsági komédia! A híres, nevezetes „*Munkástanács*” újabban úgy döntött, hogy kegyeskednének a szocialista ministerek tovább is a helyükön maradni. Elviselnék ezentúl is a hatalom terhét, az általuk, — maguknak megszavazott csekélyke miniszteri fizetést és túlórázást is; — azon feltétel alatt, ha: a hadügyi és belügyi — tehát ezek a „lényegtelen” kis tárcákat is ők kapnák meg! Az agyafurtságot, a ravaszságot igazán nem lehet tőlük elvitatni. Azt óhajtanák, hogy minden hatalom, az ő ke-

zükben legyen. Az öt legfontosabb tárca nekik jusson. A felelősséget azonban a polgári miniszterek viseljék mindenért! Mert ha ők igazán becsületesen gondolkodnának és ha azt, amit meg akarnak csinálni, keresztülvinni, — valóban az ország érdekében valónak tartanak, akkor átvennék az egész kormányt. És megtennének mindent, amit jónak látnak. Az ország ügyét a legjobb tudásuk szerint vezetnék. A felelősséget pedig lelkiismeretesen vállalnák mindazért, amit cselekszenek.

Ha ők így járnának el, akkor persze nem lennének azok, akik — csak pusztító és felforgató, csak a saját önös, legfellejebb osztály-érdekeket szem előtt tartó, s mindent, ami nem ezt a célt szolgálja, kímélet nélkül legázoló elemek.

Ha az ember elolvassa a „Munkástanács“ üléséről szóló tudósítást, akkor igazán Dante poklának a felirata, a „Lasciate ogni speranza“ jut eszébe! Azzal a változtatással és különbséggel, hogy a folytatása nem úgy szól, mint nála, hogy „voi ch'entrate“, hanem ellenkezőleg „voi che siete fuori.“

Vaknak kell lennie annak, aki nem látja, süketnek annak, aki nem hallja, hogy mi történik ott és egészen gyengeagyúnak annak, aki nem vonja le ezekből a „történekből“ a maga számára, azok számára, akik „fuori“ vannak, a legszomorúbb következményt!

Garbai Sándor — a Lakáshivatal elnöke, tehát elég nagy pozícióban lévő ember, nyíltan és kertelés nélkül meri felszólítani a kormányt, hogy ne a *kommunisták* ellen harcoljon, — hanem a *bourgeoisie* ellen!

Egy másik, egy Fiedler nevű vasmunkás — a le-tartóztatott orosz bolsevikieknek kibocsáttatását, — és még hozzá haladéktalanul, *követeli!* Vágó Béla melegen pártolja ezt az indítványt. De persze, ő, tovább is megy. Ő már szét akarja robbantani a bourgeois társadalom minden szervét, a forradalmi munkástanácsokat harci szervezetekké akarja alakítani — és meg akarja teremteni a *proletár-diktaturát!*

Természetesen *Pogány József*, az én kedvencem, a Katonatanács kormánybiztosa sem maradhat el a sorban. Ő is beszél, neki már nagyon sürgős a dolog. „*A legrovidebb időn belül*” óhajtja, hogy a proletáriátus átvegye a hatalmat. Beszédének veleje, hogy a kormány a munkásság kezébe való, hogy megcsinálhassa a proletárdiktatúrát.

Azt hiszem, hogy ezekhez a beszédekhez nem kell kommentár. Meghallgatása, olvasása kín és förtelem azoknak, akik „*fuori*” vannak — akiknek hitvallása, meggyőződése — érdekköre nem azonos ezekével a korrupt alakokkal — szóval a tisztességes, hazafias rendes embereknek.

A napnál világosabb, hogy mit akarnak cselekedni — elkövetni. Hiszen nyíltan hirdetik is! És még ma sem akad senki — aki a hurkot a nyakukba vetné, az utolsó percben — mielőtt ők az országot fojtánák meg?

Ha eddig nem akadt, akkor most *már* bizonyára még kevésbé lesz — ilyen vállalkozó. S én úgy érzem magamat, mint a deliquens a síralomházban, — aki már csak azt várja, hogy jöjjenek érte a pribékek és vigyék vezetőhelyre!

NÉMETORSZÁG LEVERI A BOLSEVISTÁKAT

Németországból kapunk mutatót arra vonatkozólag, hogy micsoda világ van ott, ahol ezek a lelketlenségben, gonoszságban állati nivó alatt álló bolsevikiék, akik ott magukat spartakusoknak nevezik, — kerekednek felül. — Ha csak pár napra is! Leírhatatlan rombolást, pusztítást végeztek. Mint a pokolnak szörnyei, úgy garázdálkodtak. De akadt még mindig elég számú józan a németek között, akik azután, nagy küzdelmek árán leverték őket.

Szinte érthetetlen azonban az entente viselkedése! Tudvalévő, hogy nem csekély mértékben félnek ők is attól a lelki nyavalyától — amely nem ígen respektál elharapódzásában országhatárokat. És mégis már a

fegyverszüneti szerződés feltételeit is úgy szövegezték meg, oly lehetetlen — megsemmisítő, tönkretévő, meg-alázó követelésekkel álltak elő, hogy — e dicső és bátor és nagy nemzet hirtelen — de annál alaposabb letiprásának természetes következménye — az örökös izga-lom, majd pedig a robbanás — és polgárháború. Az em-beri kétségbeesés — minden utat és módot megpróbál — hogy meneküljön abból a helyzetből — melynél ros-zszabb, véleménye szerint már amúgy sem lehet. Így te-hát világos, hogy a diadalmas győzők kergetik őket a kétségbeesésbe, a bolsevizmus karjaiba. Inkább kiteszik ők magukat is a fertőzés veszélyének — csak hogy még ebben is, — a bolsevizmus pusztításában is, segítők tár-sat kapjanak céljukhoz, — letepert, legázolt ellenségük *teljes megsemmisítéséhez*. Vagy talán lehet, hogy azt is remélik, hogyha Németország teljes és végleges ösz-szeomlását a bolsevizmus idézi elő, akkor még ez is az ő hasznukra fog válni. Mert akkor a saját népeiknek, mint elrettentő példát mutathatják be a bolsevizmus rombolását!

JANUAR 11.

HÁZIASSZONYOK SZAKSZERVEZETE

Már a háziasszonyok is „szakszervezkedtek.” Én nem mentem el. Nemcsak azért, mert csütörtök délután volt, amikor én nem mehetek el hazulról, mert vendégeket várok, s hál' Istennek, sohasem hiába. Hanem azért sem voltam ott, mert félttem attól, amit hallani fogok. Jobban mondva attól, amit én erre válaszoltam volna. Mert előre tudtam, hogy a mai világban, — a mai fékét vesztett indulatok idején a mesterséges lázítások korá-ban, — nem lehet nyugodtan meghallgatni azoknak a beszédét, akiket ma a „háztartási alkalmazottak” nevé-vel tisztelnek meg. Azt hiszem, hogy a világon sehol ennél tanulatlanabb — kevésbé képzett — de egyúttal igényteljesebb, követelődőbb matéria nincs, mint a mi mostani „horribile dictu”, hogy a régi néven merem

nevezni: „cselédeink.” Munkakedv, kötelességérzet, szorgalom, a vállalt feladatok teljesítése — ismeretlen fogalmak előttük. Csak igényeik nagyok — teljesítő képességük és főképpen ebbeli akaratuk — minimális. Nem mintha kevés lenne az intelligenciája a magyar cselédnek, — sőt ez rendszeren igen elegendő, csak a legtöbbje a szó szoros értelmében ellenségnek tekinti kenyéradó gazdáját. És így is jár, el aztán vele szemben. A rendes ellenvetések az ilyen megjegyzésekre a minden áron — humánusoknak látszani akarók részéről az, hogy a háziasszonyokat okolják. Ők bánnak rosszul a cseléddel, agyondolgoztatják, nem adnak neki megfelelő lakást, ellátást stb. Hát ez bizony rosszhiszemű beállítás. Mert senkisé is várja egy cselédétől, akinek ilyen rossz a helyzete, hogy ő — jól viselkedjék. De ha a — munkaadójánál mindent fellel, amit egy „háztartási alkalmazott” szíve és kényelme megkíván, a mai időkben még ez sem kötelezi őt semmire sem, legkevésbé pedig jóra való, tisztességes és tisztelettudó viselkedésre.

Miután sajnós, az én természetemnek kipusztíthatatlan alapvonása az őszinteség, az igazságszeretet, a mesterkéetlen közvetlenség, — nemcsak arra lennék képtelen, hogy mondjak, vagy írjak valamit, ami meggyőződésemmel ellenkezik, de még arra is, hogy ellentmondás nélkül meghallgassam másoknak beszédét, amelyből kihallatszik, hogy mindenből inkább fakadt, mint becsületes, igaz, belső meggyőződésből. Én még azt is bűnnek tartanám az igazsággal szemben, ha ilyen beszédet, ellenvetés nélkül hallgatnék meg. De ha én egyszer felszólalnék egy ilyen helyen, — s elmondanám őszintén és becsületesen, amit én e kérdéstről gondolok, — s ami a szintiszta igazságnak felelne meg, — rettentő kavargás lenne ebből. Tekintve az auditorium mineműségét, azt hiszem nem kerülnék ép bórral haza. Jellemző a korra, az időkre, amelyben élünk és az erkölcsi viszonyokra, hogy a „szabadszervezet” nyíltan követeli azt, amit eddig legfeljebb néhány romlottabb diaz példány — nagy titokban — házmesterékkeli össze-

játszással mert megcselekedni — az éjjeli kimaradást. Sőt ez még nem is elég nekik — mert már vasárnap délutántól követelik — *hétfő reggelig*.

No, én megköszönném azt a cselédet a lakásomba, — a konyhámba, — a gyermekeim közelébe bocsátani, aki a jó Isten tudja, hol tölti az éjszakát! Igen jellemző, amit egy kis buta, de becsületes, jóra való leány a gyűlésről hazajövet, asszonyának mondott. Ő inkább elmegy és nem szolgál többet, de ő nem hagyja magát *kényszeríteni* arra, hogy a vasárnap éjszakát ne tölthesse otthon! Ez szegény kötelező parancsnak vélte az éjszakai kimaradás nagy vívmányát. Kevés ilyen becsületes, romlatlan gondolkodású akad.

Mialatt a miniszterelnök és „tündérszép” felesége teaestélyeket rendeznek a királyi palotában, a kommunista urak, Kun Béla főcinkos vezetése alatt, gyűléseket rendeznek nyíltan, szabadon a Vigadóban s mondanak és tesznek akadálytalanul olyan felforgató, fenyegető kijelentéseket, hogy azelőtt, akinek csak egy kicsit nyitva van a szeme, nem lehet kétséges, hogy mi minden fog ebből még következni!

JANUÁR 17.

A SPARTACUSOK LEVERÉSE BERLINBEN

Rettenetes küzdelmek, pusztítások, pusztuló sok emberélet kioltása, — ártatlanok százai legyilkolása után *végre leverték a Spartacusok rettentő, anarchiát csináló bandáját Berlinben*. S tegnap, az értelmi szerzőket, a főpusztítókat, a főárulókat, azokat, akiknek a lelkén szárad a sok kiömlött embervér, — *Liebknechtet és Luxemburg Rózát* — arra a sorsra juttatták a berliniek, amelyet ők szántak az ártatlan emberek ezreinek!

Isten látja lelkem és tudja, hogy nem messze lehetnék én már az éhhaláltól, ha — talán rá tudnám szólni magam arra, hogy egy csirkét sajátkezűleg öljek meg. De ezeket a tegnap meggyilkolt embereket, kimondom őszintén, nem tudom sajnálni. Életük, működésük,

sok ezer embernek ásta meg a sírját. Megöletésük, pusztításuk véget vet romboló, kártékony gonosz működésüknek. Én azt hiszem, hogy e két emberélet kioltásával nagyon sok embert mentettek meg az életnek, — akik, csakúgy mint az eddigiék, elpusztultak volna ennek a két embernek lelketlen, lelkiismeretlen, embertelen izgatásának következményeképpen.

Valószínűleg a berliniek is így gondolkoztak, hogy inkább végeznek két gonosz emberrel, inkább pusztúljanak el azok, — semmint az ő művük gyanánt, az ártatlanok ezrei. Gyönyörű diadala a feminizmusnak, hogy már nők is játszanak ilyen nevezetes vezető szerepet! Hogy a felháborodott, elkeseredett emberek — az utcán ütlik őket agyon, mint valami, a közre nézve roppant veszedelemes — tehát elpusztítandó veszett kutyát! Allítólag még a holttestét is a csatornába dobták. Ez a cselekedetük is azt bizonyítja, hogy mily óriási lehet ez embertelen ember, e nőietlen nővel szemben a felháborodás, megvetés, undor, hogy úgy bánnak vele életében és holtában — mint undorító, kártevő állatokkal és ezeknek kadaverével szokás.

Adj a Úristen, hogy a szegény németek is végre lecsillapodjanak, nyugalomra tegyenek szert és hogy kivált az utolsó hetekben átélt nagy izgalmaik, szenvedéseik után végre, a normális élet, — a rend, a munka útjára térjenek. Óhajtom hinni az ő érdekükben, hogy a két főcinkosnak láb alól eltevésével — megnyugodnak a kedélyek s újból a józan, a szorgalmas, a kitartó német kerekedik és marad felül.

JANUAR 20.

ROHAMOS SÜLLYEDÉS

Gördülünk mindjobban lefelé a mélységbe!

Egy hírlapot eladnak. Óriási összeget fizet érte a társaság. S mikor az új tulajdonos a lapot birtokába akarja venni, akkor egyszerűen kijelenti a szerkesztő-

ség, hogy a lap már nem a régi tulajdonosé, aki eladta, még kevésbé az újé — aki a pénzt kifizette érte, — hanem — az övék. És övék minden tekintetben az intézkedés joga.

Hogy most az új világrámlat, — a „boldog” forradalmak korában ezt az eljárást minek nevezik, hogy fogják elkeresztelni akciójukat, — azt nem tudom. Ezelőtt, ha valaki birtokba vett valamit, amihez semmi jussa sem volt, ami másé volt, amihez sem ajándékképpen, sem vétel útján nem jutott, arra egyszerűen és világosan azt mondták, hogy lopott! Vagy ha erőszakkal végzte, hát rabolt.

Már pedig a „*Déli Hírlap*”-ot jelenlegi tulajdonosa, Lázár Miklós, forma szerint eladta a kisgazdapártnak, amelynek élén Pallavicini áll. Az elévült, régi felfogás szerint, e lap csakis és kizárólag a kisgazdapárté, — ment ő fizette le érte a nagy összeg pénzt. Az új erkölcs szerint azonban a lap sem az eladóé, sem a vevőé, — hanem olyanoké, akiknek semmi, de semmi egyéb jussuk nincs hozzá, mint az, hogy szeretnék a lapot maguknak tartani. Én nem tudom, vajjon a szerkesztőség tagjai mit szólnának ahhoz, ha hazamenő emberek, akiknek véletlenül nincs kabátjuk, s a téli hidegben bizony szeretnék, ha őrajtuk is lenne — eme óhajukat úgy elégítenék ki, hogy leszednék a tisztelt szerkesztőség tagjainak válláról a télikabátokat? Hogy ezen eljárás nem örvendeztetné meg őket túlságosan, az bizonyos. Nem kevésbé bizonyos azonban, hogy ezen télikabátszerzési mód igen hasonlítana, — az ő lapszerzési manipulációjukhoz. Szóval megint csak „aki bírja, marja.”

JANUÁR 22.

SZABADON BOCSÁTJÁK SZAMUELLYT!

Hát persze, hogy szabadonbocsátották *Szamuelly Tibort!* Ez az ifiúr Nyíregyházán rendezett egy kis kommunista-mulatságot. Fényes sikerrel! Mert ha vér folyik

ha emberek pusztulnak — ez a siker fokmérője. Le-
te tartóztatták, — de ez nem természetes. Hogy szaba-
don bocsátották, ez felel meg a nálunk uralkodó új
frálynak, új erkölcsöknek. S ez sajnos, a jövő zenéjé-
nek introdukciója, ez mutatja meg, mit várhatunk mi, be-
csületes emberek a közeljövőtől.

JANUÁR 24.

Gyönyörűséges sorrendben haladnak az események.
Pár nappal ezelőtt — az eladó — és a vevő kezei közül
— egy harmadik — a szerkesztőség — elsikkasztott, el-
lopott egy ujságvállalatot; ma egy ujságkiadóhivatal-
nak, a *Pesti Hírlapnak teljes elpusztításáról* szól a kró-
nika. Én nem szoktam olvasni a Pesti Hírlapot, de úgy
hallom, hogy tegnap egy vezércikkében azt írta meg,
amiben ma, *minden becsületesen gondolkozó ember vele*
egy véleményen van. T. i., hogy ne a munkanélküli se-
gélyt emeljék s ezáltal a munkátlanságot mesterségesen
tenyésszék, hanem — munkaalkalmakat teremtsenek és
fizetést munkáért és ne henyélésért adjanak. Ezt én ma-
gam is már igen sokszor gondoltam, mondtam, s ha jól tu-
dom, írtam is. De íme, azért élünk, ma a nagy szabadságok
korában, azért rendeztek forradalmat, döntöttek le min-
den tekintélyt, azért van „sajtószabadság”, hogy egy ár-
talan cikk megjelenése elég okot szolgáltatson arra,
hogy annak az ujságnak, amelynek hasábjain az megje-
lent, az egész kiadóhivatalát, ha sikerül, még a nyom-
dáját is pozdorjává törjék.

Azelőtt az „átkos regime” idejében, ha a cenzura
egy találta, hogy egy szó, kifejezés, vagy mondat ártal-
mára lehetne a hadi érdekeknek a fronton, avagy a kitar-
tásnak bent az országban, — azt a szót, kifejezést vagy
mondatot, törölte. Ma, az istenadta nép, — a jelen ha-
talmasoktól körüludvarolt csöcselék, egy neki nem tet-
sző cikk miatt, az egész ujságot épületestől, nyomdás-
tól, mindenestől el akarja törölni a föld színéről. A

kiadóhivatalnál úgylátszik sikerült neki az embertelen, vandál pusztítás. A nyomdánál már feltartóztatták a vad, barbár, fosztogató, pénztárt kirabló tömeget! Így csinálnak ma — a szent „őszirózsás“, „vértelen“ forradalom következménye és eredményeként, cenzurát!

S hogy senkinek kétsége se lehessen afelől, hogy honnan fúj a szél, — a gyönyörűséges csöcselék elvégezvén a lopást, rablást, rombolást, elvonult a Visegrádi uccába — a Vörös Ujságához. S itt patrónusuk, *Kun Béla* — *legnagyobb megelégedésének adott kifejezést* a törtétek felett. Kijelentette, hogy a mai nap csak a kezdete a dolgoknak, folytatni fogják. Egyúttal mindjárt felszólította a betörő és rabló urakat, hogy a házakat kommunizálják és már február 1-én ne fizessenek házbért.

KUN BÉLA MEGDÍCSÉRI A ROMBOLÓKAT

Egy olyan országban, ahol lehetséges, hogy: egy pusztító, romboló, megvadult, örült tömeget valaki *merjen* nyíltan megdicsérni, — hasonló gaztettekre, pusztításokra felszólítani, biztatni, még hozzá hogyan, az a valaki, akinek ilyenén izgatása folytán már romhalmaz lett egy városból, számos emberáldozattal és az a valaki szabadon járkal, — izgat, lázít, — tovább és tovább — egy olyan országban el lehetünk készülve mindenre, — a lehető legrosszabbra!

Oroszországból, ha kapunk egyáltalában hírt, — hát az csak a borzalmaknak halmazata. Igaz-e, nem-e, nem lehet még tudni, de amit a cári család meggyilkolásáról írnak, a szörnyűségek szörnyűsége! Bizonyítéka annak, hogyha egyszer a nép, a csöcselék uralkodik — ennek a zsarnoksága — gonoszsága, állati kegyetlensége — túltesz a legnagyobb autokratán, a cézárén — és cárén is. Nem hiába mondta Henry George angol nemzetgazdász, hogy a nép kezébe a hatalmat adni anynyi, mint a rókának a farkára égő fáklyát kötözni és úgy bocsátani az érő gabona közé.

Meghalt Ady Endre. Nagy gyásza van a köztársaságnak. Ő volt a köztársaság saját külön költője, no meg persze, — a forradalomé! Hogy én sohasem tudtam arra a magaslatra emelkedni, hogy Ady Endrét teljes szívvel, fentartás nélkül, élvezhettem volna — őt imádtam, őt rajongtam, őt a világ legnagyobb költői közé soroztam volna, az egyszer bizonyos. Bevallom, nem tagadom, bárha ezzel a vallomással, érzelmekkel, amelyet eddig sem titkoltam soha, az Ady-rajongók szemében bizonyára igen lesajnálnivaló és alacsony szellemű vagyok. Mióta azonban (az októberi országgyűlés óta) — a forradalom egészen maga számára sajátította ki őt, — úgy ünnepelte életében, betegségében és most halálában — mint a prófétát — aki ezt a förtelmes, — szerintük gyönyörű forradalmat megérezte, jönni látta, megénekelte, azóta direkte ellenszenves lett előttem a neve és költészete is. Azóta már nem is törekszem arra, hogy őt megértsem. Igaz, hogy eddig is, sok esetben meddő volt az igyekezetem. Bizonyára bennem van a hiba — de érem, sajnós, nem segíthetek!

CÉZÁRI GESZTUSOK

Kunfi miniszter úr ő kegyelmessége cézári gesztussal hivatott 7 egyetemi tanárt az egyetem megkérdezése nélkül. Erre persze még soha nem volt precedens. De mit bánja ő ezt? Sőt, annál jobb, annál eredetibb az ötlet. Annál jobban érzik a hatalmukat és kéjelegnek benne. Miért respektálják éppen az egyetemek autonómiáját? Mikor nem respektálták a király felségét, az alhatmány szentségét, az ország területi épségét, s az ezt megvédelmező — ennek megőrzésére hivatott hadsereget és mesterségesen, szándékosan szétzüllesztették?

Az egyetem nagy dolog, — a tudomány, a kultúra szempontjából. De az ország is valami! ... Először az országunkat, területünket kell megvédelmezni tudnunk,

megtartanunk, hogy azután nyugodtan fejlődhessék tudományunk, művészetünk, virágozhassék iparunk, kereskedelmünk. Pedig már minden oldalról, északon és délen, keleten és nyugaton ráncigálják ki alólunk a földet! Vad, — műveletlen, rabló hordák magyar testvéreinket elűzik, kikergetik, hogy azután, ha bekövetkezik a népek „önrendelkezési” joga alapján rendezett népszavazás — akkor mindenütt ők legyenek túlsúlyban. És ha vannak magyar emberek, akik hazafias érzelemből kitartanak a végsőkig, — ott maradnak, anélkül, hogy megtagadnák hazájukat, — magyarságukat, akkor a spanyol inkvizíciót megszégyenítő, — vadállati kegyetlenséggel végrehajtott kínzásokat kell elszenvedniök.

Így pl. az oláh katonák agyba-főbe verik — a kezeikbe került székely sebesült katonákat és sebeiket besózzák, — a 20. századbeli kultúra — nagyobb dicsőségére! És ez a faj, ez akar uralkodni mi fölöttünk — ennek a művelt, kultúr nemzetnek (!!!) hegemoniája alá akarják helyezni a mi nemzetünket?!

Károlyi Mihálynak hóbortos hitvese folytatja tovább a porhintést a nép szemébe. Az ő „altruista” működése valóságban sokkal inkább hasonlít — kommunista eljáráshoz. „Felesleges” fehérműt kér a hadiözvegyek számára. És kitől kéri? Azoktól, akiknek már semmijük sincs, a koldus, a lerongyolódott úriosztálytól!

FEBRUAR 5.

Megint van a tisztességes gondolkozásnak, a hazafias érzésnek egy újabb áldozata: *Kindlovics Pálnak* nevezik azt a becsületes magyar embert, akit felfüggesztettek a tátrautcai iskolában igazgatói állásától, *mert hazaszeretetre tanította a gyermekeket!*

KÁROLYI JÓZSEF BÁTOR, HAZAFIAS BESZÉDE

Persze, hogy roppant lekicsinyelik, sőt — direkte ellenforradalomnak minősítik *Károlyi József* grófnak

hazafias, becsületes és bátor magatartását a tegnapi fehérmegyei törvényhatósági ülésen. Indítványozta, hogy „bizalmatlanságot szavazzanak a kormánynak és megvetést a mai rendszernek.“ Követelte, hogy a régi képviselőházat hívják azonnal össze — és mozgósítsák a régi hazafias hadsereget, hogy ez védje meg a szólásszabadságot a vörös terrorral szemben. Még hozzátette azt is, hogy szégyeli, hogy ennek a társaságnak az élén, — a bátyja áll.

Nem mondhatom, milyen jól esik nekem, ha a mostani felfordult világban, amikor a helyzet napról-napra súlyosabb lesz, persze csak a tisztességes emberek számára — amikor az embernek reszketnie kell, — a még aztán bekövetkező borzalmaktól, egyszerű hall az ember (nagyritkán, sajnos!) olyan hangot is, — amely visszhangot kelt az ő lelkében is. Istenem, csak lennének többen, akik így éreznek, így gondolkoznak, mi több, mernek is így beszélni nyilvánosan, akkor nem lenne olyan sötét a perspektíva, mely elébünk tárul.

Az újságok persze — egyhangúlag elítélik a fenti esetet. Ami természetesen nem bizonyítja azt, hogy ez a meggyőződésük. Sokkal inkább dokumentuma ez — a mostani nagy sajtószabadságnak. Az egyik újság pláne „elazított urak privat keserűségének“ nevezi az esetet. Ehhez joga van. De hogy honnan veszi a merészséget azt állítani, hogy „hazafiatlanság egy olyan fellépés most, amikor a társadalom is lecsendesedett és a bolsevizmus veszélye is megszűnt!“, ezt valóban nem tudom elképzelni. Én sehol, semmiféle „lecsendesedést“ nem látok, nem tapasztalok — sem másoknál, sem magamnál. — És hogy a bolsevizmus veszélye megszűnt volna — ezt adja az Úristen! Én sajnos, ebben hinni éppenséggel nem tudok. Sőt az én érzésem az, hogy e földi pokolnak előre vetített árnyékában élünk és hogy minden megtörténik ahhoz, hogy az árnyék után e pokolnak lángjai is fellobogjanak hazánkban! Amitől mentsen meg bennünket az Úristen!

FEBRUAR 15.

KASTÉLYOKAT RABOLNAK KI

Talán az is a „lecsendesedéshez”, a konszolidációhoz tartozik, hogy ma este *Váchartyán* községben fegyveres katonák kiraboltak egy egész kastélyt? Gy. báró, miniszteri tanácsost tisztelték meg azzal, hogy nyakig felfegyverkezve berontottak hozzá — és kijelentették úgy a cselédségnek, mint neki is, hogy „kommunizálni” jöttek. Elszedték összes pénzét, összes — ékszerét. Azután pedig — *re bene gesta* — kijelentették, hogy éhesek — és még meg is vendégeltették magukat. Végül pedig, miután minden programszerűen, kitűnően sikerült, beültek az autóba — és visszarobogtak a nagyszerű zsákmánnyal a városba.

Hát persze, hogy a dicső „népköztársaság” rendőrségének más dolga van, mint az ilyen ázsiai állapotoknak, betöréseknek, rablásoknak megakadályozása, a rakoncátlan elemek ellenőrzése, megfékezése. Mással vannak azok elfoglalva! Az *állandó házkutatások* például *Batthyány Lajos* grófnál és hasonlóknál, mindenesetre fontosabb „ténykedések”, mint a közbiztonság fentartása vagyonban és életben. És pláne, hogy egy *báról* raboltak ki, hát az már igazán szóra sem érdemes! Ezen cselekmény megtorlása valóban igen demokrataellenes, tehát igen elítélendő dolog lenne.

FEBRUAR 20.

*SZÉTROMBOLJÁK AZ
APOSTOL-NYOMDÁT*

Azok a kommunisták, akik „nincsenek”, vagy akikről félni nem kell — (mert elmúlt a veszedelem), ma a *Mária kongregáció* palotájában teljesen *szétrombolták az Apostol-nyomdát*. Először az ablakokat zúzták be, — majd a telefonvezetékét tették tönkre és az irodaberendezést pozdorjává törték. A bőrfoteleket késsel vagdal-

ták össze. A könyveket darabokra tépték, lerántották a gallárt, összezúzták a kályhát. A nyomdában a betűket kiszórták, a gépeket teljesen összetörték. A katolikus diákolthozban a szekrényeket, ágyakat zúzták össze egészen. S igen természetesen a *templomnak sem kegyelmelek meg*. Annak még legkevésbé. Az üvegfestményeket összetörték; a kegyzsereket az oltárról lerántották a pusztítottak oly barbárul, oly kegyetlenül, oly vandál módra, — mint ahogy csak kommunisták tudnak. Olvassuk, halljuk Oroszországból, hogy a pusztításban rekordot tudnak teremteni. Most, sajnos, — már itt is megismerkedünk az áldásdús működésükkel. S mindez miért történt? Mert az Apostol-nyomdában állították elő a klerikális, a kommunistaellenes lapokat. A kommunistáknál az argumentum a bot, — a fokos. Aki ellenkezik velük — felfogásukkal — az pusztuljon a föld színéről! S nem akad senki — aki megfékezze ezt a vad horribilitást? Senki, aki meggátolná ennek a lelkipestisnek elterjedését!

Mit fogunk még megérni, én Istenem?!

FEBRUAR 21.

Polytatas! Tegnap csak egy nyomdát pusztítottak el összes felszerelésével, *ma már valóságos csatát provokáltak sebesültek nagy számával, sőt halottakkal is*. Most a kedves testvért, a szociáldemokrata pártot tisztelték meg. A „Népszavának” házáat óhajtották birtokba venni. Mert most már ez a divat! Megkívánni valamit — legyen az bunda, ékszer vagy ház — és birtokba venni. Hogy a csöcseléknek páratlan élvezet az asszisztencia, ebben mondván az aktív működés ilyen kirándulásoknál ez magától értetődik. Mindeneknél szomorúbb, hogy *becsületes, kötelességtudó — és azt teljesítő szegény vendégek voltak a gaz csöcselék áldozatai, — az utcai harc vértanúit!*

A munkanélküliek, vagy mondjuk helyesebben a

dolgozni nem akarók — (mert ha valakinek kell munkás, hát nem kap) találtak már nekik megfelelő foglalkozást. Nagygyűléseket tartanak a Vigadóban. Mondanak lázítóbbnál lázítóbb beszédeket és a vége mindig a tüntető felvonulás a Visegrádi-utcába — a Vörös Ujság elé. — Ott azután az apostoluk, a fő gonosztevő: *Kun Béla* fogadja kegyesen ünneplésüket és folytatja a lehetetlenségig (teljesen büntetlenül persze) az izgatást, a lelkek mérgezését, az erkölcsök teljes lerontását, a legnagyobb-fokú anarchia előkészítését.

FEBRUAR 22.

ELVERTÉK KUN BÉLÁT

Amilyen mélységes szánalom töltötte el szívemet azokért a szegény rendőrökért, akik kötelességük teljesítése közben vesztették el életüket, olyan elégtételt érzek a fölött, — hogy ezeknek *a szegény áldozatoknak halála végre megmozdította a rendőrséget*. Letartóztatták a kommunista főcinkosokat. Hála érte a jó Istennek! De nemcsak letartóztatták őket, hanem azt a lelketlen elvetemült embert, azt a két lábon járó vadállatot, minden eddigi bajnak okozóját, *Kun Bélát*, rettenetesen el is verték a bajtársuk gyászos pusztulását megbosszulni óhajtó rendőrök.

Eddig, ha egy állatot fenyítettek meg előttem, vagy egy renitens lónak — öszvérnek, vagy számarinak juttattak ostort jelenlétemben — hát valóságos fizikai fájdalmat éreztem. Nem tudtam nézni. S ha nem volt módomban és hatalmamban megakadályozni, (pedig nem volt, mert az ilyesmit, az állatkínzást rendszeren olyanok csinálják, akik az állatnál sokkal állatiasabbak, brutálisabbak, lelketlenebbek és ennek folytán a beavatkozó a legválogatottabb gorombaságokat vághatja zsebre) — hát elmenekültem, hogyha már segíteni nem tudtam — legalább ne lássam.

Ma, először életemben, — nem restelem bevallani,

... nagy örömet éreztem, mikor olvastam, hogy egy embert — alaposan megverték. Kun Bélát! Sok-sok becsülte embernek gyilkosa, hóhéra volt már a multban is. Mag többnek elpusztítója lesz a jövőben — ha szabadjára engedik, — ha lakat alá nem teszik, vagy ha, ami a legcélszerűbb lenne, olyan radikálisan nem végeznek vele, mint ahogy ő azt túlon túl kiérdemelte. Az ilyen embert, az ilyen gonosztevőt ártalmatlanná *nem* tenni, — bűn, — rettentő nagy bűn — amelynek beláthatatlan súlyosak lehetnek a következményei. S amilyen kegyetlen — hiénatermészetű — ha másokról van szó, olyan gyáva — meghunyászkodó, ha a maga bőrére kerül a szél. Mikor nekiestek a rendőrök és ütötték, akkor undorító gyáván könyörgött, hogy neki felesége, gyermeke van! Miért nem jutott eszébe eddig — és akkor, amikor ő — egy parancsszavával százával küldte a másvilágra a tisztességes embereket, a vörös rabló hadseregbe belépni nem akaró magyar tiszteket Oroszországban, hogy azoknak is feleségük és gyermekük, vagy menyasszonyuk, vagy édesanyjuk lehet, akiket az ő szeretett hozzátartozójuk elpusztítása — a kétségbeesésbe kergethet? Vagy Salgótarjánban, amikor lázításával egy egész várost pusztulásra okozta? Aki szívtelenül átgázolt eddig mindenben és mindenkin, — egyszerre érzelmi húrokat penget és mások szívére apellál? Amikor a maga bőrét félti.

Ha egyáltalában még lehetett volna az én szememben antipatikusabbá tenni, ennek a szörnyetegnek a képét — hát akkor a tegnapi viselkedésével ezt elérte.

Mikor a féktelen lázításával, izgatásával már itt a fővárosban is, olyan utcai harcot provokált, amelynek, mint sajnos mára kiderült, 7 halottja van már eddig és még nem tudni, hogy nem-e fog ez a szomorú lista még csapódni is — akkor eszébe se jutott egy pillanatra se csak törődni, hogy az áldozatainak van-e családja, — csak mikor a saját nyomorult bőréről volt szó — akkor nem restelt — a családjára való hivatkozással — kegyetlenül könyörögni! Úgy látszik a vadállati kegyetlenség

és a meghunyászkodó gyávaság nagyon szépen megférnek egymás mellett az ilyen kaliberű gonosztevőknél.

FEBRUAR 23.

AZ URAM ELŐADÁST TART A WILSONI ELVEKRŐL.

Az uram a wilsoni elvekről két előadást tartott a Vármegyeház termében, a *Területvédő Liga* megbízásából. Mindegyik előadás egy óránál tovább tartott, de azért kitartó nagy figyelemmel hallgatta — a termet egészen megtöltő — igazán díszes közönség. Ott volt a régi Magyarországnak előkelősége; színe-java. Olyanok — akiket az ember most legfeljebb egyenkint, szállingózva lát, — de így, együtt soha. A gyönyörűséges őszirózsás csöcselék-forradalom *előtti* időkbe képzelhettük magunkat — megint, — egy órára. Átadhattuk magunkat az illúzióknak — hogy ott tartunk, amikor még nem boldogított bennünket a népköztársaság, amikor még nem lázítottak kommunista gonosztevők rablásra, gyilkosságra, amikor a tekintélynek tisztelete, a munkának becsülete, az életnek, vagyonnak biztonsága volt.

Az előadás igazán szépen, okosan és pragmatikusan, azt igyekezett kimutatni, hogy milyen óriási ellentétben van mindaz, amit Wilson ígért a békekötés alkalmával, az ő 14 pontja — amelynek alapján tulajdonképpen a békét kötni ígérték, mindazzal — ami azóta velünk történik!

A környező szomszédok vérlázító atrocitása, a megszállt területek magyarságának égbekiáltó szenvedései, — mindez homlokegyenest ellenkezik Wilson elveivel — Wilson ígéreteivel. Ennek folytán úgy véli férjem, hogyha Wilson tudatára fog jönni annak, hogy mennyire nem respektálták az ő humánus elveit, akkor ő minden hatalmát latba fogja vetni, hogy az elnyomottaknak segítségére jöjjön, a szörnyű igazságtalanságokat jóvátegyék. — Hát én ebben csöppet sem bízom! De még ő sem! De ha aposztrofálja Wilson urat, hát akkor nem mondhatja

neki, hogy tudjuk, hogy mennyire becsapott bennünket, félrevezetett, hanem úgy kell feltüntetnünk a dolgot, mintha mi naiv lelkek azt hinnők, hogy csak egy kis felvilágosítás, helyes információ kell neki, — és rögtön jóvá fog tenni mindent, amit ellenünk vétettek!

Az előadás után egy pár jó barátunk, velünk jött az Allónkba, — a Bristolba. Ott uzsonnáztunk, egy jó nagy szótalt körülültünk a hallban. Beszéltünk a szomorú jeleiről — és a — ha ugyan lehetséges, — még sötétebb jövőről, amely reánk vár. De éppen azért, mert oly sötétek, oly sívárak, oly lehangolók gondolataim — nem szeretek velük egyedül maradni. Jól esik, ha van valaki mellett, akivel gondolatokat cserélhetek, mert mindig azt érzem, hogy az enyéimnél talán valamivel vidámabbakat, bizakodóbbakat kapok cserébe. De, persze, odalent a hallban csak halkán, nagyon óvatosan folyhat a diskurzus. Allítólag mindenütt sok a hallgatódzó, a kém...

FEBRUAR 25.

KÁROLYI MIHÁLY FÖLDET OSZT!

Nagy dithyrambusok az ujságokban!

Károlyi Mihály földet oszt! Bizonyára oly igaz és becsületos lesz ez a cselekedete is, — mint az eddigiek voltak. Abban a percben, mikor a hatalmat megkaparintotta, rögtön békét, kitűnő békét kötött velünk az ellenség. Franciaország és a többi nagy nyugati nemzet rögtön megtett mindent, hogy a környező kis, rablónépeket kiparancsolja Magyarországból! Visszaállította régi határait, megszüntette szegény hazánk vivizsekcióját. Szóval megtörtént minden úgy, amint és ahogy ő ígérte arra az esetre, ha Magyarország az ő kezébe teszi le sorsát.

Egy óriási hazugsággal lökte fel magát a hatalmi polera. Semmiképen sem hiszem, hogy a további cselekedeteinek tisztességesebbek a rúgói — becsületesebb az alapja, mint az első volt. Ez a földosztás is, már ami az ő földjét illeti, bizonyára valami nagy szemfényvesztés

lesz. Hallottam is félfüllel valahol — hogy neki tulajdonképpen nincs is földje. Elvitte a kártya. Azt meg már szívesen elhiszem, hogy a másokét örömet elosztja, — hogy magának rajta olcsó népszerűséget vegyen.

És hogy kedvében járt — a bezárt gonosztevőknek, a kommunistáknak! Hogy sajnálja, — hogy elpáholták őket. Hogyan ígér nekik erős megtorlást! Hogy feledkezik meg arról, hogy ezek miatt a lelketlenek miatt került 7 asszony özvegyi sorba és hogy sok-sok apró gyermek elárvult három nappal ezelőtt! Úgy látszik, hogy a hatalomért mindenre képes. Az eléréseért a leghazugabb ígéreteket kockáztatta meg — a megtartásáért — még az ördöggel is szöveteznék. Az eddig átéltek után ítélve, — már szövetezett is vele!

FEBRUAR 26.

INTERNÁLIÁK ELLENFORRADALOM CÍMÉN AZ ORSZÁG ELŐKELŐIT

A nagy szabadságok korát éljük a népköztársaságban. *Mikes püspököt, Sztérényit, Szurmayt internálták!* A hatalom birtokában lévők féltik magukat, hatalmukat a tisztességes emberektől. Mutatja, hogy mily tiszta, nyugodt a lelkiismeretük. Mindenütt ellenforradalmat — ellenforradalmárt szimatolnak. Szeretnének mindenkit lecsukatni, akit magukra, — hatalmukra nézve csak a legcsekélyebb mértékben is veszedelmesnek tartanak.

A népköztársasági erkölcsök azonban virítanak tovább. Tegnap egy cseléd úrnőjét 17 baltacsapással agyonütötte, hogy megszerezze magának, illetőleg szeretőjének az öregasszony értékeit. Mikor a szegény öreg férj hazajött, már csak a vérébefagyott asszonyt találta. 5 éve szolgálta asszonyát; lopta, csalta, ahol csak tudta. Az asszony mindig meghallgatta bocsánatkérő könyörgését. Nem juttatta soha börtönbe. Hálából meggyilkolta. Az őszirózsás „vértelen” forradalomnak folyton nyíló, vérpiros virágai ezek az új erkölcsök!

FEBRUAR 27.

AZ URAM ELŐADÁST TART
A MAGYAR NŐK KLUBJÁBAN

A multkor megszólított a klubban *Pallavicininé*, hogy nem lenne-e hajlandó a férjem e helyt előadást tartani a klubtagoknak? Mondtam, hogy majd megkérdezem az uramat, van-e elég bátorsága arra, hogy mint első és egyetlen férfi bevonuljon annyi nő közé? Úgy látszik, hogy volt. Nagyon sokan jöttek el az előadásra. Én bizony ezúttal kissé „drukkoltam” — mert egészen más dolog férfiak előtt beszélni — vagy vegyes publikumnak, mint egy ilyen kizárólagos — és roppant kritikus női társaságnak. Impozáns csendben, nagy érdeklődéssel hallgatták a wilsoni elméleteket az ő megvilágításában. Érdekesnek, tanulságosnak tartották. De — amennyire látom, ők is éppoly kevésbé bíznak Wilsonban — mint jó magam. Nagyon megtapsolták és megköszönték az előadást. Érdekes volt, mikor előadás előtt Apponyi grófné nagy meglepetéssel mondja nekem: „Nini, ott egy férfi van!” Bizony, mondom én, még pedig előadást fog tartani. Tudom véletlenül, mert a férjem, s bemutatam őt a grófnénak. — Ellenben az uram volt az első, aki a szegény, a jó, a nagy Tisza István csúfságos és gyalázatos megöletése óta először merte hazánk e nagy fiát a nagy nyilvánosság előtt felidézni. Nem mondta ugyan ki a nevét, de olyan körülrással beszélt róla, hogy mindenki rögtön tudta, hogy kiről van szó? És persze, hogy az — amit Tisza Istvánnal mondatott, szörnyen igaz volt, mint minden, ami az ő szájából jött.

Mikor *Pallavicininé*val elbeszélgettem az előadás után, azt mondja nekem: „Úgy látszik, hogy az ura nagyon szerette Tiszát!” — „Bizony szerette” — mondom erre én. Nagyon mindegy volt nekem, — hogy ezt a valamást *Andrássy Gyula* lánya előtt tettem. Soha senki előtt nem fogom letagadni. Sőt büszke vagyok reá, hogy a magyar történelemnek ezt az erősen kimagasló heroikus, vértanú alakját ismerhette, tisztelhetette és szerethette az

uram. Éppen úgy vallom ezt ma, — mikor még sokan a nevét sem merik hangosan kimondani, mint éreztem akkor, amikor hatalma tetőpontján volt — és hajlongott előtte az ország. — Talán meg is bántottam persze akaratlanul Pallavicinét ezzel a válaszzal, mert hiszen tudvalevőleg apja, gróf Andrássy Gyula egész életében szembenállott Tisza István politikájával és Tisza ellenzéke a fél országot fellázította a sajtóban Tisza ellen. Pedig bizony, ha ő élne, ó, akkor Magyarország sem lenne ma ebben a szégyenletes megalázottság és agyon-tiportság kétségbeejtő állapotában.

Mialatt mi, — majd itt, majd ott tárgyaljuk a wilsoni önrendelkezési elveket, — azt látjuk, hogy minden nép rendelkezik — de nem magáról — hanem mindegyik egy másíkról — s mind együttvéve — mirólunk, szegény magyarokról. Puska, szurony, börtön, gépfegyver — az argumentumuk. Egész falvak — városok lakói veszik kezükbe a vándorbotot, — a koldustarisznyát. Otthagyják szülőföldüket, otthonukat, existenciájukat, vagyonusukat, mindenüket, mert nem akarják megtagadni hazájukat. A cseh, a szerb, az oláh, a horvát megszállta területek városai, falvai kiürülnek. Az üldözöttek menekülnek — és az ország fővárosa képtelen már befogadni a sok hontalan, szerencsétlen — tönkretett honfitársunkat. Amit mi beszélünk, írunk, tárgyalunk, csupa szép elmélet. Amit ők csinálnak: kegyetlen, gonosz valóság!

MARCIUS 7.

A NŐI RADIKÁLIS PÁRT TOBORZÓ GYŰLÉST TART

A radikális párt toborzó nőgyűlést tartott. A női szónokok közül azok is beszéltek, akik a magyar nők klubjában is szoktak vendégszerepelni, ha erre „parancs”-ot kapnak. Így pl. Strickerné Polányi Laura. Igazán vétek, hogy ez a nő, aki valóban bájos jelenség, úgy látszik, nagy intelligencia — és szuggesztív szónoki tehetség is, oly destruktív ideák szolgálatába állítja fényes képessé-

gett. A másik szónok Kunfiné — már nem átalotta a papok ellen kivonulni, — a vallást támadni. Erre persze megjött a visszhang a pár jelenlévő ébredő magyar köréből. Szinte imponálnak nekem ezek az emberek! Hogy a mai alapos terror, spiclirendszer — ellenforradalmár szimatolások mellett — mernek ilyen nyíltan és bátran föllépni olyan elvek és nézetek védelmére, — amelyek homlokegyenest ellenkeznek — a mostani uralom felfogásával, hitvallásával — és érdekkörével.

MÁRCIUS 9.

AMERIKA ÉLELMISZERT FOG KÜLDENI MAGYARORSZÁGBA!

Nagy az öröm! A híres Kánaánba — a tejjel-mézzel folyó Magyarországba — végre *küldeni fog Amerika — élelmiszert*, zsírt stb., hogy éhen ne haljunk. Persze óriási pénzért. A mi éléskamránkat, a gabonában, zsírban, húsbán, mindenféle élelemben dúsgazdag Bánátot — elvették tőlünk, ingyen! Most, hogy fel ne kopjon az állunk egészen — Amerikából kell szörnyű pénzért hozatnunk a legelőcségesebb élelmicikket.

Ha valaha — valaki — azt mondta volna, hogy Magyarország az éhhalál ellen amerikai élelembehoza-
talra lesz szorulva — menten becsukták volna a bolondok házába. Ma — azokat kellene becsukni — a legsúlyosabb haliberű gonosztevők közé, — akik ezt a helyzetet megteremtették, akik bennünket ebbe a kétségbeejtő helyzetbe vittek bele.

A „grande nation“, amely mindig a kultúra élén haladt, melyet mi követendő, fénylő példának tekintünk, amelyért annyian rajongtunk, most annyi kíméletlenséggel jár el velünk szemben, hogy meg sem tudjuk érteni, hogyan lehet értelmük nagy és fényes tulajdonságait a szívnek és megértésnek ily hiányaival összeegyeztetni.

MARCIUS 10.

PALLAVICININÉ BESZÉL
A MAGYAR NŐK KLUBJÁBAN

Szörnyű nagy emóció volt a magyar nők klubja utolsó ülésén. Pallavicininé mondott nagy, igazán szép — hazafias és nemzeti érzelmű beszédet. A beszédnek tónusát, alap gondolatát ez a mondat adta, — illusztrálta: „*Amit a Károlyi-kormány négy hónap óta az országgal elkövet, az túltesz a tatárjáráson.*” S mondta ezt, mint minden előadó — amaz asztal mellett ülve — ahol az elnöklő Károlyi Mihályné közvetlen szomszédja volt. Bizony, ha nem lenne oly igaz, amit mondott, ha nem lenne annyira szomorú a helyzetünk, hát valóban egészen mulatságos lett volna a dolog, hogy egészen nyilvánosan, egy nagy beszéd keretében, — ezt meri mondani — a köztársasági elnökne — nővére!

Miután e klubban még dominálnak a magamfajta — régimódi, hazafias érzelmű, tehát „reakcionárius” és *nem* népköztársasági hajlamú dámák, hát a beszédnek óriási sikere volt. Engem nagyon meglepett az előadása. Szép és okos beszéd volt. Nagy ünneplésben részesítették: Azt mondták, hogy Károlyi Mihályné, ő legmagasabb fensége maga fog válaszolni e beszédre. Természetesen Károlyi Mihály szájaíze szerint. De mégsem akarják a „miserable contribuens”-nek nyújtani ez isteni színjátékot, hogy két ennyire ellentétes irányt — két nővér, képviseljen egymással szemben, még pedig úgy, hogy az egyik közülük a köztársasági elnöknek a felesége, a másik sógornéja! Tehát valószínűleg a radikális női tábornak valamelyik erőssége, Polányi Laura vagy Glücklich Vilma fog majd helyette válaszolni.

MARCIUS 11.

K. BARÁTUNK ESTI LÁTOGATÁSAI A SZÁLLÓBAN

Ha az egész életünk nem lenne oly szomorú, ha az ország sötét helyzete, kilátástalan jövője nem nehezednék

valóságos lidércnyomásként lelkekre, — akkor talán még élvezni is tudnék a kétségbeesés sivatagában olyan kis válságokat, mint amilyenek pl. — egy itt a szállóban lakó jó barátunk, Kreybig alezredes látogatásai. Nappal nem ér reá — bejönni hozzánk, — tehát jön este. Sem ő, sem mi nem vagyunk ma abban a helyzetben, hogy lent a szalonnában nagy pénzeket költsünk igen kis vacsoráért. Rohamosan emelkedik az ára mindennek — lakásnak, ételnek egyaránt. Az árak ellenőrzése áremelésből áll. Nem is hívjuk másképp ezt a bizottságot, mint „árdrágító”-nak. Ha tehát bejön hozzánk K. alezredes, — elhozza magával az elemózsiás dobozt, amit a felesége küld neki vidékről: egy kis tepertyút, szalonnát vagy más ilyesfélét. Nálunk azután van egy kis tojás, egy kis sütemény vagy gyümölcs — s kész a vacsora. Megvárjuk, míg a szobalány elvégezte a lakásban az esti előkészületeket s azután, mikor már nincs bent dolga, nem láthatja a „bűnjeleket”, nekilátunk a vacsorának. Pár kedélyes órát töltünk így együtt. K. alezredes nagyon képzett, intelligens ember. Az egész háború alatt kint volt a harctéren. Van mit mesélnie ezekről a borzasztó évekről s a mostani nem kevésbé szörnyű helyzetről. Nagyon sok dologban megégyezik a felfogása az enyémmel. De hiszen, úgy gondolom, hogy a mai állapotról, minden, hazáját szerető, tisztességes ember — csak egyformán gondolkozhatik!

Ő is éppen úgy el van keseredve, mint mi. Ő is éppen olyan sötétnek látja a jelent és a jövőt, mint mi. És ő is úgy véli, hogy végül meg kell majd fogadnunk szeretett miniszterünk, Kunfi Zsigmond úrnak jóindulatú tanácsát, t. i. hogy az intelligencia vegye a vándorbotot a kezébe és vándoroljon ki. Bármily izgatók is ezek a diskurzusok, mégis jólesik az embernek, ha in camera caritatis egy kicsit kidiskurálhatja magát hasonló gondolkozású és felfogású emberekkel.

MARCIUS 14.

MÁR A DUNÁT IS
EL AKARJÁK VENNI TÖLÜNK!

Mi lesz még, mi lehet még? Mindent elvettek tőlünk, szegény amputált koldusoktól, — szegény vérző, csonka országtól. — Elraboltak bányát, vasutat, erdőt, gabona-termő földeket — gyárakat, szóval mindazt, ami megélhetésünkhöz feltétlen szükséges. Nem maradt egyebünk a Dunánál. Úgy gondoltuk, hogy ezt a mi szép folyónkat, talán még a mi rabló szomszédaink sem tudják medréből elterelni, Csonka-Magyarországból elvezetni, — a megszállott területű Magyarországba folytatni, saját céljaira hasznosítani. S íme, — a lehetetlent is lehetéssé teszik szörnyű nagy önzésükben, példátlan kapzsiságukban! Ugyan nem terelték el a medréből a mi szép folyónkat, a dunaparti paloták csak úgy tükröződnek benne, mint eddig. — Az esti kép a vízzel kacérkodó lámpákkal épp oly tüneményesen szép, mint amilyen eddig volt. Semmiféle természeti vagy természetellenes csodát nem produkáltak. Csak egy hatalmi szót mondtak ki, a nagyzási hóbortban szenvedő éhes rablók: „*A Duna az övék!*“ Ők és csakis ők akarják — kizárólagosan hajózni a *mi* Dunánkat! Az a nép, amely a veszéllyel szemben, a harcban a leggyávábban viselkedett — a legvakmerőbb, a legarcátlanabb — a legtehetetlenebb, — akkor, amikor agyon-sanyargatott, letiport — összekötött kezű-lábú ellenféllel áll szemben. Ez a gyáva, áruló, megfutamodó népség mer arra vetemedni, hogy még azt a kis darabka magyar Dunát is, a *mi* Dunánkat, magának akarja elrabolni. Éppúgy akar ezzel is eljárni, mint Felső-Magyarországnak szerencsétlen vármegyéivel. Pedig tudvalévő dolog, hogy azoknak a területére, soha még a lábát sem tette be — annak előtte egy élő példánya sem — ennek a dísznemzetségnek. Ez az önrendelkezésnek a kifigurázása! Tiszta ironia! A csehek rendelkeznek Magyarországnak olyan földjéről, ahol még pénzért sem tudták volna egy példányát ennek a jellemtelen népségnek felmutatni.

Ellenségeink Dunánkat követelik, hajóinkat követelik, éppen olyan joggal és éppen azon az alapon, mint amilyen joga és alapja az eddigi eredménydús követelésnek volt. Nekünk van — nekik nincs! Mi meg vagyunk kötözve, ők szabadok! A mi kezünkől kicsavarták a fegyvert, hogy annál több jusson nekik! Mi, becsületesen, hőiesen és bátran küzdöttünk mindvégig — szövetségi hőiséggel és kitartással. — Ők gyáván, megfutamodva alattomosan. Arulással érdemelték ki maguknak az entente vállveregetését — s az ilyen judási szolgálatot megillető koncot. De az evés közben erősen gyarapszik az étvágyuk. Egyre hatalmasabb lesz.

Bátorságot merítenek az eddigi tapasztalatokból. Nem kívánhattak olyasmit és annyit, amit és amennyit meg ne kaptak volna. Most kívánnak még ennél is többet. Adja az Úristen, hogy úgy járjanak, mint a mesében a halász felesége — akinek az Isten teljesítette egyhány kívánságát — míg el nem érkezett oda, hogy Isten akart enni. Ekkor persze visszazökkentette az Úr őt abba az állapotba, amelyben a kívánságok teljesítése előtt volt. Talán majd megsegít az Ég, hogy ezek is majd így járnak!

Az az egy haszna talán mégis lesz ennek a vérlázító, gonosz nagyravágyásnak, hogy sikerülni fog végre valahára a mi letargiában lévő népünket is felrázni kissél. Talán meg fogja mutatni, hogy még van benne egy kis vér, mégsem lehet végképpen agyontaposni. Már a hajósok is tartottak ma egy tiltakozó nagygyűlést. Az Országház-téren jöttek össze s óriási tömegben vonultak a Múzeum elé, — ahol elkeseredett beszédekkel mondtak a csehek vakmerősége miatt. Fogadalmat tettek, hogy minden módon meg fogják e rablást akadályozni, ha másként nem lehet, — fegyverrel fognak ellenállni. Végre, hogy egyszer már ezt is hallom! Ez is valami, a példátlan meghunyászkodás negyedik hónapjában.

A TERÜLETVÉDŐ LIGA MŰKÖDÉSE

A Területvédő Liga is megteszi a magáét. Szép és beszédes plakátokkal nyilvánítja felháborodását a leg-

újabb merénylet fölött. Talán ezúttal — az „illetékes”, az ország dolgait intéző körök is megemberelik magukat? Avagy már annyira süllyedtek Jászi Oszkár és társai, hogy amint a szárazföldet két kézzel szórták, ajándékozták a kedves rabló szomszédoknak — úgy most már a Dunát is ráadásul felajánlják nekik? Tőlük, még ez is kitelik! . . .

Sokat szaladgálok — sok a dolgom. Szüleimnek 21-én házassági évfordulója lesz és a legaktuálisabb ajándék, hogy ezek a szegény idősebb emberek el legyenek látva — már amennyire ma lehet — élelemmel. Hogy ne kellessen szegény édesapámnak szaladgálnia órákon át egy kis elemózsia után! Hogy legyen a kamrában egy kis zsír, liszt, cukor stb. Luxus ajándék helyett — adjuk a legszükségesebbet az életfenntartáshoz. Lesz füstölthús, sonka, szóval olyan húsfélék is, amiket egyideig tartani lehet. Úgyhogy ezek a szegény idős emberek, akiket irigylésreméltó vagyoni pozíciókban lévőeknek tartottak eddig, — nem lesznek kénytelenek maguktól megtagadni a nyomornak legprimitívebb követelményeit is.

MÁRCIUS 19.

Országos Széchényi Könyvtár SZOMORÚ SZÜLETÉSNAI

Tegnap születésem napja volt. Szomorú világban ünnepelem! Voltak nálunk vagy huszonöten uzsonnára — persze fönt a lakásban. Édesanyám süttetett mindenféle jókat, a barátok is kirukkoltak a szegény „otthonatlanok” számára még elemózsiafélével is — tehát ez irányban nem lett volna hiány — semmiben sem. Csak a hangulat, az események, a viszonyok! . . .

A csehek fenyegetődzése, az oláhok megszállása Aradon, a vagyonok, safek lefoglalása, — lezárása, — a lakások lehetetlen rekvirálása — mindezek borzasztó tünetei — valami szörnyű eljövendőnek. Félek, — félek, — Mi lesz még mindebből?!

Ezúttal a vendégszeretet önös célt is szolgál nálam.

Narkotikum, — gondolatelterelés. Több ember — többlőléről beszél s nemcsak és mindig arról, — ami az embert, ha egyedül van — állandóan foglalkoztatja, nyugtalanítja, izgatja — álmát elsikkasztja.

MARCIUS 20.

Szeretem — az ilyen szellemeskedést vagy viccelődést vagy nem tudom én minek nevezzem, amit ma az egyik újság produkál. Azt igyekeznek bizonyítani, hogy nekünk a mi dolgunkhoz kevesebb közünk van, mint *Wilsonnak*. Mert nekünk *csak* életkérdés, hogy a békét majd az ő pontjai alapján kössék, de *neki* — *becsületkérdés*. Ha nem fednék látóhatárunkat éjsötét felhők, hát akkor talán lehetne így szellemeskednünk. De ma oly örvényben élünk, hogy igazán nem tartom helyénvalónak ezt a könyved tónust. Ma — sajnos — a legolcsóbb portéka — a becsület!

Országos Széchényi Könyvtár

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

Második rész

A proletárdiktatura

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

MÁRCIUS 22.

NEM tudom, hol és hogy kezdjek hozzá? Hogyan írjam meg a szörnyűségek szörnyűségét? Zavaros a fejem, kábult, — kétségbeesett vagyok! Az ember azt hitte mindig: most már rosszabb nem lehet a helyzet — már nincs tovább. S az események megtanítják arra, hogy bármily pesszimistának hitte volt is magát, még mindig optimista volt . . .

Megvolt a családi ünnepély. Délelőtt a sok gratuláció, virág stb., este a családi vacsora. Jött a sok vendég, rokon, barát. De nem jött reggel sehová sem újság! Mi az oka, — mi lesz megint ebből? ezt találgatta mindenki! Míg azután egy barátunk — egy jól informált úriember — megfelelt a kérdésekre. A válasz olyan volt, hogy tőle végigborzongott az ember hátán a hideg: *itt a proletárdiktatúra!*

Az entente tudatta „jó” Károlyi Mihállyal, hogy az eddigi „ideiglenes”, demarkációs-nak mondott fegyverszüneti válaszfal — nem az többé, — hanem politikai határ! Itt tehát összeomlott a hazugságnak az a nagy épülete, amelyet Károlyi Mihály konstruált azért, hogy a hatalmat a maga számára kaparintsa meg. De sajnos, az összeomlás nem azt temette maga alá, aki erre túlonúl rászorgált! Nem azt, aki ezt az épületet emelte, — a képviselés, az áztatás, — a népbolondítás köveiből, — aki összevakolta nagyravágyással, tudatlansággal, beteg test- és lélekből fakadó hatalmi örülettel! Hanem eltemeti az emberéves, hajdan dicső és nagy, — most szerencsétlen, megalázott és meggyalázott Magyarországot!

Most, hogy végre egymásután lepleződött le Károlyi

minden hazugsága, minden hamis ígérete, — félreállt, megszökött! Elmenekült a felelősségrevonatas és a leszámolás elől! A hatalmat, amely után annyira áhítozott ez a degenerált, beszámíthatatlan alak, most átadta azoknak az embereknek, akiket még nem hosszú idővel ezelőtt csak nagynehezen lehetett élve kimenteni a jogos felháborodásukban őket agyonütni akaró tisztos rendőrök kezéből.

KUN BÉLÁÉK URALKODNAK MAGYARORSZÁGON

Kun Bélák uralkodnak ma Magyarországon! Az ő kezükbe csúsztotta a hatalmat Károlyi Mihály! Megfagy az ember ereiben a vér, amikor ezt hallja. A börtönlakók — az ország urai! Csak a következetességet nem lehet letagadni Károlyi Mihálytól. Amilyen óriási hazugsággal jött, nem kisebb — megy. Akkor a legjobb, a leggyorsabb békét ígérte, olyant, amelyet csak az ő személye, az ő hatalomrajutása fog kiváltani, hozni a magyarságnak, amelyet csak ő tud megmenteni. Ma az ország integritásának visszaszerzését — a börtöntölteléktől, az istentelen, — hazátlan — kommunistáktól várja! ...

„TÁRSADALMI KORMÁNYZÓTANÁCS” ALAKUL

Mikor este hazamentünk szüleimtől, mindenütt halatszott már a proletárdiktatúrát éltetők kurjongatása. Mindenütt ordított már a falakról nyomtatásban a borzalmas valóság. Szép befejezése egy családi ünnepnek! Hogy jöhet az ember szemére álom akkor, amikor fél az ébredéstől. Reggel az uram — akinek az Úristen, úgy látszik, jó adag optimizmust adott útravalóul az életre (hiszen egész hivatása, pályaválasztása is ezt dokumentálja), azt mondja nekem: „Hátha ezek csakugyan nagy szervezethegükből kifolyó erejükkel. — mégis csak kiverik innen a betolakodott rablónépeket és visszaadják Magyarországot a magyaroknak? Mert hiszen, ha még a Dúnát is elveszik tőlünk, ha még azt is összetett kézzel nézzük, akkor azután igazán teljesen és tökéletesen végünk van.” — Ó, Istenem, az uram az ő bizodalrát talán az újra megjelent újságokban közölt Károlyi Mihály kiált-

ványából merítette? Abban közlik Magyarország népével az entente üzenetét a határokat illetőleg. És ő ezzel szemben segítségért és igazságért a világ proletariátusához fordul! Hát lehet ilyesminek felülni? Hát lehet ilyesmit elhinni — elképzelní? Csak végig kell néznünk a „Forradalmi Kormányzótanács” névsorát és az ember mindjárt teljesen tisztában lehet vele — hogy micsoda önzetlen honmentést várhat ezektől az alakoktól! Mindjárt elől, mint külügyi népbiztos: *Kun Béla*. Éppen elég tanujelét adta eddigi életével, működésével annak, hogy ki ő, mi ő en mit várhatunk tőle! Helyettese *Agoston Péter*, jogtanár. Ennek az életrajzával még nem vagyok egészen tisztában. S mert nem ismerem — hát valószínűleg nem is lesz oly szörnyeteg, mint az, akinek helyettese, mert különben hallottunk volna már felőle. Hadügyi népbiztos: *Fogány József*. No, ez már méltó Kun Bélához! És a helyettese *Számuelly Tibor*, gyönyörűen egészíti ki a triumvirátust. A pénzügyi népbiztosok *Varga* és *Székely*, úgy vélem, még eddig nem tudtak oly herosztrateszi dicsőségre szert tenni, mint a külügyiek. A közoktatásügyi népbiztosok: *Kunfi Zsigmond* és *Lukács György*. No, ezeket hírből már eléggé ismerem. Nem csekély mértékben tüntették ki magukat a népköztársasági működésükkel. *Lukács György*, a legnagyobb bank egyik igazgatójának, egy gazdag kapitalistának a fia, mint a proletárdiktatúrának egyik oszlopa! Igazán nem is humor nélküli dolgot! A kormányzótanács elnöke *Garbai Sándor*, kömüvespallér lett. Műveletlen alak. Mint nagyhangú frázisokat gyártó szocialista szerzett magának érdemeket a mostani fényes pozíciójához. *Landler Jenő*, minden bűnös kommunista nagyhangú védője. — Mint ilyen, megérdemelte, hogy ő is helyet foglaljon, mégpedig elsőrendűt — amikor eljött a kommunisták országa. Helyettese *Vágó Béla*, — úgy hallom — egy obskurus kis alkalmazott volt valami újság redakciójában. — A pénzügyet *Varga Jenő* fogja intézni. Eddig úgy tudom, hogy középiskolai tanár volt. Történelmet tanított. Hát ez csak elég képesítés ahhoz, hogy most egy ország pénzügyét kezelje? Igaz,

hogyan ez az ország — egy tenyérnyi! S még hozzá Tanácsköztársaság, — ahol az eddigiek után ítélve, minden inkább szükséges egy állás betöltéséhez, mint tudás vagy szakképzettség.

A munkaügy vezetését *Bokányi Dezső* vállalta. Ha a szájjártatás, a lázítás, a népbolondító szónoklatok tartása munkaszámba mennek — akkor ő helyén van a munkaügynél. Mert ezen a téren igazán eleget működött.

A földművelésügyi teendőket egy négy tagból álló kollégiumra bízzák. Ennek tagjai *Hamburger Jenő*, — a szocialdemokratapárt titkára volt, s mint ilyen szerzett magának érdemeket. *Csizmadia Sándor* — eddig népköltő volt, *Nyisztor György* meg napszámos paraszt. A negyedik *Vantus Károly* kommunista agitátor. Két juttassanak pozícióhoz, méltósághoz és nem kenyérhez, hanem kalácshoz és pecsenyéhez — ha nem azt, aki közreműködött abban, hogy a Tanácsköztársaság gyönyörűsége intézménye megszülessen e földön?!

Böhm Vilmos volt szerelő és volt hadügyminiszter úr is persze megint szerephez jutott, mint szocializáló népbiztos!

Hát ha az ember végigfut ezen a névsoron, — ökölbe szorulhat a keze, vagy káromkodhatik egy nagyot, vagy sírhat, zokoghat kétségbeesésében — már kiki, ahogy szokta volt kitombolni nagy fölindulását! Csak azt nem tudom, hogyan lehet egy percig is ezekben hinni — ezektől valami jót várni az országra, magunkra nézve valami üdvöset, hasznosat remélni? Hiszen ezeknek már csak neve — a pusztításnak, a gonoszszágnak a programmenéje.

A BRISTOL-SZÁLLÓ RUHATISZTÍTÓJA NYILATKOZIK

Az első ember, aki reggel be szokott jönni a szállodai szobánkba, — Ödön, — a jóképű ruhatisztító! Rémes erőlködéssel, mosolyogva kérdem tőle: „No, Ödön, mit szól az új rendhez? Jobb lesz így?” Amire ő a következőt válaszolja: „Igen, a csirkefogóknak, a gazembereknek! De

nem a becsületes, dolgozni akaróknak." — „De hiszen ezek vissza akarják szerezni Magyarországot" — mondom én. „Ezek? — mondja nagy megvetéssel — ezek legfeljebb maguknak fognak szerezni — a másokéból. Én nem is maradok itt, megyek vissza Somogyba, a kis földemre. — Nohát ez az Ödön — ez az én emberem. Ennek helyén van az esze. Tisztességes, értelmes, intelligens. És szinte irigylem őt, hogy sem hivatás, sem családi kötelem nem tartja itt ebben a megbomlott városban! Menekülhet vidékre, ahol még nem tudnak és talán remélhetőleg nem is fognak tudni a proletárdiktatura örületéről.

Mikor kiment, elővesszük megint a 24 órás sztrájk után újra megjelenő — de hajh, csak izgalmat okozó — vért felkorbácsoló ujságot! Olvassuk tovább a szörnyűségeket. Az entente-jegyzéket, a Károlyi-proklamációt, a szociáldemokrata- és kommunistapárt fuzióját, az orosz szovjetkormánnyal való szövetkezést és a forradalmi kormányzótanács proklamációját „*Mindenkihez.*"

Zúg az ember feje — szédül! Kavarognak agyában a gondolatok. A szívében mintha pöröly kalapálna. Nincs egy épkézláb gondolatom. Az izgalom szétvet. Sem ülni, sem állni, se olvasni, se dolgozni nem tudok. Képtelen vagyok még arra is, hogy elolvassam, amit ezekről a rémségekről, a diktatura megszületéséről írnak. Bele-bele nézek az ujságba — majd újra lecsapom. Szinte úgy érzem mintha bünt követnék el még azzal is, — ha elolvassam, — hogy hogyan szabadították ki a kommunistákat a börtönből! Hogyan közölték a színházak közönségével az örömhírt, hogy megvan a proletárdiktatura! Hogyan újjongott és lelkesedett a nép! S a szovjetkormányt — hogyan éltette! Brr! Micsoda hazugság ez. S ha igaz — micsoda piszoknép, — amely, hogy bőrét bebiztosítsa, — még ezeket is éljenezni tudja!

Sem írni, sem olvasni, se gondolkozni nem tudok, csak kétségbeesni, — meg sírni . . .

A volt „polgári” lapok az ő hirtelen páfördulásukat úgy igyekeznek megmagyarázni, hogy az entente-üzenetet állítják oda indokul. Azelőtt, — úgy mondják, — még a szocialisták sem gondoltak szovjetköztársaságra, most meg a polgárok sem akarhatnak mást. Hogy az entente kegyetlensége fölülmul minden emberi képzeletet, az igaz. De hogy ezért, a most már „minden mindegy” álláspontjára helyezkedjünk, — hogy a pusztítás nagy orgiája itt is végbe menjen, ez szomorú helyzetünknek talán mégsem az egyetlen, — vagy helyes megoldása. A Vörös Ujság gyönyörűen megmagyarázza, hogy milyen nagy örömök fognak elkövetkezni, — mily boldogság fog a szocialista termelőpolitikából fakadni. Már t. i. a proletároknak — mert polgárság persze nem lesz. Vagy megszűnik magától önként, vagy kipusztítják.

PROKLAMÁCIÓ „MINDENKIHEZ”

Proklamációkat bocsátanak ki egyre: *Mindenkihez*. Lefordítják minden nyelvre. Élvezze a többi nemzet is az örömet, hogy Magyarországon a szocialista- és kommunistapárt együtt megalakította a munkásság, parasztság és katonaság nevében a proletárdiktaturát. *Közi, hogy egyesült az orosz szovjetköztársasággal és felszólítja a világ proletárjait, hogy szintén egyesüljenek.*

De a fő boldogság: *Lenin* üdvözölte a magyar tanácsköztársaságot! Közölte Kun Bélával, hogy mérhetetlen náluk a lelkesedés, hogy már mi is ott tartunk, ahol ők.

Azután meg a háborúból, hadifogságból hazatért volt vörös katonákhoz intéznek szózatot, hogy jöjjenek új győzelmeket, új diadalokat aratni, a világ proletárjait felszabadítani!

És végül az élvezetek betetőzéséül jelentéseket adnak le az orosz, diadalmas vörös hadseregről! Szerintük az természetesen minden elenfelét letiporva haladt mint a parancsolat előre és maholnap itt lesz Magyarországon. És ezt az utolsó híradást, az orosz vörös rablók sere-

gének állásait, helyzetét, állítólagos diadalait, úgy közlik az újságok — bizonyára parancsszóra, mintha annál nagyobb öröm már nem érhetne bennünket.

MÁRCIUS 25.

VÖRÖS HADSEREG

Itt az újabb parancs. *Mindenkinek be kell vonulni a vörös hadseregbe!* Azaz, hogy nem mindenkinek, hanem csak a szervezett munkásságnak. A most fegyverben álló proletár részesülhet elsősorban abban a kitüntetésben, hogy ennek a díszes testületnek tagja, — és ezeknek a magasztos eszméknek propagálója, védője lehessen. Sőt, még ajánlat is kell hozzá: a csapattestek bizalmi testületétől, a magyarországi szocialistapárt, — a szakszervezetek, — a munkás és földműves szegények tanácsától. Ezek a magas és megbízható fórumok, amelyeknek ajánlata feljogosít a belépésre, a vörös rablók hadseregébe. De azután az ellenszolgáltatás a vörös lobogó alatti működésért — sem tréfa! Fizetés, ruha, pótlék, ellátás, lakbér, olyan összegeket képviselnek, amilyent azelőtt több generáció együttesen se kapott. Azt gondolják és remélik, hogy ez a fejedelmi javadalmazás majd sok ember meggyőződését fogja megingatni — s fehérről pirosra festeni. Attól félek, jól számítanak. Tartok tőle, hogy sokan fogják majd a proletár eszmékre hitet tenni, — mikor arról lesz szó, — hogy ezen az úton az üres gyomrot megtöltésük, a rongyos ruha helyett új ruhába öltözzenek, a hajléktalanságot lakásra, otthonra varázsolják át. — Az újságok vezércikk helyett a parancsot adják le: „Vörös lobogó alá.” — Láttam polgári lapban is ily magasztaló frázist: „Az üldözött magyarság, melyet halálra ítélt az imperialista bankárok fekete internacionáléja — körülnézett a világon, kereste természetes szövetségeseit és megtalálta az Ural felől felkelő nap vörös sugárzásában távóereit!”

Vagy: „Világtörténelmi erők mérkőznek Magyarországi földjén, az emberiség Keletről közelgő szabadságá-

nak előcsapatai gyűlnek, gyülekeznek most a tanácsköztársaság vérpiros zászlója alá. Ezt át kell éreznie mindenkinek. Annak is, aki még nem nyitotta ki a lelkét az új idők igéinek, aki még idegennek érzi magát az új csillagok alatt, aki a maga kis nyomorúságai, félelmei, csalódásai közepette nem veszi észre, hogy egy nagyszerű új világ születésének szent kínjait nyögi a világ!!!” — Undorító!

Mikor ezeket a rettenetes frázisokat, ezt az egész cikket olvastam, akkor azt gondoltam magamban, hogy bárcsak e cikk írójának és hozzá hasonló érzelmű kaméleonoknak az anyja sohse érezte volna — velük kapcsolatban — a világrahozatal „szent kínjait.” Mert akkor én sem érezném ma a megbotrányozás — az undor, az emberek jellemtelensége, opportunizmusa — gerinctelensége fölötti utálat kínjait.

AZ ÜZLETEKET BECSUKJÁK

És mily változás mindenben rövid 24 óra alatt! Parancsszóra, egy élettől lüktető városból — halott lett — tegnapról — mára! *Az összes üzleteket be kellett csukni!* Borzasztó hatással van az emberre ez a sok vak szem az üzletek helyén. És ha még nem tudnók, hogy ez mit jelent! Ha nem ismernők a szegény oroszok utolsó esztendeinek rém-életét! Ha nem látnók, hogy betűről betűre, szóról-szóra lemásolják az orosz bolsevikok cselekedeteit! Ha nem tudnák, sajnos, hogy mit másolnak le, akkor legfeljebb érdeklődve néznénk az új „világrend” fejlődésének mozzanatait. Így azonban, borzalommal, utálattal, — sőtét kétségbeeséssel nézem a jelent. És hogy mily érzelmekkel nézek a jövő elébe, ezt leírni nem lehet. Ezen még gondolkozni sem szabad.

Természetesen a fegyvereket is elszedik mindenkitől, aki nem vörös katona, vagy a szakszervezet munkásgárda tagja.

Lezajlott a „szocialistapárt” első nagygyűlése is. Garbai Sándor a forradalmi kormányzótanács elnöke és Kun Béla tartották a proletárdiktaturát dicsőítő és

a polgárság ellen lázító beszédek. És persze és főképen ünnepeztették magukat. Természetesen Szamuely Tibor sem maradhatott ki, — a sorból. Ő is óhajtotta hallani és hallatni magát. Már nem egyszer bebizonyította annak előtte, hogy ő sem kontár az eredményes lázítás mesteriségében.

KUN BÉLÁT VÁLLÁRA EMELI A TÖMEG!

És ugyanazon városban, ahol egy hónappal ezelőtt csak a legnagyobb erőfeszítéssel lehetett megakadályozni, hogy a jogosan feldühödt tömeg meg ne lincselje Kun Bélát, — talán ugyanaz a tömeg most vállára emelte őt és úgy vitte az autójáig — szörnyű nagy lelkesedésében. És ez a csöcselék uralkodjék most, ennek a diktaturája hozza meg az emberiségnek a megváltást!

Szegény szüleimet az Úristen úgylátszik ezirányban valami jótékony szellemi vaksággal áldotta meg. Attól tartottam, hogy hozzám hasonlóan kétségbeesnek — a már eddig történtek felett és borzalommal fogják várni az ilyen kezdetnek a folytatását. De nem. Nyugodtan nézik a dolgokat és szerencsére nem izgatja fel őket túlságosan. Szinte csodálkoznak az én kétségbeesésemem. Úgylátszik, még nem tudják felfogni *mi* történik, *mi vár feljűk!*

Országos Széchényi Könyvtár

MARCIUS 26.

Az ujságok ontják a rendeleteket. Mindegyike kalapács, — nem, baltaütése a rendnek, a törvénynek, az eddig elismert tekintélyek tiszteletének, — egy konzolidált állam kulturált életét tartó, alátámasztó oszlopoknak — előidézője, beharangozója a tökéletes romlásnak anarchiának — anyagi, erkölcsi pusztulásnak.

FORRADALMI TÖRVÉNYSZÉK

Felállították a *forradalmi törvényszéket*. Eltörölték a rangokat és címeket. Kijelentették rendeletben, hogy minden többé törvénytelen gyermek, — persze visszaható

erővel és a vadházasság — a törvényes házassággal egyértelmű. Sőt, még a bigámia is. Ha egyik házastársnak nem felel meg a másik, különválnak, — és ha úgy tetszik — köt egy másik házasságot. Ez is törvényes házasság lesz...

A bírói és ügyvédi vizsgákat feltüggeszti. Ez már csak természetes. Ilyen erkölcsök, ilyen felfogások mellett minek tanult, képzett, az igazságos ítélkezésre esküttevő bíró? Sokkal jobban és a tanácsköztársaság erkölcsének, hitvallásának megfelelőbben fogja e hivatást teljesíteni az az utcáról behívott köztisztaságot ellátó elvtárs, avagy a hentesboltból, a vágóhídról becitált osztályöntudatos mézároslegény. Az fogja majd a forradalmi törvényszék előtt — a félkiló disznóhús helyett — az igazságot mérni, — avagy a vágóhídi szarvasmarha helyett, lehetőleg a burzsujt leteríteni — az igazság pallosával!

Napvilágot lát nem egy rendelet, amelynek kizárólagos célja — a polgárság megkínzása, megnyomoritása.

Ilyen pl. a fürdőrendelet. Megparancsolják: „hogya polgárság tartozik hetenkint egyszer, reggeltől estig a fürdőszobáját, vízzel, fűtéssel, szappannal, világítással, lepedővel stb., a proletárgyerekek rendelkezésére bocsátani.

Most hálát adok az Úristennek, azért, amiért eddig annyit szenvedtem, hogy nincs lakásom, mert már 3 éve, hogy szállóban élek. S hogy így nem vagyok kénytelen átszenvedni azt a kínt, amelyet egy „tisztasági mániában” szenvedő háziasszony érezhet — ha lakását mesterségesen megrontják.

A rendeletek után jön mindennap az ujságban egy cikk — a boldogság parokszizmusa — az öröm tombolása, — hogy megértük ennek a gyönyörűséges új reggelnek a derengését.

Azután következnek az orosz vörös seregről, a sokki nem maradó állandó diadalmi hírek. Mindenütt győz, mindenkit lever. Folyton halad előre diadalmasan. No meg, hogy Párizsban, s egyáltalában a nyugati országokban mennyire meg vannak rémülve a magyar tanácsköz-

társaság miatt. Még ezt sem hiszem el, hogy így lenne. Az az egy biztos, hogy az ő kegyetlenségük, hatalmi örületük, aörnyű bosszúvágyuk szülte cselekedeteik hozták Magyarországra a vörös uralom halálos csapását. Lehet, hogy ők ezt ma már be is látják. De, hogy ők ettől meg is ijednének, ez nem valószínű, mert akkor nem vitték volna annyira a végletekig a dolgot, nem feszítették volna a húrt a megpattanásig. Feltéve azonban, hogy csakugyan megdöbbenek volna egy kissé lelketlen gonoszságuk ilyen eredményén, — ennek a megdöbbenésnek sem látnók hasznát mi, hanem legfeljebb Németország. Már amennyiben Franciaország a saját bőrét féltve — talán kissé humanusabban bánna el Németországgal, mint ahogy velünk bánat el. — Németország közelebb van hozzá. Tehát az infekció veszedelme is nagyobb. Meg azután mindenesetre az egész nyugatra nézve nagyobb súllyal esnék a latba — nagyobb horderővel bírna, ha egy 60 millió lakójú, szomszédos nagy ország van inficiálva, mint a mi szegény, elszigetelt, tenyérnyi Magyarországunk!

Attól meg az Úristen mentsen meg bennünket, hogy az esetleges ijedelmük annyira elvegye az eszüket, hogy Kun Béláékkal álljanak szóba! Ez azután a magyarság végromlását jelentené. Ha féltük a bőrünket, akkor mentse nek meg bennünket a vörösöktől, s ezzel magukat is a fogály terjedésétől.

2000 koronánál több pénzt egy hónapban kivenni tilos. Szállóbeli lakbérünk éppen ennyi. Így táplálékra már semmimsem marad. Valamint éhenhalhat az is, akinek sem otthon, sem a bankban készpénze nincs.

Ami meg a proletáriátus diktatúra-produkálta jólét mellett, első szíptomája már mutatkozik: — a húsnélküli hethen. Mi lesz szegény édesapámmal, akinek, mint cukorbetegnek, a hús a főtápláléka? . . .

A legszebb fővárosi kerteket a Várban, a Karácsonyi-palotában, stb. stb. mind meg kell azonnal nyitni a proletárok részére. Szóval, ami kultúra, ami szépség még akadt ebben a szegény városban, azt mentől előbb át kell adni a pusztulásnak, a rombolásnak, a vandalizmusnak.

MÁRCIUS 27.

MINDENT KOMMUNIZÁLNAK

Teljes erővel folyik a köz- és privát *kommunizálás*. Üzletekbe, raktárakba, szövetkezetekbe, ékszerboltokba, bemennek és kommunizálnak, azaz hogy lopnak, rabolnak. Eddigelé már közüzembe vették a lakóházakat, a bányákat és közlekedési üzemeket. De folyton „óvások” jelennek meg, hogy mennyire „tilos” az „önkéntes” kommunizálás. Mintha a szegény kifosztottaknak — mindannyiunknak, akiknek még volt valamiök, nem lenne teljesen mindegy, hogy Kun Béla beleegyezésével és az ő zsebére — avagy anélkül más, tehát nem népbiztos zseb számára fosztanak-e ki bennünket?

Nekik persze — a népbiztos uraknak ez nagyon is nem mindegy. Mert ők természetesen azt kívánják, hogy mindaz, ami vagyont, értéket képvisel, mind, mind az ő erszényüket tömjé, az ő életüket szépítse, az ő életük teljes kiélvezésének lehetőségét mozdítsa elő és adja meg. Tehát mindenestre igen megkárosítja őket az, aki a saját zsebére — saját sorsának feljavításán dolgozik.

A BANKSAFEKET FÖLNYITJÁK

És ime megtörténik az is már most, alig pár napi uralkodásuk után, hogy még a Károlyi, a népköztársasági kormány által lefoglalt safeket felnyitják, átkutatják, hogy megtudják, mennyi lesz majd a zsákmány? Soha életemben még azelőtt nem volt safem. Ami ékszerem volt, odahaza tartottam. Csak múlt évben, hogy Németországba utaztunk és hogy oda nem volt szabad ékszert bevinni, illetőleg onnan nem lehetett volna visszahozni, tehát beadtuk safebe. Az ősszel figyelmeztetett valaki, hogy vegyük ki az ékszereket, mert majd lezárják a safeket. Másnap reggel megy az uram a bankba. Aznap zárták be. És ott van most is és ma kell elmenni a kulccsal, hogy a népbiztosok megnézzék és gyönyörködhesse nek előre, az alkalomadtán bezsebelendő értékekben. Ügylátszik elbúcsúzhatom szegény gyöngyeimtől és egy

és más többé-kevésbé értékes, szívemhez nőtt emléktárgytól!

De, sajnos, — az összes ezüstöm, evőkészletem, azokat dísz tárgyai, mind ott vannak két nagy ládában, a bankban. Mikor költözködtünk, nem vihettem magammal a szállodába. Nem mertem elhelyezni a bútorok közé, a raktárba. No most jó helyen vannak! Mások otthon a lakásukban — még csak el tudják dugni, falazni, ázni értékeiket. Nekem mindenem összegyűjtve kerül a szemük elé. Szóval szerencsém van ebben is!

MARCIUS 28.

Szegény szüleim már kezdik saját bőrükön megérezni a tanácsköztársaság áldásait... Ők, akik már ösz óta önként és fizetén-elfogadás nélkül vettek be a lakásukba egy fiatal embert, műegyetemi hallgatót — most hét, mondó hét személyből álló proletárcsaládot kaptak bekvártélyozásra — közös konyhahasználattal. Itt volt az édesapám és meséli, hogy szegény édesanyám kétségbe esve. Hát ezt szörnyen megértem! Hiszen most az embernek egyebe sincs, mint az otthona, — a szoba négy fala. Ott búvik meg a külső szörnyűségek elől. Ott önti ki a szívét. Ott kesereg el a család tagjai egymásnak bajukat, bajukat. És most oda is bedugják a proletárt, az ellenséget, a kémét, hogy összerondítsa a lakást — megfigyelje a lakásadóját, kikémlelje kamráját, — beszédét, érzelmeit és elsősorban és főképen, hogy elkeserítse az életét! No ez utóbbit szegény édesanyámnál alaposan el is érték. Nem csodálkoztam, hogy oly kétségbeesve találtam, mikor hozzá siettem. Két idős ember, aki megszokta a nyugalmat, a rendet, a csendet, a kultúrát a lakásban, most mindettől megfosztva, minden kényelemből kizavartva — idegen proletár népekkel egy lehetetlen intimitás kontaktusra kényszerítve, — igazán szörnyű dolog!

De most jön a legjellemzőbb és a legszebb momentum: a két proletártestvér, szobalány és szakácsnő — kijelentték, abban a percben, mikor megtudták, hogy egy proletárcsaládot helyeznek el a lakásban, hogy „ők semeddig sem maradnak, ilyen népekkel egy konyhán!” Ime, így felelnek meg ők maguk a lépten-nyomon felhangzó falakon, plakátokon ordító felszólításnak, hogy „Proletárok egyesüljete!” Tehát proletárok már lennének szegény szüleimnél, — de cseléd, — kiszolgálás az már nincs. Még szerencse a szerencsétlenségben, hogy ezek a proletárok egy kissé tisztességesebb kaliberűeknek bizonyultak, mint osztályöntudatos testvéreik legnagyobb része. Még ők kezdték vigasztalni szegény szüleimet, mikor látták, hogy általuk és miattuk milyen bajok származnak. Az asszony ajánlkozott szakácsnőnek. Hiszen úgylis főz férjének és 5 gyermekének! — Hát akkor már, egyben — ugyanazon a tűzhelyen — majd szegény szüleimnek is elvégzi a főzést. Az 5 lánya közül az egyik meg majd a szobalányi teendőket fogja ellátni. De pl. ha szegény édesanyám a konyhába, vagy a kamrába akar kimenni, akkor vagy a család által elfoglalt és számos tagja által elárasztott volt ebédlőjén kell átjárnia, — ami bizonyára egyik félnek sem kellemes — vagy pedig a még télies hidegségű időben a szabad ég alatti nyílt folyosón. Hát bizony nem valami vidám helyzet, ez tagadhatatlan.

Az uram elment a safek kinyitására. Egyelőre még nem rabolták ki. Ügylátszik egy kissé fel akarnak előbb melegedni. Érdekes dolog történt az ezüstneműnél. Volt közte egy cukordobozom. Isten tudja, mikor volt a kezemen! A csomagolásnál a kulcsát nem mellékeltek. Be volt zárva. Mondták az uramnak, hogy nyissa ki. Az uram azt válaszolta, hogy nem nyithatja ki, mert nincs meg a kulcsa. Ez már magában véve gyanús dolog volt. Szörnyen fokozta a gyanúságot az a körülmény, hogy erősen zörögött benne valószínűleg valami Kohinor. Azt mondták, hogyha délutánig nem viszi el az uram a

kulcsot, hát feltörik. El is vitt egynéhány kis kulcsot. Remélte, hogy az egyik vagy a másik majd csak kinyitja a kis cukorszelencét. Nem sikerült! A „gyanúság“ a tetőpontra hágott. Ilyen ravasz-sággal — gondolták, hamis kulcsokat hozni. Erre persze, hogy feltörték. Lesték a kincset! És kigurult belőle: egy pár darabka kockacukor! Az zörgött benne — számukra oly gyanusan. Tableau! Bizonyára bosszankodtak belsőleg a kommunizáló uraságok, — hogy így felsültek! Hogy a vélt nagy zsákmány helyett csak egy pár darab cukor került napvilágra.

MARCIUS 29.

KÜLÖN CSELÉD-HÁZBIZALMI

Most már nemcsak egy házbizalmija van minden háznak, aki kémkedik, hogy mindenki úgy él-e, úgy lélegzik-e, úgy eszik-e, úgy iszik-e, alszik-e, mint ahogy a proletár erkölcs őrei azt megkövetelik, persze csak másoktól.

Hanem hála a tegnapi cseléd, azaz pardon, háztartásbeli alkalmazottak nagygyűlésének, most már nekik is van tegnap óta saját külön házbizalmijuk minden házban. Ennek hivatása örködni afelett, hogy kis ártatlan, jóindulatú báránycsapat — valahogyan meg nem erőltetik-e magukat a munkával? El vannak-e kellőképpen látva pecsenyével még akkor is, ha a gazdájuknak már csak fekete kenyér jut is? Nem kelnek-e föl előbb, — Isten ments, — mint az úrnőjük, azaz a kenyéradó elvtársnőjük. Szóval a leggyönyörűbb és alaposabb kémrendszert csinálják kívül, belül — mindenütt.

DIPLOMÁS EMBEREK KAPÁLNAK

A városligeti lóversenyeret felszántották. Mindannyak pusztulnia kell a föld színéről, amiről feltételezik, hogy a burzsujnak örömet szerzett. Én magam nem járok a lóversenyre. Úgy tudom azonban, hogy proletár elvtárs legalább is annyi hemzsegett ott mindig, mint burzsuj. Most azonban éhenhalni nem akaró mérnökök, tisztek,

üggyvédek szegődnek oda ásásra, kapálásra, valami 60 korona napidíj mellett. Az uramnak egy jó ismerőse, egy híres és elismert kereskedelmi jogász (L. Béla) már most is kint kapál, hogy megélhessen. Hát nem nagyszzerű világrend ez? Ahol egy ember nagy szellemi kvalitásokkal, — nagy szerzett tudással olyan munkát kénytelen végezni, amit egy analfabéta nálánál bizonyára jobban elvégez, mert valószínűleg több a fizikai izomereje. Míg az ő nagy tudása, képzettsége, egész szellemi tőkéje kamatoztatlanul parlagon hever. Hja, úgylátszik az új regimennek ez a devize: The right man on the right place!

MÁRCIUS 30.

Hogy az orosz komédiát, amely idővel sajnos már régen rettenetes tragédiává fajult, teljes mértékben lemásolják, *választásra készülnek* a szovjetköztársaságban. Természetesen csak az elvhű, osztályöntudatos proletár választhat, no meg a vörös hadsereg tagjai, válogatás nélkül. Szép kis társaság a választóké! Gyönyörű lesz a megválasztottaké is!

Kun Béla már egy csöppet sem erőlteti magát azzal, hogy a Károlyi-hatalom átadásakor hangoztatott hazugságot továbbra is fenntartsa. Amikor azt állították, hogy a csehek kiverésére, az integritás visszaszerzésére egysültek a kommunistákkal, illetőleg adták át nekik a hatalmat. Ma Kun Béla a „Neue Freie Presse” egyik munkatársának kijelentette, hogy *eszébe se jut a területi integritás alapján állni!* Rendkívülien naivnak, a holdban élőnek kellett lennie annak, aki Kun Béláról és hozzá méltó társairól egy pillanatig is elhitte, hogy őket Magyarország integritása a legkevésbé is érdekli.

Az értékpapírok szelvényeit nem váltják be többé. Szóval öregemberek, akik egy élet munkájának eredményét egy pár értékpapírosba fektették, éppen úgy éhenhalhatnak, mint azok, akik házat vettek megtakarított, összedolgozott pénzükön. Szegény szüleim! A ház már

nem az övék, papirosuk nem hoz kamatot, miből éljenek? . . . Ha az Úristen megsegít bennünket valamennyire, — akkor persze lesz nekik is annyi talán, hogy mindannyian éppen éhen ne haljunk . . .

FOGLYOK VAGYUNK

Foglyok vagyunk saját hazánkban! Se külföldre, se megazállott területre nem engednek ki senkit. Aki megkísérli a szökést, — forradalmi törvényszék elé állítják. Az országnak szegény pár megmaradt megyéjébe, amelyben sajnos ma ők uralkodnak, — még egyelőre megengedik az utazást, de úgy, hogy teljesen megmotozzák az utast, mielőtt innen eltávoznék. Még a külföldieknek is, ha innen elutaznak, — előírják, hogy mennyi ruhaneműt szabad magukkal vinniök. Két ruhát, két pár cipőt, négy inget, négy alsónadrágot engednek meg nekik, nagy kegyesen. Ha több van náluk, — elkobozzák. Hát hogyisne! Sok a népbiztos, meg helyettes, meg a még mindenféle című aspiráns! Ezeket mindet fel kell öltöztetni, — számukra — általuk sohasem látott, jólétet, bőséget teremteni. Jóindulatukat, támogatásukat megnyerni, szóval őket megvásárolni:

A SZÍNHÁZAK VÖRÖS KATONA-ESTJE

De nemcsak öltöztetik — és elhalmozzák egymást minden jóval! Hanem még a mézes maszlagot is egyre buzgálják az elvtársak orra előtt. Az összes *budapesti színházban tegnap „Vörös katona-estét“ rendeztek.* Minden színházat megtömtek proletárral. Mindegyikben a tulajdonképpeni előadás előtt egy népbiztos lázította a népet a végtelenségig a burzsoázia ellen és emelte egekig a vörös katonát, annak hivatását, működését, hősiességét. De mily undorító szervilizmussal írnak ezekről a gaz népbolondítókról! Pogány József — a Nemzetiben szavalt. Egy volt polgári újság írja: hogy „régí színházi emberek ők, de nemcsak, hogy nem volt részük soha ilyen estében, de képzeletüket felülmulja, hogy színházban e fajta lelkesedés és diadalmámor lehetséges. A legújabb Magyarország történetében ez a *legtényesebb* oldalak egyike“.

Pogány József beszédéről ilyesmit mondani, ez már nemcsak minősíthetetlen ízléstelenség, de direkte hazá-
árulásszámba mehet. S ami egyebet még mond róla, — azt
elolvasni kín, förtelem. Ökölbe szorul az ember keze —
és szinte szeretné azt annak az arcába vágni, aki ezt a
gerinctelen, jellemtelen, aljas hízélgéstől csöpögő s érte
tudja a jó Isten mit remélő és mit váró kritikát elkövette.
Többek között a „legnagyobb forradalmi szónokok egyi-
kének nevezi s a szó, a hang, a kifejezés, a meggyőzés
olyan művészenek, amilyen egy Danton vagy Camille Des-
moulins lehetett”. S ezt írja egy állítólag igen alantas
külsőjű, elhízott, csúf izraelitáról! Hogy micsoda diti-
rambokat zeng tovább, hát azt még leírni is restellem. „A
hangja megejtő csengéséről, szélviharhoz hasonló süvíté-
séről!” „Hogyan nyugózta le a közönséget, hogy tette rab-
jává! Csak *apostolok* beszélhettek így!” Ez meg már
sacrilegium. „De ami ennek az elragadó és igaz beszéd-
nek olyan rendkívüli etikai értéket kölcsönzött a maga
művésziességén kívül, amiért az egész forradalmi szónok-
latot a vörös hadseregről a legnagyobb csúcsokra emelte
fel s úgyszólván akcióvá tette, az az volt, hogy itt csak-
ugyan egy *lélek zengett* és csakugyan egy ember beszélt
a szónak legnagyobb és legbecsesebb értelmében.” Így
mernek írni egy lázító, üres frázisokat puffogató, kom-
munista beszédről! Paragrafusokba szedni — márványba
vésetni akarni, gondolatait, kijelentéseit, eszméit stb.
S ugyanezen a hangon írnak a többi színházról — és az
ottani előadókról. Kun Béláról, Weltner Jakabról, Vágó
Béláról, Garbai Sándorról, Szamuely Tiborról, Kunfi
Zsigmondról, szóval az egész nagy népbolondító, világ-
csaló, bűnös kompániáról!

Rémes dolog, mikor valaki — ennyire, ily kiabálólág
áruba bocsátja meggyőződését, eddigi hitvallását, egész
lényét. Valóságos lelki prostitúció!

A SZÁLLÓBELI SZEMÉLYZET MEGDOLGOZÁSA

A házunkat már elvették. Persze szegény szüleimét
is. Már nem a miénk, sem ez, sem az, már nem hoz

...künk semmit sem. *Most a szállodákat kommunizálják.* Vajjon mi lesz tovább? Mi lesz velünk? A szállóbeli szobalány, aki eddig nagyon jóra való, nagyon tisztességes leány volt, már egészen meg van bolondítva. Már részt vett felvilágosító, proletáröntudatot képező és kifejlesztő gyűléseken. Ennek eredménye már alaposan meglátszik a viselkedésén. Ő, szegény feje elhiszi mindazt a nagyzerűséget, amivel őket ott bolondítják. S el-elmondogatja nekem, hogy milyen lesz ezentúl a világ sora — az ő soruk. Milyen senkik leszünk mi, milyen nagy urak ők. Csakúgy, mint édesapámnak a házmestere, aki csekély 32 szótendeje tölti be nála e hivatalt, — a legszemtelenebb lenorban beszél vele már most. Tudatta édesapámmal, hogy megfordult a kocka, most már ő lesz az úr ezentúl. Eddig is elég haszontalanul viselkedett és régen rászolgált a kidobásra. Azonban tekintetbe vettük azt, hogy a házzal együtt örököltük boldogult nagyszüleimtől és ezért nem tettük ki. Ő ezt persze érezte, tudta mindig. És most természetesen boldogság dagasztja szívét, — hogy a proletárdiktatúra elvette szüleimtől a házat. De hogy most belőle mi lesz, micsoda nagy úr, azzal még teljesen tisztában nincs. Csak reméli a legjobbat. A felesége azért még megtiszteli édesanyámat azzal, hogy kér és elfogad tőle egy-egy kilogramm zsírt. Ez most szörnyű nagy érték — mert jegyre és csak olyan igen minimálisan lehet kapni, hogy abból főzni a legszerényebb igények mellett is lehetetlen. Hogy szüleimnek van most kis tartalékjuk, ezt tudja, mert a pusztánkról jött küldeményeket, tekintettel, hogy meglepetésnek szántuk, öhozzájuk szállítottuk a rendezkedés előtt.

A legalacsonyabb sorból és kulturálatlanságból — a legmagasabb hatalmi polcra került „elvtársak” lihegő beszédvágyukban, diadaluk mézes napjaiban minden erejüket, igyekezetüket arra koncentrálják, hogyan lehetne az izzón gyűlölt polgári osztályt a lehető legjobban megnyomorítani, megalázni és a kétségbeesésbe kergetni.

Új rendet teremtettek a lakásrekvirálás körül. Hogy ez az új rend csak újabb nyúzása a polgárságnak, ez természetesen magától értetődik. Háromtagú direktórium alakult, persze mindegyik tag: munkásember. Ezek alkotának lakásfelkutató-bizottságokat. Ezeknek joguk van, nem, kötelességük végigjárni az összes nagyobb (értsd polgári) lakásokat és rögtön a helyszínen hozzák a határozatokat. Ez annyit jelent, hogy akit akarnak, ahol akarják, rögtön behelyezhetik bárkinek a lakásába. Még pedig úgy, hogy az illető lakástulajdonosnak még ahhoz sincs joga, hogy ebből a lefoglalt lakásrészből bármily bútort vagy tárgyat eltávolítson. Így pl. ha nekem egy fehér selyem szalonom van és abba, mondjuk egy kéményseprőt helyeznek el, hát nekem nem szabad onnan egy darab bútort sem kivinnem. S ha ellenkeznek: karhatalom, vörös örség, forradalmi törvényszék! A spanyol inkvizíciónak jó tanácsokkal szolgálhattak volna ezek az elvtársak. Mert mindenestre még nálánál is nagyobb találékonyságot fejtenek ki a polgárság megkínzásában.

KÁROLYI GYÖRGY GRÓFOT BECSUKTÁK

Károlyi György grófot becsukták a gyűjtőfogházba, — mert a proletárok ordító plakátjait botjával lekaparagatta a házak faláról. Megnőtt a gróf szememben, — hogy volt annyi ízlése — és bátorsága azt megcselekedni, amiben minden jóérezésű, tisztességes ember szívesen segítenék neki, ha merné. Persze nagy diadalmas örömmel regisztrálják és kommentálják az újságok a nekik most oly tetszetős hírt, hogy egy gróf ül a fogházban, közönséges gazemberek közé becsukva! . . .

Megszervezték a vörös örséget is, azt hiszem, ez lesz a kapitalista világrendőrség paródiája. Nézni fogják legjobban, hogyan lopnak, rabolnak az elvtársak, persze felülről kezdve! Valószínű azonban, hogy inkább segíteni fognak nekik.

MARCIUS 30.

AZ ÉKSZERÜZLETEK KIRABLÁSA

Tegnapelőtt kezdtek meg az ékszerüzletek kifosztását. Úgy látszik, ezzel alapozzák meg a proletárdiktatúra vagyonát... Nem elégedtek meg azonban az üzletek kirablásával, most már a magántulajdonban lévő érték tárgyakra kerül a sor. Mindent be kell szolgáltatni: aranytárgyat, ékszert. Az enyém, sajnos, már karmaik között, a safeban van. Szegény szüleim pedig — eldugják, úgy mint mindenki más, mindenféle lehetetlen rejtékhelyre.

APRILIS 1.

GORKIJ MAXIM

Gorkij Maxim is üdvözlí a magyar proletárdiktatúrát. Sürgőnyt küldött Kun Bélának. — Új életről beszél benne — és reméli, hogy az egész világ követni fogja a mi példánkat. Sohsem tudtam, miért éreztem mindig olyan ösztönszerű ellenszenvet ezzel a híres, ünnepezt íróemberrel szemben. Íme — a rejtély meg van fejtve. Talán irásából, talán arcképéből megéreztem az elvtársat, a hőbörök kebelbarátját. Az ösztön úgy látszik ezúttal helyes volt.

Megnyílt megint egy pár bolt. Olyan örült világban élünk, hogy ez — nagy eseményszámba megy. Mintha nem az lenne a boltoknak a hivatása, hogy nyitva legyen és portékát áruljanak benne!

Minket ugyan személyileg keveset érint, akár csukva vannak a boltok, akár nyitva. Pénzünk sincs a vásárláshoz, meg ha lenne is, az se segítene rajtunk. Arut már csak híthű proletár kap vagy, aki legalább is annak vallja magát.

A BIRTOKOKAT IS SZOCIALIZÁLJÁK

Szocializálták a közép- és nagybirtokot. Jó tempóban megy a lopás, rablás és fosztogatás, — szóval szocializá-

lás. Tagadhatatlan, hogy a pusztításhoz értenek, — nagyszerűen. Vajjon az építéshez is, csak megközelítő tempóban fognak-e hozzálatni?

APRILIS 2.

A MŰTÁRGYAKAT IS ELRABOLJÁK

Képzelem, mennyi szívfájdalmat, mennyi könnyhullatást okoznak a derék matrózok segítségével véghezvitt rablóhadjáratukkal „a kommunistakultúra pionírjai”! *Antal Frigyes* és *Pogány Kálmán* végigszimatolják az összes magángyűteményeket. Ahol csak valami értéke-sebb műtárgyat sejtene, képben, szoborban, porcellánban stb.-ben, azt viszik, vitetik. Nem tagadom, van bizonyára olyan ember is, aki csak parádéból, hengegésből, gazdagságuk fitogtatása céljából vesz képet, szobrot, vázát stb. De úgy tudom, hogy vannak valószínűleg nem kis számban olyanok is, — mint akár jómagam, akiknek minden egyes műtárgya, amit az életben megszerezniök sikerült, a szívükhöz van nőve. Talán nem kis áldozat árán tudott hozzájutni. Talán még nélkülözött is egyetmást, hogy megszerezhesse. Tehát, — hogy úgy mondjam, — szinte megszenvedett érte. És így, igen természetes, hogy módfelett fáj ezeknek műtárgyaik eltulajdonítása, elrablása. Most a nagy szabadságok idején valószínűleg még a teremtő művész, — ha ugyan lesz olyan csoda — vagy abnormis ember, aki az ilyen viszonyok között teremteni tud vagy akar) sem fog rendelkezhetni saját műalkotásával. — Elveszik tőle — és pont. A többihez semmi köze sem lesz. Szegény jó *Ferenczy Károlyt* talán be is börtönöznék ma, — ha élne és megismételni merné — azt, amit egy képével annak idején megcselekedett. Mert nem akartam elfogadni ajándékba tőle, — a szép *Madonna* festményét, hát összevagdalta. Ehhez ma nem lenne joga. Ezt ma legfeljebb *Antal Frigyesnek* szabad megcselekednie, mint főfő műtárgy-szocializálónak, de senki másnak!

APRILIS 3.

PÉNZÜGYI LEHETETLENSÉGEK

Pénzt nem kap ki senki 2000 koronánál többet egy hónapra — bármennyi vagyona is van a bankban. A mi állóbeli lakásszámlánk ennél többet tesz ki. Ma a kulestáblának fiókjában felszólítás volt — a hotel-szociálizáló biztos részéről, hogy vagy fizessük meg előre az egész hónapi bért vagy kitesznek bennünket. Úgy látszik, hogy a Tanácsköztársaság logikája is — valami egészen különleges produktum. Vagyonunkból, pénzünkben — semmit ki nem kapunk. De a hotelbeli üzembiztos — előre követeli egy hónapra a lakbért! Honnan? Miből? Szegény edesapámnak háza van, azaz, hogy csak volt. Értékpapírja is van a bankban, de annyi pénze sincs, hogy a legszükségesebb mindennapi kiadásait fedezhesse! ...

Megnyílt most már minden üzlet. Természetesen csak az vásárolhat, csak azt és annyit, amennyit és amit a házbizalmi engedélyezni kegyeskedik. Ha pl. nekem egy személtlapára van szükségem, akkor a házbizalmihoz kell mennem és tőle engedélyt és írást kérnem, hogy megvehetem a személtlapátot, de csak akkor persze, ha neki ez ellen vagy a személyem ellen kifogása nincs. Szegény szüleimnél ugyancsak gyönyörű házbizalmi van. A mellettük egy kis udvari lakásban lakó suszternek albérlője, egy orosz származású üveg munkás. Egy hallatlan gonosz fráter, akinek úgy látszik Kun Bélával és Samuelly „elvtársaival” közös a gusztusa vérig kínozni a bourgeois. Nem elég, hogy elvették szegény szüleim házáat, nem elég, hogy betettek a lakásukba hét darab proletárt, még egyre azon töri a fejét ez a gazember, hogy mivel lehetne őket még jobban megnyomorítani. Egy kis fedett üvegfolyosójuk van a lakásuk előtt, persze zárva. Követelte az a gonosz házbizalmi, hogy nyissák ki, hogy ő meg a suszterék arra jár hassanak keresztül. Legalább 25 éve laknak a házban. Eddig nagyon jól érezték magukat ez átjárás nélkül is. Most természetesen jó ürügy nekik ez a kívánság a volt háziúr megkínzására. Mert így,

ha kinyitnák azt a kis folyosót, szinte a lakáson járnának keresztül. És belebámulnának az ablakukba. Az egészen bizonyos azonban, hogy pecsenyét, kulináris jómódot a legtávolabbról sem láthatnak náluk annyit és olyant, mint az ő asztalukon. Még a multban sem tudtak volna velük versenyre kelni e téren. A jelenben meg éppenséggel még gondolni sem lehetne ilyen vakmerőségre. Mert míg a mi, a multban sem túl lucullusi életünk a jelenben a lehető legszerényebbre süllyedt, addig az ő eddig is „fényes” konyhájuk — még csak gyarapodott minőség és mennyiségben. Ügylátszik, jó összeköttetései vannak az üvegcsiszolóknak a hatalmon lévő elvtársakkal.

ÖNGYILKOSSÁGOK

Szegény *Weiss Mantréd* öngyilkos lett. Nem ismerem személyesen. Csak annyit tudok róla, hogy óriási gyára van Csepelen. Tudom, hogy ő gyártotta a magyar hadsereg számára a municiót. Azt is hallottam, hogy ideálisan gondoskodott minden tekintetben munkásai jólétéről. Ezzel szemben, úgy ő maga, mint a családja, a lehető legegyszerűbb és legszerényebb életet éltek, roppant vagyonuk dacára. És ezt az embert nemcsak az öngyilkosságba kergették, — de hozzájuk méltó, alantas pocsek hangon írnak szegény szerencsétlenről és kétségbeesett cselekedetéről. Azt írják róla többek között, hogy a „lelkiismeretfurdalás és büntudat” vitte az öngyilkosságba. Vajjon azért-e, mert sokezer embernek adott kenyeret, vagy talán azért, mert ezekről még azonfelül is atyailag gondoskodott?

Ha ezek az emberek, akik most nálunk a hatalmat bitorolják — és azáltal mérhetetlen kárt, pusztítást, rombolást és szenvedést okoznak — *tudják*, hogy mi a büntudat, vagy lelkiismeretfurdalás, — ennek dacára még élni — és cselekedeteiket folytatni merik — akkor igazán meg kell hajolnunk hihetetlen bátorságuk előtt!

APRILIS 4.

ESKÜVŐ KUN BÉLA URALMA ALATT

A napokban egy esküvőn voltam. Olyan világot élünk, sajnos, hogy szinte azt kell mondanom, — bátorság kellett még ahhoz is, hogy az ember részt vegyen azon. Egy kedves barátunk és szomszédunk fia vett el egy bájos leánykát. Templomban, oltár előtt esküdni, — lázadás, provokálásszámba megy — már magábanvéve is. Hát még mikor a menyasszony apja is szép pozícióban lévő, illetőleg volt ember. A nagybátyja pedig valósággal vörös postó az uralmon lévő elvtársak szemében. Istennek szolgálja, még pedig nem a csendesen működők közül való, hanem bátor, harcos, kombattáns. Nem tudom, vajjon megmozdított-e a vörös banda elől, vagy sikerült ezeknek őt már ártalmatlanná tenni? Az ember semmit sem tud most, csak azt, amit ők írnak. S ha ők írnak valamit, arról már körülbelül biztosan lehet tudni, hogy az nem igaz. Ami nekik kellemes, célirányos, hasznos, azt írják. Mi közik nekik az igazsághoz? Az ő útjaik és az igazságé — soha nem keresztezik egymást.

Egyenkint, szállingózva tértünk be a belvárosi plébániára. Mondhatom, még soha, sem én, sem úgy gondolom, a többiek, nem vettünk ily izgatottan, és ily rendkívüli hangulatban részt esküvőn. Már maga a bevonulás, amely ezúttal inkább belopódzkodásnak volt nevezhető! A bájos kis menyasszony szürkén begubózva, — esőkalóban osont be a templomba, hogy azután a sekrestyében változzék át ragyogó fehér pillangóvá.

Olyan csúnya ellentét volt a menyasszony fiatalságával, szépségével, szerelmes boldogságával a külső hangulat, — amely izgalomból, félelemből állt, a bekövetkező eshetőségek rettegésétől.

Mialatt a kis menyasszony öltözködött, a rokonok, jó barátok suttoztak. Elmondták egymásnak, eddigi szörnyű tapasztalataikat. Vagy ha ők oly szerencsések voltak, hogy eddig még nem tettek szert személyes tapasztalatra — hát azt, amit barátoktól, ismerősöktől hallottak,

közölték egymással, amit azok a saját bőrükön voltak kénytelenek elszenvedni. Ezúttal örültek, hogy sikerült feltűnés nélkül a templomba osonniok.

Kérdezték a jóbarátok a rokonságtól, hogy a menyasszonynak halálra keresett nagybácsija: Bangha páter, tudott-e idejekorán elmenekülni? És hogyan, miféle borzalmak várnak mireánk? Egy barátnőm azt mesélte, hogy biztos forrásból tudja, hogy Kun Béla felesége nemrégén egészen rongyos cipőkben járt, ma: prémes bunda van rajta és gyémánt csillog a fülében. Hát persze, hogy ezért, és hasonlókért kell proletárdiktatura.

Egyszerre elhalkult a suttogás, megjelent az eskető pap és az ifjú pár. A rendes formalitások következtek. Majd nagyon szép beszédet mondott. Az esketés után azonban egy rendkívüli aktus is volt. A pap odavezette a már megesküdött fiatal párt a szülőkhöz. Letérdellett és megáldatta őket velük is. Úgy látszik, azt gondolhatta, hogy oly szomorú időknek nézünk elébe, hogy nem lehet eleget kapni az áldásból. Másrészt pedig szavaiból arra lehetett következtetni, hogy azt gondolja, hogy a bolsvisták erkölcsöt és családi kötelekeket romboló kározos munkáját, amelyet már eddig is olyan nagy mértékben produkáltak, a legnagyobb erőfeszítéssel kell ellensúlyozni, ha nem akarjuk, hogy minden nemesebb, jobb, finomabb érzés kivesszen az emberek szívéből, lelkéből és az állatok színvonalára süllyessze le őket. Mondhatom, hogy az amúgy is rendkívüli hangulatban — ez a szokatlan epilógus mély és maradandó hatást tett mindnyájunkra.

Talán csak a fiatal pár nem érezte, nem látta a fejük fölött tornyosuló fekete felhőket. A fiatalságuk, az egymás iránt érzett szerelmük, talán még erre a viharos, vérszes sötét égboltozatra is tudott rózsaszín derengést varázsolni. Ők nem a bekövetkezendő ismeretlen borzalmak éjszakájától rettegtek, hanem az aranyos, rózsásfényű hajnal pitymallását vélték az égálgán felfedezni szerelmük nagy boldogságukban.

APRILIS 5.

EGYETEMI TANÁR LÁZÍT A POLGÁRSÁG ELLEN!

Hát ez már megint micsoda? Annyira éhesek szegények, avagy annyira elvette az Uristen az eszüket? Vagy csak annyira gonoszok?

Agoston Péter, művelt ember, úriember, egyetemi tanár, rettentő lázító cikket ír a polgári osztály ellen. Roppanatul felmagasztalja a proletárt!

Ugyanezt teszi a másik, a sajnós, velünk névrokon is. Úgy tudom, szintén tanult ember, szintén szép pozícióban volt, sőt, ha jól hallottam, még talán pap is volt! Mindakettő a szörnyű Vörös Ujság vezető helyén nagy fejtegetést tesz közzé, amelynek alapgondolata és visszatérő refrénje: „Kegyetlennek kell lenni!” Biztatják a polgárságot azzal, hogy a proletárok éppenséggel nem fognak habozni, szükség esetén (persze a fegyvertelen!) polgársággal szemben a náluk fölös számban lévő fegyvert használni. Még ha a senkik írnak így a csatornából, alig hogy feltápáskodtak, akikről még csepeg a rájuk ragadt piszok, hát azt meg lehet érteni. De mikor emberek, akiknek nevük, tehát vesztenivalójuk is van a játszmányban, annyira és ilyen nyílt kártyákkal játszanak, akkor szörnyen megdöbbenek. Attól rettegek, hogy talán mégis fennmarad ez a szörnyűség! Hogy a barátok hiába biztatnak azzal, hogy össze fog dőlni, mégpedig nemsokára ez a, főképpen és legnagyobb részét önérdékből, kapzsiságból, gonoszságból, alantas lelkek bosszuvágyából és hatalmi örületből összetakolt alkotás!

Én félek, hogy mégis sikerül fenntartaniok! Talán nem is annyira az ő, saját erejükre, — mint a mi nagy gyöngöségünkre támaszkodnak!

Hogy irigylem azokat az optimista embereket! Micsoda szerencse rájuk nézve, hogy még ilyen körülmények között is megtudják tartani derűs világnézetüket. Dámulok, hogy látok olyanokat is, akiket még csak nem is izgat túlságosan a mai élet undorító volta. És én ezt nem az anyagiakra értem. Én világéletemben a saját sze-

mélyemre mindig oly végtelenül igénytelen voltam, luxust annyira nem űztem, hogy ez irányban igazán nem eshetik túlnehezemre a mostani nélkülözö állapot. De az emberek, akik felülkerekedtek — akik uralkodnak, a hang, a stílus, az egész életszínvonal — oly alacsony, oly közönséges, oly durva, oly piszkos — hogy fizikai fájdalmat érezek — ha valahol kénytelen vagyok velük szembekerülni.

A SZÁLLÓ IS ELPROLETÁROSODIK

A szállóban is szörnyen megváltozott minden. Ebédes még lejárogatunk vendéglőjébe; a reggelit, a vacsorát magam állítom össze a legszerényebb igényeknek megfelelőleg.

Micsoda népek járnak most erre, az azelőtt tiszta, kulturált helyre! Olyanok, akik azelőtt talán valami kis terézvárosi kifőzőbe jártak, ahol kedvükre ehettek kézzel, lábbal, minden különösebb feltűnés-keltés nélkül. Az arcuk, a modoruk, minden azt kiabálja le róluk. De hát most minden a „mienk”, azaz az övék, tehát mindent birtokba kell venni — mindent beszennyezni, — hogy a gyűlölt burzsujnak még attól a kis ételtől is elvegye az étvágyát, amelyhez egy ilyen „menü” révén juthat. Úgy gondolom, hogy a menün kívül mást nem is szabad rendelni, de „vétót” mondana az erszényünk is. Nem telik. Egyáltalában már azon gondolkozunk, hogy itt hagyjuk a szállót. Anyagi szempontból is nagyon üdvös lenne.

A kegyesen kiutalt összeg, és az uramnak adott „fizetési alamizsna”, amelyet az elvett vállalata fejében neki nyújtanak, nem fedezi a lakás és a déli „menü” költségét sem. De azonfelül is kezd egyre kedélytelenebbé lenni a helyzet. Napról-napra több a vörös beutalt, az elvtárs. Ügylátszik, hogy megfelelnek ízlésüknek a „burzsujok” által kultivált helyek. S a hirdetett nagy egyenlőség ott kezdődik náluk, hogy lakásban, étkezésben csak a legelsőrangút „nyújtják” maguknak. S hogy ennek a hegyibe még minden elképzelhető luxusból kivesszük részüket — ez csak természetes.

Szegény szüleim hívnak is bennünket, hogy foglaljuk

szalónjukat, amelybe még nem telepítették proletárt, amely tehát még csak bútorraktár — a többi szobából megmentett bútor menhelye. Nem tudjuk még rászánni magunkat erre. Egyrészt, mert nem akarjuk őket terhelni. Másrészt pedig az egyetlen, amink még megmaradt, hogy minden szobánk — és hozzá fürdőszobánk — van.

A VÖRÖSÖK ÉJJI LÁTOGATÁSAI

Viszont itt, — ha a szoba elhelyezése és berendezése kényelmes is — nyugalomról talán kissé túlzás lenne beszélni. A vörösök úgylátszik, fölhasználják a lakásbeli közelséget és sűrű látogatásokat tesznek — persze kizárólag csak éjjel után — a szálloda lakóinál. Állítólag fegyvert keresnek. Ezen ürügy alatt jönnek, kutatnak, de amit találnak, elviszik, ellopják. Nálunk ugyancsak nem lophatnak, nem találnak értéktárgyakat. Annál jobban reszketek azonban az uram miatt. Nem egy „tisztességes, becsületes, persze nem „vörös” érzelmű úriembert vittek magukkal és tették zár alá — „tűsz” gyanánt. Nem bánok én már semmit sem, csak őt és szegény szüleimet hagyják békében...

APRILIS 6.

Istenem, mi igaz ebből? Hát az entente csakugyan annyira gyáva lenne, vagy annyira nem törődik velünk (ez különben bizonyos), vagy annyira semmibe sem veszi a veszedelmet, amelyet egy Európa közepén legyökerező, megerősödő tanácsköztársaság reája nézve jelent, hogy már lemond minden intervenció gondolatáról, a mi egyetlen hön óhajtott reménységünkről? Ők ezt írják. Azt mondják, hogy Clemenceau visszavonulót fúvatott a kamarában. Nem akarnak új háborút (ezt elhiszem!) És nem akarnak a felszabaduló magyar munkásságra erőszakkal bilincset verni." S nagy diadallal állapítják meg, hogy ezt ugyanaz a Clemenceau mondja, aki még pár nappal ezelőtt irtó háborút hirdetett minden bolsevizmus ellen.

De nem elég, hogy közlik velünk ezt a számunkra oly szomorú hírt, amely egy csapásra megint elpusztítja szabadulási reménységünk gyöngé kis hajtásait, — még tetőzik is a borzalmat! Azt írják, hogy leküzdhetetlenek tartják az orosz szovjethadsereg erejét, és hogy tárgyalásba akarnak bocsátkozni a magyar Tanácsköztársaság kormányával. E célból elküldik Smuts tábornokot a szövetségesek részéről. Még csak ez hiányzik! Nem fegyverrel letörni, összezúzni ezt a rablóhadat, — gonosztevők egyesülését, hanem tanácskozással megerősíteni pozíciójukat, felemelni őket a piszokból — egyenrangú félle tenni!

Hát a művelt nyugat még nem vétkezett eléggé ellenünk? Nem nekik köszönhetjük-e, hogy idáig jutottunk? Nem ők okozták-e Magyarország nagy szerencsétlenségét, teljes összeomlását, piszokba süllyedését, embertelenségükkel, kegyetlenségükkel?

Ha ez igaz, ha még ezt is megteszik velünk, illetőleg ellenünk, akkor aztán igazán végünk van! Akkor belefúlunk a mocsárba . . .

Ha már mi el is pusztulunk a bolsevizmusnak elkelesztelt gonoszság miatt, egészen bizonyos, hogy ez nem marad ennyiben! Hogy a fertőzés nem áll meg a Duna és a Tisza között, hanem majd terjed tovább — míg el nem jut a civilizációjára oly büszke nyugatra is és inficiálja, — pusztítja azokat is, akik embertelenségükkel — irgalmatlanságukkal egy ártatlanul agyonkínzott, szerencsétlen nemzetet hagytak ilyen szörnyű módon tönkremenni.

A MAGÁNGYÓGYINTÉZETEKET IS ELRABOLJÁK

Nagy diadallal regisztrálják azt is, hogy *minden szanatóriumot és magánkórházat elvettek jogos tulajdonosától* és mind kizárólag a proletár rendelkezésére fog állni. Tehát nekünk, „burzsujoknak” már, élni sem *lehet*, — betegnek lenni nem szabad — a meghalást még talán elnézik, és megbocsátják nekünk.

Ellenben nem túlságosan logikus dolog tőlük eldi-

éskedni azzal, hogy milyen nyomorúságos állapotban vannak a kórházak és milyen bőségesen felszerelve, és legalább még egy esztendőre való készlettel ellátottak a magángyógyintézetek. Ez talán éppenséggel nem amellett bizonyít, hogy állami közkezelésben működnek legjobban az intézmények és felelnek meg legjobban hivatásuknak. Hanem sokkal inkább azt, hogy a magánvállalkozások úgy a konkurrencia, mint saját jól felfogottt anyagi érdekeik által sarkallva, — sokkal nagyobb igyekezetet, erőt fejtenek ki intézményük felvirágoztatására, mint a közvállalatok.

Úgy gondolom, hogy ez az egy eset kicsiben — jelképezi az egész kommunista gazdálkodást és bemutatja, hogy gazdasági téren is csak csőddel végződhetik az egész kísérlet.

JÉZUS KRISZTUS AZ ELSŐ „KOMMUNISTA“

Az új rendszer állítólagos idealistái (én sajnos, két-ségbevonom ezeknek létezését) a sok egyéb többé és kevésbé hazug és mesterkélts argumentum mellett azzal is próbáltak érvelni, hogy Jézus Krisztus volt az első kommunista. Ezt elhiszem, de csakis ideális értelemben. És azt is, hogyha csupa Jézus Krisztus járna a földön, akkor szó lehetne a kommunista társadalmi berendezkedés üdvös voltáról. De amíg az emberek többsége önértékéből, rosszindulatból, irigységből van megteremtve — addig lehetetlen egy olyan államforma fennmaradása, mely krisztusi önzetlenséget, szeretetet és hasonló emberfölötti nemes tulajdonságokat tételez föl és kíván az egyestől.

S látjuk eléggé — lépten-nyomon — az új „paradizium“ létrejötté óta; egyenlőségről szó sincs — csak szereposzeréről. Akinek volt valamije, attól elvették. Nem azért, hogy annak adják, akinek nincs, hanem hogy az „ellevők“ maguknak tartsák. Akiknél a hatalom, a fegyver — azok kezében van minden érték, minden pénz, minden ékszer, minden élelmiszer — a dúslakodó életmód minden elképzelhető kelléke. Nem így képzelte el Jézus Krisztus az ő országát! Ő csak szeretetről beszélt, úgy

kívánta, hogy szeressék az emberek felebarátjukat, mint önmagukat. Ezek csak gyűlöletről tudnak. Arról beszélnek és csak gyűlöletből cselekednek. Szeretni pedig csakis, és kizárólag önmagukat szeretik, de ezt annál jobban. Ez a világ, amiben most élünk, csak a legkómikusabb paródiája annak az országnak, amelyet Krisztus urunk szeretett volna meghonosítani a földön. Nagyon sokunkra, — minden tisztességes emberre nézve — sajnós, a legszomorúbb tragédia! . . .

APRILIS 7.

Hétfőn lesz a „*munkás önrendelkezés*”: a tanácsrendszer „képviselő” választása.

VÁLASZTÁSI KOMÉDIA

Hogy kétség se maradhasson fent a választás tisztaságáról, szabadságáról — hát csak egy lépést kell tennie, pl. a háziasszonynak konyhájába. Ott azután majd megerősödnek, tisztázódnak a fogalmai az „önrendelkezésről”. Hetek óta folyik már az izgatás, lázítás, terrorizálás a háztartási alkalmazott elvtársak körül. A legszigorúbb parancs alakjában *kényszerítik* őket a szavazásra. Természetesen csak azokra szabad szavazniok, akiknek a névsorát a kezükbe nyomják. Még természetesebb, hogy a szabadon választandó képviselőknek még soha életükben még a nevüket sem hallották. Igazi királyi komédia.

Arra mindenestre jó, hogy a nagy és nekik áldandós eredmények mellett, melyeket az eddigi működésükkel maguknak elértek, az a jámbor kis örömről is meglehessen, — hogy holnap egész Budapesten egy szobalány elvtárs se takarítson, egy szakácsnő elvtárs se főzön — hanem mint a birkanyáj, tolongjon — hogy magasztos, osztályöntudatos proletár kötelességének eleget tehessen. S miután ez a mulatság valószínűleg nem csökkényke időt fog igénybe venni, hát amint hallom — az elvtársnők már ma nekilátnak, hogy a holnapi szent na

pon, a proletár osztály-cselekvés inaugurálása napján — a gyomruk se szenvedjen hiányt.

Ha már a kenyéradó elvtársnő a szavazásban természetesen részt nem vehet, legalább azzal kárpótolják hősiéges báránykái, — a szavazó elvtársnők, — hogy aszanyuk kamrája már amúgy is alaposan megfogyatkozott termékeiből állítják össze másnapi elemőzsiájukat, mert választáskor csak nem fognak főzni!

Az elmúlt napokban még azt írtam, hogy a burzsojoknak sem élni, sem betegnek lennie nem szabad, mert az élet feltételei, pénz, eleség, stb. egyrészt a gyógyszeresek, kórházak, másrészt a diktátorok kezeiben vannak. Tehát csak a meghalást választhatja szabadon.

Ma már ezt az állításomat is vissza kell vonnom. Tegnap már „kommunizálták“, ahogy ők mondják, még a temetkezési vállalatokat is. Kíváncsi vagyok, hogy fogják gyűlöletüket, bosszúvágyukat azokkal éreztetni, akiknek már nem fáj semmi?!

Azt írják, hogy mindenütt terjed, kialakul a proletárdiktatura, hogy folyton és diadalmasan és mindent legázolva nyomul előre a vörös hadsereg.

Mi nem tudhatunk semmit a világról. Mi börtönben élünk. A mi szemünk elé nyomtatásban csak olyan hírek kerülnek, amilyent ők akarnak, vagy talán inkább amilyent ők csinálnak. Semmi idegen ujság kezünkbe nem juthat.

Suttogni azonban suttognak az emberek. Igazat-e, hazik-e maguk is, vagy csak önámításból teszik, a jó Isten tudja?

Csakugyan gondolják-e, hogy ez a világ, amelyben élünk, oly örült és gonosz egyúttal, hogy nem tarthat soká az uralma? Avagy pedig magukat, felebarátaikat akarják bátorítani, nekik a küzdelmekre erőt szuggereálni? Nem tudom.

Ha nem is hiszem, ha nem is merek bízni benne — pillanatnyilag mindig jólesik, ha azt hallom megint egyszer: „Csak napok kérdése!“ „Vagy összeomlik magától, vagy megsegítenek kívülről.“

Ma állítólag halálra ítélték egy Farkas István nevű, a közéletmezési népbiztosságánál alkalmazott embert, mert azt híresztelte, hogy „jönnek a csehek, és a franciák, meg a parasztok is, és három hétnél tovább nem fog élni a kormány.”

Sajnos, nem igaz, hogy jönnek. Legalább eddig nem. De hogy ennyire reszketnek a nekik nem kedvező jóslattól, hogy ilyen embertelen ítélettel sujtják (a saját ujságjuk, a „Vörös” közölte e hírt) — a hangoztatóját, ez mutatja, hogy talán olyan túlon túl nagy bizalommal ök maguk sincsenek helyzetükkel szemben.

Az is lehet, hogy nem igaz még ez a halálos ítélet sem! Hiszen abban az ujságban volt, amelyet ök íratnak. Lehet, hogy éppen csak elijesztésül akar szolgálni. Hogy az emberek még csak ne is higgyenek, ne gondoljanak, de főképpen ne beszéljenek olyasmit, ami minden tisztességes, becsületes embernek leghőbb szíve vágya, ami azonban annál kellemetlenebb lenne nekik.

Most már a vidéken is, a községekben is tulajdonba vették a lakóházakat. Tehát, ha már ott is minden ellenkezés nélkül eltúrték ezt a kommunizálásnak elkeresztelt rablást, akkor megint egy reménysugárral kevesebb van; t. i. az, hogy talán majd a vidék jön segíteni rajtunk, szegény, agyongyötört városi lakókon! A reménység egyre fogy! A kétségbeesés (legalább is az enyém) egyre növekszik. Megértem azokat nagyon, akik ilyen világban, ilyen körülmények között nem élni, hanem békeességben meghalni szeretnének és eldobják az életet maguktól.

ÖNGYILKOSOK

Nem tudjuk persze, mennyien vannak ezek. A „Vörösbe” természetesen nem kerül ilyen híradás. Legföljebb akkor, ha valami közismert személyiségről van szó, akinek halálát vagy öngyilkossági kísérletét felhasználják arra, hogy a leghazugabb beállításban még ezzel is a saját céljaikat szolgálják. Izgatnak, lázítanak, tisztességes,

becsületes, értékes emberek kétségbeesésének, halálának hírével.

Cinikus, gonosz, lelketlen emberek élvezettel kommentálják, persze a saját szájuk íze szerint — egy család tragédiáját, szeretett hozzátartozójuk lelkierejének kimerülését, az erejét meghaladó küzdelem feladását, menekülését a túlvilágra, ha ezzel hatalmuknak csak egy nappal való meghosszabbítását remélhetik.

Sajnos, nálunk a családban is volt egy ilyenféle szomorú, de szerencsére nem végzetes kimenetelű „szökési” kísérlet.

Egy derék, becsületes úriember, olyan korban, amikor már keresetre képtelen, amikor már csak a megtakarított tőkéből élhet, — egy szép napon, arra ébred, hogy elvették mindenét, koldus lett, 70 éven felül van. Nem mehet ki a lóversenyterre krumplit kapálni, mint a fiatal ügyvédek, vagy hivatalnokok stb. egyszerűen az éhenhalással — pusztulással áll szemben. Lehet-e csodálkozni azon, — hogy inkább maga óhajtja megválasztani a gyorsabb, a kevésbé kínos halálnevet?

Idejekorán észrevették, hogy mérget vett be. Sikertült szegényt megmenteni. Ő maga, a boldogtalan — kétségbeesett ezen a „sikeren.” Az ő helyzete nem változott. Az okok, amelyek miatt a halált kereste, csak úgy megvannak, mint a kísérlete előtt. Miért örüljön ő annak, hogy megakadályozták a menekülésében?

Vagy az én szegény édesapám, akinek az Úristen, — hála adassék neki érte, optimistább életfelfogást juttatott, — hasonló helyzetben van. Meglehetősen nagy bankbetétjeire — állítólag 2000 koronát van joga felvenni. És küldik szegényt Ponciustól Pilátusig — és nem tudja megkapni. Órákig állatják ezt a szegény embert az üres kézzel jön haza. Szegény édesanyám azt szeretné, ha az uram menne helyette. De éppen ez nem lehetséges. Uram úgy véli, hogy ezeknek a hatalmi mániakusoknak látniuk kell azt, hogy e keresetképtelen öreg emberrel van dolguk, — akinek *saját* vagyonából annyit legalább kiadni kötelesek, — hogy éhen ne haljon. Hi-

szen folyton azt hangoztatják szavalásaikban, — plakátaikon, — ujságjukban, — hogy mindenkinek, aki fiatal és egészséges, dolgoznia kell, mert ebből támad az ő paradicsomuk. De aki öreg, és beteg, és munkára képtelen, azt eltartják.

Ép oly kevésé látjuk eddig a dolgozást, mint az öregemberek megsegítését. A romboláshoz alaposan, gőzerővel láttak hozzá. Az építésnek még nyoma sem látszik. Azt látjuk már eddig is, uralmuknak időtartamilag rövid, — nekünk, általuk szenvedőknek, rémhosszúnak tetsző ideje alatt, hogy csak magukon, hozzátartozóikon segítettek. Mégpedig igen alaposan. Az uralmon levőknek, családjuknak, barátaiknak sorsa hatalmas ívben lendült felfelé. A be nem hódolt intelligenciáé, a tisztességes embereké, rettentően leromlott. Míg a nép — az agyonudvarolt, hízelt nép, ingyen kap színházat, (amelynek jegyét aztán a burzsujnak pénzért továbbadja) kap szabadságot, hogy a gyönyörű — eddig elzárt, de ápoltt, gondozott parkokat kedve szerint pusztítsa. Kap módot arra, — hogy a lázítással folyton, szünet nélkül szított gyűlöletét a burzsujjal szemben meztől jobban — kiélhesse, kitombolhassa. Behatoljon a lakásába, — a fürdőszobájába, — kizavarhatja a nyugalmából, kényelméből, — otthonából, sőt gyakran kikergetheti kínzásával — az életből is. De munkát? Kinek kell ma munka? A pusztítással egyhamar elfognak készülni. Az építésre még csak nem is gondolnak.

Azaz: szavakban nagyon is. Egyre hangoztatják a munka szükséges voltát. De nem hiszem, hogy volt valaha az általuk annyira leszólt kapitalista uralom alatt olyan időszak, mikor *ennyire*, ilyen lehetetlenül nem dolgoztak volna — mint most. A Tanácsköztársaságot a dolgozók országának szeretik feltüntetni. Még soha, amióta a világ fennáll — ennyi henyélő — naplopó népesség nem élt egy rakáson, mint most itt, a „munkások” birodalmában! Ha annyi erőt, energiát, időt fordítának a tényleges munkára, mint amennyit elpazarolnak szóban, írásban, rendeletekben, plakátokban, — a munka

dehajtására — akkor már igazán sokat és nagyot produkálhattak volna.

SENKISEM DOLGOZIK

Hivatalokban, üzletekben, gyárakban, csakúgy létezőnek az alkalmazottak. Kaszinóznak, tereferélnek, és lopják a napot. Részint, mert ez felel meg legjobban hajlamuknak, melynek még soha nem volt módjukban annyira eleget tenni, mint most, másrészt pedig a tisztességesebb — bekényszerített polgári elemek — szándékosan szabotálnak, hogy ne nyujtsanak még ők is segítséget olyan munkához, amelyet sokkal inkább lehet rombolásnak nevezni, mint dolgozásnak.

Ellenben a plakátjuk azt kiabálja, hogy: „Szocialista termelésből fakad a jólét.” Egy nagy gépnek óriási kereke előtt áll — egy vörös munkás. *All* itt is, — csak úgy, mint a valóságban.

Ha olyan jólét fog fakadni számukra, mint amilyen a termelésük, no, akkor csakhamar éhenhalhatnak, azaz, hogy *halhatunk* — mert ezen a téren egészen bizonyosan nekünk fogják átengedni az elsőséget!

APRILIS 7. Országos Könyvtár

SMUTS TÁBORNOK TÁRGYAL KUN BÉLÁVAL

Hát úgy látszik megtörtént a hihetetlen, a nekünk borzasztó dolog, hogy az entente kiküldöttje, *Smuts* tábornok, csakúgyan tárgyalt Kun Bélával, azaz a magyar „Tanácsköztársaság” kormányával.

Ez már aztán csakúgyan a végpusztulást jelenti! Mert a tábornok előterjesztéséből, — és Kun Béla válaszcímjegyzékéből azt látom, hogy az entente csak arra gondol, azt akarja elérni, hogy a nyavalya lokalizálódjék — az infekció ne terjedjen. Mi szegény, szenvedő áldozatok, e darab földnek agyonkínzott lakói — pusztuljunk el — véglegesen! De óréjük ebből veszedelemre származhassék.

Ha ez irányban be van biztosítva az entente, akkor hajlandó esetleges koncessziókra. Talán még a Tanácskormányának azt az óhaját is teljesíti, hogy megszünteti a blokádot vele szemben, és hogy szentet és zsírt is szállít neki.

Ha csakugyan megtörténnék ez a lehetetlen, hiteltelen szörnyőség, hogy támogatnák, segítenék Kun Béláékat, akkor egy országnak színe-javát, értelmiségét ítélnék pusztulásra! Akkor egy csapásra ölik ki szívünkben a szabadulásunk, reményiségünk két eshetőségét: az egyiket, hogy az entente legyveres erővel jön segítségünkre, a másikat, hogy a blokáddal — kiéheztetéssel véget uralmuknak.

Isten mentsen meg bennünket attól, hogy Smuts tábornok és Kun Béla, az entente és a Tanácsköztársaság megegyezzenek; ezzel a mi halálos ítéletünket pecsételnék meg. De kötve hinném, hogy ezen, Magyarország tisztsséges, becsületes lakóira nézve, oly vészhozó cselekedetük — óvszer lenne a bolsevista infekció ellen.

Úgy látszik, entente-résről nem nagyon érdeklődtek eddig az orosz bolsevisták viselt dolgai iránt! Sem pedig a magyar kópiát nem méltatták egy kis alaposabb érdeklődésre. Mert ha foglalkoztak volna ezzel a gyönyörű rendszerrel, képviselőivel, ekzekútoraival és működésével, akkor ők is rájöhettek volna arra, amit, sajnos, mi tudunk már régen. Mi tudjuk, hogy a bolsevistáknál a hazugság, a szószegés igen kedvelt, és sokat használt eszköz. Az ő számukra annyira hasznos, és kívánatos céljuknak elérésére, mint amilyen vésteljes, és kárhozatos reánk nézve!

Tehát hiába kötné ki Smuts tábornok, hogy nekik nem szabad, mondjuk pl. bizonyos határon túlmenniök, ott propagandát csinálniök, stb. stb. Hiába részesítené őket különböző kedvezményekben, blokád megszüntetésben, élelmiszer küldeményben! Ők mindezt elfogadnák, anélkül azonban, hogy ennek fejében magukra nézve is csak a legkevésbé is kötelezőnek tartanák — az adott szavuk megtartását.

Ha ez a fejtetőre állított világ gyökeret ereszt itt, fává serdül, lombot hajt, kivirágzik, majd akad valami féltékeny szélvihar, amely ezeknek a méreggel telített virágoknak a himporát átröpíti hozzájuk — és ebből a mitőlünk átplántált nadragulyából fog kisarjadni ott is, náluk is a rombolás átkos palántája...

— — —

Vajjon melyikünk fogja ezt a kétes örömet megérni, hogy a mi elpusztítóinkat, pusztulni lássuk? Vagyis inkább a jelen viszonyok között, ki kívánna addig élni?...

Bizony, magam is, — ha nem tekintettem volna szegény idős szüleimet, — nemrég átélt nagy bánatukat egy gyermekük elvesztése felett, s az uramat, akinek még szüksége van reám, — akkor már itt se lennék...

A búcsúlevelet már meg is írtam, — (ott fekszik a fiókomban) ... Nem semmisítettem meg. Nem lehet tudni, mikor lesz rá mégis szükség...

A VAS- ÉS FÉMMUNKÁSOK LAZÍTÁSA

Szombat este a „vas- és fémmunkások” izgatását, lazítását vették programmba.

Böhm Vilmos elvtárs, Pogány J. külügyi népbiztos elvtárs, Kunfi Zsigmond közoktatásügyi népbiztos elvtárs és Szántó Béla hadügyi népbiztos elvtárs „szónokoltak.” Ez a kifejezés ma annyit jelent, hogy műveletlen nagy tömegeket hangzatos frázisokkal, mézes-mázos szavakkal, — kecsegtető ígéretekkel, előttük érthetetlen fejtegetésekkel elkábítanak, elbolondítanak. S ha már a szükséges — nekik, és céljaiknak megfelelő hangulatban vannak, — akkor azután felpíszkálják alantas ösztöneiket. Szítják gyűlöletüket, s rászabadítják őket — egyelőre csak gondolatban — a polgárságra. Hogy ebből a gondolatbeli rászabadításból később bizonyára majd megfelelő tettek fognak következni — ez szerintem a legtermészetesebb dolog a világon. S hogy ők, a lázítók ezt akarják, ez a céljuk, az is bizonyos.

De hogy értik, hogy jól megtanulták Oroszországot

ban a népbolondítás megfelelő módját, azt elárulják intézkedéseik.

Gondoskodnak folyton arról is, hogy fényes látványosságokkal, mindenféle csinadrattával — port hintsenek a felséges nép szemébe és őket szórakoztatva, mulattatva, előttük bukfenceket hányva, — szolgálják egoista sötét céljaikat.

TOBORZÓ VASÁRNAP

Tegnap megvolt az előre agyonhirdetett „Toborzó Vasárnap.” Én természetesen csak akkor megyek az utcára, amikor elkerülnöm nem lehet, hogy ne lássam szemtől-szembe az „öntudatra ébredt” proletár diadalittas, — gyűlölködéstől telt tekintetét. S ahol valami lömeg, vagy látványosság, vagy valami manifesztáció van, azt persze messziről elkerülöm. Nem félelemből, — de utálatból.

Tegnap — akarva nem akarva — belékerültünk Szüleimnél voltunk — mint vasárnap rendszeren, ebédre. Hazamenet, mikor a Fürdő-utcahoz értünk, éppen akkor vonult arra — roppant közönség sorfala között a toborzómenet.

Mikor nincs közönség, mikor nem futnak össze az emberek, ha zene, vagy látványosság van az utcán? A „circenses” mindig vonz. S ezt a „rendezők” nagyon jól tudják. Csináltak is olyan parádét, hogy csodába illik. Vörös rongyaikba öltöztették nagyszámú kocsijukat, virággal, füzérekkel díszítették, mindenféle lármás zenével körözték. A Lánchídtól indult a menet egészen a Városligetig. Mi éppen a Fürdő-utcán akartunk kercszűlvágni, — mikor e „díszmenet”-tel találkoztunk. Sajnos, meg kellett állnunk, nem mehettünk tovább.

A VÖRÖS PARÁDÉ

Gyomorkavarodással láttam az egyik kocsin nagy jókedvvel ugrálni, ágálni, egyik kitűnő színművésznőket, ki régebben a tulipánmozgalomban vett részt nagy lelkesedéssel!

Az uram, — az örök védő — ezúttal is, őt is men-

tegye, hogy mit csináljon szegény, ha ráparancsoltak?
Hát lehet, hogy így van. De, ha ő parancsszóra ilyen jó-
kedvel, ilyen temperamentumos örömmel tud egy, neki
antipatikus — vagy pláne gyűlölt dolog szolgálatába
állni — akkor még nagyobb színésznő fényes nappal az
életben, mint este a színpadon.

En természetesen csak addig álltam, míg nem tá-
madt a menetben annyi rés, hogy keresztül osonhattam
rajta.

A parádéból — és az Internationale bömböléséből
folyóan, ha nem adják meg a kellő reverenciát, leve-
lik az ember fejéről a kalapot) a világért sem akartam
sejtet látni — hallani, mint amennyit okvetlenül kellett.

A vörös szín halmazától elvakulva — hazamentem
szállodába s ott átadhattam magam a szoba négy fala
között, a mindennél feketébb gondolatoknak...

APRILIS 8.

PROLETÁRDIKTATÚRA MÜNCHENBEN

Tehát sajnós, úglátszik mégis igaz! „Kiütött“ a ta-
nácsköztársaság Münchenben is. Eddig azt reméltem,
hogy ez csak a mi tanácskormányunknak jámbor óhaja,
feloldítása a proletárelvtársaknak — és ijesztése a pol-
gárságnak. Hogy mi lássuk, hogy ők milyen erősek, hogy
terjednek a tanaik, szaporodnak a híveik, és így termé-
szetszerűleg növekszik hatalmuk. Mert azt ők maguk is
nagyon jól tudják, ami nekünk egyetlen, kis gyöngé vi-
gasznak, hogy izoláltan, egyedül nem állhat meg Európa
közepén egy tenyérnyi tanácsköztársaság. Ha a többi
környező államok nem követik példáját, vagy legalább
is nem ismerik el, nem lépnek vele kereskedelmi össze-
kötésbe — akkor — úgy mondják, — a sorsa eldőlt.
Én hogy én ezt mégis gyenge, kis vigasznak nevezem —
annak oka az, hogy nem remélem, hogy mi, szerencsét-
len, agyonsanyargatott polgárság — ezt az összeomlást
elevenen meg is érzjük.

S hogy az ilyen hírek, mint a mai is, amelyek igazságában már sajnos, nem tudok kételkedni, nem járulnak hozzá a hangulat feljavításához, a szunnyadó reménység ébresztéséhez, az már bizonyos.

De, úgylátszik, hogy amíg él az Úristennek embernek elkeresztelt teremtménye, nem vesztheti el végképpen reménységét.

Az első percben lázas kétségbeeséssel olvasom ledörmögő ujjongásaikat, lobogó diadalittas örömeiket a Vörös Ujságban, utána apathikus, szörnyű sötét hangulat vesz erőt rajtam.

És mégis, szinte csodamódra pislákol fel bennem újból egy vékonyka, alig látható, alig érzékelhető sugara a reménynek. Ez az a bizonyos mankó — támasz, amely nélkül lehetetlen lenne magunkat fenntartani.

Reményem abban a formában jelentkezik, hogy nem tudom hinni, hogy az okos, a józan németek honában egy ilyen fantasztá örület, egy kis csoport gonosz, önös érdektől vezetett, a zavarosban halászni óhajtok kísérlete sokáig megmaradhasson.

Hiszen Északnémetországban, Berlinben sikerült őket alaposan leverni — uralmukat beszüntetni, — Bajorország pedig, véleményem szerint, kevésbé alkalmas talaj ilyen kísérletekre.

Ha a szocialista munkásoktól hemzsegő Berlinben aránylag elég gyorsan megszűnt a hatalmuk, talán nem túl optimista a bizakodás, hogy az agrárius Bajorországban sem lesznek hosszúéletűek e földön.

GYŐZELMI HIREK OROSZORSZÁGBÓL

Oroszországból természetesen mindennap a legnagyobb győzelmi hírek érkeznek folytatólagosan. Hogy örülnénk ennek az olvasmánynak, azt nem mondhatnánk, de korántsem izgatnak úgy föl, mint pl. ma a müncheni hírek.

Oroszország oly messze van tőlünk, zsarnokai, töltőretevői oly közelállnak szívben, lélekben — a mi elnyomó móinkhoz — hogy a geográfiai távolságot áthidalják a

hazugságnak szívárványos, csillogó, ragyogó, sűrű szövevényével. S mesélnek nekünk, mindenféle, nekik jóleső, hiváatos dolgot.

Hogy van-e híreszteléseiknek valami kis igazságmagja — avagy tisztán leszűrt hazugság-e, hogy az oroszországi elvtársak fabrikálják-e, vagy az itteniek, — avagy közös erővel együtt, — azt nem tudjuk. S éppen ezért, azt hitetjük el magunkkal, amit hinni szeretnénk, hogy e nagy diadalmi, győzelmi hírekből semmisesem igaz, vagy legalább is nagyon kevés.

Adja az Úristen, hogy így legyen!

Ami meg a magyar „Vörös hadsereget” illeti (*menyire nem illik egymás mellé ez a két jelző!*) — eddig csak az önként jelentkezők voltak tagjai. S ezek is csak úgy — ha méltóknak találtattak erre a kiténtetésre. Szóval kiváltság volt — ehhez a díszterülethez tartozhatni.

MÁR A VOLT TISZTEKET IS BEPARANC SOLJÁK
A VÖRÖS HADSEREGBE

Ma szaporodott megint eggyel a gombamód tényező „Parancsok” száma. Ezúttal már a katonáknak parancsolnak. *A volt altisztek „kötelesek” belépni a vörös hadseregbe.* Sőt ezúttal már a volt tiszteknek is megbojósítják burzsuj mivoltukat és őket is beparancsolják a „Vörös”-be.

Sőt azok a túlokosak is megjárják most, akik önként állást vállaltak, akik megtagadták meggyőződésüket, leplesték belsőleg érzett utálatukat, csakhogy az esetleges behívástól mentesüljenek. — Ezeknek is jelentkezniök kell. Szóval a legnagyobb mértékben szaporítják, növelik a hadseregüket. Talán ez a cselekedetük sem éppen a mellett bizonyít, hogy túlerőseknek, megdönthetetleneknek érzik magukat?

Tegnap délben ültünk a szállodában — a mind soványabbá váló kis ebédünknel. Környezetünk nem a legkellemesebb. Napról-napra alacsonyabb minőségű, — és viaskedésű. Egyszerre csak meglátjuk egyik gellérthegyi barátunkat, egy odavaló villatulajdonost. Valóban, egé-

szen különleges örömet érez az ember ma, ha valamelyik, hogy úgy mondjam osztályabeli, tehát szolidáris, szenvedő társával találkozik a mostani osztálygyűlés idején. Azelőtt, ha ugyanazzal az emberrel találkozik, hát talán egy közömbös köszöntést vált, és tovább megy. Ma — annyira szitják az osztálygyűlést amazok annyira tüzelnek szünet nélkül, annyira felpiszkálják az aljas indulatokat és szenvedélyeket, — hogy szinte önkénytelenül kialakul a nem közéjük tartozó emberekben egy, eddig sajnos, éppenséggel nem ismert, szolidaritás érzése.

Szóba állunk az utcán olyan — csak „ismerősökkel”, akikkel már évek óta talán nem is beszélünk — bármennyiszor láttuk is egymást. Most, valami olyan lelki-szükségletféle beszélni velük, könnyíteni magunkon panasszal — avagy az esetleg — hallani remélt — megnyugtató szavakkal.

„Mi újság a hegyen?” kérdem nagy érdeklődéssel barátunktól. „Milyen ott a helyzet? Szintén úgy agyonnyomorítják a lakókat, mint a városban?”

„Még eddig nem annyira — mondja ő. — A proletár úgy látszik, jobban szeret az elegáns belvárosi, lípótvárosi lakásokba elhelyezkedni. Még talán nem jött meg a gusztusa — a Gellérthegyre.”

Meg azután úgy az ő házában — mint még egy pár közeli barátunknál — olyan nagy a családi létszám, hogy oda bajosan tudnának még proletárcsaládokat úgy elhelyezni, hogy *azoknak* megelégedését megnyerjék.

VOLT VILLÁNKON NÉPBIZTOSI TÁBLA

„Hát a mi boldogult villánk? — kérdem én. — „Hiszen az óriási terjedelmű volt már a mi időnkben is és azóta még egy emelet épült reá. És mindössze kétagyú család lakja az egészet; hát azzal mi van?” — „Ó, a maguk villájába ugyan nem helyeztek el egy lelket sem. Ott nem rekvirálnak, ott nem kutatnak, onnan nem visznek el egy szemernyi elemóziát sem, — hanem inkább visznek *oda* élelmiszert zsákszámra — kocsiszámra” — mondja ő.

„De hát az Isten szerelméért, hogy lehetséges ez?”

„Igen egyszerűen. A kapujára szegzett elég nagy méretű bádogtáblán messziről is olvasható betűk jelzik, hogy ott lakik: „Lukács György, tanácsköztársasági népbiztos”.

Majd ledőltem a székről.

„Komolyan mondja ezt, valóság ez?”

A dúsgazdag bankár — milliós jövedelmeivel, — a tényleg munkapárti, aki címet, nevet, rangot kapitalista alapon álló kormányoktól kapott, — aki maga a legtipikusabb képviselője a kapitalizmusnak, a legfényesebb kapitalista életmódnak, — most odaveszi legradikálisabban dühöngő népbiztos fiát. Azt a fiát, akitől felfogásban egy egész világ választotta el?

„Pedig így van. Lakás-, vagyon-, gyomor- és életbiztosítás ez.”

„Ez lehetséges. De hol marad a becsületérzés, a meggyőződés szentsége? Hiszen azt csak senki el nem hiszi, hogy egy előkelő nagy bank igazgatója — ez állás mindenféle fajta előnyének hosszú esztendőkön által élvezője — most egy csapásra behódolt a kommunista elveknél? Nem hiszi senki, hogy megtagadta hitét a kapitalista világfelfogás üdvösségével szemben — és a proletariátus diktatúráját tartja az egyetlen megfelelő — az emberiség fejlődésére, sorsára, legjobb — legszebb megoldásnak, — a bourgeoisie letörését — agyongázolását, — kiirtását pedig a legkívánatosabb — leghasznosabb — a legideálisabb dolognak!”

„Ezt nem is hiszi senkisé. Ellenben azt igen, hogy nagy az alkalmazkodó képessége, ha testi jólétéről, meggyökört kényelme biztosításáról, — fényűző életmódja folytatásáról van szó. — Rendben van.”

De hát mit képzél az ember? Hát csakugyan olyan szörnyű, reménytelen a helyzet. Már t. i. a mi helyzetünk, — akik nem tagadjuk meg eddigi felfogásunkat, világképünket, akik nem hódolunk be — személyes előnyünkért, — vagyon- és életbiztosításért, a csatornából előkerült, gondolkodásban, beszédben, cselekedetben egy-

aránt förtelmes alakok üdvözítő világmegváltási ideáinak?

Mert ha ő ezt nem hinné, hogy ez a megbomlott világ rend állandósulni fog, hát akkor mégsem venné oda az ő — állítólag nagytudású, műveltségű, tehetségű, — de úgy látszik mégis meghibbant agyvelejű fiát, aki minden nagy kvalitása dacára — azonosítja magát gondolkodásban ezekkel a műveletlen, egészen alacsony nivójú, — hozzája nem méltó elemekkel.

Mit csinálna akkor, ha az Úristen mégis csak meghallgatná az imánkat, a tisztességes, becsületes érzésű bourgeoisia mindennapi fohászát, hogy vessen véget ennek a szörnyű állapotnak — a patkányok uralmának. Hiszen akkor neki ki kellene vándorolnia az országból, velük együtt szöknie kellene!

Csak tán nem tudna szemébe nézni volt kollégáinak a bankban, volt polgártársainak az életben, akik ellen szövetkezett akkor, mikor népbiztos fiát házába vette, ennek tábláját nyilvánosan kitzúzte s ezzel ennek és társainak felfogását magáévá tette.

Hogy mennyire honorálják az illetékes közegek bankárunk magatartását, megtérését a polgársági fertőből a proletáröntudat égi magaslatára, — bizonyosága — hogy ő az egyetlen, akit a Hitelbank igazgatói közül a szocializálás alkalmával — nem küldtek el. A többit mind elcsapták, ő az egyetlen, kiválasztott, aki élvezni továbbra is a legdicsőbb proletárhitvallás boldogító öntudata mellett a „kizsákmányoló, kiszípolyozó, — a könyörtelen elpusztításra megért kapitalizmus” — összes előnyeit is. Szóval, két, egymástól igen különböző vasat tart a tűzben.

Az uram, a nagy optimista, aki még mindig reménykedik egy jobb világban — úgy véli, hogy ennek bekövetkeztekor majd betörik a fejét — azzal a két különböző vassal, amelyet most egy időben tart tűzben. Mert nem lehet büntetlenül ennyire megtagadni az embernek az egész multját, felfogását, világnézetét. Ő úgy véli, hogy még egyszer drágán fogja megfizetni ezt a nagyszabású kétszínű játékot.

En nem hiszem. Egyrészt mert hinni sem merem már a „jobb kort”, másrészt meg, ha mégis be találna következni, — az ilyen nagy ügyességű kaméleonnak bizonyára akkor is sikerülne a színváltoztatásnak gyors és eredményes bemutatása.

APRILIS 9.

Megvolt a választási komédia is. Szerintük „a magyar proletáröntudat és erő rendíthetetlenségét hirdette világga — ez az impozánsan súlyos és félelmetesen hatalmas szava az elnyomottaknak és kizsákmányoltaknak. A szervezettség, a fegyelem és a meggyőződés áhítata, az első tiszta és becsületes választás csodáját produkálta”.

Honnan van az embereknek ekkora tehetségük és bátorságuk egy ilyen rinocerus nagyságú hazugsághoz? Hogyan mernek ilyesmit leírni, kinyomtatni — amiről nemcsak ők maguk tudják, hogy belőle egy betű sem igaz, de azt is tudhatják, — hogy nem akad majd egyetlen írni-olvasni tudó ember sem, aki ezt elhiszi.

Az igazság mindezzel szemben az, hogy még soha ilyen terronnal, ilyen parancsszóra ember választani nem ment, mint ezúttal. Soha ennyire, ily kevéssé fogalma embernek nem volt arról, — hogy kire szavaz, mit cselekszik? Amint, hogy ezek nem is voltak szavazó, gondolkodó, emberi lények, hanem egy összecsisztott, megfélemlített birkanyj, mely ment a kőlopos után. Mert ha ezt nem cselekedte volna, akkor jött volna az ostor, a fenyítés. Eleinte talán csak a kis pulikutya, aki energikus csaholásával összeterelte — együtt tartotta volna a nyáját.

Itt a pulikutya szerepét a házbizalmi töltötte be, aki már napok óta terelte, kergette a népet, — összeharangozta őket. Dehogyan is mert volna valaki ellenszegülni, mint minden, mint a parancsolat, mint ahogy az is volt.

A népbolondítási parádé természetesen ezúttal sem hiányzott. Vörös zászlók, Marseillaise, cigányzene, Internationale-katonazene, mind szerepeltek. Mind bevált esz-

közei a népmaszlagolásnak. Hadd lássák, hogy az életük ezentúl tiszta paradicsom lesz, zene, ének, csinadratta s az örökké hangoztatott „munka” helyett — valóságban a semmittevés.

FOLYTATJÁK A BEBÖRTÖNÖZÉSEKET

Mialatt egyrészt eljátszatják a néppel a képviselőválasztás hihetetlen paródiáját — másrészt folytatják a becsületes, jóérzésű, értékes embereknek bebörtönzését. *Wekerlét, Szurmayt, Sztérynit* már napokkal ezelőtt vitték a gyűjtőfogházba. Az elmúlt éjjel igen megnövekedett a társaságuk. *Hazai Samut, Balogh Jenőt, Láncey Leót* az éjszaka kergették ki az ágyukból (az utóbbit Balatonfüreden). Gróf *Mikes János* püspököt Celledömölkre internálták. És még ezeken felül egész sereg kitűnő úriembert vittek forradalmi törvényszék elé és onnan a gyűjtőfogházba, azzal az egyszerű indokolással, hogy ezek gonosztevők, gazemberek. Aminthogy természetesen mindenki az, akiről feltételezi ez az elvetemült patkánysereg, hogy nem támogatja az ő ország-, vagyoni-, kultúra-, minden szép és jó pusztításának törekvéseit, — nem mozdítja elő egyeseknek, a hatalom bitorlóinak személyes érdekeit.

Ha így folytatják, ami sajnos, igen valószínűnek látszik, akkor maholnap nem lesz másutt tisztességes, becsületes, úriember látható, — mint a gyűjtőfogházban.

És így persze én is napról-napra jobban rettegek az uram miatt.

Valóságos szerencse, hogy az utóbbi időben nem játszott aktív szerepet a politikában és hogy Tisza István gróf első bukása óta visszavonult egészen a közéleti tevékenedéstől. De azért, aki ismerte, tudja, hogy nagy és ragaszkodó híve volt mindig Tisza Istvánnak és ezt most sem titkolja. S ebből — Isten ments, — baj lehet!

Szinte szerencse az is, hogy most (amit eddig az ellenkezőnek tartottam) olyan eldugott hotelélelet élünk, hogy nincs saját otthonunk. Remélhetőleg eszükbe nem jut állandóan Budapesten élő, működő embereket — szülőldában keresni.

Egész csomó új tanárt neveztek ki az egyetemre. Közöttük azt a R. Józsefet is, akiről a minap írtam és aki úgy látszik a Vörös Újságba írt lázító cikkeivel érdemelte ki ezt a tisztességet. Tehát elég hamar érkezett meg jutalma.

A jog- és államtudományi karon ellenben az összes előadásokat, vizsgákat, szigorlatokat felfüggesztették. Mi szükség is van olyan társadalomban jogot tanítani — amelynek fundamentuma, keletkezése — és az egész léte — a legóriásibb méretű jogtalanságon alapszik!

Tegnap délután egy barátnőnkhez voltunk néhányan meghíva. Oly szörnyen levert vagyok, hogy igazán nagyon nehezemre esett a meghívást elfogadnom, elmennem. Az uram kívánta azonban. Meg aztán azt is tudtam, hogy csak egy néhány intim emberünk lesz ott. Csodálatos nyugodt, szinte azt mondhatnám, legalább is az enyémhez képest, hogy jó hangulatban voltak a többiek. Még viccelődtek is, hogy „— úgy látszik — nekem volt a legnagyobb vagyonom — én vesztettem a legtöbbet, azért vagyok én a legszomorúbb”. Megértettem velük, hogy igen téves úton vannak, ha azt hiszik, hogy én elvett házunkat vagy a szüleimét vagy az egyéb vagyonunkat siratom. Ellenben végtelenül lever, kétségbeejt az a tudat, hogy az uramnak közel negyven esztendei munkássága, szorgalma, tehetsége, tudása által szerzett, közismert és tisztelt nevét egyszerűen eltörölték. Azt hittem, míg magyarok lesznek, akik a legjobb magyar írókat olvasni fogják, addig az ő neve sem merülhet feledésbe és most ez a megőrült népesség megsemmisíté egy tollvonással ezt is, mint annyi mást, mint annyi szép és jó és nemes dolgot.

Valamelyik „elosztó hivatal”: ez lett a neve az eddig uram nevét viselő, általa alapított, nagyarányúvá fejlesztett, mindenütt az országban elsőrangúnak elismert és megbecsült irodalmi intézetnek.

Hogy mást ne mondjak, itt van a félbenmaradt lexikon, már gyermekkori álma, — férfikorának legintenzívebb munkája, ambíciója, öröme. Mi lesz ebből? Be fog-

ják-e fejezni valaha? És ha igen, arra is ráteszik-e majd a ...-ik elosztó hivatal címkéjét?

Nem nagyon tudtam nekik tovább magyarázni, mert szememet előntötte a könny, torkomat fojtogatta a sírás.

Így egy időre abbamaradt az — erőltetett, mesterséges tréfálkozás...

APRILIS 10.

Úgy látszik, hogy már annyira ad absurdum viszik a szocializálási mániájukat, hogy már maguk is megsokallják és azt írják ma a „Vörös“-ben, hogy „nem lehet mindent szocializálni“.

A HORDÁRIPART NEM SZOCIALIZÁLJAK

Varga Jenő elvtárs úgy véli, hogy pl. a táncoktatást vagy a hordáripart nem szükséges szocializálni. Hát az csak természetes, hogy sem a fürge tangölépéseket, sem a kimerült öreg hordárok csoszogását nem lehet bezsebelni — hát akkor mi értelme lenne? Csak hiábavaló fáradság lenne s ők nem akarnak hiába fáradozni!

A lakásügyben minden nap új és újabb rendelet jelenik meg. Egész hasábokat közölnek. Mint minden intézkedésüket, rendeletüket, parancsukat — ezt is undorral olvasom. Néha azonban egészen érdekes dolgokat olvashat az ember (a sorok között t. i.). Eddig a leghőbb vágyuk, valósággal szadisztikus élvezetük volt a jóérzésű, fejlett kulturájú és ennek folytán kényesebb polgárság otthonába elhelyezni a legpiszkosabb, a legalacsonyabb színvonalú, testileg-lelkileg egyaránt durva, ápolatlan proletárt.

Mentől nagyobb, tátongóbb volt az ür, a különbség a lakással bíró bourgeois és a beléje helyezett, nyakára küldött proletár között, annál hatalmasabb volt az ő örömük is. A kielégített bosszúvágy nemes érzése töltötte el egész valójukat. Már abból is lehetett ezt észlelni, hogy hogyan, milyen rendszer szerint végezték ezeket a belakoltatásokat. Mentől külvárosibb, piszkosabb volt a proletár, annál előkelőbb, fényesebb mágnás- vagy belvárosi

vagy legalább is lipótvárosi palotába, illetőleg lakásba helyezték el. Még akkor is így cselekedtek, amikor a proletárnak egy csöpp kedve sem volt a mágnások márványon, fényes termeibe beköltözni, mert fűtési, főzési szempontból éppenséggel nem felelt meg neki. Nekik azonban, a hatalmas intézőknek, egyre ment. A bourgeoist halálra bosszantották vele — s ez volt a főcél.

„MEGENGEDIK“ A BURZSUJOK
ÖSSZEKÖLTÖZÉSÉT

Most azonban érdekes kis rendelet bújik el a rendeletek tömegében. Egyszerűen „megengedik“, hogy a bourgeoisie összeköltözzék. Szóval, hogy akinek olyan lakása van, amely a megengedett nagyságot meghaladja, — annak joga van a proletárbeköltöztetés elkerülése céljából — saját maga — választotta bourgeoist magához vennie.

Talán végre megszállta őket a szentlélek és egy kis emberségre tettek szert? Talán rájöttek arra, hogy egy új világ megalapozásánál, az alapkövek lerakásánál nem lehet csakis gyűlöletből keverni a vakolatot? Talán erőt vett rajtuk némi humánusabb érzés és belátják, hogy mégsem való a bosszúvágynak, — az aljas, alantas ösztönöknek ennyire szabadfolyást engedni, hatalmi mámorukat ekkora korlátlansággal kitombolni? Talán azt gondolják, hogy elég, ha elvették a bourgeois összes vagyonát, megélhetési lehetőségét, az életkedvét (sokszor az életét is). Talán úgy gondolják, hogyha már az otthonától is, annak minden intimitásától megfosztották — akkor legalább ne éljenek ellenséges érzelmekkel telített, föllázított, ellenük uszított, őket gyűlölő és kémkedő — proletárokkal egy fedél alatt, hanem egymáshoz közelálló bourgeoisok költözzenek össze — s ezáltal felszabadult lakásokat bocsássák egészen proletárok rendelkezésére.

Ó, Istenem, micsoda naívság lenne mindezt elhinni! Micsoda hihetetlen rövidlátás, az emberismeretnek mily hiánya! Ezekről a lelketlen kreaturáktól, valami lelkes cselekedetet várni. Ezekről a teljesen szívtelen individuumoktól a szívnek a megmozdulását remélni! Ezekről a

gonosz lényekről csak a legminimálisabb jóságot feltételezni. A legtökéletesebben elárulja a tudatlanságot, elárulja a nem — ismerését a bolsevista káténak. Ott, ilyen fajta érzelmeknek nem lehet, nem szabad szerepelni. Aminthogy nem is szerepelnek.

Ennek a kis rendeletnek rúgója, magyarázata igen egyszerű.

Azt tapasztalták ugyanis, hogy dacára a féktelen lázításnak, dacára a proletár igen gyakran tapasztalható lelketlenségnek, a lelki kultúra teljes hiányának, — mégis — több esetben a belakoltatott proletár és a lakásadó gazdája, a „burzsuj” meglátták egymásban az „embert”.

És ez a felfedezés azután természetesen befolyásolta egymáshoz való viszonyukat, megszűnt a gyűlölségi bázis. És kárbavesztett annyi meg annyi elpocsékoltt tüdőkopatás, szónoklat, beszéd, — írás, nyomtatás. Egész türehető egymás mellett élés fejlődött ki — a lakótársak között, — sőt „horribile dictu” még az is előfordult, hogy a proletár, aki természetesen sokkal jobb életkörülmények között van, juttatott a fölöslegéből — a nélkülöző bourgeoisnak is.

Nohát ezt már persze nem lehet nézni, tűrni, összetett kézzel! Gyorsan cselekedni kell. S a cselekvés eredménye — e rendelet.

Lakjék külön ezentúl a proletár és a burzsuj. Így talán jobban, eredményesebben el lehet hitetni az előbbivel, — hogy az utóbbi — minden utálatra, gyűlöletre méltó teremtmény, akinek elpusztítása a proletárnak legfontosabb, legsürgősebb, elengedhetetlen feladata.

MEGNYILTAK A BOLTOK

A tanácsköztársaság kitörésekor bezárt üzletek most újra mind megnyílnak lassankint. Megkezdődik bennük a szervezett lopás és rablás. Nem kérdezik, hogy az áru mibe került, hogy a kereskedő mennyiért szerezte be, hanem egy általuk meghatározott, a jelenlegi áraknak igen kis hányadát kitevő összegért bocsátják azoknak rendelkezésére, kik be tudják bizonyítani, megfelelő dolgot

mentumokkal, szakszervezeti igazolványokkal stb., izzó vörös érzelmeiket. A népbiztosok tehát ajándékot adnak a népnek, — természetesen a burzsuj zsebéből.

Hogy azután ezek a „vörös érzelmek” ilyen körülmények között, félig vagy egészen ingyen — cipő, ruha, fehérnemű stb. kiosztása fejében, erősen szaporodnak és gyarapodnak, ez már igazán magától értetődik. Nem kevésbé ezeknek őszintesége és megbízhatósága is.

A vörös őrség is szerencsésen kiépült már. József főherceg palotája bizonyult a legalkalmasabbnak személyzetének összegyűjtésére, hogy meghallgassák Vajda Zoltán elvtárs parancsának aranymondásait. Ezúttal már szavakban is kifejezést adtak annak a felfogásuknak, amelyet eddig csak tettekkel dokumentáltak, hogy az utcaseprő éppen olyan fontos munkát végez, mint az, aki ezeknek sorsát intézi. Igazán szép tőle, hogy nem takarította a seprő munkáját sokkal magasabbra, mint holmi buta fölösleges kultúrmunkát, amelyhez tudás, műveltség és magasabbrendű intelligencia kell.

De minden rombolás dacára, úgy látszik még mindig nincsenek teljesen megelégedve az elért eredménnyel. Úgy vélik, hogy a „bourgeoisia még nncs teljesen leverve, csak elájult és ők pedig véglegesen el akarják temetni”.

Már pedig az ember kénytelen elismerni, hogy tekintve aránylagosan rövid (nekünk sajnos végtelen hosszúnak tetsző) uralmukat, bámulatos eredményt értek el a rombolás és pusztítás terén. És úgy látszik ez a fő ambíciójuk és feladatuk is.

A GYERMEKI LELKET PUSZTÍTJÁK

Miután már alaposan inficiálták a felnőtteknek, tudatlanoknak nagy tömegét, most az ártatlan gyermeki lelket akarják megmérgezni.

Megnyitják az iskolákat.

Alig lehet áttekinteni, mérlegelni hamarjában, hogy ez a rövid három szó mily borzalmas perspektívát jelent!

Mi lesz abból a gyermeki lélekből, amelyet ezek a gyűlöletet okádó, hazát és Istent tagadó, vallást eltörölő,

alantas ösztönökből, személyes érdek és haszontól hajlott alakok fognak formálni? Micsoda emberi szörnyeket fognak felnevelni?! A viaszkuhaságú gyermeki lélekbe micsoda kártékony, soha el nem tüntethető, őket erkölcsileg megnyomorító, tanokat, felfogást fognak belevésni?

Sajnos, nagyon tudjuk, ismerjük a választ — ezekre a szomorú kérdésekre . . .

Allítólag hoztak Pestre valami elemőzsiát a faluból. Lehet, hogy igaz. Hogy mi nem fogunk abból semmit sem látni, az bizonyos. Alkalmasint a proletár sem. A népbiztosé és „csatlósaié“ lesz az egész zsákmány.

De hogy publikálják az eseményt, hogy beszélnek, iratnak róla! ahelyett, hogy mint minden egyebet titokban, de annál intenzívebben élveznék ők maguk, annak megvan a maga, igen könnyen érthető oka.

Hencegés a proletárral szemben. „Lássátok, mire vagyunk képesek! Még a falut is megmozdítjuk érdekünkben — gyomrunk érdekében!“ Szózat a burzsujhoz. „Ne reménykedjete, hogy kiéheztet bennünket a falu. Küld az állatot, élelmiszert, mindent nekünk!“ Ezt jelenti a közlésük. Hogy micsoda terrorral — micsoda erőszakkal jutottak a prédához, — ez persze már más kérdés.

Már ma, április 10-én hirdetik, hogy május elsején, a munkásságnak eddig is ünnepén micsoda világraszóló cécót óhajtanak és fognak csinálni. „Örökké felejthetetlen, történelmi nappá“ akarják avatni. A boldog optimisták úgy vélik, hogy ezt a dicső nagy napot ők, a vörösök már nem fogják megérni. Én persze nem merem remélni.

Már a festőművészek között is akadnak olyanok is, akik nemcsak behódolnak és *vörösnek* vallják magukat, hogy *fehér* kenyeret, lehetőleg kalácsot kapjanak, hanem még a legaktívabb támogatásban is részesítik a diktatúrát. Ecsettel állnak rendelkezésére és a leglehetősebb és a leglázázóbb, a legutálatosabb plakátokat pingálják a házak falaira.

Ha az ember az utcára megy — kénytelen a szemét behúnyni, ha nem akarja, hogy ezek az ordító, brutális, leginkább vérvörös színekben tobzódó — szörnyüségek

végletekig felizgassák. Majd a paradicsomot ígérik a proletárnak, majd szemléltetően jelzik, hogyan kell szét-
szórni mindent, ami „burzsuj” eredetű. Majd a gyönyörű,
szívet kecségtető ígéretet ismételve, hogy „minden a
mienk”, szóval a művészetet, a kultúrának ez a finom, a
hozzáértőknek sok és intenzív lelki élvezetet szerző haj-
tását, a legpocsékabb célok szolgálatába állítják!

A PROLETÁR FESTŐMŰVÉSZ

Ma egy Uitz Béla nevű festő, aki már rettenetes pla-
kátokat követett el, írással is lázít a „reakciós világné-
zet” ellen. Izzó szerelmet vall a forradalomnak, a dik-
tatúrának, a művészet nevében is.

Azt tartja többek között (mert nem mondható rö-
vidnek szerelmi vallomása), hogy a művészetnek párhü-
samos szellemben kell haladnia a kialakuló társadalmi
rend szellemével. Szembeállítja a „burzsuj” világnézetű
művész felfogását, — megalkuvását, erkölcsstelenségét, a
forradalmi világnézetű művész magas erkölcsi nivójával,
— hitével, meggyőződésének szentségével.

S hogy milyen finom tenorban tartja vallomását, —
mennyire alkalmazkodik a diktatúra hangjához és stílu-
sához, annak illusztrálására csak egy mondatot kell re-
produkálni: „A burzsoá művész megalkudott, mert
pénzre volt szüksége — a forradalmi művész szembe
köpte — a burzsoá izlést, de nem tagadta meg elveit.”

Nohát ez az egy igaz, hogy ez a festő elvtárs való-
ban — szembe köpte nemcsak a burzsoá izlést, de izlést
általában az ő mázolásaival. S miután nem akadt az ő
aberrációinak amatőrje az elmúlt világban, azt reméli,
hogy mikor minden felfordult, minden fejtetőre állt az
életünkben, az ő felfordult és fejtetőre állított képeinek,
elgondolásainak a vásznon is — elérkezett az ideje.

S amit eddig csak holmi agybeli kifícamodásnak te-
kinthettek a régi izlés emlőin nevelkedett emberek — azt
ő most, nagy ügyességgel kamatoztatja a maga számára.
Kinevezi azokat, forradalmi érzésű, kommunista hitval-
lású művészetnek.

Gyönyörű kis művészet, amely politikai alakulásból és még hozzá — ilyenből kapja az inspirációt!

A művészi tehetség, — isteni adomány s azt ilyen célokra felhasználni — valósággal káromlás. Maga a gondolat: a bolsevizmust összeházasítani a művészettel — illetőleg új, bolsevista proletár színezetű művészetet produkálni oly abszurd, oly művészietlen — hogy ebből azután csakugyan — csak Uitz-féle művek születhetnek meg.

APRILIS 18.

Az egyetlen újságnak — amely most megjelenik, a „Vörös”-nek olvasása — az izgalomnak szakadatlan láncolata — a legvalóságosabb önkínzás. De *azért kell* olvasni! Mindennap van benne egy csomó parancs, rendelet, amelynek nemtudása avagy áthágása a legnagyobb bajokat zúdíthatja az ember nyakába. A népköztársaságnak nevezett szervezett tolvajok és rablók hadserege — ezen újságon keresztül parancsolgat mindennap nekünk, szegény agyonkínzott, kiraboltt „burzsuj”-oknak, hogy mit kell tennünk, mit nem szabad tennünk, mert különben így meg úgy, jön a büntetés! S hogy ők igen szívesen látják, ha az utóbbira kerül a sor, az természetesen magától értetődik.

Most, hogy az elrabolt üzleteket megnyitották, egyre figyelmeztetik a proletárokat, ügyeljenek, hogy valahogyan a burzsuj ne vásárolhasson semmit sem. S jön rögtön az elmaradhatatlan fenyegetés, hogy hiába is vásárolnának, mert úgylis a szekrényükből fogják majd kiszedni, elvenni, amit most megvesznek. S hogy az ő ilyen fenyegetésüket be is váltják — ez iránt sajnos semmi okunk sincs a tapasztaltak után kételkedni.

S az az utálatos, gyomrot felkavaró spicli-rendszer! A folytonos vastag betűs felszólítás az újságjokban — hogy mindenkit *fel kell* jelenteni, aki a proletár állam rendelkezései ellen vét vagy azokat ócsárolja! Hát élet

„Ilyen népség uralmának közepette? Előfordult-e valaha a múltban, hogy embert ember ellen így lázítottak, a gyűlöletet így szították volna?

Hiszen az ember már az utcától is irtózik! Mert nem akarja látni a proletárok gyűlölettel teljes pillantásait, amellyel végig mustrálják őt magát, kalapját, ruháját. Ha laten ments, ha a vizsgálat eredménye az, hogy a proletár hölgy a magáénál jobb ruhában látja a burzsuj asszonyt! Ha tekintettel ölni lehetne, — akkor sok halott fedné az utcákat.

Az a világ, amelyet így alapoznak meg, ilyen eszközökkel akarnak megteremteni, még ha a legideálisabb helyekből is indulna ki, még akkor is valami förtelmes szörnyszülött lenne. Csak gyűlöletből, csak gonoszságból készült habarccsal nem lehet építeni! Legfeljebb pusztítani — rombolni! Azt lehet. Hogy ehhez értenek, azt alaposan bebizonyították — már eddigi működésükkel. Építésnek persze még mindig nyoma sincs.

ORDÍTÓ PLAKÁTOK

A plakátok azonban ordítanak az utcákon — mind nagyobb számban. Rohamozó vörös katonák, alatta óriási betűkkel: „Vörös katonák előre!” Vagy: Egy vörös katonára áll fegyverrel a vállán. Fent a felírás: „Fel a proletárnag védelmére.” Lent, azt ordítja: „Testvér segíts!”

APRILIS 15.

Hát már a gyönyörű Margitszigettől is búcsút vehetünk. Igaz, hogy mi nem túlságosan sokat látogattuk még úgy se! Pláne most, amikor gyalog messze van, — vilányon, hajó pénzbe kerül. Megvolt azonban a tudat, hogy ha akarunk — hát itt van, megvan ez a kis paradízsomunk, kimehetünk. Most már elárasztotta azt is a vörös piázok. Tegnap átadták a proletároknak. Szóval megkötünk ott is mind a szemet gyönyörködtető szépség — és megkezdődik a vandál pusztítás.

Barbárságukra jellemző esetet hallottam.

Széchenyi Lászlónénak, Vanderbilt Gladysnek van, illetőleg volt egy csodaszép palotája az Andrassy-úton. Igen természetes, hogy mentől szebb, mentől úribb, annál nagyobb élvezettel kommunizálják el. Telerakták a legpiszkosabb proletárokkal, olyanokkal, akik a legnagyobb számú szurtos, piszkos gyereksereggel voltak hajlandók bevonulni. Notabene, nem is igen könnyen tudtak a proletárok köréből — lakót kapni a grófi lakás számára. Az óriási, szellős, világos termek, nemigen felelnek meg a proletárgusztusnak és követelményeknek. De végre mégis „megtelt.”

Egy szegény egyetemi hallgatót, egy hajléktalan ifjút szintén behelyeztek a palotába. De ő ugyancsak nem bírta ki ott sokáig. Úgylátszik, talán valami jobb családból származó, de mindenesetre jobb érzésű fiú lehetett. Azért hagyta ott a palotát, mert nem tudta nézni, hogyan teszik tönkre, hogyan pusztítják el ezt a gyönyörű, művészi otthont. A proletárcsemeték a csodaszép márványpadlót egykettőre úgy elrondították, hogy ennek az egyetemi ifjúnak minden jobb érzése fellázadt és nem bírta ki tovább. Kérte a hatalmasokat, hogy helyezték el őt egy kevésbé fényes palotába, — ahol azonban az ő esztétikai érzéke kevesebb megpróbáltatásnak van kitéve, mint jelenlegi lakóhelyén.

Íme, így fest — a proletárdiktatúrabeli kultúra!

Mindennap újból és újból tele van az ujság győzelmi hírekkel — az egész világból — most főképen Németországából. Szerintük mindennap más és más városban kiáltották ki a tanácsköztársaságot. Hogy mi igaz mindebből és mi csak „pium desiderium” az ő részükről, azt csak a jó Isten tudja — meg azok persze, akik a hazugságoknak ezt a koszorúba fűzött gyűjteményét feltalálják. Nekik a mi teljes leveretésünkre, — teljes kétségbeesésünkre van szükségük, hogy eredményesen folytathassák a nagy pusztítást.

Ma a „kultúr ellenforradalomról” írnak cikket újságjokban. Ez tele van bombasztikus frázisokkal, hazug állatokkal, a burzsoázia szidalmazásával és természetesen a proletár felmagasztalásával.

Legyalázzák a Molnár Ferencek, Szomaházy Istvánok és Lakatos Lászlók „művészetét.” A proletárkultúra ellenségeivé nevezik ki őket. Ezekkel szembeállítják nagy hozsannázás mellett — Lukács György elvtársat. Elmondják róla, hogy otthagyta a tudós olvasószobáját, az egyetemi katedrát, a művészetet és elment *becsületelen* (!) tiszta lélekkel, erkölcsösen szolgálni a forradalom ügyét, stb., stb. Ezt mondják ők. Itt azonban véletlenül informálva vagyok igen jól, én magam. Nem arról, hogy mit hagyott ott, hanem arról, hogy mivel cserélte fel. Hogy hol és merre volt az ő „tudós” szobája, azt nem tudom. De hogy ma Budapest egyik legszebb palotájában lakik, a legfényűzőbb élet közepette, a leglukullusabb kenyhát élvezzi és a cselédség serege áll rendelkezésére, ezt pozitíve tudom. Így fest közelről a „népköztársaság” vezetőinek, a megalapozóinak „proletármeggyőződése”: személyes használatra. Amikor is a népbiztos úr fényes palotában írja, hogy „most kell agyonütni a polgárt, mert most még lélekkzik”!

„Minden a népé” ez a jelszó frázisban, nyomtatásban, szónoklatokon, plakátokon. A valóságban azonban az, hogy minden azoké, akik ezt a vakmerő, hazug, népbiztosító, országpusztító komédiát kieszelték és végigjáratani merik!

APRILIS 18.

Nem lehetne állítani, hogy jeles munkájukban nincs fondázer. Nem lehet tagadni, hogy nem a legnagyobb alapaossággal végzik a lelkek mérgezését, az emberek elvadását, a gyűlölség magjainak elültetését.

A legnagyobb erővel és apparátussal fognak hozzá az „*agitátor-iskolához*”.

Úgy vélik, hogy nem elég az, amit a vezető elvtársak képesek az izgatás, a lázítás, az embereknek egymás elleni uszítása terén elkövetni. Hanem iskolát kell nyitni, ahol tanfolyamokkal képeznék ki az elvtársakat, ezeket a nemes és dicső erényekre. Hogy mentől gyorsabban és mentől alaposabban inficiálják a népet és ériék el gonosz, egocentrikus, önző céljaikat. Úgy látszik alaposan megtanulták a leckét Oroszországban. Kész tervvel jöttek: nekik csak le kell másolniok, amit ott láttak.

Ami meg a vallás elleni rendeleteket illeti, úgy látszik, mégis föleszméltek, hogy nem lesz jó a húrt túlságosan megfeszíteni.

A munkásoknak feleségük is van. És hál' Istennek, ezek között még istenfélők és vallásosak is akadnak néha. Bizonyára nem egy közülök megbotráncozott és fellázadt — a vallásellenes uszításaik és intézkedésük miatt. Már pedig ők egyelőre csak a burzsoázia ellen harcolnak. A munkásokkal ellenben „a legjobb viszonyban akarnak lenni”. — Őket csalárd ígéretekkel és tényleges adományokkal — a polgárságtól lopott holmik odaajándékozásával, mindenféle mulatsággal, csinadrattával magukhoz óhajtják édesgetni. Tehát éppenséggel nem éredekük a munkásasszonyokat felbőszíteni, vallásos, hívő érzelmeikben megbántani.

Egyszerűen meghátráltak. Kijelentik, hogy a „Tanácsköztársaság a vallást minden ember magánügyének tekinti és vallása szabad gyakorlását mindenki számára biztosítja”.

No, eddig ezt igazán nem láttuk és nem hallottuk. Már szinte úgy voltak az emberek, mint az őskeresztények idejében, mikor katakombákban mertek csak összejönni, az egy Istent imádni.

Ez az eljárásuk is mutatja, hogy nem kevésbé ravaszok és körültekintők, mint amilyen gonoszok!

KÉSZÜLNEK MÁJUS ELSEJÉRE

Már most kezdenek beharangozni a május 1-i nagy ünnepre. Elképzelem, hogy mit fognak produkálni, népbolondító, maszlagoló, az alantas ízlésüknek megfelelő mulatózásokban, dekorációkban, ordítózó — a népnek hüzelgő, mindent ígérő — a „burzsujt“ ijesztgető plakátokban stb.

Urísten, mi lesz még ebből, ha be nem teljesedik az optimisták suttogása, hogy akkorára ők már nem igen fognak ünnepelni . . .

Bárcsak tudnék én is hinni ebben!

APRILIS 22.

Talán mégis! Talán van szabadulás! Hála a jó Istennek, ma úgy címezik a vezércikküket a „Vörös“-ben, hogy „Veszélyben a forradalom“. Ha már ők maguk bevallják ezt, ők, akik eddig a legóriásibb önbizalom és biztonság hangján beszéltek, talán van mégis reménység, hogy pusztulni fognak ők is, meg ez a sok piszok is, amit felkavartak, a csatornából magukkal hoztak.

Úgy látszik, meg vannak ijedve. Hogy mitől, azt mi persze nem tudhatjuk. Mert ami az ő ujságjukban van, az minden valószínűség szerint, mind hazugság. S az igazságot, ha közlik, hát csak akkor teszik ezt és azért, ha ez nekik hasznos és kellemes. Már pedig az talán sem nem hasznos, sem nem kellemes nekik, ha azt írják, hogy veszélyben van az uralmuk.

De mindenesetre kell, hogy valami konkrét oka is legyen annak, hogy ők így írnak. Kell, hogy valahonnan, valahol talán mégis megmozdult valami a mi segítségünkre, illetőleg a bolsevizmus közveszélyes nyavalyájának elpusztítására.

ELLENFORRADALMAT SZIMATOLNAK

Fehér ellenforradalmat emlegetnek, állítólag a demarkációs vonalon túl, a román, cseh, tót, francia fegy-

verek védelme alatt. Ezek a nemzetek sajnos — mind alaposan ellenségeink.

De még az ördöggel is szövetkezni kellene, hogy ezektől a gazemberektől, ettől a rablóbandától megszabaduljunk. És a magunk erejéből — fegyver nélkül, mindenünkből kifosztva — ugyan hogyan védekezhetnénk? Az áruló Károlyi alatt követte el a polgárság a megbocsáthatatlan hibát, hogy minden erő, energia, ellentállás nélkül kiadta a fegyvert a kezéből. Fejet hajtott és ezzel megpecsételte sorsát. Most csak az Úristen segíthet rajtunk!

Ügy látszik, hogy a vörös hadsereg vereséget szenvedett. Kénytelen volt meghátrálni. S ahonnan ők kivonultak, ott természetesen a „tanácsköztársaság” megszünt. Már pedig, ahol az emberek megpróbálták, tudják, hogy e szó mit jelent, micsoda fogalmat takar. Azok mindent el fognak követni, hogy a csírájában kipusztítsák és eltapossák még a gyökerét is!

Azt írják, hogy Szatmárnémetiben a román hadsereg közeledtének hírére feloldották a bankbetéteket, kiszolgáltatták az ékszereket, megszüntették a házak köztulajdonbavételét, a gyárak és üzemek szocializálását. Hát persze, ez fáj nekik! Hisz ez már mind az ő prédájuk volt. Ez az érték mind az ő zsebükbe vándorolt volna. Csak természetesen nem győzik ezt a sok kincset egyszerűre zsebrevágni. Idő kell ahhoz! Bizonyos egymásután és valami látszólagos rendszer, hogy egymás előtt és az agyonudvarolt nép előtt valami formába öltöztessék — a lopások, rablások szakadatlan láncolatát.

És most, ha ezúttal igazat írnának, ha csakugyan vesztélyben lenne — eddigi és jövőbeli működésük eredménye, a préda — egy országnak vagyona és ők kénytelenek lennének pusztulni innen, — ami még jobb lenne, elpusztulnának, micsoda boldogság lenne itt! Szinte elképzelhetetlen! . . .

Ők, bezeg legnagyobb kíméletlenséggel és kegyetlenséggel beszélnek, írnak mindennap arról, hogy mit kell csinálni a burzsoáziával, hogyan kell őket teljesen

képzettíteni, hogy még magja se maradjon! Attól tartok, mi nehase lennénk képesek megfelelő revánsra velük szemben!

Egy igen jó barátunk a minap valahogyan betévedt egy gyűlésükre. Hát nem akarta előttünk, asszonyok előtt elmondani, hogy mit hallott ott szavalni, kiabálni, fogadkozni — oly borzalmas volt!

MAGÁNEMBER NEM BESZÉLHET TELEFONON

Ime, a védelmi rendelkezéseik: *minden magántelefonbeszélgetés tilos!* No mitőlünk, a Károlyi dicső kormányának legkezdetén elvették a telefont. Eleinte azt hittük, hogy csak elromlott. A „romlás” hetekig tartott, s az új rendszernél dívó és már akkor megnyilvánuló hazudozással — azt felelték folyton, hogy csinálják. Miután azonban a csinálásnak csak nem akart az eredménye mutatkozni, kiküldtünk valakit a központba tudakozódni.

Visszajött azzal a felvilágosítással, hogy eszközbe nincs csinálni. Más baja nincs a telefontnak, minthogy elvették tőlünk, mint „politikailag megbízhatatlantól”. Természetes, hogy aki Tisza Istvánnak volt a híve és díszkedhetett az ő barátságával, — az nem mehet megbízható számba Károlyiéknál, — no és persze Kun Béláéknál még kevésbbé!

Ez a „rendelet” tehát bennünket személyesen nem érint. Megszoktuk már a „megbélyegzettek” telefontalanágát.

„A kávéházakat be kell zárni!” Ez meg azt jelenti persze, hogy a burzsujok se telefonon, se szóbelileg ne érintkezhessenek egymással. Ne közölhessék az esetlegesen annyira kívánt, óhajtott örömhíreket egymással, a reménység hajnalhasadását, pirkadását a proletárdiktatúra bukásáról és a saját szabadulásukról.

A katonákban most már nem válogatnak, hogy ki méltó arra és ki nem, hogy a dicső vörös hadsereg tagja legyen. Sőt! Most már a vörösörségnél is csak a rokkant-

takat akarják meghagyni, a többiek, az *épkézlábúak kö-
telesek mind a vörös hadseregbe belépni.*

*Minden gyár — csak a harctér számára tartozik dol-
gozni.*

Ezek a rendeletek mind igen jóleső érzést keltenek bennem. Mind azt bizonyítják, hogy hál' Istennek, talán csakugyan fenyegeti veszély őket.

Nemcsak a fővárost, de az egész országot alarmíroz-
zák. Mindenütt gyújtó, lázító beszédeket tartanak, hogy
proletárok fegyverkezzenek és védjék meg fegyverrel,
ököllel a nekik ígért paradicsomot — mely most veszély-
ben forog. Azt mondják (bárcsak igaz lenne), hogy az
entente segítségére jön a polgárságnak és elpusztítására
a népköztársaságnak. Ezt abból következtetik, hogy a
románok támadják — (és ezekből az ijedt rendelkezésele-
ből kiviláglik, — hogy eredménnyel), a vörös hadsereget.
Sőt, amint ők maguk bevallják, már több helyen a régi
rendet helyre is állították.

Vágó Béla népbiztos elvtárs „becstelen gazemberlek-
nek” mondja a gyerekkoruk óta nemzetiszínű hazafiakat,
akik nem átallják a régi rendszer megmentése érdekében
a román rablócsordákkal szövetkezni. Hát amit a ro-
mánokról mond, az sajnós igaz. De hol marad a román-
oknak rablása, országtiprása, az övék mellett! Ezek ma-
gyarul beszélnek — magyar születésűek, de gonoszabbak
magyar honfitársaikkal szemben, mint a legádázabb, a
leggyűlölködőbb — ellenség! Ezeknek egyetlen és fő-
programjuk az ország tisztességes, becsületes, értékes
embereinek láb alól eltevése, elpusztítása. Sőt, ha a sul-
togásoknak hinni lehet, ebbeli működésüket már meg is
kezdték eredményesen...

FÖLVILÁGOSÍTOM A PROLIKAT A HÍDON

Szüleim és az uram internálni akarnak — engem.
Azt mondják, hogyha ők nem teszik ezt, akkor majd vala-
lahová a túlvilágra — és nem is a legkellemesebb úton
és módon fognak szállítani Kun Béla pribékjei. Örület-
ket csinálók, mondják ők. De hát nem-e örület ez az

egész mostani élet? S nem kell-e megbolondulni tőle? S veszít-e az ember azzal, ha nem éli tovább ezt az életet?

Tegnap délelőtt kis kutyámmal a karomon, átme-
gyek az Erzsébet-hídon, — hogy Budára, a Gellért-
hegyre, a telkünkre jussak. Ott nem látok embert, go-
noszságot. Ott a fák, a bokrok, a virágok, a természet —
megvigasztalnak, ideig-óráig. Elfelejtetik percekre az
embereket, rosszaságukat, szívtelenségüket, csak gyűlö-
letből származó cselekedeteiket...

Tehát, amint a hídon megyek, azt látom, hogy állnak
a villamosok. Az egyik álló villamoskocsi kalauzához
odamegyek és megkérdezem, hogy miért állnak? „Ha a
kis kutyát ideadja, akkor megmondom”. — No, ha a fél
Budapestet nekem adja érte, — akkor sem adom oda —
mondom én. Mindenünket elvették! Ez még megmaradt,
de ezt nem adom semmiért sem”. — S mialatt így beszé-
lek vele — megüti egy-egy szó a fülemet: Pogány nép-
biztosítást fent a Várban „leteszik”... Erre elkezdek egy
késő tapogatózni, — kérdezősködni. S olyasfélét vettem
ki a beszédükből, mert lassankint mind több és több em-
ber gyűlt közénk, — csupa proli — hogy nincs minden
egészen rendben... No erre azután én Pogányra, Kun
Bólára tereltem a beszéd sorát. Szépen elmagyarázgat-
tam nekik, hogy ezek az „elvtársak” mit akarnak. El-
mondtam, hogy ezek „paradicsomot”, mindent ígérnek a
népnek, de egyelőre csak magukról gondoskodnak. A
népet csak bolondítják. És még sok mindenfélét hasonló
tenorban elmagyaráztam nekik. Úgy látszik, hogy volt
némi meggyőző ereje beszédemnek, mert az elvtársak
és fejkendős elvtársnők megértően bólintgattak. Még a
ruhámra is mutattam, hogy: „nézzék meg ezt a divatja-
mult, háború előtti ruhát! (ez nagyon is igaz volt). Ne-
kem — bezeg nem telik újra! De hasonlítsák össze a
népbiztos elvtársak feleségeinek fényűző, divatos új
tolltolljeivel...!”

A mondottaknak századrésze is elég lett volna egy
passzusra a túlvilágra — leszúrásra, Dunába lökésre és
hasonló jókra. — Én azonban azzal a megnyugtató érzés-

sel mentem tovább, hogyha csak kis — parányi mértékben is, — de hozzájárultam a prolik felvilágosításához, — szemük kinyitásához. És hogyha más úriasszonyok és emberek nem restelnék a fáradságot, de még inkább, ha szert tennének annyi bátorságra, amennyire szükség van a mai terror világában — illetén beszéd hangoztatásához, — akkor talán nem kellene összetett kézzel, kétségbeesett szívvel várni, míg valami csoda vagy külső segítség megszabadít e rémuralomtól. Akkor talán sikerülne belsőleg, alulról összeroppantani uralmukat, kihúzni lábuk alól a gyékényt.

FOLYTATOM A FÖLVILÁGOSÍTÁST
A LÁNCHÍDON

Visszafelé a Lánchídon mentem. Ott is kisebb-nagyobb csoportosulásokat láttam. Közéjük furakodtam. S folytattam az Erzsébet-hídon megkezdett működésemet. Természetesen nagyon megkésve jöttem ebédhez. Szüleim és az uram elképedtek, mikor hallották késedelmem okát. Örületes vakmerőségnek minősítették eljárásomat.

Az öngyilkosságnak nem valami kellemes és gyors módjának tartják a hóhéroknak illetén provokálását. Minderre mindig csak azt felelhetem, hogy érdemes-e ezt az életet védeni, félteni?

Az én betétem kicsi ahhoz a haszonhoz képest — amelyet eljárásom hajthat, ha követőkre talál. Ha akadnak olyan emberek is, akik kevésbé féltik életüket, mint ahogy utálják a keretet, a körülményeket, amelyek között ma élnünk kell, talán mégis siettethetjük a megváltásunkat. A válasz minderre azonban csak az volt, hogy be fognak zárni engem, nem fognak kiengedni az utcára. Ők persze nem akarják, hogy éppen én legyek a vértanuja a pokoli fajzat uralmának. Ők úgy vélekednek, hogy az életemet kockáztatom, ez bizonyos. Nagyon bizonytalannak mondják azonban, az eljárásom által esetleg elérhető hasznot. Lehet, hogy így van. De engem hajt, kerget valami, egy belső érzés, ösztön, hogy legalább én ne tűrjek, szenvedjek összetett kézzel — ha-

nem menjek és cselekedjem és tegyek valamit, bármily
csekélység is legyen az!

APRILIS 23.

Ma már úgy írják, hogy árulás történt a nagyvárad
fronton. A „burzsoázia elárulta“ a proletártestvéreket. S
ez valami igen érthetetlen és csodálatos dolog, hogy a
polgár, akit tüzzel-vassal kipusztítani akarnak, „elárulja“
azt, aki vele ezt a műveletet nemcsak el akarja követni,
de nyíltan „urbi et orbi“ hirdeti is ezt a nemes és nagy-
lelkű célját!

Hála adassék érte az Egek Urának, hogy volt erre
módja és lehetősége a burzsoáziának.

NAGYVÁRADOT KIÜRÍTETTÉK

Nagyváradot kénytelenek voltak kiüríteni, ezt írják
ők maguk. „A polgárság összejátszott a románokkal, pá-
nikot idéztek elő, elhitették a néppel, hogy Pesten is ki-
tört az ellenforradalom — ezért ellentállás nélkül
kellett feladni Nagyváradot“. És természetesen a leg-
ádázabb fenyegetéseket kürtölik világgá — ha „kézre
kerülnek az aljas ellenségek“. Isten mentsen ettől! Sőt
már attól is félek, hogy itt, minálunk, mi rajtunk fogják
bösszújokat kitölteni, — az ott szenvedett vereségért.
Amint hogy továbbra is fokozott szigorral bocsátják ki
rendeleteiket. *Eltiltanak minden csoportosulást az ut-
cán.* Ha jól tudom azt is mondják, hogy három vagy négy
embernél több nem állhat meg együtt az utcán. Tehát
egy olyan család, amelynek két vagy három gyermeke
van, az nem maradhat az utcán együtt, mert az már cso-
portosulás!

11 ÓRÁN TÚL SEM UTCÁN LENNI, SEM OTTHON VILÁGITANI NEM SZABAD

Éjjel 11 órán túl nem szabad senkinek az utcán
lennie.

*Magánházakban sem szabad a legcsekélyebb össze-
fűvetelt sem tartani.*

11 órán túl nem szabad semmi világosságnak sem lenni a lakásokban! Hát nem borzalmas ez, amit ezek elkövetnek? Nem a legnagyobb terror, a legszörnyűbb rabszolgasors a mienk? Hátha egy házban súlyos beteg van és azt ápolni kell? Sötétben talán csak mégse lehet? Ezer és egy eshetőség van, amikor az emberek nem maradhatnak sötétben. Vegyük csak a legszimplábbat az én esetemet. Leromlott idegeimmel e borzalmas világ közepette egy percig sem akarok és nem tudok foglalkozás nélkül maradni tete-à-tete-ben saját gondolataimmal. Lefekszem az ágyba, de aludni nem tudok. Kergetődznek agyamban a csúnya, rémes gondolatok, a nappal hallott, tapasztalt dolgok, események természetes következményeképen.

Egyetlen menedékem az olvasás, egyetlen vigaszom a könyv. Ebből a lehetetlen csúnya világból — egy képzeletbelibe — amelyet a költő, író fantáziája teremtett, akarom átplántálni magamat, gondolataimat. Szellemi narkózist óhajtok. Megfeledkezni a jelenről, a tényleges világról és életről és beleélni magamat egy képzeletbeli világba, ahova az író vezet. Az ő teremtményeinek életét élni, az ő sorsukat követni, figyelemmel, érdeklődéssel, izgalommal. Megfeledkezni saját életünkről, sorsunkról, végnélküli — egyre jobban gyarapodó és növekvő bajainkról... És most még ettől is megfosztanak...

APRILIS 24.

Igen természetes, hogy azok az emberek, akik maguk a legnagyobb mértékben gyakorolják a „magántulajdon megszüntetését”, amit a régi időben lopásnak és rablásnak neveztek, nem állhatnak ide törvényt ülni azok felett, akik *ugyanazt* esetleg szerényebb mértékben követték el.

Azért is a tolvaj és rabló urak ma igen kedves levelekét kaptak kézhez, amely nekik valószínűleg nem csekély örömet szerzett.

A levélkét „határozat”-nak nevezték s a tartalma pedig az, hogy a forradalmi törvényszék büntetlenségét biztosít nekik, az összes iratokat pedig, melyek tettükről tanuságot tehetnének, — elégeti.

Ez már aztán igazán a valódi kommunizmus, demokrácia, egyenlőség és minden együtt, hogy a kis és a nagy gazemberek között ne tétessék különbség! Azelőtt lecsukták őket, és írásban volt megörökítve a „bűnügy”. Ma lecsukni csak becsületes, és tisztességes embereket szoktak. De annyi tinta még az egész országban sincs, hogy mindazt a gazzettát, amelyet a tanácsköztársaság cégére alatt a vezetők, a kolomposok, s utánuk meg a nyáj elkövettek, írásba szedjék.

MEGKEZDIK A SAFEK FÖLNYITÁSÁT

Ma egy kis hírecske vonul meg az ujdonságok között a Vörös Ujságban. Ez a „kis” hírecske elég nagy izgalmat fog kelteni mindenütt, ahol érdekelt felek vannak. 28-án, tehát négy nap múlva megkezdik a „zárt letétek” felnyitását! Tehát úgy látszik, én is búcsúzhatom mindattól, ami ékszerfélében az enyém volt eddig, mindattól, amit szerettem, mert ajándék vagy emlék volt, vagy csak mert esztétikai élvezetem volt belőle. Most pedig, hogy kolosszá tettek bennünket Kun Béláék rablóhadai — ez volt még az egyetlen megmaradt értékünk.

Ugyan meg kell hívni az „érdekelt feleket” a felnyitáshoz, — de hogy minek, azt nem tudom. Talán csak azért, hogy elbúcsúzzanak most már utolsó vagyonuktól? Talán csak azért, hogy ezzel az aktussal is bosszantsák, legassák a már amúgyis kétségbeesett polgárt?

Folytonosan azzal bíztatnak a boldog optimisták, hogy lehetetlenség, hogy így maradjon — vége lesz nemcsak a rablók uralmának. De Istenem, ha meg is érnők, — amit remélni sem merek, — uralmuk összeroppanását, rombadőlését, tönkre volna téve odáig minden érték, minden szépség!

Vérlázító, szörnyű eset híre terjed szét a városban és kelt mindenütt óriási megdöbbenést, legnagyobb folklór-rémületet. Sajnos, hogy oly szomorú, oly szegénytelen leigázottság helyzetében vagyunk, hogy egyelőre egyebet tenni sem tudunk, mint az öklünket összeszorítani és könnyes szemmel, vérvő szívvel reménykedni, hogy talán éppen az ilyen borzalmas esetek fogják a gyümölcsöt érlelni, undorító uralmuknak végét elősegíteni. Talán az ilyen borzalmak felrázzák az embereket tespedtségükből. Talán a felháborodás fog nekik erőt adni, hogy keressenek, találjanak utat-módot a diktatúra megszüntetésére, a hóhérok elpusztítására?!

MEGÖLTÉK HOLLÁN ÁLLAMTITKÁRT ÉS FIÁT

Két derék, érdemes úriember lett áldozata ezeknek a kétlábon járó bestiáknak. Szedték a túszoikat, mint most mindig. Az egyik túszszedő terroristának, akinek nyolc darab burzsujt kellett volna szállítania, ezúttal csak négyet sikerült elfognia. Efeletti bosszúságában, avagy félt, hogy korholni fogják, avagy csak privát ambícióból, az elfogott túszoik közül kettőt, a két *Hollán államtitkár*t, az apát és fiát, akiket szokásukhoz híven, éjnek idején brutálisan ágyukból kirángattak, magukkal cipelték, még az éjjel, — *agyonlőtték! A Lánchidról a Dunába lökték őket!*

Nem találok szavakat a felháborodástól, ennek a szörnyűséges gáztettnek a megbélyegzésére. Mi célja, mi értelme volt ennek a rémes gyilkosságnak? Mit akartak, mit értek el vele? Semmi egyebet, mint bemutatni hatalmukat, megfélemlíteni, megtörni a burzsujt. S főképpen pusztítani őket, ahogy egyre hangoztatják, hogy ez céljuk, ez vágyuk, ez programjuk! Mily borzasztó lehet a szegény család kétségbeesése, az özvegyek, a hátramaradtak fájdalma!

És nem kisebb mindannyiunk félelme, hogy Isten mentsen meg még a gondolatától is, hol, mikor, kinél

felvitatják ilyen eredményesen megkezdett vadállati műkéségeiket?

Nem szabad gondolkodni — mert megbomlik az embernek az agya...

Ezt a szörnyű gyilkosságot persze csak szóbeli közlemények útján tudta meg az egész város. Ezzel már ők maguk sem mernek eldicsekedni. Ellenben közzéteszik büntelmes ujságjukban, hogy tegnap két embert agyonlőttek, — egy ügyvédet és egy detektívet, — mert „ellenforradalmárok” voltak, hat fiatalembert pedig, egy műegyetemi hallgatót, egy joghallgatót, egy tüzérhadnagyot, egy főhadnagyot, egy századost, egy detektívet életfogytiglani fegyházra ítélték, mert becsületes emberek voltak, mert összeálltak, hogy véget vessenek a patkányok uralmának. Szegény, szerencsétlen mártírok! Szobrot érdemelnének, hogy így feláldozták magukat a közjóért, mert becsületes szívük azt diktálta, hogy meg kell szabadítaniok az országot, hazájukat, ettől az átoktól. Egészen bizonyos, hogy ezeknek a szegény embereknek, — az agyonlőtt ügyvéd és detektívnek, — sem pedig a másik hat elítéltnak nem volt valami nagy vagyona, amelynek pusztulását siratták, nem volt birtokuk, amelynek elkobzásán keseregtek volna, hanem megutálták azt az erkölcsi züllést, azt a piszkot, azt a rothadást, amely természetsszerűleg támad, ha fegyházból kikerült csöcselék tartja kezében a kormányrudat.

Az Úristen, ha eddig nem vette észre kínládásunkat, talán majd most inkább tudomást vesz rólunk, — amikor az ártatlanul kiöntött vér — az Égbe kiált...

Tobzódnak a kincsekben. Édelegnek a felnyitott safek látványában. És sietnek a kincsek felkutatásával, elrablásával, mert hát, amint ők most maguk vallják, — *nem nagyon jó a helyzet a frontokon.*

E mellett bizonyít Kun Bélának az a parancsa is, hogy nem szabad ezentúl idegen állampolgárt kényszeríteni a vörös hadseregbe való belépésre. Velünk, szegény fegyvertelen, gyámoltalan, leigázott, nyomorult népséggel azt tesznek, amit akarnak. Nincs kitől, mitől tartaniok.

De a külföld, az más! Ott van fegyver, ott van hatalom és azok, ha nekik úgy tetszik, egy kézlegyintéssel elsöprik ezt a nyomorult rablóbandát a földről. A külföldieket kímélni kell! Velük kesztyűs kézzel kell bánni. Azokat a világegyetemért sem szabad megharagítani, — mert amit egy egész ország pusztulásának megakadályozásáért nem voltak hajlandók megtenni: a beavatkozást, egy francia katonának az elfogatása — rájuk hozhatná azt a veszedelmet. S ők pedig csak ott bátrak, és szájhősök, és szavalók ahol fegyvertelen, mindenéből kifosztott, idegeiben leromlott ellenféllel állnak szemben.

APRILIS 26.

KUN BÉLA BESZÉLET
A „DER NEUE TAG“ SZERKESZTŐJÉVEL

Beszélgést közölnek Kun Béla és a bécsi „Der Neue Tag“ szerkesztője között, amelyben egyebek között azt kérdezik Kun Bélától, hogy igaz-e, hogy a párizsi békeszabványkonferencián elhatározták, hogy megszüntetik a budapesti tanácsköztársaságot és lemondását ultimátum alakjában fogják követelni?

Kimondhatatlanul szomorú reánk nézve, hogy Kun Béla erre a kérdésre azt merete felelni, hogy a hír teljesen alaptalan. Ámbár, ha olyan igaz ez a dementi, mint az ezt követő kijelentése, hogy „az egész magyar nép lelkesen és tökéletesen egyetért a magyar Tanácsköztársasággal“, akkor nincs okunk búsulni a cáfolat felett.

Nagy örömhírt közölnek ma a proletártestvérekkel. Hétfőtől kezdve bátran halhatnak meg — ingyenes temetést fognak kapni.

Hogy ők, a proletárok, de főképpen a vezetőség, nem fognak éhenhalni, az bizonyos. Annál valószínűbb azonban, hogy a mi sorsunk ez lesz — ha ugyan más, gyorsabb halálnemet nem szántak nekünk. A „mi“ alatt értem a becsületes, önérzetes, meg nem alkuvó, meggyőződését fel nem áldozó polgárokat.

Napról-napra kevesebb az élelem. S ami van, abból

Persze mi nem sokat látunk. Azaz, hogy látni látjuk, csak nem kapunk belőle.

Szegény szüleimhez már nem járunk ebédre. Igen erősen fogy a készletük, — Isten ments, hogy teljesen el fogyjon. Mi lenne azután velük?

A Bristolban már szintén nem étkezünk, nincs hozzávaló pénzünk. Ellenben szerencsét próbálunk majd itt, majd ott, ahol halljuk, hogy van még általunk elérhető árban — valami kis eledel. Persze húsról szó sincs a mi számunkra. Csak holmi kis főzelék. Nagyon örülünk, ha ahhoz jutunk. A minap hallottuk valakitől, hogy a mágnáskaszinó étterme megnyílt a proletároknak. Elmentünk oda ebédelni. Sorra álltak az emberek délben, — mielőtt megnyitották a vendéglőt. Mikor örült tolongás után sikerült egy kis asztalnál negyedmagunkkal helyet kapni — étlap után néztünk. És mikor megnéztük, hogy milyen főzeléket lehet kapni — mennyi „porció”-ra telik, akkor a pénztárhoz kellett mennünk és előre kifizetnünk az elajtott ételeket.

Úgy látszik, a proletár elvtársak becsületességében nem túlságosan bíznak a vezető elvtársak — és nem mernek megkockáztatni a régi, jó — boldog világbeli szokást: az utólagos fizetést.

Minden porcióért „bont” kaptunk, amelynek felmutatása ellenében hozta a pincér a főzelékeket.

Istenem, micsoda társaság volt itt együtt! A legkönnévessebb, a legdurvább arcok és modor, — mind, mint a kiéhezett vadállatok és közöttük, valódi, finom úriemberek. Olyanok, akiknek évszázados kultúráját, jó neveltségét nem mosta le sem a szörnyű megpróbáltatások, sem az éhség, sem a még bekövetkező borzalmaktól való félelem.

Mögöttünk ült az öreg *Dessewffy* gróf és leánya, *Hemsey* grófnő. Milyen különbség volt, mennyire feltűnő és mennyire észlelhető még ebben a nyomorúságos soka-dalomban is — az ő viselkedésük, és a heringek módjára ott összezsúfolt publikum legnagyobb részének viselkedése között!

Milyen furcsa istenteremténye vagyok is én! Elvet-
ték mindenünket. Reszketek az uramért. Félttem szörnyen
szegény szüleimet. És még mindig marad könnyem, egy
általam személyesen nem ismert, finom, öreg mágnás szá-
mára, aki kénytelen öreg napjaira egy utálatos, nevelet-
len elvtárs-sokadalomba keveredni csak azért, hogy éhen
ne haljon, hogy egy tányér parajt, vagy babot, vagy salá-
tát kaphasson!

Pedig az embernek most takarékoskodni kell, még a
könnyeivel is. Nem lehet tudni: mikor és mennyit fog kel-
leni ontania? . . .

EGYRE SZEDIK A TÚSZOKAT

Napról-napra szedik a túszokat. Közöttük ismerősö-
ket, rokonokat. Azért is, bármily nélkülözést, kellemet-
lenséget, bajt, gondot szívesen elszenvedek, csak az uram-
nak, szüleimnek ne történjék semmi bajuk. Ez minden-
nap i má . . .

Készülődnek nagyban május elsejére. Óriási pénze-
ket költenek erre a rettenetes népbolondító komédiára.
Vérlázító, hogy ebben az inséges világban, mikor semmit
sem produkálnak, csak a meglévő készleteket fogyasztják,
micsoda lehetetlen pazarlást visznek véghez fában, sző-
vetben — mindenféle egyéb anyagban és munkában.
Könnyű nekik, nem a magukét pazarolják, csak ezt a sze-
gény országot teszik teljesen tönkre!

RÉMDOLGOK A VIDÉKEN

Azt suttogják, mert az újságjukban persze erről szó
sincs, — csak a „frontról visszatérő” katonák hoznak néha
híreket hozzátartozóiknak, hogy *a vidéken is borzasztó
dolgok történnek.* Azt mesélik, hogy egész csomó embert,
mindenféle fajtát, parasztot, urat, papot, rendőrfogalma-
zót stb. kivégeztek, rémes módon, ellenforradalmiság
„gyanúja” miatt!

Lám, ilyen világ van, ha a proletár uralkodik, illető-
leg, ha a proletár nevében és állítólag az ő érdekében . . .

egy ilyen kalandor-csöcselék kerítette és tartja kezében a hatalmat.

A hírhedt cári uralkomak nem lehettek gonoszabbak és kegyetlenebbek!

De hogy a népet nem tartották akkor távolról sem annyi hazug ígérettel, mint ma, az egészen bizonyos.

KUNFI ELVTÁRSNAK
FANTASZTIKUS KULTÚRAÍGÉRETEI

Pl. Kunfi elvtársnak kijelentése, melyet a napokban olvastam, nem fogja ugyan túlságosan örömteli izgalomban tartani a proletárt, csak a polgárt dühösíti, mint szemérmetlen hazugság. Azt állítja, hogy: „az elkövetkező egy év alatt most többet fog tenni a magyar proletariátus a kultúráért, mint a kapitalista uralom minden cselekedetét és minden kormányát beleszámítva az elmúlt ötven év alatt”.

Ennek a kijelentésnek a merészségénél, a vakmerőségénél csak a tudatos hazugsága nagyobb.

Hogy hogyan kezdenek ők a kultúrához, amelyhez úgy vélem, hogy az iskola meg a nevelés is némileg hozzátartozik, annak bizonyítékát adják azzal is, hogy micsoda újításokat honosítanak meg az iskolákban.

DIÁK-SPICLIRENDSZER

A legújabb dolog, hogy ú. n. diákbizottságokat szerveznek. Ezeknek — úgy hallom, — még az is a hivatásuk, hogy a diákok nemcsak egymást, de még a tanáraikat is ellenőrizték. Szóval minden téren és vonalon a legutáltabb spiclirendszer. Elég förtelmes, hogyha az életben — a hivatalokban, — az üzemekben, — a polgárság lakásaiban bevezetik ezt a minden jobb érzést arculütő, — minden tisztességes embernek visszatetsző, megint csak az emberek alantas indulatait ébresztgető, csúf rendszert, — de már gyermekeknek — diákoknak lelkét így megméltelyezni, ilyen módon tönkretenni előttük minden tekintélyt s annak tiszteletét, ez már a gonoszságnál is több!

APRILIS 29.

Most már *Kun Béla Ausztriával veszekszik*. Szemérem hányja, hogy pártolja az értéktárgyaknak külföldre csempészését, — és hogy támogatja az ellenforradalmi mozgalmakat. Továbbá, hogy „nem vágja útját a Bécsbe futkosó arisztokrata magyar csöcseléknék”. Fínom és előkelő a szótára mindig — olyan, mint ő maga! — Sajnos, Ausztria igen energikusan védekezik ezen vádak és rágalmak ellen. Ausztria elég vörös ahhoz, hogy érdemesnek tartsa Kun Bélával szóbaállni, védekezni. S ami a legszomorúbb, én nagyon is hiszem, hogy teljesen ártatlanok mindabban, amivel Kun Béla vádolja őket. Nem reménylem egy percig sem, hogy éppen a mai Ausztriától bármilyen segítséget kapnánk, — hogy ők az odamenekülőket támogatnák, még kevésbbé, hogy az ellenforradalmat előmozdítani segítenének.

Éppen Ausztria fog majd bennünket ettől az átoktól megszabadítani. Elég vörös érzelműek ők maguk is — a elég rosszindulatúak voltak a multban is, semhogy feltételezhetnők részükről a legcsekélyebb velünkérzést is! Csak a rossz lelkiismeret, a félelem mindentől és mindenkitől mondatja Kun Bélával ezeket a rágalmakat.

Bárcsak akadna valahol a nagyvilágban közel vagy távolban egy résztvevő szív, egy segítő kéz, számunkra, de egyelőre, sajnos, sehol, de sehol sem mutatkozik . . .

APRILIS 30.

ORGÁJA A VÖRÖS RONGYOKNAK AZ UTCÁN

Mennyi céció, mennyi pazarlás, milyen szemfényvesztés ez a készülés május 1-ére. Óriási összegeket dobnak ki az ablakon, csakhogy a népet mentől jobban maszlagolják. Ezer meg ezer ember számára készülhetne ruha abból a töméntelen szövetből, amelyet szobrok, hidak felöltöztetésére pazarolnak. Ezer meg ezer ember lakhatnék jól abból a töméntelen állatból, abból a sok szárnyashól,

amelyeknek létezéséről mi már csak hallomásból tudunk (mint a népbiztos elvtársak főfeleléről) s amelyeket ők cserébe adtak Bécsnek azért a sok haszontalan vörös rongyért, amelybe a proletárság „mulattatására”, a polgárság felbőszítésére beletemetik az utcákat. Megkövült véres tenger a város. Szemünket izgatja a látvány, torkunkat meg fojtogatják az elnyomott, leparancsolt könnyek... És a dekorációk, a szobrok lépten-nyomon — Lenin, Trozskij képmásai! Ezeket úgy képzelem, hogy még akkor is szörnyen visszatetszőnek találnám, ha nem tudnám, hogy micsoda ronda világnak védőszentjei, apostolai...

S az ujságjuk, amely tele van annak a felsorolásával, hogy mi mindent fognak nyújtani az isteni népnek?! Hogy mennyi színház-, kabaré-, cirkusz- és mozielőadás lesz, mennyi hangverseny, mennyi sportünnep stb. stb. De a legfontosabb, hogy hol *kell* felvonulni? Az egész városra és a perifériákra kiadták a parancsot, hogy hol, mikor *kell* gyülekezniök, mert ez a fő. Összehozni a tömegeket, imponálni a masszával — a proletártestvéreknek —, megijeszteni vele a burzsujokat. Csak lehetetlen a kulisszák mögé nem látni, és észre nem venni, hogy micsoda hatalmas erőszak kényszerít mindenkit. Aki éhenhalni nem akar, vagy magát becsukatni nem óhajtja, kénytelen a paradicsom mulatozásában résztvenni. Nekünk persze, akiknek semmiféle relációnk nincs a szakszervezettel, akik ennek hiányában már meg is kezdtük a koplalást és gyakoroljuk magunkat az éhezés művészetében, — nekünk nem mészáj „mulatni” mennünk.

Szegény szüleim házában, a mi mostani otthonunkban, a bizalmiférfiak látogatásai, biztatásai és ezirányú parancsai a konyhának, a háztartási alkalmazottaknak, illetőleg az ötcsemetéjű proletárcsaládnak szólnak. Ezek természetesen ki is veszik részüket mindenből bőségesen. Mi nem jellemzi jobban a helyzetet, mint az, hogy az a nő, aki fizetés és ellátás fejében szobalányi teendőket végez nálunk, konvertálni óhajtja az ellátást — pénzre. Ez igen természetes. Az ő kitűnő élelmezése mellett semmi gusz-

tusa sincs a proletár-kisasszonynak, a mi, még a „szerény” jelzővel sem eléggé megvilágított étkezésünkben részt venni! Hozzá sem nyúl — a gerslihez, meg a tökhöz, ételekhez, amelyek a mi majdnem kizárólagos táplálékunkat képezik, mikor ők még dúslakodnak a pecsenyében, amelyet részint az apjuk szerez, részint az udvarlók szállítanak.

Ellenben hivatalnokaink, akik intézetünk „szocializálása” révén automaticae a „tanácsköztársaság” alkalmazottáivá váltak, kénytelenek — nolens volens — ebben a tüntető komédiában, ebben a ragyogó proletármulatságban résztvenni. Még akkor is, ha ebben a nagy és fárasztó álldogálásban, járásban, tüntető menetelésben — fáradt, idősebb embereknek — le is szakad a lábuk! Hiába, a proletárdiktaturában *még mulatni is parancsszóra kell. Ilyen nagy a sokat hangoztatott szabadság!*

Nekik, a diktátoroknak kívánok olyan mulatságot, mint amilyen ez a holnapi lesz igen sokuknak a beparancsoltak közül! Kénytelenek lesznek sokan mosolygó arcra felvonulni, mialatt belsejükben a legjobb kívánságokat táplálják a proletárdiktatura teremtői és végrehajtóiival szemben. De hát a kenyér, a maguké, a családjuké, nagy dolog, ezért sok mindent el kell szenvedniök!

S mily gonoszok az emberek! Szegény szüleim házának lakói, nem szűnnek meg agyarkodni a „volt” háziúrnak ellen! A „suszterék”, akik mindig a legolcsóbb lakbérrel szemben a legdrágább cipőket szállították a családnak, nem nyugodtak addig, amíg be nem bizonyították, hogy most ők az urak a házban. Az övék a hatalom. Az a különbség van azonban ennél a „hatalmi” kérdésnél, a múlt és a jelen között, hogy a volt tulajdonosok sohasem éltek a hatalmukkal, nem használták ki azt velük szemben. A jelen birtokolók, a drága proletárok a legnagyobb mértékben élnek és visszaélnek vele. Nem hagyta őket nyugton az a szerencsétlen, kis elzárt folyosó kérdése. Illetőleg helyesebben mondva, azt remélték, hogy ennek a kérdésnek az ő kívánságuk szerinti megoldása, majd a szegény szüleim nyugalma fogja még jobban megzavarni.

Ez a cél. Ezt óhajtják elérni mindenképpen, minden eszközzel. Abban a boldogító tudatban akarnak édelegni, hogy újból, — és még —, és megint elvehettek valamit a volt háziúrtól. Bosszanthatták, bánthatták őt, akinek csak az a bűne velük szemben, hogy mindig túlságosan jó, humánus és engedékeny volt hozzájuk. Mást igazán nem tudnának szemére hányni.

A házbizalmi üveges, nemhiába orosz eredetű, hát semmiben sem akar azok mögött maradni a gonoszszámban. És a suszterék abban a szerencsés helyzetben vannak, hogy ez a nagy és hatalmas férfiú, már évek óta lakójuk, kosztosuk. Így persze általa mindent elérnek, amit csak akarnak. Sőt! Őneki szereznek határtalan örömet, ha sikerül nekik valamit kifundálniok, amivel szegény szüleimet, újból meg újból megnyomoríthatnák.

Hogy milyen kellemes egy ilyen gonosz lelkületű és érzelmű közvetlen szomszéd a proletárdiktatura áldást-hozó uralma alatt, az ugyancsak könnyen elképzelhető. Azelőtt azt sem tudtuk a házbizalmi elvtársról, hogy a világon van; és hogy még hozzá már évek óta, közvetlen szomszedságunkat tiszteli meg ottlakásával. Most, a proletárdiktatura kitérése óta eltelt aránylagos rövid idő — egy hónap alatt már igen alaposan helyrehozhattuk ebbeli tudatlanságunkat. Gondoskodik róla, hogy tudomásunk legyen arról, hogy ő a világon van s még hozzá, sajnos, a mi házunkban, a mi közelünkben. A munkáját valószínűleg már ő is abba hagyta. Főfoglalkozása megkínózni, a végletekig keseríteni a burzsujt általában, bennünket különösen. Mint ahogy most minden proletárnak ez a foglalkozása — ez az élvezete.

Lehet-e ez másképpen akkor, amikor Kun Béla — a koronázatlan királyunk? De ha nem is érte még a fejét korona, ez nem akadályozza meg őt abban, hogy sokkal nagyobb autokráciával, sokkal korlátlanabbul uralkodjék, sokkal hatalmasabb diktaturát fejtsen ki, mint koronázott „elődjei”!

Mínt hogy pedig mégsem bizonyos, hogy mint Magyarország rabiátus diktátora fogja nemes lelkét vala-

mikor kilehelni, tehát — jó előrelátónak lenni — és összelopni és lopatni, összerabolni és rabolhatni mindent, amit csak lehetséges és amire szüksége van a jelenben és amire szüksége lehet a jövőben.

Mint mindenhez, úgy ehhez is tehetség kell. S hogy őbenne az ilyfajta tehetség nem hiányzik, azt bebizonyította már a múltban is, Kolozsvárott, ahol mint valami kishivatalnok működött és e karrierjét — sikkasztással zárta le. Eléggé sajnós, hogy nem ővele végezték ezt a lezárási műveletet; de olyan alaposan, hogy ne juthatott volna abba a helyzetbe, hogy évek múlva — mint Magyarország diktátora, hóhéra, tönkretelhesse szegény országunkat, s minden benne élő tisztességes embert.

A PROLIK ELADJÁK A NEKIK KIUTALT LAKÁST

Hogy a proletártestvérek mennyire át vannak hatva a „proletáröntudattól”, a „megváltó gondolattól”, a szent felszabadulás eszméjétől, a „diadalmas népszabadságtól” stb. hasonló, mindennap száz helyen, száz ajakról hangoztatott bombasztikus frázisoktól, azt elárulják cselekedetükkel. Ezekről mi tudomást szerzünk részint személyes tapasztalataink révén, részint a másokéiból hallomásból, részint pedig az újabb és újabb rendeletekből és parancsokból. Ma pl. nyomtatékosan figyelmeztetik az egyes „eltévelyedetteket”, akik lakásigénnyel lépnek fel és a kiutalt lakást nem foglalják el, hanem megvesztegettetik magukat a lakástulajdonos által és különféle ürügyel ugyanabban, vagy más kerületben más lakás kiutaltványozását kérik, hogy a legnagyobb szigorral fogják büntetni az efajta visszaélést. A házfelügyelőket, meg a házbizalmiakat bízzák meg az ellenőrzéssel — a lakás-elfoglalásokat illetőleg. A megvesztegetett „ártatlan” prolit szigorúan büntetik. Azt mondják, hogy a megvesztegető gaz burzsujt — halállal! Ime, teljes pompájában látható a *proletárigazságszolgáltatás igazsága!* Az eladott lakás mostanság egészen kis külön „proli-üzlet” lett.

Ők saját külön kis piszkos odujukban sokkal jobban érzik magukat, mint a selyemtapétás, túlságosan jó és

Hozta levegőjű, sok fűtést igénylő szalonokban. S ha el
te viszik magukkal, ágyaikkal saját külön kis állatkert-
jüket, még ez sem képes mindjárt otthonossá tenni szá-
mukra az új lakást.

Ellenben üzletnek egészen jó. Ők megmaradnak a
megszokott, jótékony piszokban, a burzsuj meg fizet,
amennyi csak telik mai helyzetétől, hogy ettől a rettentő
bekvártélyozástól megszabaduljon.

S most még ezt a kedves kis játékot is megzavarják
az uralkodók! Vigyázzanak, mert az illetén rendelkezé-
sekkel majd elveszítik népszerűségüket a drága jó prolik
előtt is!

MAJUS 1.

Tegnap este megyek, illetőleg futok keresztül a vér-
vörös utcákon. Ezeknek látása még a legnyugodtabb ide-
güket is felkorbácsolhatja. Szembejön velem egy jó is-
merősünk; Hoepfner műépítész. Ő már többször biztatott
volt, hogy „nem tart már soká”. Ezúttal azt súgja: „már
csak órák kérdése”. Lemondóan legyintek kezemmel:
nem hiszem. Nem bízom már ezekben az ígéretekben.
Eleget hallottam, sajnos, sohasem volt igaz. No meg az-
után, ha csakugyan fenyegetné őket valamiféle külső,
vagy belső ellenség, akkor csak nem csinálnák ezt a
szörnyű parádét, amely örült költséget és munkaerőt
emészt? „Miért ne? A pénz, amelyet költenek úgy sem
az övék, s a munka? Mást úgysem csinálnak, hacsak a
szörnyű pusztítást, amelyet minden téren véghez visz-
nek, nem nevezzük munkának”. „Hát bizony munka az
is, éppen olyan, mint a Diana-templom felgyújtása munka
volt” — mondom én. „S ők bizonyára abban reményked-
nek, hogy ezzel a gyönyörű működésükkel — csakúgy,
mint Herostrates — halhatatlanságot szereznek maguk-
nak. A templom építőjének nevét nem igen tudják ma az
emberek, de az elpusztítóját — igen. Csakhogy ezeknél
a jövőbeli halhatatlanságnál is fontosabb a jelen élet,
mégpedig a mentől jobb, bőségesebb és fényűzőbb élet“.

Ezt persze, csakúgy egészen suttogva és igen gyorsan beszéltük, mert az utca szintén tele van spiclikkel.

Hogy mennyire tele van mindenütt, azt csak most tudtam, sajnos, egy bennünket igen közelről érintő esetről kifolyólag. Az utóbbi napokban majdnem mindennap meglátogatott bennünket szüleim házában Maksziányi Dezső barátunk. Jóban voltunk vele mindig, feleségével is. A Bristolba is eljártak hozzánk. De ez a mindennapi látogatás mégis kissé feltűnt nekem. Kérdeztem is az uramat. Azt felelte, hogy valami állásról van szó, arról tárgyalnak. „Hogy-hogy? Hiszen neki nagyon szép állása van a vasútnál, irodalmilag is működött eddig, mi szüksége van neki Tereád?” „Hát talán megingott az állása, illetőleg félti” — mondja az uram. Miután olyan lehetetlen felfordult világban élünk, ahol semmin sem lehet már csodálkozni, csöppet sem tetszett ez a válasz valószínűtlennek. S minthogy üzletről volt szó, négyszemközt hagytam őket tárgyalni. Láttam, hogy jobban szeretik így. Mi történt azonban tegnap? Megint eljött délelőtt M. barátunk. Az uram nem volt otthon. Én tehát most egyedül diskuráltam vele. Feltűnt szokatlan levertsége, amely még nagyobb volt, mint amennyit mostanában mindnyájunkon többé-kevésbé észlelni lehet. Mint mindig, úgy most is megkérdeztem, hogy mi van Mariskával, a feleségével, hogy olyan régen nem láttuk? „A birtokán van, Isaszegen”. „Dehát mit csinál ott olyan sokáig?” „Hát először is egy kis élelmiszert akar ott összeszerezni. Azután meg ott szokott mosatni”. „S azt ő ott egyedül kívárja? S maga egyedül él itt, ő meg ott a mai szörnyű világban? Ez mégis csak furcsa” — mondom én. „Hiszen ő ott a saját házában él” — válaszolja M. Miután láttam rajta, hogy kellemetlen volt neki úgy ez a beszélgetés, mint az, hogy nem találta az uramat, egy ideám támadt. „Tudja, kedves M., hogy most hol és merre van az uram, ezt nem tudnám megmondani, de egészen bizonyosan elmegyünk délután K.-ékhoz. Ha maga nem is járt oda eddig, de ismeri őket jól a mi révünkön. S ők a mi barátainkat hivatlanul is tárt karokkal fogadják. Erről biztosítom

magát. Jöjjön oda délután, ott kedvére beszélhet az uram-
mal" „Nem nagyon jól érzem magam, de ha jobban le-
szek, okvetlenül elmegyek." Ezzel búcsúztunk. Délután
K. éknál elbeszéltem, hogy talán váratlan vendéget is kap-
nak, akit én hívtam meg. „Kicsodát?" „M. D.-t". „Nagyon
szívesen látnók. De hát a felesége már kiszabadult?"
„Hogy kiszabadult-e? Isaszegen mosat már vagy 2 hete."

Erre az ember az asszonyra néz, az vissza öreá, majd
énreám. Látom, hogy pár pillanatig igen tanácstalanul
állnak. Végre megszólal a férfi. A következőket mondja:
„Iát igen, jobb lesz megmondani az igazat, mert nagyon
tanulságos lesz, intő példa a méltóságos asszonynak az ő
lélelmet nem ismerő vakmerőségével szemben. Szegény
M.-né börtönben sínylődik!" Én majd eldőltem az ijedt-
ségtől, mialatt szemeim megteltek könnyekkel. „Mi törté-
nt, az Istenért? Hogyan került börtönbe? Mit követett
el?" Erre elbeszélték a következő rémtörténetet: M.-né
kiment Isaszegre, hogy valami élelmiszert hozzon haza.
De sem aznap, sem másnap nem jött haza. Sőt egy hét
eltelt már távozása óta, anélkül, hogy fogalma lett volna
az urának arról, hogy hová lett. Míg egyszerre csak egy
úrhölgy ismerőse felkeresi őt és tudtára adja neki, hogy
felesége a vörösök börtönében, a Markó-utcai fogságban
sínylődik!

Az az úrhölgy ugyanis — egy patronagenak volt
tagja — és a börtönöket látogatta, hogy a rabok sorsa
iránt érdeklődjék s hogy őket a lelkijavulás útjára
terelje. Hogy ne csak a büntetéseket töltsék ki, de lehe-
tőleg lelkileg is megtisztulva térjenek vissza a világba,
s úgy kezdjenek új életet. Lám, a gonosz, a romlott, a rab-
szolgatartó, elnyomó és vérszopó bourgeois-világnak —
ilyen intézményei is voltak! Amint a börtön folyosóján
végighalad ez az úridáma, valami rettentő női zokogást
hall az egyik cellából. Benyit, hát ott találja jó ismerő-
sét, M. D.-nét, a legsiralmasabb állapotban! Nemcsak,
hogy fogoly volt, de a legdurvább bánásmódban részesít-
ték. Ezzel a törékeny, gyöngye, finom úriasszonnyal
W. C.-eket súroltattak!

S mi volt a bűne, amiért olyan súlyos megtorlást érdemelt?! Mikor elkészült a dolgával Isaszegen, s várta a vonatát, jó ismerősével, az állomásfőnökkel beszélgetett. Azt kérdezi tőle, hogy „maga is hordja ezt?” s a sapkáján lévő vörös rozettára mutat. „Hisz már úgy sem tart soká!” — Mint utólag kisült, ezt a mondását a váltóőr meghallotta. Közölte a direktorium másik két tagjával. Az egyik a kanász volt, a másik is valami hasonló magarendű foglalkozású. A szegény asszonyt elfogták. Budapestre, tömlőcbe szállították s a leggyalázatosabban bának vele. Míg aztán a patronage-hölgy fölfedezte s az ő protekciójával a Markó utcai börtönbe került, ahol mégja tisztességesebb a bánásmód. Szegény ura, természetesen a legnagyobb kétségbeeséssel vett tudomást felesége szörnyű sorsáról. És csupa tapintatból nem kereste fel az uramat, nem kérte segítségét. Így az uram csak véletlenül tudta meg, hogy mi történt szegény asszonnyal? Nagy szemrehányást tett emiatt M.-nek. Most már aztán együttesen minden követ megmozdítottak, hogy a szegény asszonyt kiszabadítsák. Erről folytak a majd mindennapos tárgyalások. Eddig még persze nincs eredmény, de remélik, hogy lesz. Valamelyik irodalmi direktóriumban van ugyanis az uramnak egy ismerőse, akivel azelőtt irodalmi összeköttetésben volt s felteszi róla, hogy csak a terror hatása alatt volt kénytelen hivatalában megmaradni, de lelkileg nem hódolt be a vörösöknek. S azután meg tud valakit, akinek a felesége jó viszonyban van annak a feleségével, így talán ezen az úton majd megkönyékezik és kiszabadítják a szegény asszonyt.

Képzhető, hogy micsoda hatással volt rám ez a história! Végtelenül felizgatott a boldogtalan M.-né sorsa. Hiszen éppen ezért titkolták előttem, mert tudták, hogy mennyire oda leszek, ha megtudom, hogy mi történt vele. Persze, hogy nem aludtam egész éjszaka. S feltettem magamban, hogy amint csak lehetséges, elszaladok M.-hez és megtudok tőle újabb részleteket szegény felesége sorsáról. S tőlem telhetőleg vigasztalom őt. Ma persze ki nem mozdulok hazulról.

Még látni sem akarom a vörös borzalom ünnepét,
hallani sem az Internationale üvöltését.

KÖZEL VOLTUNK A SZABADULÁSHOZ,
DE NEM LETT BELŐLE SEMMISEM

Azt suttojják, hogy nem ok nélkül ígérte H. barátunk tegnap este, hogy már csak órák kérdése Azt mondják, hogy egy nagyon népes ülésükön Kun Béla állítólag be akarta jelenteni lemondását. Talán a harctéri fiaskójuk miatt? Tehát igaz, hogy egészen közel voltunk a szabaduláshoz! És Isten tudja, mi történt, hogy történt? Az elbolondított, tönkreszónokolt elvtársak — úgy látszik — újból bizalmat szavaztak a főrablónak és gyilkosnak, Kun Bélának, és marad sajnos minden a régiben!

Ezért nem merek én semmi biztatásnak hinni! Nem merem magam hiú reményeknek átengedni, mert aztán annál kínosabb, fájdalmasabb az újabb és újabb csalódás.

Mi állandóan csak a sötétben tapogatódzunk. El vagyunk zárva a világtól. A kül- és beleseményekből csak annyit tudunk, amennyit és ahogy ők akarják, olyan beállításban, amilyen nekik, helyzetüknek — politikájuknak kedvező. Meg kellett tehát tanulnunk — a sorok között olvasni, kutatni. Ott talán mégis rábukkanunk valamire, ami egy kissé útba igazít, megmagyaráz egynemely dolgot — amelyet különben nem tudnánk megérteni. Így pl. most, hogy miért voltunk oly közel a szabadulás, és megváltáshoz? (amely sajnos mégsem következett be). Ezt talán megmagyarázza a mai ujságban lévő harctéri jelentésük. Hál' Istennek, minden vonalon, — habár burkolt módon, — de mégis „kiürítésről”, „visszavonulásról” beszél. De, ami még ennél is többet ígér, az a nekünk drága kis önvallomás, hogy „csapataink egy része még mindig fegyelmezetlen”! Nekik *kell* ezt az önvallomást tenniük, mert különben mivel magyaráznák meg a visszavonulásokat, kiürítéseket? S ez utóbbiakat, bármennyire szeretnék is, — titokban tartaniok nem lehet, — mert előbb-utóbb hazatérő katonák, — levelek, — értesítések révén kitudódnék. S akkor már a proletár is megtudná,

amit mi régen tudunk — hogy mennyit és mennyire hazudnak.

De a mi számunkra az ő védekezésük, meg a csapataik bevallott fegyelmetlensége — újból egy kis reménysugár. Ha az ő szívük kegyeltje — drága vörös hadseregük, bitorolt hatalmuknak egyetlen támasza cserben hagyja őket és „fegyelmetlenkedik,” — akkor talán csakugyan üt a mi óránk is! Akkor talán mégis csak fordul a kocka! És ők elnyerik végre — amit annyira, oly búsán megérdemelnek.

Sajnos, ezúttal még sikerült újabb hazugságokkal megerősíteni — már-már düledező pozíciójukat. Meg aztán az ellenforradalmárokat folyton a legrettenetesebb megtorlással fenyegetik, ha megmozdulni merészkednek. Hogy mindannyiunknak, tisztességes embereknek lelkében csak úgy zsongnak, forrnak az ellenforradalmi gondolatok, az bizonyos. De Istenem, hol vagyunk mi a megmozdulástól, mikor minden fegyver, minden hatalom, az ő kezükben van? Üres kézzel — állig felfegyverkezett sőpredékkal szemben? Hiszen már az átkos emlékeztető Károlyi Mihály, meg Lindner Béla gondoskodtak róla, hogy a polgárságtól minden fegyvert elszedjenek. Hogyan és ki tudna nálunk ellenforradalmat szítani, — ha csak nem valami külső segítséggel? De ki akar nekünk kívülről segíteni? Ki törődik mivelünk? ...

MAJUS 3.

Tegnap nem volt hál' Istennek újság a nagy céccó tiszteletére. Ha van, akkor el *kell* olvasni rendeletüket, parancsaikat, amelyek napról-napra jobban szaporodnak. Az embernek tudnia kell, hányadán van? Mennyivel lett szűkebb újból börtönünk? Ha nincs ujság, akkor legalább ettől a kínzó olvasmánytól megszabadulunk. Az utcára persze nem mentem ki. Csöppet sem voltam kíváncsi vörös színbe fűrösztött házaikra, hidaikra, a négy és öt eme-

let magasra épített szobraikra, Liebknechtjükre, Troz-
kijra, Leninre s a többi gonosztevőre.

*RÉGI VILÁGBELI MŰVÉSZEK
SZOLGÁLTÁK A VÖRÖS MÁJUS*

Eléggé szemléltetően írják le amúgy is az ujságban a gyönyörűségeket, amelyeket bemutattak. Édelegnek még a felsorolásában is. Először élvezik, mikor csináltatják. Azután, mikor kiadják a parancsot, hogy hogyan és mit kell végezni, hogy bámuljon a proletár és megpukkadjon a még el nem tántorodott, tisztességes polgár, végül pedig, mikor felsorolják remekműveiket. A legszomorúbb azonban az, hogy igazi művészek — olyanok is, akiket eddig feltétlenül tisztességes embereknek tartottam — résztvesznek és áruba bocsátják tudásukat, művészetüket olyan cél szolgálatába, amelyet ők maguk is undorítónak, felháborítónak tartanak. Olyan nagy úr az a gyomor, hogy kielégítésére, elhallgattatására semmitől sem riadnak vissza! Hiszen kenyér, hál' Istennek, még valamenynyire van, meg egy kis gersli, meg hasonló jók. De hát muszáj mindenképpen kalácsot, vagy húst enni, akkor is, ha az ember legjobb, legbecsületesebb meggyőződését kénytelen feláldozni érte, no meg a saját és mások megbecsülését? Képesek arra, hogy Kun Béla parancsolta képeket fessenek, szobrokat faragjanak! Pázmány Pétereket, Andrássy Gyulákat, Szent Gellérteket stb. vörös rongyok alá temessenek, helyükbe Liebknechteket, Troz-
kijokat fabrikáljanak.

Bizony, az én szegény gyomrom is elég megpróbáltatásnak van kitéve, eleget szenved. De, hogy én az uramat rávegyem, vagy magam kövessek el valami olyan cselekedetet, vagy munkát, amely e gaz uralom dicsőítését szolgálja — azt már nem tenném. Pedig van valami, ami nekem szörnyen fáj. Sokkal jobban fáj gyomrom kínos összehúzódásánál. És ez az, hogy most már szegény apámnak nem vagyok képes cukorbajos állapotának megfelelő táplálékot, egy kis húst vagy tojást, vagy egy kis vajat szerezni. Nincs semmi összeköttetésem a közeli fa-

lukkan. Magam képtelen vagyok utazni. Máskor is rosszul vagyok mindig a vasúton. Hát még most, a nagy operáció után. A sok lelkiizgalom következtében, teljesen legyengültem. Meg azután az sem bizonyos, hogyha minden erőmet és energiámat összeszedném és útrakelnék és sikerülne valami zsákmányra szert tennem, hogy nem vennék-e el jövet a vasútnál a vörösök? Mert hallom, hogy burzsujjal szemben így szoktak eljárni. Hiszen ők úgy akarnak bennünket térdre kényszeríteni, hogy kizárólag mindent tőlük és általuk kapjunk! Persze csak akkor, ha úgy táncolunk, ahogy ők füttyülnek. S aki erre nem hajlandó, az éhezzeék, vagy haljon éhen. Minthogy azonban az a táplálék, amely nekünk fiatalabb és nem beteg embereknek elég ahhoz, hogy éhen ne haljunk, beteg édesapámnak nemcsak, hogy nem elég, de direkte életveszedelmes, futok fűhöz-fához, barátainkhoz, tanácsot kérni, hogy mit csináljak, honnan szerezhetnék neki egy kis megfelelő elemózsiát?

Bezzeg, a vörös május művészei nem járnak e Kálváriát. Hála az Istennek sok ismerősöm nincs közöttük. Végtelenül csodálkozom azon a kiváló szobrászművészen, akire — mint az újságból olvasom — a városligeti diadal-
kapuk, baldachinok és szobrok készítését bízták. A művészet, — az esztétikai szép — egy ilyen csúnya, pocsék dolog szolgálatában! A művész, akit az Uristen kegyelme ily gyönyörű adományhoz, művészi tehetséghez juttatott, akinek lelke ideális magasságokban kellene, hogy lebegjen, a piszkos, poros földön kúszik és beváltja Istenadta képességeit vörös pénzre!

Eldicsékszenek vele, hogy *hatszáz*ezer felszabadult proletár ünnepelte örömujjongással a május elsejét. Pedig tudjuk mindannyian, hogy micsoda parancsok jöttek mentek! S jaj lett volna annak a valódi proletárnak, vagy más közéjük kényszerített burzsujnak, ha nem fogad szót és nem megy kora reggeltől késő estig „örömujjongani”.

Csupa szemenszedett hazugság, lépten-nyomon! Ugy írják, hogy a nagy felvonulásban volt egy csoport rokkant, akik a következő felírású táblát hordták: „A bur-

„burzsoázia áldozatai! Senki sincsen, aki nálamnál jobban sajnálja ezeket a szerencsétleneket. Sajnos, már meg-
szokhattam volna annyi esztendőn által ezt a szomorú
látványt és mégis, mindig, ahányszor csak látok egyet,
könnybe borul a szemem. Juttattam nekik a háború alatt,
amennyi csak tellett tőlem. De, hogy ők a burzsoázia
áldozatai, ki merné ezt állítani Kun Béláékön kívül? Ha
a burzsoázia óhajtotta a háborút, miért nem állt talpára
akkor, a francia, az angol, az amerikai, az orosz szocialista?
Miért nem mondotta akkor, hogy „mi nem megyünk, a
magyar, a német szocialista testvérek ellen! Ha ezt akkor
megteszik, elejét veszik több mint négy esztendő s
öldöklésnek, pusztításnak, pusztulásnak. Akkor hálára kö-
telezték volna az egész, ma megnyomorított világot. Ak-
kor magas püdesztálra helyezték volna magukat és he-
lyezte volna arra őket a világ. Akkor nagy és korszak-
alkotó dolgot cselekedtek volna, ha mindannyian meg-
tagadják a beavatkozást, két kis nemzetnek a csetepaté-
jába és így nem idézik fel egy óriási világháborúnak bor-
zalmaait... Bezzeg, mindezt nem tették — akkor! A
világ pusztult, a szocializmus meg alaposan csődöt mon-
dott akkor, amikor alkalma lett volna nagy dolgot cse-
lekedni, s a világot meggyőzni az ő nagy hivatásáról. Nem
történt meg. De Kun Bélának állandóan bűnbak kell.
Ezzel véli alátámasztani, reszketve, féltve őrzött hatal-
mát. Ezért kell, únos-úntalan, éjjel-nappal, ismételniök
szóban és írásban, képekben, plakátokban teleordítaniök
a világot, a proletárok fülét, bombasztikus hazug, félre-
vezető, népbolondító frázisokkal. S hogy mennyire resz-
ketnek, mennyire féltik a hatalmat, amellyel oly gyaláza-
tosan élnek és oly szörnyen visszaélnek, az is bizonyítja,
hogy sem a vörös hadsereget, sem a vörös őrséget nem ta-
lálják elégségesnek, becses személyüknek és rémes ural-
muknak megvédésére. Erre valók a *terroristák*, a *Lenin-
lúk*, akiknek fészük a Teréz-körúti Batthyány palotá-
ban van. Azt mondják, hogy ezek gonoszságban, lelket-
lenségben, kegyetlenségben, mindenkin túltesznek —
mindent felülmúlnak. Isten ments, ha valami polgárember

karmaik közé kerül! Azt suttojják, hogy az Országban pincéjében működnek. Ha valakit ellenforradalmisággal, vagy csak azzal gyanúsítanak, hogy nem eléggé vörös érzelmű, odahurcolják s a legválogatottabb, a legembertelenebb kínzással — küldik a másvilágra. S hogy az utcai járókelők ne hallhassák az áldozatok rémes jajgatását, folyton autókat berregtetnek az utcán...

VIRÁGOT KÜLDÖK A SZEGÉNY
BEBÖRTÖNZÖTT ASSZONYNAK

Tegnap először mentem fel a Gellérthegyre, kertünkbe. A most nyíló orgonákból — gyönyörű nagy csokrot kötöttem — s elmentem vele M. D.-höz. Gondoltam megkérem, — ha van rá mód, — juttassa a börtönbe a feleségéhez. Talán megőrül szegény ennek a külvilágból jövő, illatos üdvözlötnek. Szerencsém volt. Otthon találtam. Elmondott persze most már mindent, ami a szegény asszonnyal történt. Nagy részét már tudtam, a legfeljebb holmi apróbb részletet nem. Azt is elmondta, hogy most aránylag sokkal jobb a sorsa, mint a másikatömlőben volt. Már csak azért is, mert ide mindennap elmehet neki elemózsiaát vinni. Meg azután itt együtt van Magyarország legelőkelőbb társaságával. Maholnap igazán alig lesz a tisztességes, jónevű úriember másutt található, mint a gyűjtőfogházban. Ott van annyi, meg annyi más között *József főherceg fia* is, — akit azért fogtak el és börtönöztek be, mert azt gondolták, hogy szökni akar az országból. Már pedig ebből a földi paradicsomból a világért sem szabad megszökni. Legkevésbé azoknak, akik számára a legsötétebb poklot csinálták. Ott vannak főpapok, kegyelmes urak, mágnások és dzsentrik, polgárok, keresztények, zsidók, bankárok, gyárosok — meg vidékről parasztok: szóval mindazok, akiknél a legparányibb ürügyet találtak (persze csak mert akartak találni) az elfogatásra. S ha ez még a legnagyobb erőlködés mellett sem sikerült, akkor ráfogták az illetőkre, hogy ellenforradalmi gondolatokkal foglalkozik, avagy egyszerűen kijelentették, hogy szükségük van — a polgárok által be-

...tisztelet, — a városi vagy megyei — életben, társadalomban nagy pozíciót betöltött emberekre túsok gyaránánt. Ezekkel akarják azután sakkban tartani az ellenforradalmárokat, mert ezektől reszketnek, félnek, éjjel-nappal.

Szegény kis főherceg is, miután szülei nincsenek Pesten és nem segíeyezhetik, akár éhenhalhatott volna, ha M.-né nem juttat neki a számára az ura által behozott elemőzsiából...

Mondtam M.-nek, hogy az uram mindent elkövet, hogy a szegény asszony kiszabaduljon mentől előbb. Már tételleztek fölötte és a forradalmi törvényszék egy nagy összegű pénzbüntetést és 5 évi fegyházat szabott ki rá.

Borzasztó helyzetben vagyunk mi most, szegény polgárok! A legtermészetesebb dolog a világon, hogy mindennap hő imákat küldünk az Égek urához, hogy vessen véget ennek a szörnyű világnak — a szervezett rablás, kénzás, sőt ölés uralmának. Talán ma még olyanok is visszatértek az Úristenhez és megtanultak imádkozni, akik azt már régen elfelejtették. De torkunkon akad a kérelem... Úristen, mi lesz azokkal, azzal a töménytelen családapával vagy férjjel, vagy fiúval, testvérrel, és most már nővel is, aki az ő hatalmukban van, bebörtönözve, nekik életre-halálra kiszolgáltatva? Hiszen az annyira óhajtott, kért, leimádkozott ellenforradalom első megmozdulására — a válasz a túsok elpusztítása lenne! Hiszen azért szedik őket.

Kétségbeejtő még gondolatnak is, hogy ami a kintlévők felszabadulását jelentené, az a bentlévőknek, a bebörtönözötteknek rémes kivégzését vonná maga után!

Nem lehet, nem szabad még gondolkozni sem, — mert beleőrül az ember.

Ha nem dolgozom intenzíve valamin, ha nem írok — akkor olvasok — csak azért, hogy ne legyen módom, ne tudjak gondolkozni. Narkotizálom magam állandóan...

Borzasztó dolgot mesélnek lépten-nyomon. Egy fiatal kis zászlós, egy jó családból való özvegyasszony egyetlen fia, elvesztette igazoló iratait. Elmegy a Hungária-szállóba, amely most Kun Béla és csatlósainak lőhadiszállása. S mint ilyen nagy ívben el van kerítve egész barikádokkal. Bőrkabátos, gránátokkal körülspékelt matrozok, illetőleg terroristák őrzik az egész környéket. A fiatal zászlós bemegy a szállóba, illetőleg a szovjetpalotába, ahol rámondulnak, hogy mit akar? Ártatlansága tudatában mosolyogva jegyzi meg, hogy — elvesztette igazoló iratait, kér helyette másokat. Erre úgy mondják, az egyik, talán vezére a terroristáknak, ráordít: Hogy mer ez a burzsuj-kutya mosolyogni? Majd ráfagyasztjuk a mosolyt az ajkára. „Vigyék a gajdeszba“ parancsolja az egyik pribékjének. Ez nagy örömmel elvezeti a szegény fiút. Az özvegyasszony várja egyetlen fiát haza aznap, másnap, harmadnap... Közben szalad fűhöz-fához. Míg végre sikerül megtudnia (nem tudom hogyan és miképpen), hogy most már egész hátralévő életén át nem tehet egyebet, mint várni a találkozásra, — a túlvilágon! Az emberek feneketlen gonoszsága megfosztotta őt életének egyetlen örömétől, reménységétől, mindenekfelett szeretett egyetlen fiától. Meg kellett halnia, mert mosolygott. Ezek, a kiéhezett vadállatokon is túltevő, mert nagyon jóllakott, két lábon járó bestiák, nem tudják eltűnni a mosolyt egy „burzsuj“-nak az ajakán.

Ezeket csak állandó halálfélelemben, vagy még inkább kínjukban ordítva — szeretik látni.

Ha ma a városban két polgárember találkozott, egyébről sem beszélnek, jobbanmondva suttoznak egymással, mint erről a szörnyű esetről. Persze csak akkor, „mikor nem látják, s mikor nem hallják“...

Akiket még nem küldtek gajdeszbe, akik még itt vannak és élnek, azokra is kiterjed a gondoskodásuk. Azon vannak, hogy pillanatra se jussanak nyugalomhoz, békeességhez. Kieszelnék mindig valami újabb meg újabb dolgot, amellyel remélik, hogy sikerül megkínozniok őket.

A szállodából kikergetett bennünket a pénzhiány és a vörös őrségnek körülöttünk mindjobban szorító gyűlölete. Már tele van velük az egész szálló. Elhelyezkedtünk úgy, ahogy tudtunk szegény szüleimnél. Őket alaposan megzavartuk. A magunk mindenféle kényelméről — lemondtunk.

Mi takarékoskodtunk, azaz, hogy képtelenek lettünk volna fizetni a lakbérünket. Szüleimet pedig mentesítettük attól, hogy az azelőtt szalónnak nevezett szobát, — amely most már csak bútorraktár, — elvegyék tőlük, természetesen a bútorokkal együtt. S íme, jön a parancs, hogy a K. P. utcában lévő nagy bolthelyiséget, amelyben a mi összes, villánkból megmaradt bútorainkat, óriási szőnyegeinket, zongoránkat, összes holminkat rejtő töménytelen ládáinkat elhelyeztük, 24 óra alatt ürítsük ki! Mert éppen erre a helyiségre van szüksége a „Vörös Őrségnek"! Mitévők legyünk? Hová vigyük? Hová menjünk? Mert ahová visszük a holminkat, oda kell magunknak is mennünk! Bármely idegen helyre helyeznők el, egészen bizonyosan elvinnének tőlünk mindent! Egy burzsuznak most, nem lehet raktárt tartani.

Még csak ez hiányzott nekünk! Van min törni szegény, agyonkínzott fejünket! . . .

Tanakodtunk barátainkkal, hozzánk tartókkal. Az első határozat az, hogy petícionálnunk kell, kegyeskedjenek nekünk, pár napi halasztást adni. Mert 24 óra alatt sem a holmikat, sem magunkat nem vagyunk képesek elhelyezni.

A másik lépés az lesz, így döntött a mi tanácsunk, hogy folyamodnunk kell, hogy volt házunkbeli, volt lakásunkból, amely már 11 esztendeje iroda gyanánt szolgál, két szobát, volt szalónomat és hálószobámat megkapjuk és oda bútorainkkal együtt beköltözzünk. Miután azonban, az a valamikor gyönyörűen felszerelt lakás, hála az irodai urak és hölgyek nagy rendszeretetének, a felismerhetetlenségig tönkre van téve, aziránt is intézkednünk

kell, hogy kitisztogattassuk a két szobát, mielőtt beköltöznénk.

Hogy micsoda lehangoló számomra, akinek élete egyetlen luxusa, a tiszta, az esztétikailag szép lakás volt, most — a gyönyörű, megbocsáthatatlan könnyelműséggel eladott villa-lakás után, beköltözni összes ingóságainkkal, egy valamikor szintén szép, de azóta teljesen tönkrement lányított lakás — két szobájába, — ez talán elképzelhető! S még hozzá elhelyezni azt a sok mindenféle, kerti lakáshoz való bútordarabot — meg azután az igen nagy terjedelmű — bútorokat, szőnyegetek stb. stb.!

Igaz, hogy az embernek most minden erejére, minden idejére szüksége van, hogy a napról-napra növekedő súlyos megpróbáltatásokat, a mindinkább kínossá váló helyzetet elviselni tudja, — tehát talán nem lenne szabad, egy ilyen, sok ember szemében alárendeltebb fontosságú dologon annyira desperálni. De hát éppen, a máig eddig is eléggé megviselt idegek mindenre erősebben reagálnak. Azután meg a lakás, az otthon volt számomra mindig a fődolog.

Mikor is volt a lakásnak, az otthonnak nagyobb jelentősége, mint ma? Hiszen egyebünk sincs már!

Még az utcára sem megy ki az ember szívesen, ha csak nem kell. Színházról, vagy hasonló külső szórakozásokról szó sem lehet, amióta a vörös áradat borít el minden s ott hagyja minden piszkos iszapját. Hallom, hogy akadnak olyanok is, akik a vörösek ingyen jegyeit megvásárolják s mennek azzal színházba, moziba.

Bámulom őket, de megérteni nem tudom, hogy képesek erre, hogy van kedvük hozzá?!

Ezzel szemben némi jó hírről is mesélnek. Azaz, hogy ez a „jó“ hír, csak a mi, minden elképzelhető rosszánál-rosszabb helyzetünkben, relatíve minősíthető jónak. A bolsevistákkal ismerkedés előtt, a lehető legrosszabbnak tartottam volna...

Hogyan is lehetett volna azelőtt elképzelni azt, hogy egy hazafiasan érző magyar ember, örvendetes dolognak tartsa és mondja azt, hogy tudomása szerint *a románok Budapest előtt vannak!* A legnagyobb csapásnak tartottuk, — és kétségbeestünk volna ezen, — ezelőtt. Míg most, amióta Kun Béla fojtogat bennünket, olyan jól megy a sorunk, hogy ezt a hírt, amelyet a múltban borzasztónak tartottunk volna, ma oly kívánatosnak látjuk, hogy el sem merjük hinni, hogy igaz lehet . . .

Nem merünk bízni benne, hogy ne csalódjunk. Féltünk a csalódás keservétől. *Félünk (!)* attól, hogy a románok még sem fognak jönni! Lehet-e helyzetünknek borzalmasságát jobban jellemezni, mint ezzel a „félelemmel?”

MAJUS 4.

A hír csakugyan nem volt igaz! Hiába reménykedtünk! A tegnapi tanácskozásban Kun Béláék azt határozták, hogy maradnak. Kitartanak a végsőkig. Az utolsó csepp vérig védeni fogják a tanácsköztársaságot, azaz az ő saját külön, annyira élvezett hatalmukat, pozíciójukat. Tehát marad minden a régiiben.

Ők uralkodnak, mi szenvedünk. S folyik a játék mindaddig, amíg valamely külső segítség, vagy az általunk annyira óhajtott, sokak által annyiszor megjósolt belső összeroppanás, véget nem vet dicstelen, — és nekünk oly szörnyű uralmuknak.

De kérdés, hogy mi magunk ki bírjuk-e várni az időt összeroppanás nélkül, amíg út végre a mi számunkra is, a szabadulás órája? Ahhoz rendkívüli mennyiségű fizikai, — és lelkiezőre és ezeket fenntartó optimizmusra lenne szükség!

No meg azután nagy kérdés az is, hogy a diktátorok hogyan rendelkeznek addig mi felettünk és mi róltunk? Azaz, ez már alig kérdés . . . Most már mind leple-

zetlenebbül, mind nyíltabban mutatják ki a foguk fehérjét. Nem tudom, hogy azért-e vajjon, mert túlerősen velük ülni megint a nyeregben, avagy éppen ellenkezőleg azért, mert talán tartanak attól mégis, hogy már nem tart sokáig a dicsőségük. Csak annyit tudok, hogy vannak közöttük olyan vadállatok is, amelyek már nem tudják türtöztetni vérszomjukat. *Minden áron vért akarnak látni! Sokat! Megfürödni benne, amíg jóllaknak — vele!*

SUREK ELVTÁRS „HULLAHEGYEKET“ AKAR
LÁTNI A POLGÁROK TETEMÉBŐL.

Surek elvtárs, igen erősen üti a vasat, hogy: az önzéses polgári túszoikat le kell löni. „Hullahegyeket akar látni a polgárok teteméből.“

MEGÖLTÉK NÁVAY LAJOST ÉS NÁVAY ISTVÁNT

S mi ilyeneket hallunk, tudunk, nyomtatásban olvasunk, és még tudunk élni?! Mind szörnyűbb híreket hallunk a vidékről is. Tegnap a fővárosban az itt történt szörnyű esetről írtam, ma a vidékről szól a rémes krónika. *Návay Lajost, a képviselőház elnökét, rokonával, Návay Istvánnal együtt elfogták Makón, mielőtt a románok bevonultak. Azt mondták, hogy túszoiknak viszik őket. Útközben aztán, a Lenin-fiúknak nevezett terrorista haramiák, nagy kínzások közt megölték őket. Előbb azonban sajátmaguknak kellett a sírjukat megásniok!*

Ilyen értékes, ilyen valóságos embereket pusztítanak el immár ezek a szervezett gyilkosok a legbestiálisabb módon! Beszélik, hogy miután lemészárolták őket, tetemeiket még puskatussal ütötték, verték és lábbal taposták! Embereket, akiknek semmi, de semmi más bűnük nem volt, mint hogy tisztességes, becsületes, hazafias érzelmű, kitűnő emberek voltak. Az ő szemükben persze, ez a legnagyobb bűn, amiért rettenetesen kell bűnhődni!

De hogy a harctéri „hátrálásuk“ elég alapos lehetett, — hál' Istennek, — bizonyosság egynémely intézkedésük. Az összelopott műkincsekből a Szépművészeti Múzeumban akartak kiállítás csíniálni. Úgy hallom, leszerel-

ték, mielőtt még a kiállítást megnyitották volna. Úgy látszik, nem akarják ilyen szépen együttthagyni, — az esetleges utódoknak.

FELOSZLATJÁK A TERRORCSAPATOKAT

Még egy — talán kedvezőnek mondható szimptóma: a hadügyi népbiztos elrendelte a politikai terrorcsapat feloszlátását. Ezt nem hiszem, hogy saját jószántukból tették volna. Ha pedig rájuk parancsolt — talán az entente — és ők szót fogadnak, ez annak a jele — hogy talán (adná az Isten, hogy így legyen!) nem érzik magukat túlerősnek a nyeregben.

Ellenben, amíg itt vannak, és ki tudja még meddig lesznek — minden ránk nézve kedvező előjel dacára pusztítanak, kínoznak, — és sajnos — gyilkolnak is közülük telhetőleg.

MÁJUS 5.

SZOLNOKOT KIÜRÍTETTÉK

A mai újság szerint — a tegnapi nagy Munkás- és Katonatanács ülésén — olyan szavak hangzottak el, amelyek képesek lennének — ismét egy kevés reménységet kelteni bennünk, ha — nem csalatkoztunk volna már annyiszor! Kun Béla beszélt megint. Megvilágította a katonai helyzetet. Ebből a beszédből mi két dolgot tudtunk meg. Mindakettő nagyon üdvös lenne reánk nézve, ha nem lenne megint itt a „ha.“ Elmondta, hogy *Szolnokot már kiürítették*. A románok kezén van. *Miskolcon már a csehek vannak*. Tehát a vörösök onnan is kipusztultak. Ez az egyik igen kellemes hír számunkra, hogy a dicső vörös hadsereget lassankint kikergetik a vidéki városokból.

Nem kevésbé szívesen halljuk továbbá Kun Béla véleményét, az ő nagyszerű kreációjáról: az agyonkényeztetett, minden földi jóval ellátott vörös hadseregről. „*Gyáván menekülő, szétzüllött hordának*“ nevezi, amely már csak fosztogatni tud. Csak úgy — mint megteremtőjük! Úgy, hogy Budapestet most nem annyira a románok,

mint saját csapataik veszélyeztetik. S ezt *nem* én mondom, hanem Kun Béla. Hála érte a jó Istennek!

Követik e bevezetést a rendes nagy szavalások, a frázisok, a népbolondítás megszokott igéi.

Végül felvetik a kérdést: odaadják-e Budapestet, vagy küzdjenek-e érte? Ő úgy látja, hogy a munkásság körében két felfogás van. Az egyik, a többség irányzata, hogy nem kell védeni, mert a helyzet reménytelen. Nem hajlandók felesleges áldozatokra. A kisebbség — amely az egységes munkásmozgalom alapján áll, úgy véli, hogy igenis védekezni kell.

Ő, Kun Béla, természetesen azon a véleményen van, hogy „*meg kell védeni Budapestet minden áron, mert Magyarország munkásmozgalmát, a nemzetközi proletártorradalom dicső ágát, meg kell védeni.*” (Ő persze nem viszi bőrét a vásárra a védelemnél. Ellenben annál nagyobb veszélyben lenne akkor, ha nem tanusítaná el ellentállást, ha megbuknának. Ő tudja legjobban, mennyi pusztítást, mennyi gázságot, mennyi bünt követett és követett már el, — tehát elképzelheti, hogy ő sem tudná elkerülni a jól kiérdemelt bűnhődést.) Mít bánja ő, ha szeretett vörös hadseregének tagjai sorra pusztulnak is, ha ezáltal csak rövid időre is elhalasztja bukását, megtarthatja hatalmát, — és életét.

Utána Böhm Vilmos elvtárs — szónokolt, persze hasonló értelemben. Végül Heinrich József hadügyi népbiztos kijelentette, hogy nincs is szükség semmiféle határozatra sem, mert ő már Budapest összes gyárainak zászlóaljait mozgósította... Tehát itt van a „ha.” Megint sikerült a népbolondítás. Azaz lehetséges az is, hogy most már nem a szónoklatoknak, a gyönyörűséges földi paradicsomot, s a jó Isten tudja még mi mindent ígérő maszlagolásnak ültek föl, hanem inkább a terrornak, az ellentmondást nem tűrő parancsoknak engedelmessé váltak.

Végigjárták a népbiztos urak (akiket a legszomorúbb időkben sem szünetelő budapesti néphumor — már jó ideje „néppiszkosok”-nak nevez, s ezúttal eléggé fején találták a szöveget) az összes gyárat. Feltűzelték,

fellázították a munkásokat. Ecsetelték előttük égő szí-
nekkel a proletárdiktatúra rájuk váró áldásait. Ezzel
szemben a pokolnak szenvedéseit, ha nem tudják azt
megvédeni. A választás ilyenén módon — nem is eshetett
nehezebbre. Paradicsomi gyönyörűségeket már a földön
végigélvezni — nem rossz dolog. S ezt az eliziumot
megvédelmezni — s a védelemben esetleg elpusztulni,
nem rosszabb és nehezebb, talán, így gondolják — mint
ha védelem híján Lucifer országa összes kínjaival követ-
keznék be számukra már a földi életben. Már t. i., ha a
burzsujoké lesz megint a hatalom. S miután ők legjobban
tudják, hogy milyen sorsra juttatták ők, illetőleg vezetőik
a polgárságot, igen természetes, hogy nem csekély a fé-
lelmük, hogyha a kocka fordulna — kis revansot kapná-
nak tőlük. — Azt óhajtom, hogy meg ne tudják valaho-
gyan, hogy a polgárság — az én vélekedésem szerint leg-
alább, — soha oly gonosz, oly lelketlen nem tudna lenni
velük szemben, mint amilyenek ők mivelünk. Ehhez a ta-
nultság, lelki műveltség teljes hiánya szükséges, ahol
minden finomabb, nemesebb érzés helyét egyetlenegy, de
annál erősebb indulat tölti be, — a feneketlen gyűlölség.
Ezt szittják állandóan vezetőik. Ez alá rakják a tüzet
mindaddig, míg lobogó lánggal nem ég. És ennél a tűznél
sültik meg aztán az ő saját kis pecsenyéjüket is.

*A KIS PROLILÁNY SZIMATOL
A „SZOVJET-PALOTA“ KÖRÜL*

Hogy ez a pecsenye a valóságban nem is olyan kicsi,
— azt ma már mindenki tudja, még a szemesebb prole-
tár is. A mi proletár-családunk öt csemetéje között van
egy kisleány — aki eléggé élelmes, — és lát, hall, — és
teffog mindent. Multkor hazajön és újságolja, hogy ott
járt a „Szovjet palota“, a Hungária környékén. Ő persze
meztelen lábával, — kis kócos proletár megjelenésével —
egészen közelébe is férközhetik. Őt nem kergetik el a grá-
nátokkal körülspékelt, terrorista Lenin-fiúk. A kidobott
szemét — tele volt csupa szárnyas-pecsenye maradvá-
nyokkal. Olyanokkal és olyan mennyiségben — amilyen-

ről még az elsőosztályú ételmezési-jeggyel rendelkező proletárok sem álmodhatnak — nem mi harmadrendű, C-jegyű, gersli-kosztra ítélt polgárok. De jó ez így, csak folytassák. Talán egyszer mégis kinyílik a szeme az elbódított, buta proletárnak! És észre fogja venni, hogy a sokat prédikált, a jelenben szükséges önmegtartóztató taktikáinak karékossága, kivitelben csak a népre vonatkozik. A vezetőik ellenben, általuk sohasem látott, sohasem ismert kárhozási naáni bőséget élveznek, s minden téren orgiákat ültetnek.

ÚJBÓL LÁZITJÁK A GYÁRI MUNKÁSOK IT

Tehát eredményesen feltüzelték a gyárak munkáit, felszították a gyűlölség lángját. — Mennek a kasszárnyákba a munkások beöltözni — és megvédelmezik, megőrizni, — az ígért boldogságot maguknak, de főképpen a véresre szorító bilincseket, — az összeláncolt, letipolt polgárság számára.

Mi pedig ezalatt vergődünk kétség és reménység, bizalom és csüggedés között. Ha még sokáig tart ez a játék, akkor, ha ők pusztulnak is, de minden egyéb is vesztünk pusztul. Akkor már nem lesz mit menteni. S ők ezt akarják. Örült sietséget, a leggyorsabb tempót fejtik ki a pusztítás művészetében. Ahányszor rosszabbra fordul a helyzetük, mindannyiszor a pusztító rendeletek és csapások lekedetek zuhataga követi. Látszik, és nem is titkolják, hogy ők azt akarják, hogy az ő bukásuk — vagy futásuk esetén — kő ne maradjon kővön, — amivel a régi rendet vissza lehetne állítani. Azt mondják mindíg a barátaink, hogy igyekezzem kordában tartani idegeimet, uralkodni rajtuk, mert majd nem lesz erőm örülni a feltámadásnak, — a megszabadulásnak! De hiszen ez nem lövöldözés tőlem. Ha az ember uralkodni tud az idegein, az már jele — az idegek bizonyos erősségének. S ez nálam bizonyos, nem mutatkozik. Azután meg, ki tudja, hol vagyunk mi még attól? Megérem-e én még ezt a — felszabadulást?